

స్వర్గనోర్ మాయల్

బగవంతన సలి జూలె
మాసి మన్వలిర్ మాకున్
బచి కియ్యె వాతొర్

మీకున్ సమ్మెత జరత్ మంత ఇంజెర్
మీ బాబొ బగవంతన్ టావయె. దునియతుర్
ఇవ్ సమ్మిన్ సాటి పర్పెడె మాంతెర్. బతి మిరట్
బగవంతన రాజున్ బారెతె మునె సోంచ్ కీప్ట్.
అస్సె తాన్ బరోబర్ ఇవ్ సమ్మెన్ గిర్ మీకున్ సీంతొర్.

Heaven's Man
He came to save all of us
who have lost God's way
(The Good News that LUKE wrote)
Southern Gondi (in Telugu script)

www.chokotnakabur.in

© 2015 CIC SGB Team

Illustrations © DCC Publishing, used by permission.

Printed at Gamaliel Printers & Publishers, Hyderabad

Price: ₹20/-

ఇద్ పుస్తకున్ వాచి కీనెకె బూడ్వంగ్ గొప్పింగ్ హేతు ఇరట్:

ఈతల్ ★ గుర్తు మత్తెకె, అదె పేజితగ బూడ్ అద్ గొప్పితున్ బారెతె
లిహి కీసి మందంత.

ఈతల్ † గుర్తు మత్తెకె అదె పేజితగ బూడ్ అద్ గొప్పింగ్ బద్ పుస్తక్కుగ
మంతంగ్ ఇన్వల్ లిహి కీసి మందంత.

ఇహిన్ మక గుర్తుంగ్ మత్తెకె బవై పదల్కున్ బూడ్ అహన్ మందంతంగ్
అవెన్ బారెతె ఇద్ పుస్తక్కుగ ఆక్రి లిహి కీసి మందంత.

లూకల్ లిహి కీత చొకొట్టు కబుర్

ఇద్ పుస్తకున్ బారెత గొస్టి

లిహి కీతాన పొరొల్: లూక డాక్టరల్. వేర్ పున్సార్ చొకొట్వార్ దోస్తల్ ఆందుర్. పున్సేవ కియ్యె సానెకె, వెల్లె జోకంగ్ వోన్ సంగ యాత్ర కీతార్ ఆందుర్.

లిహి కీత కాలమ్: లూకల్ ఇద్ పుస్తకున్ యేసు సాసి-నేండంగ్ కహి సాల్కెనెన్ లిహి కీతార్. వేర్ లూకల్ రండె పుస్తక్ లిహి కీతార్. మొదొడ పుస్తక్ ఇద్ ఆందు అని దుస్రా పుస్తక్ అపొస్తల్కొనంగ్ కార్వయ్యె ఆందు.

ముక్కె గొస్టి: పొషు సక్తితల్ పర్తతున్ బచి కియ్యె, బగవంతల్ నేమి కీతార్ వోర్ బచి కియ్యెల్ యేసు ఆందుర్. వోర్ పుట్టన్ మొదొలె, వోన్ బారెతె లిహి కీతంగ్ తొలెతంగ్ గ్రంత్కొనంగ్ వచన్కొ పూరి కియ్యె, బగవంతన సేవ బహాన్ సురు కీతార్. తప్తంగ్ గొరెన్ దాత్ మన్వలిర్ లోకుర్కున్ బచి కియ్యెలె నావ కామ్ ఇంజెర్ వెహొర్. యేసు పర్బు, “స్వర్గొనార్ మాయ్నల్” బహాన్ ఆతొర్? ఇన్వల్ గొస్టితున్ బారెతె ఇగె లిహి కీతార్. వోన పుట్వడి, జిన్సని, మాయ్నల్ దాత్తు పుట్వడితున్ బారెతె, మెయ్తంగ్ సమ్మె చొకొట్వంగ్ కబుక్వల్ తెర్ ఇద్ పుస్తక్నగ వెలె పోడి కీసి లిహి కీతార్.

కాలి నావ పొరొల్ సూడ్సి ఆయె బతి, ఇన్ కామ్మున్ సూడ్సి తెర్ నా పొరొ బరొస ఇరబ్. అహాన్ మీవంగ్ దిల్కొనగ బగవంతన్ జాగ సికిట్తె, “బస్కెట్ జీవతె స్వర్గ్ దీప్సగ బగవంతన్ సంగ మందంతిట్” ఇంజెర్ యేసు వెహొర్. యేసున పిస్సడున్ బారెతె లిహి కీనెకె, యూదుల్కొ బూర్కున్ తె కమి పాన్డె సూడ్సెదిరొ, వూర్కున్ డగర-పాన్ సేసెర్ బగవంతల్ లూకన కెయ్యె ఇద్ పుస్తక్నగ లిహి కియుస్తార్.

ఇద్ పుస్తక్ దునియతుర్ సమ్మిర్ సాటి మంత. తేన్ వాచి కీసి, నీ జీవ బస్కెట్ బగ మందన ఇన్వల్ నిర్నయ్ యేత. దనెవాద్!

బగ బతల్ మంత

వొడ్కి అరుస్వల్ 1:1-4

యేసున జల్మ అని బెర్వల్ 1:5-2:52

బగవంతన సేవ కియ్యె యేసు తయర్ ఆయ్యల్ 3:1-4:13

    బగవంతన సేవ యోహాన్ కియ్యల్ 3:1-20

    యేసు బాప్తిస్మ యేత్వల్ 3:21-22

    యేసునుర్ తొత్తర చరిత్ర 3:23-38

    యేసున్ సయ్యన్ పరిక్య కియ్యల్ 4:1-13

గలిలయతగ యేసున సేవ 4:14-9:50

గలిలయతల్ యాత్ర కీసెర్ యెరుసలెమ్ సొన్వల్ 9:51-19:27

యెరుసలెమ్మగ జర్గతంగ్ గట్టుంగ్ 19:28-21:38

    యెరుసలెమ్మగ యేవ్వల్ 19:28-47

    మందిర్తగ బోద కియ్యల్ 20:1-21:4

    బవిసత్తె యెరుసలెమున్ జర్గవడున్ బారెతె 21:5-38

యేసు సాసి-నేండ్యల్ 22:1-24:53

    పస్క సడ్ అని యేసున ఆక్రిత జేవున్ 22:1-38

    తక్కిబ్ బోగె మాసి మరన్ ఆయ్యల్

        అని కూర్దున్ బుయరితగ ఇర్వల్ 22:39-23:56

    యేసు నేండ్యల్ అని స్పర్గనగ మల్లి సొన్వల్ 24:1-53

డగుర్ సాబ్ తియోపిలన్
లూకల్ చిట్టి లిహి కియ్యల్

1 1-4 మాన్-మర్యద వాలె తియోపిల సాబ్! మా నడ్డుమ్ జర్గతంగ్ గట్టున్ మొదొడల్ కుద్ సూడ్చి, వెలెటిర్ సేవ కియ్యలిర్ మాకున్ అవెన్ వెహ్తార్. వూర్ వెహ్తంగ్ కేంచి, వెలెటిర్ లోకుర్ అవెన్ పోడి కీసి లిహి కీతెర్. అవ్ సమ్మె గిర్ మొదొడల్ కరలెన్ బర్పుర్ జర్గతంగ్ ఇంజెర్ దిహంతె సూడ్చి, కరి కీతోన్. అని అవ్ గట్టున్ ఉందిత్ పెజెయ్ ఉంది జర్గత తీర్ నీకున్ లిహి కియన ఇన్వల్ సోంచ్ నాకున్ వాత. సాబ్ ఇవెన్ వాచి కీసి, నిమె మొదొల్ కేంజ్చి అవ్ సమ్మె గిర్ సతెమె ఆందుంగ్ ఇంజెర్ కరి కియన ఇన్వలె నావ ఇచ్చు.

యోహాన్త జల్మతున్ బారెతె వచన్

5-6 అద్ గట్టుతె హేరొదు రాజల్ రాజ్ తాకుస్వల్ యూదయ యేరియతగ, జకరియ ఇన్వల్ కటొడల్ మత్తార్. వోర్ అబియ కటొడ కాన్దాన్వార్ ఆందుర్. వోస వెయ్లె అహారోన్ కటొడ కాన్దాన్వ ఆందు. తాన పొరొల్ ఎలిజబెత్. వీర్ ఆడ్-మాడ్సో యెహోవ బగవంతన ఇచ్చు తీర్ పిసెర్ మత్తార్. అని వోనంగ్ హుకుమ్మున్ అని నేకిన్ పియ్ కసుర్ సెల్వకెన్ తాక్తెర్. 7 బతి వూర్కున్ సంతాన్ ఆయ్యకి. బారెతె

ఎలిజబెత్ గొడ్డు మత్త. వూర్ ఇవిర్ గిర్ బెయ్ బుడి-బుడియలిర్ ఆసి మత్తెర్.

8 జకరియల్ మన్వల్ కటొడ గురుప్పుర సేవ కియ్యల్ వకత్ వాత. తె వోర్ యెరుసలెమ్మ మందిర్తగ బగవంతన సేవ కీసెర్ మత్తార్.

9 అస్కె యెహోవ బగవంతన మందిర్తగ దూఫ్ వాటన్ సాటి నిల్లిమ్మ తీర్ చిటింగ్ వాడ్తెర్. అంటిత్క జకరియన వంత్ వాత.

10 తె పర్జ సమ్మిర్ గెరె బహి పార్తన కీసెర్ మనెకె, జకరియల్ మందిర్తగ రొపా సొంజి, దూఫ్ వాడ్సెర్ మత్తార్. 11 అస్కెనె అద్

దూప్పు బొవ్లతున్ తిన బగ్లె యెహోవ బగవంతనోర్ దూతల్ నిల్చి దిస్తార్. 12 తె దూతల్ దిస్త బరొబర్ జకరియల్ దడ్కి

తింజి, బెయ్ వెరితార్. 13 బతి దూతల్, “జకరియ వెరిమ! మరిన్ సాటి నిమ్ కీత పార్తన బగవంతల్ కేంజ్చిర్. నీ వెయ్లె

ఎలిజబెత్ మొడ్డన్ జల్మ సీంత. వోన్ యోహాన్* ఇంజెర్ పొరొల్ దొస. 14 వోస జల్మతున్ హిందల్ నీకున్ బెయ్ కుసి లాగంత. వోర్ పుడ్డ కాడ్కి, పర్జ సమ్మిర్కున్

గిర్ వెల్లె ఆనంద్ లాగంత. 15-17 బారెతెకె యెహోవ బగవంతన నదుడె వోర్ డగుర్-పాన్ వాలె ఆంతోర్. కల్ ఆయి, నిస

వరుస్వలిక్ రసంగె ఆయి వోర్ ఉన్నార్. అవన పీటెల్ రొపా మనెకెడెల బగవంతన ఫ్లిత్త

అత్తుత్తె, వోర్ నించి మందంతోర్. యేలియ

*1:13 యోహాన్: బగవంతల్ దయ-మయ వాలె ఇంజెర్ అర్తమ్

పర్వక్తన్ మోడిత దిలై అని సక్తితె పర్చున్ తెర్ మునె పర్జతగ దాంతోర్. వూర్ కియ్యలిక్ పామ్మినల్ మలుసి, తిరిసి బాబో బగవంతన సేవ కీనల్ కీంతోర్. బే-రీతితె తాక్వలిర్కున్ రీతితె పిన్నల్ సోంచ్ వాయుసంతోర్. ఇహిన్ ఇజయేల్ లోకుర్గట్ లెట్టిర్కున్ వూరోర్ యెహోవ బగవంతన బాజ్జెకె మలుసంతోర్. ఇద్ తీర్దె పర్చున్ సాటి, పర్జతున్ వోర్ తయర్ కీంతోర్” ఇంజెర్ దూతల్ వెహ్కార్. 18 తె జకరియల్, “నిమె వెహ్తా తీర్ కరల్ జర్గంత ఇంజెర్ నాకున్ బహన్ కరె మాయర్? బారితెకె నన బుడియన ఆతోన్ అని నా వెయ్యె గిర్ డుగల్ మాతరి ఆత” ఇంజెర్ దూతన్ వెహ్కార్. 19 అస్కె దూతల్, “నావ పొరోల్ గాబ్రియేల్. నన బగవంతన చర్చతె సేవ కియ్యల్ దూతన ఆందున్. మొడ్డల్ పుట్టల్ చొకొట్ట కబుడున్ నీకున్ వెహ ఇంజెర్ బగవంతల్ నాకున్ సారి కీతోర్. 20 ఇచుల కేంజ! ఇద్ గొస్టి బరోబర్ వకత్తె జర్గంత. బతి ఇదెన్ నిమె నమ్మ కాడ్కి. ఇద్ గట్టు జర్గనల్ వేరి మూకని ఆసి మందంతి” ఇంజెర్ జకరియన్ వెహ్కార్. 21-22 అగ బహ్రి మన్వలిర్ సమ్మిర్, “జకరియల్ ఇచోర్ వెలె జేల్ మందిర్తున్ రొపా బారి మంతోరెయ్?” ఇంజెర్ గుల్ ఆసెర్ మత్తెర్. ఆక్రిత్ బస్కెతె వోర్ బహ్రి వాతోరో, అస్కె వూర్ సంగ బతయ్ వడ్క పర్మాకి. అద్ సూడ్కి, జకరియన్ మందిర్తగ బగవంతన దర్చన్ ఆత ఇంజెర్ పర్జ కరి కీతెర్. బారితెకె వోర్ మూకల్ ఆసి, కెయ్యో హాలి కీసెర్ రెహె మాతోర్.

23 అవ్ సేవ కియ్యలిక్ దివొస్కె మూర్త పెజె, జకరియల్ తన్వ రోన్ సాత్తోర్. 24-25 క్షహి రోజ్కె ఆత పెజె, వోన వెయ్యె ఎలిజబెత్ దివొస్కె రెహె మాత. తె అద్, “యెహోవ బగవంతల్ నా పొరో దయ తొప్పి, పర్జత్ నడ్డుమ్ సాత్త హిజతున్ నావ గర్బి నిపుసి, తాన్ కాబాడ్తోర్” ఇంజెర్ సియుంగ్ మహ్సాంగ్ వేరి, బోన దిస్వకెన్ మత్తె.

యేసు పర్చున జల్మత్ బారెతె వచన్

26 ఎలిజబెత్ సారుంగ్ మహ్సాన పీటెతె మనెకె, గలిలయ యేరియత నజరేతు చహర్ద ఉంది కోరో పేడినగ, బగవంతల్ గాబ్రియేల్ దూతన్ సారి కీతోర్. 27 అద్ కోరో పేడిన పొరోల్ మరియుల్. దావిద్దు కాన్దాన్తోర్ యోసెప్ ఇన్వల్ మాయ్నన్ సంగ తాన కాజె-కోబ్రె ఆసి మత్తె. 28 తె బగవంతనోర్ దూతల్ తాన్ వాసి, “నీకున్ నావ దండోస్! యెహోవ బగవంతల్ నీకున్

బగవంతనోర్ దూతల్ మరియున్ పావె మాయ్నల్

ఆసిర్వాద్ సీసి, నీ సంగ మందంతోర్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 29బతి మరియల్ అవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, తక-పిక ఆత. అని అవ్ గొస్టిని అర్తమ్ బతల్ మందర్ బెహ ఇంజెర్ సోంవ్ కీసరెన్ మత్త. 30తె అద్ సూడ్సి దూతల్, “మరియ నిమె వెరిమ! బగవంతల్ నీ పొరా దయ తొప్పార్ మంతోర్. 31ఇచుల కేంజ! నిమె పీటె మంజి, మొడ్డన్ జల్మ సీంతి. వోన్ యేసు ఇంజెర్ పొరొల్ దొస లాగర్. 32వోర్ బెయ్ డగర్-పాన్ వాలె ఆందుర్. వోన్ మహా సక్తివంతల్ బగవంతనోర్ మరి ఇంజెర్ కేయనిర్. వోనోర్ తొత్తార్ దావిద్ రాజన కమరి యెహోవ బగవంతల్ వోన్ సీంతోర్. 33యాకొబ్బు కాన్దాన్తుర్ పొరా వోర్ బస్కెట్ రాజ్ తాకుసంతోర్. వోన రాజ్ బస్కెట్ కె మూరె మాయె” ఇంజెర్ తాన్ వెహ్తార్. 34తె మరియల్ “నన కోరా పేడిన ఆందున్. ఇద్ బహన్ జర్గర్?” ఇంజెర్ దూతన్ పూసి కీత. 35అస్కె దూతల్, “బగవంతన పవిత్ర ఆత్మ నీ పొరా రెయంత. అని వోర్ మహా సక్తివంతన సక్తి నిహ్గ వాంత. ఇదెన్ హిందల్ నీకున్ పుట్టల్ మొడ్డల్ పవిత్ర మందంతోర్ అని వోన్ బగవంతనోర్ మరి ఇంజెర్ కేయంతెర్. 36మరియ ఇచుల కేంజ! నీ చుటమ్ ఎలిజబెత్ తన్వ మాతరి-పాందె పీటెతె మంత. గొడ్డుయ్ మన్వల్ తాన్ ఇంకె సారుంగ్ మహినంగ్ తాకంతంగ్.

మరియల్ ఎలిజబెత్తు రోన్ సొస్పల్

అద్ మొడ్డన్ జల్మ సీంత. 37బగవంతన్ సంగ ఆయ పరా ఇన్వల్ బతయ్ సెలే” ఇంజెర్ దూతల్ వెహ్తార్. 38అద్ కేంచి మరియల్, “నన యెహోవ బగవంతన సేవ కియ్యన ఆందున్. నిమ్ వెహ్తా తీర్ జర్గి” ఇంజెర్ ఇత్త. అస్కె బగవంతనోర్ దూతల్ అగటల్ సొత్తార్.

మరియల్ ఎలిజబెతున్ బేటి మాయ్వల్

39-40తె మరియల్ సప-సిప తయర్ ఆసి,* యూద యేరియతంగ్ గుటన్ పొరా మన్వల్ చహర్తె సొత్త. అని జకరియన రోన్ నేంగ్గి, ఎలిజబెతున్ చొకొట్ వాయుట్ పూసి కీత. 41-42తాన లేంగ్ కేంజ్ బరొబర్, ఎలిజబెత్తు పీటెతె మన్వల్ మొడ్డల్ పద-విద మెలితోర్. అస్కె ఎలిజబెత్ బగవంతన

*1:39-40 తయర్ ఆసి: మరియల్ మన్వల్ నాట్వల్ ఎలిజబెత్తు చహర్తె సొత్తె 3-4 రోజ్కొన సరి మత్త. సత్తర్ (70) కోస్కో లంగ్ మత్త.

ఆత్మ సక్రితె నించి, జోరై “బగవంతల్ సమ్మె వెయ్యెక్నగటల్ నీకునె ఆసిర్వాద్ సీతార్. నీ పీటెతె మన్వల్ మొడ్డన్ గిర్ ఆసిర్వాద్ సీతార్. 43నా పర్బున అవల్ నహ్లా తాక్కి వాత. ఇహిన్ బహన్ జర్గిసి మందర్? 44ఇచుల కేంజ! నీవ లేంగ్ కేంజ్ బరొబర్ నా పీటెతె మన్వల్ మొడ్డల్ ఆనంద్ పద-విద మెలితార్. 45యెహోవ బగవంతల్ వెహుస్తంగ్ గొస్టింగ్ జర్గంతంగ్ ఇంజెర్ నమ్మ కాడ్కి. నిమె ఆసిర్వాద్ యేత్తి” ఇంజెర్ మరియన్ ఇత్త.

46 అస్కె మరియల్,
“నావ ఆత్మ యెహోవ బగవంతన్
డగుర్-పాన్ సీసెర్ మంత.

47 నాకున్ బచి కియ్యల్ బగవంతనగ
నావ మన్ ఆనంద్ యేచ్చెర్ మంత.

48 బారితెకె బగవంతన సేవ కీసెర్
చుడ్డర్-పాన్ మన్వన ఆందున్.
తెర్ బతి నా పొరొ దయ తొహ్తార్.
అదెన్ సాటి ఇంగడల్ సమ్మి పిడినుర్
'ఆసిర్వాద్ యేత్త వెయ్యె' ఇంజెర్
నాకున్ కేయనిర్.

49 సర్వసక్తి వాలె బగవంతల్ నా సాటి
చొకొట్టుంగ్ కామ్కె కీతార్.
హోన పొరొల్ పవిత్ర ఆందు.

50 తన్వ పొరొ బావ్-బక్తితె మన్వలిర
సంతాన్దున్ పొరొ పిడినంగ్-
పిడింగ్ దయ తొహంతార్.

51 పర్బు తన్వ కెయ్యె
తాకదున్ తొహ్తార్.

తమ్మంగ్ సోంవ్-విచార్కున్
పియ్యి, గర్వతె మన్వలిర్కున్ పగ్గి
కీసి వాట్టార్.

52 డగుర్-పాన్ మన్వలిర్ రాజలిర్కున్
కచురినల్ రెహ్తార్.

అని చుడుర్-పాన్ మన్వలిర్కున్
ఉపుసి, డగుర్-పాన్ సీతార్.

53 కరుసాసి మన్వలిర్కున్ పహ్లా మత్త
సమ్మె చొకొట్టు సీతార్.

అని దనెవంతలిర్కున్ రిక్మ
కెయ్యెనె రొహ్తార్.

54-55మావుర్ తొత్తుర్కున్ తన వెహ్త
తీర అబ్రాహమున్

అని హోన సంతాన్దున్ పొరొ
బస్కెట్ దయ తొహన ఇన్వల్
గొస్టితున్ హేతు ఇర్తార్.

అని తన్వ సేవ కియ్యల్ ఇజయేల్
పర్జతున్ మదల్ కీతార్”

ఇంజెర్ ఎలిజబెతున్ వెహ్త.

56 ఎలిజబెత్తు రోన్ లగ్-బగ్ మూండ్
మహ్లాంగ్ వేరి మత్త పెజె, మరియల్ తన్వ
రోన్ మల్పి సాత్త.

బాప్తిస్మ సియ్యల్ యోహాన్ జల్మ

57నావ్ మహ్లాంగ్ నావ్ గల్కుంగ్ నింత
పెజె ఎలిజబెత్ మొడ్డన్ జల్మ సీత. 58అస్కె
ఆజు-బాజుతుర్ అని చుటల్-బంద్ 'తాన్
పొరొ యెహోవ బగవంతల్ వెలె దయ
తొహ్తార్' ఇంజి, తాన్ బరొబర్ బెయ్
ఆనంద్ యేత్తెర్. 59అని వూర్ ఆట్ (8)

రోజ్కేనె, మొడ్డలిర్కున్ కియ్యల్ సునతి* ఇన్వల్ కార్యతున్ సాటి వాతెర్. అస్కె బాబో జకరియన పారాల* వోన్ దొస్లెన్ ఆతెర్. 60 బతి ఎలిజబెత్ వూర్కున్ ఆపుసి, “సెలె-సెలె! వేన్ యోహాన్ ఇన్వల్ పారాలె దొస లాగర్” ఇంజెర్ వెహ్. 61 అస్కె వూర్, “యెయా! ఈతల్ పారాల మీ చుటల్-బంద్దగ బోనె సెలె కి!” ఇంజెర్ గుల్ ఆతెర్. 62 అని మొడ్డెన్ బత పారాల దొసన ఇంతి? ఇంజెర్ మూకలిర్ దాత్ కెయ్కె హాలి కీసెర్ బాబోన్ వూర్ పూసి కీతెర్. 63 తె వోర్ ఉంది పాటి తరట్ ఇంజెర్ కెయ్కెనె సూచన కీతెర్. అని అద్ పాటితగ “వేన పారాలె యోహాన్” ఇంజెర్ లిహి కీతెర్. అద్ సూడ్సి, వూర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. 64 అస్కె యెంటున జకరియన వెంజెర్ వోదల్ ఆసి, బగవంతన్ డగుర్-పాన్ సీసెర్, వడ్కెవల్ మొదొల్ కీతెర్. 65 అద్ సూడ్సి, ఆజు-బాజుతుర్గ బెయ్ వెరె జోమె మాత. యూదయ యేరియ సమ్మె ఇన్ గట్నన్ బారెత్ గొస్తి కప్త. 66 అద్ గొస్తి కేంజూర్ సమ్మిర్ గిర్ అవ్ గట్నన్ తమ్మ మన్దె ఇర్పి, “వోర్ మొడ్డెల్ ఉండె బహాన్ తయర్ ఆంతారెయ్?” ఇంజెర్ సోంవ్ కీతెర్. యెహోవ బగవంతన సక్తి* వోర్ కాండిన్ కరలెన్ సాత్ మత్త.

జకరియల్ వెహ్ బలిసత్త గొస్తి

67 అస్కె వోర్ కాండినార్ బాబో జకరియల్ పవిత్ర ఆత్మతె నించి, బగవంతల్ ఇహిన్ వెహుస్తార్:

68 “మా ఇజ్రయేల్ లోకురొర్ యెహోవ బగవంతన్ డగుర్-పాన్ వాయి! బారితెకె వోర్ వాసి, తన్న పర్జ ఆయ్యల్ మాకున్ బచి కీతెర్.

69-70 త్రాలై వోసుర్ నేకితుర్ పర్వక్తలిర కెయ్కె వాగ్డెన్ సీత తీర్, మాకున్ బయ్కెన్ దారన కెయ్కె బచి కియ్యల్ సక్తివంతన్, తన్నోర్ సేమ్మల్ దావిదు రాజన కాన్దాన్తల్ రొహ్కార్.

71 మా బయ్కెన్ దార్కెనగటల్ అని మాకున్ మెచ్చర్ వూర్గటల్ బచి కీంతెర్.

72 మా తొత్తుర సంతాన్తన్ పారొ దయ తొహంతాన్ ఇంజెర్ నేకిత వాగ్డెన్ సీతెర్.

అద్ వాగ్డెన్తున్ హేతు ఇరెనె, బగవంతల్ ఇహిన్ కీతెర్.

73 ఇద్ వాగ్డెన్ మా తొత్తొర్ బాబో అబ్రాహామున్ సీత ఆందు.

*1:59 సునతి: యూదుల్కెన జాతితగ మొడ్డెల్ పుట్టి ఆల్ రోజ్కేనె వోన సంసారత మునెత తోల్ కత్తి కీంతెర్. ఇద్ కార్యయ్యున్ సునతి ఇంతెర్. ఇద్ కార్యయ్ కీనెకెనె పారాల గిర్ దొసంతెర్.

*1:59 బాబో జకరియన పారాలె: యూదుల్కెన జాతితగ బాబో మార్త పెజె గిర్ అద్ పారొడున్ రాకి కియన ఇంజెర్ బాబోన పారొడున్ మరిన్ దొస్పల్ నియమ్ తాక్సెర్ మత్త.

*1:66 యెహోవ బగవంతన సక్తి: గ్రీకు బాసతె పర్బున కెయ్ ఇంజెర్ మందంత

74-75మా బయ్యున్ దార్కన కెయ్యల్ వోర్ మాకున్ బచి కీతోర్.
 ఇదెన్ హిందల్ మరల్ సమ్మిర్ గిరె సానల్ వేరి సుద్-పాన్దె అని నాయమ్మె పిసెర్,
 వెరివక్సె సేవ కియన ఇన్వలె బగవంతన ఇచ్చు.

76“నా మరి నీకున్ మహా సక్తివంతల్ బగవంతనోర్ పర్వక్తల్ ఇంజెర్ కేయనిర్.
 బారితెకె నిమె మాల్కన్ మునె తాక్సెన్, వోన్ సాటి సర్దన్ సుద్ది కీంతి.

77 పాప్ మాపి ఆయ్యుడున్ హిందల్ బచె మాయ పరంతిట్ ఇంజెర్ నిమె పర్జతున్ బోద వెహంతి.

78 బగవంతల్ తన్వ దిల్లగ లాగ్గ దయ అని కివుల్టన్ హిందలె, స్వర్గన్ల వారోర్ నీతివంతన్* పోడ్డె పెసినెకడ వేడ్చిత్ దాత్ మహ్న సారి కీతోర్.†

79 పోడ్డె పెసినెకె బహునై సికటితున్ పూడంతోయె, అహ్నై సికటితగ మన్వలిర్కున్ అని మరన్తున్ బారితె వెరివలిర్కున్ తన్వ వేడ్చి సీసి,
 వోర్ సాంతిత సర్దె తాకుసంతోర్” ఇంజెర్ వెహ్తోర్.

80 వోర్ కాండి బెర్సెర్, బావ్-బక్తితగ బడె మాసెర్ మత్తోర్. ఇజ్రయేల్ పర్జతున్ బోద వెహ్పాల్ వకత్ వానల్ వేరి, యోహాన్ మెటనగ పిసెర్ మత్తోర్.

యేసు పర్జున జల్లి ఆయ్యల్
 (మత్తయి 1:18-25)

2 అవ్ దివొస్కనగ రోమ రాజ్య జనాబత లెక కియన ఇంజెర్ అవ్ గుస్తు మహా రాజల్ హుకుమ్ జారి కీతోర్. 2సిరియ యేరియతగ కురెనియల్ గవర్నర్ మనెకె, మొదొల్ జోక జర్గత జనాబ లెక ఇద్ అందు. 3అదెన్ సాటి హార్ వారోర్ తమ్వంగ్ పొరొల్క జనాబ లెకతగ లిహి కియుసన ఇంజి, తమ్వంగ్ తొత్తురంగ్ నహ్కానె సాత్తెర్. 4యోసెప్, దావిద్ రాజన కాన్దానోర్ ఆత కాడ్కి. గలిలయ యేరియత నజరేతు చహర్తల్, యూదయ యేరియతె మన్వల్ దావిదు పుడ్డ బెల్లెహమ్ చహర్తె సాత్తోర్. 5-6తన్వ సంగ కాజె-కోబై ఆసి మన్వల్ మరియన పొరొడున్ గిర్ జనాబ లెకతగ లిహి కియుసన ఇంజెర్ వోతోర్. వూర్ అగ మనెకె మరియన్ నోవ్ మహ్నంగ్ నోవ్ గట్కంగ్ నింతంగ్. 7తె మరియల్ మడనోర్ మొడ్డన్ జల్లి సీత. వూర్కున్ మన్దె, బదె కిరెయ్య రోతగ క్రమ పుట్కాకి. తె వోర్ మొడ్డన్ గిందనె గూండి కీసి, చారో వాట్వల్ కుండితగ మీండుసీత.

*1:78 నీతివంతల్: ఇత్తెకె స్వర్గన్ల వాయ్యల్ బచి కియ్యల్ కిరిస్తు †1:78 మలాకె 4:2

గొరెంగ్ గాయ్కర్ సూడ్డ గవ

8 అద్ చహర్దున్ ఆజు-బాజుతంగ్ పొలమ్మొనగ, కహితుర్ గొరెంగ్ గాయ్కర్ రాత్తి, గొరెన్ కేప్పెర్ మత్తెర్. 9 అస్కె బగవంతనోర్ దూతల్ వూర్గ పావె మాతొర్. అని యెహోవన వేడ్డి వూర్ సిర్కుట్ బెయ్ జగర్నె గేర్ పాత. తె వూర్ గాయ్కర్ బెయ్ దడ్డి తిత్తెర్. 10 అస్కె వోర్ దూతల్, “వెరిమట్! దిహంతె కేంజట్! నన ఉంది చొకొట్టు కబుర్ పియ్య వాతొన్. అద్ కబుర్ పర్జ సమ్మిర్కున్ ఆనంద్ సీంత.

మొడ్డల్ యేసున్ చారొ వాట్వల్ కుండితగ మీండుస్వల్

11 అద్ బతల్ ఇతెకె, నేండ్ దావిద్దు బెత్తెహమ్ చహర్దగ మీకున్ బచి కియ్యల్ జల్మ ఆతొర్. వోరె కిరిస్తు* ఆందుర్. వోరె యెహోవ బగవంతల్ ఆందుర్. 12 ఇదెన ఆన్వల్ బతల్ ఇతెకె, చారొ వాట్వల్ కుండితగ గిందనె గూండి కీసి, వారొర్ మొడ్డల్ మీండుసి మందంతొర్” ఇంజెర్ గాయ్కర్కున్ వెహ్తొర్. 13-14 అస్కె అచనక్ వోర్ దూతన్ సంగ బెయ్ వెలెటిర్ బగవంతనూర్ దూతలిర్ పావె మాసి,

“పారొ స్వర్గ్నగ మన్వల్ బగవంతన్ మయ్య వాయి!

దర్తురిత్ పారొ తన లాడ్ కియ్యల్ పర్జతున్ సాంతి వాయి!”

ఇంజెర్ పార్జన-వింతి కీతెర్.

15 అని వూర్ దూతలిర్ అగటల్ స్వర్గ్నెకె మల్చి సొత్త పెజె, గొరెంగ్ గాయ్కర్, “జర్గిత అదెన్ యెహోవ బగవంతలె మాకున్ వెహుస్తొర్. బేంద్ వరట్ రా! బెత్తెహమ్ సాంజి సూడ్కట్!” ఇంజెర్ వారొన్ వారొర్ ఇత్తెర్. 16-17 అని సప-సిప అగ సాంజి, మరియన్, యోసెపున్ అని చారొ వాట్వల్ కుండితగ మీండ్చి మన్వల్ మొడ్డన్ సూడ్డెర్. అహన్ సూడ్డ పెజె, దూతల్ తమ్వకున్ మొడ్డన్ బారెతె వెహ్చి మత్త కబుడున్ పర్చర్ కీతెర్. 18 గాయ్కర్ వెహ్త కేంజ్చర్ సమ్మిర్ గిర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. 19-20 గొరెంగ్ గాయ్కర్ కేంజ్చంగ్ అని సూడ్చంగ్ సమ్మె గిర్ మొదొల్ తమ్వకున్ వెహ్చి మత్త తీరె జర్గిత. అదెన్

*2:11 కీరిస్తు: ఇతెకె మెస్సయిల్ ఇంజెర్ అర్తమ్. మెస్సయిల్ ఇతెకె బగవంతల్ నేమి కీతొర్ రాజల్.

సాటి బగవంతన్ డగుర్-పాన్ సీసెర్ అని పార్తన-వింతి కీసెర్ మల్చి సాత్తెర్. బతి మరియుల్ ఇవ్ సమ్మె గొస్టిన్ తన్వ దిల్లిగ ఇర్చి, అవెన్ బారెతె యాది కీసెర్ మందు.

వోర్ మొడ్డన్ మందిర్తగ వోయ్యల్

21 అవల్-బాబొ వోర్ మొడ్డన్ ఆల్ రోజ్నెన్ స్సన్తి కార్య కియుస్తెర్. అని పీటె రెహా మాయ్కే మనెకె, బగవంతనోర్ దూతల్ వెప్పి మత్త అద్ యేసు ఇన్వల్ పారోల్ వోన్ దొస్తెర్. 22 అవ్ చాలిన్ తొకుడ్ దివొస్క[†] మార్త పెజె సుదుడ్ ఆయన్ సాటి, మోసెన్ నియమున్ పియ్యి బలిదాన్ సియ్యె, యోసెఫ్ అని మరియుల్ యెరుసలెమ్ సాత్తెర్. వోర్ మొడ్డన్ గిర్ యెహోవ బగవంతన్ సాటి దత్త సుటి కియ్యె, తమ్వ సంగ వోతెర్. 23 బారెకెకె యెహోవన దర్మ గ్రంత్సగ, “జల్మ ఆతొర్ మడనోర్ కాండిన్ యెహోవ బగవంతన్ సాటి దత్త సుటి కియ లాగర్”[†] ఇంజెర్ లిహి కీసి మంత. 24 అని యెహోవన దర్మ గ్రంత్సగ హుకుమ్ సీతవ్ వూర్ సాంజి, రండే పారెవంగ్ ఆయి, సెలెతె రండే పురకే ఆయి బలిదాన్ సియ్యె సాత్తెర్.

25 అద్ గట్కతె యెరుసలెమ్మగ సుమెయిన్ ఇన్వల్ వోరోర్ మాయ్కే మత్తెర్. వోర్ బగవంతన బావ్-బక్తితె అని రీతితె పీసెర్ మత్తెర్. దుక్కతె మన్వల్

ఇజయేల్ పర్జతున్ బగవంతల్ సుమ్మి కియ్యె, బచి కియ్యన్ బస్కె రొహంతొరొ ఇంజెర్ సూడ్రెర్ మన్వల్ ఆందుర్. బగవంతన ప్లవ్లిత్త ఆత్మతె వోర్ నించి మత్తెర్. 26 ‘యెహోవ బగవంతల్ సారి కియ్యల్ కిరిస్తున్ సూడ బీగర్ మరన్ ఆయ్యి’ ఇంజెర్ పవిత్త ఆత్మ సుమెయిస్తున్ వెప్పి మత్త. 27 అని ఇంకె వోర్ సుమెయిస్తున్ మందిర్తగ వోత. అద్దె గట్కతె దర్మ గ్రంత్సగ లిహి కీత తీర్ నేకింగ్ జర్గుసియ్యె, అవల్-బాబొ మొడ్డల్ యేసున్ పియ్యి మందిర్తగ వాతెర్. 28-30 తె సుమెయిన్ మొడ్డన్ తన్వంగ్ కెయ్యెన్ యేచ్చి,

“పర్బు, నిమె వెప్తా తీర్ నీ సేవ్కన ఆయ్యల్ నాకున్ సాంతితె మరన్ ఆయ సీమ్.

బారెకెకె మా సాటి నిమె సారి కియ్యల్ బచి కియ్యన్ నన కుద్ సూడ్డాన్.

31 వోర్ బచి కియ్యన్ దునియతుర నదుడున్ మునె నేమి కీతి.

32 దుస్రా జాతితుర్కున్ సతెమున్ బారెతె వెప్పి తొహ్వల్ వేడ్చి అని ఇజయేల్ పర్జతున్ డగుర్-పాన్ సియ్యల్ వేరె ఆందుర్” ఇంజెర్ బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్కొర్.

33 అవ్ సమ్మె కేంచి యేసునుర్ అవల్-బాబొ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. 34 అద్ ఆత పెజె

[†]2:22 లేబియకాండము 12:2-8   [†]2:23 నిర్మకాండము 13:2

సుమెయ్యోను వూర్కున్ ఆసిర్వాద్ సీతొర్ అని మరియన్, “ఇచుల కేంజ, వేర్ మొడ్జన్ హిందల్ ఇజయేల్తర్ వెలెటిర్ బచె మాంతెర్ అని వెలెటిర్ నాసెడమ్ గిర్ ఆంతెర్. వేర్ యేసు బగవంతన ఆన్వల్ ఆత కాడ్కి, వెలెటిర్ ఉల్ల తిరియంతెర్. 35 ఇదెన్ హిందల్ పర్లత దిల్లగ మన్వలిక్ సోంచ్-విచార్క బహి అరంతంగ్ అని నీవ దిల్వన్ బెయ్ డగుర్ దుక్కు వాంత” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

36 అద్ మందిర్తగనె బగవంతనంగ్ గొస్టింగ్ వెహ్వల్ అన్న ఇన్వల్ పర్వక్తి వెయ్లె మత్త. అద్ వెయ్లె పనియేల్త మియడ్ అని ఆసెర్ ఇన్వల్ కాన్ దాన్త ఆందు. మర్మింగ్ ఆత పెజె యేడుంగ్ సాల్కనెనె రాండె వెయ్లె ఆత. అని ఇంకె బెయ్ డుగ-డుగ ఆసి మత్త. 37 అద్ వకత్నె తాన్ హసి నాలుంగ్ (84) సాల్కనె వహి మత్త. ఉపస్కె పియ్యి వింతి కీసెర్, రాత్-దిహ మందిర్తగనె సేవ కీసెర్ మందు. 38 మరియల్ అని యోసెపున్ సంగ సుమెయ్యోన్ వడ్కెసెర్ మనెకె, అన్నల్ వూర్ కరుమ్ వాసి, బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్త. అని బచి కియ్యన్ సాటి సూడ్సెర్ మన్వలిర్ ఇజయేల్ లోకుర్ సంగ, వోర్ మొడ్జన్ బారెతె వెహ్వల్ సురు కీత. 39 ఇద్ తీర్దె యెహోవన దర్మ గ్రంత్యగ మత్త తీర్ సమ్మె నేకింగ్ మహ్ని, యోసెప్ అని మరియల్ గలిలయ యేరియత నజరేత్ ఇన్వల్ తమ్మ నాటె మల్ని సాత్తెర్. 40 యేసు బెర్సెర్ మత్తార్. ఆత్మతగ తెలివి-గియనై బడె మాసెర్ మత్తార్. బగవంతన దయ వోన్ పారా మత్త.

41 ప్రస్కె... సడ్జున్ సాటి హర్ సాల్ వోనుర్ అవల్-బాబొ యెరుసలెమ్ సాందిర్. 42 యేసున్ బార సాల్కనె వహి మనెకె గిర్ తమ్మ ఆదతున్ పియ్యి, అద్ పండుగ్ జర్పుసియ్లె, వూర్ యెరుసలెమ్ సాత్తెర్. 43 అద్ పండుగ్ జర్గవలిక్ దివోస్కె మార్త పెజె యోసెప్ అని మరియల్ మల్ని తమ్మ నాటె సాన్లె పెసెతెర్. బతి యేసు యెరుసలెమ్మగనె రెహె మాతొర్. అద్ గొస్టితున్ బారెతె వూర్కున్ టావ సెలె మత్త. 44 మాందితగ మీరె మాసి వాసెర్ మందనుర్ ఇంజి మత్తెర్. అహాన్ ఉంది దియత సరి ఆత పెజె అవల్-బాబొ తమ్మూర్ చుటల్కనగ అని దోస్తలిర్గ వోన్ సాటి మహ్కాతెర్. 45 బతి వోర్ పుట్టకీ. తె మహ్కాసెర్-మహ్కాసెర్ దుస్రా నేటి పెజె మల్ని, యెరుసలెమ్ సాత్తెర్. 46 అహాన్ మూండ్ రోజ్కె మహ్కాత పెజె, వూర్కున్ మందిర్తగ యేసు దిస్తార్. అద్ గల్కతె బోద వెహ్వలిర్ నడ్డుమ్ ఉచ్చి వూర్ వెహ్వలిక్ కేంచెర్ అని వూర్కున్ సవల్క పూసి కీసెర్ మత్తార్. 47 వోర్ సియ్యలిక్ జవబ్కె కేంజుర్ సప్లిర్ వోన్ గియస్తన్ సూడ్సి, బెయ్ గుల్ ఆతెర్. 48 అద్ సూడ్సి వోనుర్ అవల్-బాబొ గిరె బెయ్ గుల్ ఆతెర్. వోన అవల్, “కోకొ! మాకున్ బారి ఇహిన్ కీతి? మమెట్ దుక్కుతె నీకున్ బెయ్ మహ్కాసెర్ మత్తామ్” ఇంజెర్ ఇత్త. 49 తె యేసు “నా సాటి బారి మహ్కాతిట్? నన నా బాబొన రోన్ మందన ఇన్వల్ మీకున్

బోద వెహ్యాలిర్ నడ్డుమ్ యేసు మన్వల్

టావ సెలెయ్?”* ఇంజెర్ పూసి కీతొర్.
 50 బతి వూర్కున్ తవ్వ సంగ వెహ్తా గొస్టి
 అర్తమ్ ఆయ్యకి. 51 అద్ ఆత పెజె యేసు
 అవల్-బాబొన్ సంగ నజరేతు చహార్తె
 సొత్తొర్. అని వూర జరబ్బె బెర్నెత్తొర్. వోన
 అవల్ ఇవ్ సమ్మె గట్టున్ తన్వ దిల్తగ ఇర్త.
 52 యేసు తెలివి-గియన్తగ అని మేందొడగ
 చొకొట్ బెర్నెర్ మత్తొర్. బగవంతన అని
 లోకుర దయతె బడె మాసెర్ మత్తొర్.

**బాప్తిస్మ సియ్యల్ యోహాన్ పర్లున
 సర్లున్ సుద్రి కియ్యల్**

(మత్తయి 3:1-12; మార్క్ 1:1-8;
 యోహాన్ 1:19-28)

3 తిబెరియ మహ రాజల్ రాజ్
 తాకుస్వల్ పంద్ర సొల్ల గట్కుతె,
 పొంతి పిలాతు యూదయ యేరియతున్

గవర్నర్ అని హైరోద్దు గలిలయ
 యేరియతున్ అదికారి ఆసి మత్తొర్.
 హైరోద్దొర్ తముర్ పిలిపు ఇతురయ
 అని తరకొనితస్ యేరియన్ అని
 లూసనియల్ అబిలేనె యేరియతున్
 అదికారిర్ ఆసి మత్తెర్. 2 అస్కె అన్నల్
 అని కయప ఇన్వలిర్ పెర్సుర్ కటొడలిర్
 ఆసి మత్తెర్. అద్ గట్కుతె మెటనగ
 పిసెర్ మన్వల్ జకరియనొర్ మరి
 యోహాన్తగ బగవంతన వచన్ వాత.
 3 తె వోర్ వాసి, యొర్దన్ అవిడున్

అజు-బాజుతంగ్ యేరియనగ తిరిసెర్,
 “మిరట్ మీవంగ్ పాప్క్ చుక్-చుకె మాతత
 అని బగవంతల్ అవెన్ మాపి కీతత నిసని
 ఆయ్యల్ బ్లాప్తిస్మ యేతన” ఇంజెర్ బోద
 వెహ్తొర్. 4 ఇదెన్ బారెతె యెసయ పర్వక్తన
 గ్రంత్తగ,

“యెహోవ బగవంతల్ వాయన్
 సొటి సరి తయర్ కీమ్ప్’
 ఇంజెర్ వొరోర్ మెటనగ
 కిలిసెర్ మంతొర్.

5 హార్ ఉంది లొద్ది మూర లాగర్.
 హార్ ఉంది గుట్ట అని మెట్ట
 బొమిత్ మట్రిమ్ ఆయ లాగర్.
 వంకెడలిక్ సరింగ్ సడ్కల్
 ఆయ లాగర్.
 డొడ్డొంగ్-కప్పినె మన్వలిక్ సరింగ్
 సపయ్ ఆయయ్ లాగర్.

*2:49 నన నా బాబొన రోన్ మందన: సెలెతె నన బాబొన కామ్ కీయన ఇంజెర్ మందంత.

6 అస్కూ మాయ్నన కన్వడితుర్ సమ్మిర్
బగవంతన బచి కియ్యల్
సక్తితున్ సూడనిర్”†

ఇంజెర్ లిహి కీసి మంత.

7 బాప్తిస్మ యేత్లె పర్ల గుబ్జంగ్-గుబ్జంగ్ యోహాన్తగ వాతెర్. తె యోహాన్, “మిరట్ విక్ వాలె తరస్కనంగ్ పిలన్ దాత్తుర్ ఆందిట్. సిరిప్ బాప్తిస్మ యేత్లెకె, బగవంతన సిక్చతల్ తపుసియ వచ్చొ ఇంజెర్ బోర్ వెహార్తా? ననతె వెహ్మాకి! 8 చొకొట్టుంగ్ మరక్ చొకొట్టుంగ్ పండింగ్ సీతపినయ్, చుక్-చుకె మాతోమ్ ఇంజెర్ తొహ్లా, చొకొట్టుంగ్ కామ్కొ కీమ్మి. ‘మమొట్ అబ్రాహమ్మ కాన్దాస్తుర్ ఆత కాడ్కి, బగవంతల్ మాకున్ సిక్చ సియొర్” ఇంజెర్ సోంచ్ కియ్యట్. బారితెకె మిరట్ సెల్వెకె గిర్ అబ్రాహామున్ సాటి బగవంతల్ ఇవ్ బండనల్ గిర్ సంతాన్ పుటుస పరంతోర్ ఇంజి మీకున్ వెహార్తా మంతాన్. 9 బహన్త ఇంకె పండింగ్ సాదొ అద్ మరతున్ డుండుసియె, నట్కన్ సాటి మొద్దగ మర్న్ మోప్ కీసి తయర్ మంతోరో, అహ్నా ఇంకె పాప్పంగ్ కామ్కొనల్ మార్కుర్ వూర్కున్ బగవంతల్ సిక్చ సియె తయర్ మంతోర్”* ఇంజెర్ యోహాన్ వెహార్తా. 10 అద్ కేంచి మాందితల్ కహితుర్, “బగవంతన సిక్చతల్ బచె మాయె మాకున్ బతల్ కీమ్ ఇంతి?”

ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 11 తె యోహాన్, “బోన్తె రండ్ ఆంగ్లెంగ్ మంతంగా వోర్, కెర్లె దిక్ సెలోర్ వోన్ ఉంది సియన. అహ్నా బోన్తె చంది మంతయె వోర్, తిన్లె దిక్ సెలోర్ వోన్ సంగ తూసి తిందన” ఇంజెర్ వెహార్తా. 12 అస్కూ వోన్ల కహితుర్ టెక్చ వసులి కియ్యలిర్ గిర్ బాప్తిస్మ యేత్లె వాతెర్. అని “గురుజి, మాకున్ బతల్ కీమ్ ఇంతి?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 13 తె యోహాన్, “సర్కార్ వెహ్తా అచారె టెక్చ వసులి కీమ్మి. తాన్ అదిక్ వసులి కియ్యట్” ఇంజెర్ వెహార్తా. 14 అస్కూ కహితుర్ సిపాయిర్ గిర్ వోన్ల వాసి, “మాకున్ బతల్ కీమ్ ఇంతి?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె యోహాన్, “జుల్తెన్ ఆయి లబడ్ కసుర్ వాట్సిన ఆయి బోన్లటలె కొతంగ్ యేత్మట్. మీకున్ వాయ్యల్ తన్కతెనె కుసితె మంట్” ఇంజెర్ వెహార్తా. 15 పర్ల బచి కియ్యల్ కిరిస్తున్ సాటి సూడ్యెర్ మత్తెర్. అదెన్ సాటి మోక వేరె కిరిస్తుయె బతలో ఇంజెర్ యోహాన్తున్ బారెతె సోంచ్ కీతెర్. 16 తె యోహాన్, “నన మీకున్ యేతె బాప్తిస్మ సీసెర్ మంతాన్. బతి నాకుంతెర్ డగుర్ సక్తివంతల్ వాసెర్ మంతోర్. వోనంగ్ సయ్యెడిల్కన నాడ రెహ్వల్ సేవ్కన్ మోడి గిర్ నన కామి సియెన్. వోర్ మీకున్ ఫలిత్ర ఆత్మతై అని తడ్డితె బాప్తిస్మ సీంతోర్. 17 వోర్ తన్వ కడ

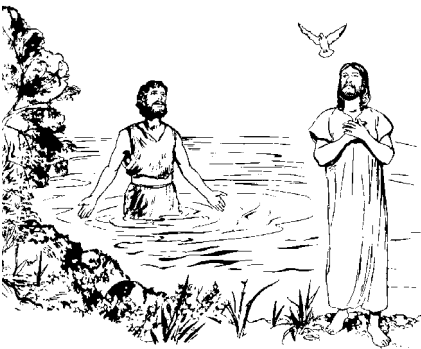
*3:9 బోరె పాప్. సుటి కీసి, చొకొట్టుంగ్ కామ్కొ కియెరో, అతోర్ హారో వారాన్ పాతడ తడ్డితగ వాటంతోర్. †3:6 యెసయ 40:3-5

చాకాట్ సపయ్ కీంతార్. తుడుస్వల్ సేతి వోన కెయ్యె మంత. వోర్ గొహ్కున్ తుడుసి, అవెన్ గోదమ్మగ ఇరంతార్. బతి పొట్టున్ పిరొ అద్ తడ్డితగ వాట్టి డుండుసంతార్” ఇంజెర్ వెహార్. 18 ఉండె గిర్ యోహాన్ వెల్లె గొస్టింగ్ వెహార్, పర్జతున్ చొకొట్టు కబుర్ పచర్ కీతార్.

యోహాన్ కెయ్యె యేసు బాప్తిస్మ యేత్వల్

(మత్తయి 3:13-17; మార్క్ 1:9-11)

21-22 తె పర్జ బాప్తిస్మ యేచ్చెర్ మత్తెర్. అస్కె యేసు గిర్ వోన్ల వాసి బాప్తిస్మ యేత్తార్. అని వోర్ పార్తన కీసెర్ మనెకె, హాబర్ కోలె మాత. తె పవిత్ర ఆత్మ పారెవత రూప్తె యేసున్ పొరొ రెయ్యె. అస్కె, “నిమె నావార్ లాడ్వోర్ మరిని ఆంది. నన నీకున్ లాడ్ కీసెర్ మంతాన్. నీ హిందల్ నాకున్ వెలె ఆనంద్ లాగ్సెర్ మంత” ఇంజెర్ ఉంది లేంగ్ హాబడల్ కేంజ వాత.

పవిత్ర ఆత్మ పారెవత రూప్తె రెయ్యెల్

హేరొదు యోహాన్తున్ జేల్లగ వాటుస్వల్

19-20 ఇద్ సమ్మె ఆత పెజె, యోహాన్ హేరొదు రాజన్, “నిమె తప్ కీసెర్ మంతి?” ఇంజెర్ పర్జతున్ మునెనె ఇత్తార్. బారితెకె వోర్ హేరొదు తస్వార్ తముర్ పిసి మనెకెన్ వోన బాయ్యు హేరొదియన్ తుంగ్గి మత్తార్. అని దుస్రాక్ గిర్ వెలెన్ తప్కె కీసి మత్తార్. తనకున్ అహాన్ ఇత్త కాడ్కి, హేరొదు యోహాన్తున్ జేల్లగ వాటుసి, ఉండె ఉంది తప్ జోడి కీతార్.

యేసున కాన్దాన్త చరిత్ర

(మత్తయి 1:1-17)

23 యేసు లగ్-బగ్ తీస సార్క్నన వహితె బోద వెహ్పల్ మొదొల్ కీతార్. పర్జ వేర్ యేసున్ యోసెప్పొర్ మరి ఇందిర్.

యోసెప్ హేలినోర్ మరి ఆందుర్.

24 హేలి మత్తతునోర్ మరి ఆందుర్.

మత్తతు లేవినోర్ మరి ఆందుర్.

లేవి మెల్కనోర్ మరి ఆందుర్.

మెల్కి యన్ననోర్ మరి ఆందుర్.

యన్నల్ యోసెప్పొర్ మరి ఆందుర్.

25 యోసెప్ మత్తతియనోర్ మరి ఆందుర్.

మత్తతియల్ ఆమొస్సొర్ మరి ఆందుర్.

ఆమొస్ నాహొమ్మొర్ మరి ఆందుర్.

నాహొము ఎస్లినోర్ మరి ఆందుర్.

ఎస్లి నగ్గయినోర్ మరి ఆందుర్.

26 నగ్గయి మయత్వొర్ మరి ఆందుర్.

మయతు మత్తతియనోర్ మరి ఆందుర్.

- మత్తతీయల్ సిమియనోర్ మరి ఆందుర్.
 సిమియల్ యోసెక్వోర్ మరి ఆందుర్.
 యోసెక్ యోదనోర్ మరి ఆందుర్.
- 27 యోదల్ యోహాన్నాన్ మరి ఆందుర్.
 యోహాన్నల్ రేసనోర్ మరి ఆందుర్.
 రేసల్ జెరుబబెల్తార్ మరి ఆందుర్.
 జెరుబబెలు సయల్తియేల్తార్
 మరి ఆందుర్.
 సయల్తియేలు నేరినోర్ మరి ఆందుర్.
- 28 నేరి మెల్కినోర్ మరి ఆందుర్.
 మెల్కి అద్దినోర్ మరి ఆందుర్.
 అద్ది కొసామునోర్ మరి ఆందుర్.
 కొసాము ఎల్మాదామ్మోర్ మరి ఆందుర్.
 ఎల్మాదాము యేరునోర్ మరి ఆందుర్.
- 29 యేరు యెహోసువనోర్ మరి ఆందుర్.
 యెహోసువల్ యెలియాజర్తార్
 మరి ఆందుర్.
 యెలియాజరు యోరిమ్మోర్
 మరి ఆందుర్.
 యోరిము మత్తతునోర్ మరి ఆందుర్.
 మత్తతు లేవినోర్ మరి ఆందుర్.
- 30 లేవి సిమ్మ్యోన్తోర్ మరి ఆందుర్.
 సిమ్మ్యోన్ యూదనోర్ మరి ఆందుర్.
 యూదల్ యోసెప్పాల్ మరి ఆందుర్.
 యోసెప్ యోనమ్మోర్ మరి ఆందుర్.
 యోనమ్ ఎల్కీమ్మోర్ మరి ఆందుర్.
- 31 ఎల్కీమ్ మెలెయనోర్ మరి ఆందుర్.
 మెలెయల్ మెన్ననోర్ మరి ఆందుర్.

- మెన్నల్ మత్తతునోర్ మరి ఆందుర్.
 మత్తతుల్ నాతన్తోర్ మరి ఆందుర్.
 నాతన్ దావిద్దోర్ మరి ఆందుర్.
- 32 దావిద్ యెసయనోర్ మరి ఆందుర్.
 యెసయ ఒబెద్దోర్ మరి ఆందుర్.
 ఒబెద్ బోయజ్జోర్ మరి ఆందుర్.
 బోయజ్ సల్మాన్తోర్ మరి ఆందుర్.
 సల్మాన్ నయసోన్తోర్ మరి ఆందుర్.
- 33 నయసోన్ అమినదాబ్బోర్ మరి ఆందుర్.
 అమ్మినదాబు అరామ్మోర్*
 మరి ఆందుర్.
 అరామ్ ఎస్రాన్తోర్ మరి ఆందుర్.
 ఎస్రాన్ పెరెస్నోర్ మరి ఆందుర్.
 పెరెసు యూదనోర్ మరి ఆందుర్.
- 34 యూదల్ యాకొబ్బోర్ మరి ఆందుర్.
 యాకొబు ఇసక్వోర్ మరి ఆందుర్.
 ఇసకు అబ్రాహామ్మోర్ మరి ఆందుర్.
 అబ్రాహాము తెరహూనోర్ మరి ఆందుర్.
 తెరహూ నాహోర్తార్ మరి ఆందుర్.
- 35 నాహోర్ సెరుగ్గోర్ మరి ఆందుర్.
 సెరుగు రయునోర్ మరి ఆందుర్.
 రయు పెలెగునోర్ మరి ఆందుర్.
 పెలెగు హేబెర్తార్ మరి ఆందుర్.
 హేబెరు సేలహూనోర్ మరి ఆందుర్.
- 36 సేలహూ కేయినాన్తోర్ మరి ఆందుర్.
 కేయినాను అర్చక్సదునోర్
 మరి ఆందుర్.
 అర్చక్సదు సేమునోర్ మరి ఆందుర్.

*3:33 అరామ్: వేన్ రాము ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్. రూతు 4:19

సేము నోవహునార్ మరి ఆందుర్.
 నోవహు లెమెకునార్ మరి ఆందుర్.

- 37 లెమెకు మెతుసెలనార్ మరి ఆందుర్.
 మెతుసెలల్ హునొక్కొర్ మరి ఆందుర్.
 హొనొకు యెరెదునార్ మరి ఆందుర్.
 యెరెదు మహాలేత్తొర్ మరి ఆందుర్.
 మహాలేలు కేయినాస్తార్ మరి ఆందుర్.
- 38 కేయినాను యేనొస్తార్ మరి ఆందుర్.
 యేనొసు సేతునార్ మరి ఆందుర్.
 సేతు ఆదమ్మెర్ మరి ఆందుర్.
 ఆదామున్ బగవంతల్ గడి కీతొర్.

సయ్యున్ యేసున్ పలక్ష్ కియ్యల్

(మత్తయి 4:1-11; మార్క్ 1:12-13)

4 యేసు ప్లవిత్ర ఆత్మతె నించి యొర్దన్ అవిడ యేరియతల్ మల్ని వాతొర్. అస్కె అద్ పవిత్ర ఆత్మ వోస్ మెట్టనకె వోత. 2 అగ చాలిస్ దివాస్కె వేరి యేసున్ తన్వంగ్ ఆసనగ కోండి కియ్యె స్లయ్యన్ సూడ్తొర్. అవ్ రోజ్కెనగ యేసు బతయ్ తిన్వ కాడ్కి, వోన్ కర్ వస్త.

3 అస్కె సయ్యున్, “నిమె బగవంతనార్ మరిని మండ్రితె, ఇద్ బండతున్ ‘సారిత దాత్ మారియ’ ఇంజి హుకుమ్ సీమ్!” ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్తొర్. 4 బతి యేసు, “నరిమన్కల్ సిరిఫ్ గాటా-సారితెన్

పిస్సొర్[†] ఇంజి దర్మ గ్రంత్తుగ లిహి కీసి మంత” ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్.

5 అస్కె సయ్యున్ వోర్ యేసున్ డెంగల్ జాగతగ వోసి, బెయ్ సప్పె దునియతంగ్ సమ్మె రాజ్కున్ తొహ్తొర్. 6 అహాన్ తొహ్పి, “ఇవ్ సమ్మె రాజ్కున్ పొరొ అదికార్ అని అవెన్ హిందల్ వాయ్యల్ డగుర్-పాన్ నీకున్ సీంతాన్. అహాన్ సియ్యల్ అదికార్ నావ కెయ్యె మంత. నాకున్ పసంద్ వాతొన్ అద్ సమ్మెత్ సియపరంతాన్. 7 అదెన్ సాటి నావంగ్ కార్క్ కర్కితె, అద్ సమ్మె నీవ ఆంత” ఇంజెర్ సయ్యున్ యేసున్ సంగ వెహ్తొర్. 8 తె యేసు, “నీ బగవంతల్ యెహోవనె కాల్ కెరన అని సిరిఫ్ వోనయ్ సేవ తుంగన[†] ఇంజి దర్మ గ్రంత్తుగ లిహి కీసి మంత” ఇంజెర్ సయ్యున్ తున్ జవబ్ సీతొర్.

9 అస్కె, సయ్యున్ యెరుసలెమ్మ మందిర్త పొరొడ డంగల్ జాగతగ వోసి, యేసున్ నిపుస్తొర్. అని, “నిమె బగవంతనార్ మరిని మన్కితె ఇగెటల్ బూడ్ డెహ్కె. 10 బారితెకె నీకున్ కాబాడన్ సాటి బగవంతల్ నీ బారెతె తన్వర్ దూతలిర్కున్ ఆగె సీంతొర్”[†] ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 11 అచొరె ఆయ్యె సయ్యున్, “పూర్ దూతలిర్ నీవ కాల్డున్ బండ లాగ్కెనె నీకున్ ఆంజంతె[†] ఇంజి దర్మ గ్రంత్తుగ లిహి కీసి మంత కి?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 12 తె యేసు, “నీ యెహోవ బగవంతన్ పరిక్య

[†]4:4 ద్వితియోపదేశకాండము 8:3   [†]4:8 ద్వితియోపదేశకాండము 6:13
[†]4:10 కీర్తన 91:11   [†]4:11 కీర్తన 91:12

కియ్య్[†] ఇంజి దర్మ గ్రంత్సగ లిహి కీసి మంత” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

13 అద్ తరికతె యేసున్ ఈతంగ్ ఆసనగ కోండి కియ్యె సూడ్త పెజె, సయ్యన్ మర్ల మోక పుట్టల్ వేరి వోన్ సుటి కీసి సొత్తార్.

యేసు గలిలయ యేలయతగ సేవ సురు కియ్యల్

(మత్తయి 4:12-17; మార్క్ 1:14-15)

14 అస్కె యేసు పవిత్ర ఆత్మ సక్తితె నించి గలిలయ యేరియతె మల్లి సొత్తార్. వోన్ బారెత కబుర్ అద్ యేరియ పూరా కప్త. 15 యూదుల్క్ మీరె మాయ్యల్ సునగోక్సగ వోర్ సాంజి, బోద వెహ్చార్ మందుర్. అద్ కేంచి, హర్ వారార్ వోన్ వని కీందిర్.

యేసు తన బెర్తెత నాటి సాన్వల్

(మత్తయి 13:53-58; మార్క్ 6:1-6)

16 ఉంది దియ తన చుడుగాదల్ బెర్నెత నజరేతు చహరై సొత్తార్. ఉంది ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి* తనకున్ ఆదల్ మత్త తీర్ యూదుల్క్ మీరె మాయ్యల్ సునగోక్సగ సాంజి, బగవంతన వచన్ వాచి కియ్యె యేసు నిల్తార్. 17 అస్కె వోన్ల యెసయ పర్వక్తన గ్రంత్ వారార్ అందుసితార్. తె యేసు

అద్ గ్రంతున్ యేచ్చి, తన వాచి కియ్యల్ బాగమున్ తెరితార్.

18-19 అని, “యెహోవ బగవంతన ఆత్మ

నా పారా మంత.

బారితెకె గరిబ్బున్ చొకొట్ట కబుర్ వెహ్లా నాకున్ నేమి కీతార్.

కోండె మాసి మన్వలిర్కున్ సుటి కియ్యె, గుడ్డిర్కున్ నదుర్ సియ్యె, నాకున్ సారి కీతార్.

ఆడి కియ్యలిర్గట్ల మోక్తా సుటి కియ్యె, తన్వర్కున్ యెహోవ బగవంతల్ బచి కియ్యల్ గట్కు వాత ఇంజెర్ వెహ్లాన్ నాకున్ రొహ్చార్”[†]

ఇంజెర్ వాచి కీతార్.

20 అద్ ఆత పెజె యేసు గ్రంతున్ తన్ల సితానగ అందుసి ఉద్తార్. సునగోక్సగ మన్వలిర్ సమ్మిర్ వోనె తిర్నె సూడ్డెర్ మత్తెర్. 21 అస్కె యేసు, “గ్రంత్సల్ వాచి కీతంగ్ గొస్టింగ్ నేండె మిరట్ కేంజెకెనె బర్చుర్ జర్గతంగ్” ఇంజెర్ వెహ్చార్. 22 తె వూర్ సమ్మిర్ వోర్ వెహ్చాంగ్ దయతంగ్ గొస్టిన్ వని కీసెర్ గుల్ ఆతెర్. బతి వూర్గట్ల కహితుర్, “ఎహె! వేరై యోసెప్పూర్ మరి అందుర్ కి రా?” ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 23 అస్కె యేసు, “మిరట్ వయ్యు నీవ నిమె చొకొట్ కీమ్!” ఇన్వల్ సాస్తర్ నాకున్ వెహంతిట్.

* 4:16 ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి: బగవంతల్ వెహ్లాపినయ్ యూదుల్క్ ఉంది వార్చన్ రొహి ఉంది దియ, సబల్ ఇంజి, అద్ నేటి కామ్కె, కియ్యెకెనె, బగవంతన్ పార్తన-వింతి కీందిర్. అద్ దివొస్ సనివర్ అందు. ద్వితియోపదేసకాండము 5:12-15

† 4:12 ద్వితియోపదేసకాండము 6:16 † 4:18-19 యెసయ 61:1-2

అని, 'కపెర్నహోమ్ముగ నిమె కీతంగ్ కార్వయ్కె ఇద్ నీవ సొంత చహర్తె గిర్ కీమ్!' ఇంజి, తప్పక్ కోరంతిట్ ఇన్వల్ గొస్తి నాకున్ టావయ్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహార్. 24 అని యేసు ఉండె గిర్, "బోరె పర్వక్తన్ తన్వ సొంత నాట్సుర్ వొపుర్. ఇద్ సతెమ్ ఆందు. 25 అద్ బహన్ ఇతెకె తొల్లె, యేలియ పర్వక్తన కాలమ్మె, ఇజ్రయేల్ దేస్సుగ సడె మూంద్ సాల్క్ పిర్ అర్వ సొంజి కరు అర్త. అద్ గట్కతె అగ వెల్లెనె రాండె వెయ్యెక్ మత్తంగ్. 26 బతి అవ్ సమ్మె రాండె వెయ్యెక్కుగ యేలియన్ బగవంతల్ రొహ్మాకి. సిరిష్ సిదోన్ యేరియత సారెపతు నాటి మన్వల్ దుస్రా జాతిత ఉంది రాండె వెయ్యెనగనె రొహ్మార్. 27 అమ్మె ఎలిస పర్వక్తన కాలమ్మె, ఇజ్రయేల్ దేస్సుగ వెలెన్ ఫైర్చన్వొప్పి వాలిర్ మత్తెర్. బతి వూర్ సమ్మిర్ చొకాట్ ఆయ్యుకి. సిరిష్ సిరియ దేస్సూర్ దుస్రా జాతితార్ నయమన్ ఇన్వలె చొకాట్ ఆతార్" ఇంజెర్ యేసు వెహార్. 28 ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, సునగోగ్గుగ మన్వలిర్ సమ్మిర్ వోన్ పొరా బెయ్ సొంగున్ వాతెర్* . 29 అని తేచ్ చి యేసున్ చహర్తున్ బహి డగ్లి కీసెర్ వోతెర్. అద్ చహర్ డంగల్ గుటత్ పొరా దొహ్పి మత్త. తె తాన్ పొరాడల్ వోన్ డగ్లి కియె సూడెర్. 30 బతి వోర్ యేసు వూర్ మాందిత్ నడ్డుమ్నల్ పెసిసి, తన్వ సరియ్ తన చలె మాతార్.

**యేసు మాయ్ననగటల్
బూతున్ టెండ్లి పూడ్డల్**

(మార్క్ 1:21-28)

31 అహన్ చలె మాసి, యేసు గలిలయ యేరియత కపెర్నహోమ్ చహర్తె యెవ్తార్. అని ఆర్మమ్మ దివోసున్ నేటి బగవంతన బోద వెహ్యల్ మొదోల్ కీతార్. 32 వోర్ వెహ్యల్ బోద అదికార్దె మత్త కాడ్కి, కేంజుర్ వూర్ గుల్ ఆతెర్. 33-34 అస్కె అద్ సునగోగ్గుగ కరెబల్ బూత్ సోఫె మాతార్ మాయ్నల్ మత్తార్. వోర్ బెయ్ జోర్తె, "యే! నజరేత్సూర్ యేసు! మా సంగ నీకున్ బతల్ కామ్ మంత? మాకున్ నాసెడమ్ కియె వాతి కి? నిమె బోని ఆందియె నాకున్ టావయ్. నిమె బగవంతనార్ పవిత్రవంతని ఆంది" ఇంజెర్ కిలితార్. 35 బతి యేసు, "కిలిమ! వోన్గట్ బహి వర" ఇంజెర్ డటి కీతార్. అస్కె అద్ బూత్ వోర్ మాయ్నన్ బూడ్ అరుసి, బతయ్ నుక్కున్ కియ్యక్నె వోన్గట్ బహి వాత. 36 అద్ సూడ్చి అగ మన్వలిర్ సమ్మిర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. అని "ఇహిన్ బహన్ జర్గెసెర్ మంత? కరెబలిక్ బూత్కున్ గిర్ తన్వ సక్తి అని అదికార్దె వోర్ డటి కీసెర్ మంతార్. అవ్ వెరిసి బహి వాసెర్ మంతంగ్!" ఇంజెర్ వొరొన్ సంగ వొరొర్ వడ్కెతెర్. 37 ఇద్ తీర్దె యేసున్ బారెత కబుర్ అద్ యేరియ పూరా కప్త.

* 4:28 వోన్ పొరా సొంగున్ వాతెర్: బారితెకె ఇజ్రయేల్ తుర్కున్ ఆయ్య దుస్రుర్కున్ బగవంతల్ మదల్ కీతార్ ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

యేసు వెలెటిర్కున్ చాకొట్ కియ్యల్

(మత్తయి 8:14-17; మార్క్ 1:29-34)

38 యేసు అద్ సునగోగ్నల్ పెసిసి సీమొన్తో* రోన్ సొత్తార్. సీమొన్తో ఆతిహారె బెయ్ యెడ్కితె మీండ్చి మత్త. తె వూర్ తాన్ సాటి యేసున్ కోర్తార్. 39 తె యేసు తాన్ కరుమ్ నిల్చి, యెడ్కితున్ డటి కేనెకెన్, అద్ యెడ్కి సుటి కీత. అస్కె యెంటనె అద్ వెయ్యె తేచ్చి, వూర సర్బరెయ్ కియ్యల్ సురు కీత.

40 అద్ నేటి పోడ్డ సొన్వల్ గట్కుతె, సమ్మె తీర్కనంగ్ బేమరింగ్ మన్వలిర్కున్ పర్జె యేసునగ పియ్యి వాతెర్. అస్కె యేసు హార్ వారాన్ పారా కెయ్య్ ఇర్చి, చాకొట్ కీతార్. 41 వెలెటిర్గట్ బూత్క బహ్రా పెసిసెర్, “నిమె బగవంతనార్ మరిని ఆంది” ఇంజెర్ జోర్తె కిలితంగ్. కిరిస్తు ఆందుర్ ఇన్వల్ అవ్ బూత్కున్ టావ మత్త కాడ్కి, ‘వడ్కమట్’ ఇంజెర్ అవెన్ డటి కీతార్.

యేసు దుస్రాక్ చహార్కొనె చాకొట్

కబుర్ వెహ్పాల్

(మార్క్ 1:35-39)

42 తెలరి సక్రెన్ తేచ్చి, బోరె మన్నుర్ అవ్ మెటనెకె సొత్తార్. పర్జె వోన్ సాటి మహ్కొసెర్ వోన్ సొత్తార్ అని తమ్మకున్ సుటి కీసి సొన్మ ఇంజెర్ యేసున్ ఆపుస్లె సూడెర్. 43 బతి

యేసు, “బగవంతల్ పర్జెతంగ్ దిల్కొనగ మంజి, రాజ్ తాకుస్వల్ చాకొట్ కబుడున్ బారెతె నన దుస్రాక్ చహార్కొనె గిర్ వెహ లాగర్. తాన్ సాటినె బగవంతల్ నాకున్ సారి కీతార్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్కార్.

44 అని యేసు యూదయ యేరియతె సొంజి, అగ మన్వలిక్ చహార్కొనంగ్ సునగోక్కుగ బోద వెహ్కార్ మత్తార్.

యేసునుర్ మొథొడుర్ సిస్సులిర్

(మత్తయి 4:18-22; మార్క్ 1:16-20)

5 ఉంది దియ యేసు గెనెసరెతు* ఇన్వల్ సమ్మర్త డడితగ నిల్చి మత్తార్. పర్జె సమ్మిర్ బగవంతన బోద కేంజన్ సాటి వారాన్ వారా దుర్పెర్ వోన్ సిర్మట్ మీరె మాతెర్. 2 యేసున్ అద్ డడితగ రండ్ రూకంగ్ దిస్తంగ్. బోయలిర్ అవ్ రూకనల్ రెయ్యి తమ్వంగ్ జార్కొ నొర్పెర్ మత్తెర్. 3 తె యేసు అవెనల్ ఉంది రూకతగ తెర్తార్. అద్ రూక సీమొన్తో ఆందు. డడితల్ తాన్ జరసి రొపా దుర్బ ఇంజెర్ సీమొన్తో యేసు కోర్తార్. అహాన్ దుర్బత పెజె రూకతగ ఉచ్చి మాందితున్ బోద వెహ్కార్.

4 వెహ్పాల్ ఆత పెజె యేసు, “నీవ రూకతున్ కోల్ యేతగ వోసి, మీన్కొ పియ్యె జార్కొ వాట” ఇంజెర్ సీమొన్తో వెహ్కార్. 5 తె సీమొన్, “గురుజి! మమ్మెట్ రాత్ పూరొ

*4:38 సీమొన్: వేన్ సీమొన్-పేతురు ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

*5:1 గెనెసరెతు: ఇదెన్ గలిలయ సమ్మర్ గిర్ ఇంతెర్.

పర్చెడె మాతోమ్. బతి మీన్కె సాపై మాయ్యకి. తెర్ బతి, నిమె వెహ్తా గొస్టిత్ పియ్యి, జార్క్ వాటంతాన్ ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తార్. 6వూర్ అహాన్ జార్క్ వాడ్త పెజె బెయ్ వెల్లె మీన్కె అర్తంగ్. అదెన్ సాటి వూరంగ్ జార్క్ సర్వల్ సురు కీతంగ్. 7తె దుస్రా రూకతగ మన్వలిర్ బోయలిర్కున్ తమ్ల వాసి, మదత్ కీమ్ ఇంజెర్ కెయ్యి హాలి కీతెర్. తె వూర్ వాసి, రండుతె రూకన్ మీన్కెనె సిగ-సిగ నిహైర్. అస్కె అవ్ రూకంగ్ ముడుంగ్గల్ సురు కీతంగ్. 8-10సిమెన్-పీతురు, వోన్ సంగ మన్వలిర్ అవ్ మీన్కెన కుప్ప సూడ్సి, బెయ్ గుల్ ఆతెర్. సిమెన్తున్ సంగ బేపిర్ కియ్యలిర్ జెబెదయినుర్ మర్క్ యాకొబ్ అని యోహాన్ గిర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. అద్ జర్గిత సూడ్సి, సిమెన్-పీతురు యేసునంగ్ కార్క్ కర్తార్. అని “గురుజి! నన పాపిన ఆందున్. నాకున్ సుటి కీసి సాన్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. తె యేసు, “వెరిమ! ఇంగెడల్ నిమె మాయ్యలిర్కున్ నావ చర్చతె తర్చని ఆంతి” ఇంజెర్ సిమెన్తున్ వెహ్తార్. 11తె వూర్ రూకన్ డడి వేరి తచి, అవ్ సమ్మెన్ సుటి కీసి, యేసున్ పెజెయ్ సాత్తెర్.

పెర్ల నొప్పి వాలెన్ చొకొట్ కియ్యల్

(మత్తయి 8:1-4; మార్క్ 1:40-45)

12యేసు ఉంది చహార్తె మనెకె, ఇచుల కేంజట్! మేందోల్ వూరా పెర్ల నొప్పి మన్వల్ వారార్ మాయ్యల్ వోన్ వాతోర్. యేసున్ సూడ్త బరోబర్ సతెలం కాల్యున్ పొరా అర్చి, “గురుజి! నీకున్ ఇస్టమ్ మత్తెకె, నాకున్ సుదుడ్ కీమ్”* ఇంజెర్ జుల్క కీతోర్. 13తె యేసు, “నీకున్ సుదుడ్ కియ్యల్ నాకున్ ఇస్టమె” ఇంజెర్ తన్వ కెయ్ చహ్చి, వోన్ ఇట్తార్. తె యెంటనె వోన పెర్ల నొప్పి కమి ఆత. 14అస్కె యేసు, “ఇద్ గొస్టి బోనె వెహ్చ. బతి సాంజి కటొడనగ తొహా.* అని సుదుడ్ ఆతోన్ ఇంజెర్ సమ్మిర్కున్ తొహ్లా, మోసె పర్వత్తల్ ఆగె సీతంగ్ మొక్ కండి కీమ్” ఇంజెర్ హుకుమ్ సీతోర్.

15తెర్ బతి యేసున్ బారెతె కబుర్ ఉండె అదిక్ కప్త. బోద కేంజె అని తమ్వంగ్ బేమరినల్ చొకొట్ ఆయ్లె, పర్ల గుబ్బంగ్-గుబ్బంగ్ వోన్ వాసెర్ మందిర్. 16బతి యేసు వూర్ సంగ బస్కెట్ మన్వక్నె, పార్తన కియ్యె, బోరె మన్వర్ అవ్ మెటనెకె సాందుర్.

*5:12 **పర్చు! నీకున్ ఇస్టమ్ మత్తెకె, నాకున్ సుదుడ్ కీమ్:** ఇంతోర్ బారితెకె పెర్ల నొప్పి వాలిర్కున్ యూదుల్క బే-సుదుడ్ ఆతెర్ ఇంజెర్ సమ్మె మాంతెర్. అని వూర్కున్ నాట నేంగ సియిర్ అని ఇట్టర్ గిర్. లేవియకాండము 13:46 *5:14 **కటొడనగ తొహా:** మోసెన నియమున్ పియ్యి, పెర్ల నొప్పి వాసి, చొకొట్ ఆతోర్ వోర్ కటొడనగ సాంజి, తొహా లాగర్. అస్కె కటొడల్ వోన్ పరిక్తి కీసి, చొకొట్ ఆతోర్ ఇంజెర్ వోవ లాగర్. అద్ ఆత పెజె సుదుడ్ ఆయ్లె మొక్ కండి కియ్ లాగర్. అస్కె వోర్ నాట సాంజి, సమ్మిర్ బరోబర్ పిన వచ్చె. లేవియకాండము 14:2,3,11; ద్వితియోపదేశకాండము 24:8

యేసు కెయ్-కాల్స్ అల్లి మన్వన్ చాకాట్ కియ్యల్

(మత్తయి 9:1-8;

మార్క 2:1-12)

17 ఉంది దియ యేసు బోద వెప్పార్ మత్తార్. అగ పరిసయుల్స్* అని సాస్త్రిర్* గిర్ ఉచ్చి మత్తెర్. వీర్ సమ్మిర్ గలిలయ, యూదయ యేరియనంగ్ చహార్సనల్ అని యెరుసలెమ్ నగుడల్ వాతుర్ ఆందిర్. బేమరితె మన్వలిర్కున్ చాకాట్ కియ్యల్ యెహోవ

బగవంతన సక్తి యేసునగ మత్త. 18 ఇచుల కేంజట్! కహితెర్ కెయ్-కాల్స్ అర్చి మన్వన్ చాప్రతగ మీండుసి పియ్యి వాతెర్. అని వోర్ బేమరి వాలెన్ రోత్ రొఫా మన్వల్ యేసున్ మునె వోయన ఇంజెర్ కోసిద్ కీతెర్. 19 బతి పర్లత గుబ్ల కీనెకె, రొఫా వోయ పర్మకి. తె వూర్ రోత్ పారా తెర్గిసి, డగుర్ గది కీసి, చాప్ర అరికె యేసున్ మునె మన్వల్ పర్లత్ నడ్డుమ్ వోన్ రెహార్. 20 అస్కె యేసు వూర బరొసతున్ సూడ్చి, “డియొని! నీవంగ్ పాప్స్ మాపి ఆతంగ్” ఇంజెర్ వోన్ వెహార్.

యేసున్ మునె వోన్ రెహార్ రోతున్ పారాడల్ గది కియ్యల్

21 బతి అద్ కేంచి, పరిసయుల్స్ అని సాస్త్రిర్, ‘బగవంతల్ తప్పసి దుస్రార్ బోరె పాప్పున్ మాపి కియపరో? అరె! బగవంతన్ వేర్ రెహ్చి వడ్కెసెర్ మంతోర్!’ ఇంజెర్ తమ్మ మన్వగ సోంచ్ కీసెర్ మత్తెర్. 22 వూర మనె బతల్ సోంచ్ కీసెర్ మంతెర్ ఇన్వల్ యేసున్ కరె మాత. తె వోర్, “మీవ మన్దె బారి అహాన్ సోంచ్ కీసెర్ మంతిట్? 23 నీవంగ్ పాప్స్ మాపి ఆతంగ్’ ఇంజెర్ వెహ్యల్ హల్కో కి నిమె తేచ్చి తాక’ ఇంజెర్ వెహ్యల్ హల్కో? 24 బతి స్వర్గ్ నోర్

*5:17 పరిసయుల్స్: నేకింగ్ అని రీతి-రివజ్కె పియ్యి తాకంతెర్ కి సెలె ఇంజెర్ సమ్మిర్కున్ సూడ్చులిర్ మె హెంబర్కె ఆందిర్. వూర్ తమకున్ మన్దె వాతంగ్ నేకింగ్ అని రీతి-రివజ్కె వెల్లె తయర్ కీసి ఇవెన్ గిర్ సమ్మిర్ పియ్యి తాకన ఇంజెర్ వెహ్యదిర్. *5:17 సాస్త్రిర్: ఇతెకె దర్మ గ్రంతున్ వాచి కీసి లిహి కియ్యలిర్ ఆందిర్. అవ్ గ్రంత్కెనంగ్ నేకిన్ అని నియమ్మున్ బారెతె వెల్లె కరి కేతుర్ ఆందిర్.

మాయ్సన్* ఇద్ దర్బురిల్ పారా పాప్పున్ మాపి కియ్యల్ అదికార్ మంత ఇంజి, కరి కియన” ఇంజెర్ వెహార్. అని యేసు వోర్ కెయ్-కాల్ అర్తాన్ సంగ, “నీకున్ నన వెహార్ మంతాన్. నిమె తేచ్చి నీ చాప్రి పియ్యి రోన్ సాన్” ఇంజెర్ వెహార్. 25తె వోర్ యెంటనె వూర్ మునెనె నిల్తార్. అని తన మీండ్లి మత్త అద్ చాప్రి పియ్యి, బగవంతన్ డగుర్-పాన్ సీసెర్ తన్వ రోన్ సాత్తార్. 26అగ మన్వలిర్ సమ్మిర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్ అని బగవంతన్ డగుర్-పాన్ సీసెర్, “నేండ్ బెయ్ చమత్కార్త గట్టు సూడ్డట్” ఇంజెర్ ఇత్తెర్.

మత్తయి యేసున్ పెజెయ్ తాక్కుల్

(మత్తయి 9:9-13; మార్క్ 2:13-17)

27అద్ ఆత పెజె యేసు అగటల్ పెసిసి, టెక్స వసులి కియ్యల్ జాగతగ ఉచ్చి, టెక్స వసులి కీసెర్ మన్వల్ లేవిన్* సూడ్డార్. అని “నా పెజెయ్ వర!” ఇంజెర్ వోన్ వెహార్. 28వోర్ మత్తయి తేచ్చి, అగ మన్వల్ సమ్మెతున్ సుటి కీసి, యేసున్ పెజెయ్ చలె మాతార్.

29అద్ గట్టుతె వోర్ లేవి ఇన్వల్ మత్తయి యేసున్ సాటి తన్వ రోన్ ఉంది డగుర్ జేవున్

సీతార్. తె వీర్ బరొబర్ వెల్లెటిర్ టెక్స వసులి కియ్యలిర్ అని దుస్సుర్ గిర్ జేవున్ కియ్యె ఉచ్చి మత్తెర్. 30అద్ సూడ్డి, పరిసయ్యుల్కూ అని వూర్ దర్మతుర్ సాస్తిర్, “మిరట్ టెక్స వసులి కియ్యలిర్ అని దుస్సుర్ పాపిర్ సంగ* బారి మీరె మాసి తింతిట్-ఉంటిట్?” ఇంజెర్ యేసునెర్ సిస్యలిర్ పారా గొల్తెర్.

31తె యేసు, “బేమరితె మన్వన్ వయ్యున జారత్ మందంత. బతి చొకాట్ మన్వన్ జారత్ మన్నొ. 32అహ్నె పునెవంతలిర్ ఆందుమ్ ఇంజెర్ సోంచ్ కియ్యలిర్ సాటి నన వాయ్యకి. బతి పాపిర్ ఆందుమ్ ఇంజెర్ కరి కీసి చుక్-చుకె మాయ్యలిర్ సాటినె దర్బురిల్ పారా వాతాన్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహార్.

ఉఫసున్ బారెతె చర్చ

(మత్తయి 9:14-17; మార్క్ 2:18-22)

33తె వూర్గటల్ కహితుర్, “యోహాన్సుర్ సిస్యలిర్ బస్కెట్ ఉఫస్ మంజెర్ పార్తన కీసెర్ మందంతెర్. అహ్నె పరిసయ్యుల్కూనుర్ సిస్యలిర్ గిర్ కీసెర్ మంతెర్. బతి నీవుర్ సిస్యలిర్ బస్కెట్ తింజెర్-ఉంజెర్ మందంతెర్. వీర్ బారి ఉఫస్ పియ్యెర్ సెలుర్?” ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్. 34అస్కె యేసు, “నొవ్రల్ తన్వర్ చుటల్-

*5:24 స్కర్నోర్ మాయ్యల్: ఇత్తెకె యేసు తన్వ బారెతె తన వెహ్కె వాడకమ్ కియ్యల్ పారాల్ ఆందు *5:27 లేవి: వేన ఉండుంది పారాల్ మత్తయి *5:30 దుస్సుర్ పాపిర్ సంగ: యూదుల్కూనుర్ అదికారిర్ బూరై లోకుర్ మోసెనంగ్ నియమ్కున్ పియ్యి తాకురొ వూర్కున్ పాపిర్ ఇంజెర్ సమ్మె మాందిర్. అని టెక్స వసులి కియ్యలిర్ రోమ సర్కార్తున్ సాటి టెక్స వసులి కియ్యల్ కీనెకె, వూర్కున్ గిర్ పాపిర్ ఇంజెర్ సమ్మె మాందిర్.

బందున్ తోడొ మనెకె, బోరె ఉపస్ పియుర్.
అప్పొ నన గిర్ వీర్ సంగ మనెకె, వీర్ బారి
ఉపస్ పియన? 35 బతి బస్కెతె వోర్
నొవ్రన్ వూర్గటల్ జుల్మతె వోయ్యల్ గల్కు
వాంతయె, అస్కె వూర్ ఉపస్ పియంతెర్”
ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్.

36 పడనంగ్ బోదన్ పూననగ మిస్తి కియ
వాయె ఇంజెర్ తొప్పె, యేసు నమునత
రూప్పె, “పూన కపిడె పడన కపిడున్ బోరె
అత్క వాటుర్. ఉంది మోక అహాన్ బోరె
వాటనిర్తె, పడన కపిడున్ అద్ సరుసంత
అని పడన కపిడగ పూన అత్క కూలె గిర్
మాయె. 37 అదె తీర్తె ఆంగుర్కొన పూన
కల్ పడన తిత్తితగ* బోరె వెడియెర్.
ఉంది మోక వెడితెకె ఆంగుర్కొన పూన కల్
తిత్తితున్ వొహంత. అద్ కల్ తురంత అని
అద్ తిత్తి గిర్ కరబ్ ఆంత. 38 అదెన్ సాటి
ఆంగుర్కొన పూన కల్లన్ పూన తిత్తితగనె
వెడియ లాగర్. అస్కె రండ గిర్ కరబ్
ఆయ్యక్నె మందంతంగ్. 39 ఆంగుర్కొన
పడన కల్ ఉట్టొర్ బోరె గిర్ ఆయి,
ఆంగుర్కొన పూన కల్లన్ కోరొర్. ‘నాకున్
పడనయ్ పపె; అద్దె చొకొట్ మంత’
ఇంతొర్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహొర్.

ఆరమ్మ దివొసున్ బారెతె చర్చ

(మత్తయి 12:1-8; మార్క్ 2:23-28)

6 ఉంది ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి
యేసు తన్నెర్ సిస్యలిర్ సంగ పంలు
మన్వలిక్ పొలమ్కనల్ వీడ్సెర్ మత్తొర్.
అస్కె వూర్ సిస్యలిర్ ఇమంగ్వి గొల్కొకంగ్
ఊస్కెసి, తుస్కె తిత్తెర్. 2 అద్ సూడ్పి
కహితెర్ ప్రిస్యల్క్ “ఆరమ్మ దివొసున్
నేటి కియ్య అద్ కామున్ మిరల్ బారి కీసెర్
మంతిట్?”* ఇంజెర్ వూర్కున్ పూసి కీతెర్.

3 తె యేసు, “దర్మ గ్రంత్యగ, దావిద్
రాజల్ అని వోనెర్ సోప్లిర్ కరు సాతెర్.
అస్కె వోర్ బతల్ కీతొర్ ఇన్వల్ మిరల్
వాచి కియ్యకి కి బతల్? 4 వోర్ రాజల్
బగవంతన పార్తన-వింతి కియ్యల్ డేరతగ
సాత్తొర్. అని కటొడలిర్ ఆయ్య, బోర్ తిన్లె
హక్ సెలె అవ్ నివొద్దంగ్ సారింగ్ టెండ్యి,
తన తిత్తొర్ అని తన్వ సంగ మన్వలిర్కున్
గిర్ సీతొర్” ఇంజెర్ వెహొర్. 5 అహాన్
వెహ్టా పెజె యేసు, “స్వర్గొనొర్ మాయ్న్
ఇద్ ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి బతల్ కియన
అని బతల్ కియ్య ఇన్వలిక్ సమ్మెన్ పారొ
అదికార్ మంత” ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్.

* 5:37 ఆంగుర్కొన పూన కల్లన్ పడన తిత్తితగ: ఇజ్రయేల్ దేస్సగ ఆంగుర్కొన పూన కల్లన్ రెప్పె,
ఉంది మోక తొల్ పడన తిత్తితగ వెడితెకె, తాన వడి తయర్ ఆసి, తిత్తితున్ పోకి కీసి, వొహంత.
అదెన్ సాటి పూన కల్లన్ పూన తిత్తితగనె వెడ్సిర్. బారితెకె అద్ తిత్తితున్ పోకి కీతెకె గిర్ వోరొ.

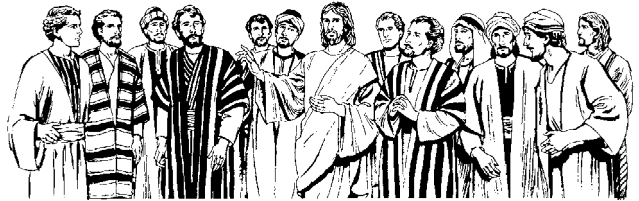
* 6:2 ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి: బగవంతల్ వెహ్టాసినయ్ యూదుల్క్ ఉంది వార్కున్ రొపొ ఉంది
దియ, సబతె ఇంజె, అద్ నేటి కామ్మ, ఆపుసి ఆరమ్ కీదిర్. వూర్ సేంగంగ్ ఊస్కెసి తిన్వడున్
కామ్ ఇంజెర్ యూదుల్క్ సోంచ్ కీదిర్.

కెయ్ అల్లి సాత్తాన్ చాకాట్ కియ్యల్

(మత్తయి 12:9-14; మార్క్ 3:1-6)

6 ఉండె ఉంది ఆరమ్మ దివాసున్ నేటి యేసు సున్నగోగ్గుగ సాంజి, బోద వెప్పార్ మత్తార్. అగ తిన కెయ్ అర్చి సాత్తార్ వారో మాయ్ మత్తార్. 7 అంటిత వోర్ మాయ్ చాకాట్ కీంతారా బతలొ ఇంజెర్ స్ట్రోర్ అని పరిసయుల్క యేసున్ నెచ్చా సూడ్సెర్ మత్తార్. చాకాట్ కీనురై, అద్ తప్ప కసుర్ యేసున్ పారా వాట్కట్ ఇంజెర్ వూర్ పిలన్తె మత్తార్. 8 బతి యేసు వూరంగ్ సోంక్క కరి కీసి, వోర్ కెయ్ అర్చి మన్వన్ సంగ, “తేచ్చి వూర్ నడ్డుమ్ నిల” ఇంజెర్ వెహ్చార్. తె వోర్ తేచ్చి నిత్తార్. 9 అస్క యేసు, “ఆరమ్మ దివాసున్ నేటి చాకాట్ కియ్యల్ నాయమ్ కి, వాయుట్ కియ్యల్ నాయమ్? సెలెక జీవతున్ బచి కియ్యల్ నాయమ్ కి, జీవ తెండ్యల్ నాయమ్?” ఇంజెర్ వూర్కున్ పూసి కీతార్. 10 అని యేసు వూర్ సమ్మిరై తిరిసి సూడ్సి, “నీవ కెయ్ చహ”

ఇంజెర్ కెయ్ అర్చి మన్వన్ సంగ ఇత్తార్. తె వెహ్చా తీర్ వోర్ కీతార్. అస్క వోన కెయ్ బర్చుర్ చాకాట్

అత. 11 బతి వూర్ బెయ్ సోంగ్నె, “వేర్ యేసున్ బతల్ బహన్ కీకట్?” ఇంజెర్ తమ్మ తమ వడ్కెతెర్.

బార జన్మె సిస్యలిర్కున్ నేమి కియ్యల్

(మత్తయి 10:1-4; మార్క్ 3:13-19)

12 అద్ ఆత పెజె, ఉంది దియ యేసు పార్తన కియ్యె మెటల్ పారా సాత్తార్. అంటిత రాత్ పూరా బగవంతన్ పార్తన కీసెరెన్ మత్తార్. 13 పోడ్డె పెసిత పెజె తన్వర్ సిస్యలిర్కున్ కరుమ్ కేయ్యి, వూర్గటల్ బార జన్మన్ నేమి కీతార్. అని వూర్కున్ “అపొస్తుల్క” ఇంజెర్ పారాల్ దొస్తార్. 14 వూర్ బూర్ ఇతెకె: సీమెను (యేసు వేన్ పేతురు ఇంజెర్ పారాల్ దొస్తార్), వేనార్ తముర్ ఆండ్రెయల్, యాకొబు, యోహాన్, పిలిపు, బర్తొమయి, 15 మత్తయి, * తోమల్, ఆల్ఫయినార్ మరి యాకొబు, జెలోతె * ఇంజెర్ కేయ్యల్ సీమెను, 16 యాకొబ్బోర్ మరి యూదల్ అని ఆక్రిత్ యేసున్ దోక సియ్యల్ ఇస్కరియోతు యూదల్.

*6:15 మత్తయి: వేన్ లేవి గిర్ ఇంతెర్ *6:15 జెలోతె: యూదుల్క అద్ గట్కె రోమ సర్కార్ద అదికార్దన్ బూడ్ మత్తెర్. అస్క అద్ సర్కార్దున్ కహీతుర్ ఉల్ తేత్తెర్. వీర్కున్ జెలోతె ఇంజెర్ కేయంతెర్. యేసునోర్ సిస్యల్ ఆయ్యక్ మనెకె వూర్ సంగ మత్తార్.

ఆసిర్వాద్స్ అని కప్పల్క

(మత్తయి 4:23-25; 5:1-12)

17 అదే ఆత పెజె యేసు వూర్ బచాబర్ గుటతల్ రెయ్యి, సపయ్ జాగతగ నిల్సి మత్తూర్. అగ సిస్యలిర గుబ్జ మత్త. వూరె ఆయ్య యూదయ యేరియతల్, యెరుసలెమ్ నగుడల్, సమ్మరత డడితగ మన్వలిక్ తూరు అని సిదాన్ నగుక్షల్ వాతుర్ వెలెటిర్ పర్జ అగ మత్తూర్. 18 యేసు వెహ్వల్ బోద కేంజె అని తమ్వంగ్ బేమరినల్ చొకాట్ ఆయ్యె, వూర్ సమ్మిర్ అగ వాతెర్. కరెబలిక్ కేతడ-బూత్క్ లాగ్గుర్ గిర్ బర్పుర్ చొకాట్ ఆతెర్. 19 పర్జ సమ్మిర్ వోన్ ఇటన ఇంజెర్ పర్పెడె మాసెర్ మత్తూర్. బారితెకె యేసునగటల్ సక్తి బహ్రి వాసి, సమ్మిర్కున్ చొకాట్ కీందు.

20 అస్కె యేసు తన్వర్ సిస్యలిర్కె సూడ్సి,

“గరిబ్ లోకుర్నిట్, మిరట్
ఆసిర్వాద్ యేతంతిట్!
బగవంతన రాజ్ మీవయ్ ఆందు.

21 ఇంకె కరు సాయ్యలిర్నిట్, మిరట్
ఆసిర్వాద్ యేతంతిట్!
మీవ పెటి నిందంత.

ఇంకె ఆడ్వలిర్నిట్,
ఆసిర్వాద్ యేతంతిట్!
మిరట్ కవెర్ మంద్రిట్.

22 స్వర్గనార్ మాయ్నన్ హిందల్
పర్జ మీకున్ పసంద్ కియ్యక్నె,
అలది వాట్సి,

మీవ హిజత్ వోసెర్, సాపెన సీనిరె
మిరట్ ఆసిర్వాద్ యేతంతిట్.

23 అంటిట్ బెయ్ కుసితె యేందట్!
బారితెకె మీకున్ స్వర్గనగ డగుర్
ఇనమ్ పుటంత.

వూరెర్ తొత్తుర్ పర్వక్తిర్కున్ అదె
తీర్ కీతెర్.

24 రేయ్! దనవంతలిర్నిట్, మీకున్
దుక్కు తప్పా!

మిరట్ ఇదెన్ మునెనె
సుక్-బోగ్ యేత్తిట్.

25 రేయ్! ఇంకె పెటి నించి మన్వలిర్నిట్,
మీకున్ దుక్కు వాంత!

మిరట్ కరుసాంతిట్.

రేయ్! ఇంకె కవ్ వలిర్నిట్! మీకున్
దుక్కు వాంత!

అద్ దుక్కుతె మిరట్ ఆడంతిట్.

26 రేయ్! మీకున్ పర్జ సమ్మిర్ వని కీనెకె,
మీకున్ దుక్కు తప్పక్ వాంత!

వూరుర్ తొత్తుర్ లబెడ్

పర్వక్తిర్కున్ అద్దె తీర్ కీతెర్”
ఇంజెర్ వెహ్వార్.

బయ్యున్-దార్కున్ పెర్కతె సూడన

(మత్తయి 5:38-48; 7:12)

27 బతి సిస్యలిర్ సంగ యేసు, “నావంగ్ గొస్టిన్ మిరట్ కేంచెర్ మంతిట్. మీకున్ వెహ్వల్ బతల్ ఇతెకె, మీ బయ్యున్ దార్కున్ లాడ్ కీమ్మె. మిరట్ ఇతెకె అర్పి వాయె వూర్కున్ చొకాట్ కీమ్మె. 28 మీకున్ సాపెన

సియ్యలిర్కున్ ఆసిర్వాద్ సిమ్మ. మీకున్ దుక్కు సియ్యలిర్ సాటి పార్తన కీమ్మ. 29 నీవ ఉంది కొర్పితున్ పాయ్యన్ ఉండె ఉంది కొర్పి గిర్ తొహ. నీవ పారొడ సేలతున్ కల్పన్, నీవ ఆంగ్లతున్ కల్లె ఆతెకె గిర్ ఆపుసియ్యు. 30 నీకున్ తల్కవల్ హార్ వారొన్ సిమ్. నీ వస్తు వోతొర్ వోన్, 'తాన్ మల్పి తర' ఇంజెర్ పూసి కియ్యు. 31 దుస్రుర్ మీకున్ బహన్ కియన ఇంజెర్ ఇంతిటొ, అద్ తీర్దె మిరట్ గిర్ వూర్కున్ కీమ్మ.

32 మీకున్ పెర్మతె సూడ్వలిర్కునె మిరట్ పెర్మతె సూడ్కె, తాన్ డగుర్-పాన్ బతల్ మంత? పాపెస్తలిర్ గిర్ తమ్మకున్ పెర్మ కియ్యలిర్కున్ పెర్మ కీంతెర్. 33 మీకున్ చొకొట్ కియ్యలిర్కున్ మిరట్ చొకొట్ కీకిట్తె, తాన్ డగుర్-పాన్ బతల్ మంత? పాపెస్తలిర్ గిర్ అప్పె కీంతెర్. 34 బాకి మల్పి కండి కీంతెర్ ఇంజి ఆస కీసి సీతెకె, తాన్ డగుర్-పాన్ బతల్ మంత? పాపెస్తలిర్ గిర్, 'బాకి సమ్మె వసులి కియ వచ్చి' ఇంజెర్ పాపెస్తలిర్కున్ బాకి సీంతెర్.

35 బతి మిరట్ మీ బయ్యున్-దార్కున్ పెర్మతె సూడ్ట్. వూర్కున్ చొకొట్ కీమ్మ. మల్పి మీవ బాకి కండి కీనిర్ ఇంజెర్ ఆస కియ్యక్నె వూర్కున్ బాకి సిమ్మ. అస్కె మీకున్ డగుర్ ఇనమ్ పుటంత. మిరట్ మహ సక్తివంతల్ బగవంతన సంతాన్ ఆంతిట్. బారితెకె బగవంతల్ చొకొట్ కీతతున్ మరుంగ్యలిర్ పారొ అని కరెబలిర్ పారొ గిర్ దయ తొహంతొర్. 36 అదెన్ సాటి

మీ బాబొ బగవంతల్ సూడ్కె పె సమ్మిర్కున్ దయతె సూడ్కెర్ పిసట్.

తస్సు అని మాపి కియ్యుడున్ బారెతె

(మత్తయి 7:1-5)

37 దుస్రుర్కున్ తస్సు కియ్యుట్. అస్కె మీకున్ బగవంతల్ తస్సు కియ్యుర్. బోన్ పారొన్ కసుర్ వాట్టుట్. అస్కె బగవంతల్ మీ పారొ కసుర్ వాటొర్. దుస్రుర్కున్ మాపి కీమ్మ. అస్కె బగవంతల్ మీకున్ మాపి కీంతొర్. 38 దుస్రుర్కున్ సిమ్మ. బగవంతల్ మీకున్ సీంతొర్. హాలి కీసి, అప్పి, బగ్ల తూర్నల్ కప్పి మీవంగ్ వోటినగ వెడియుసంతొర్. మిరట్ బద్ ఇసాబ్బె దుస్రుర్కున్ కప్పి సీంతిటొ, అద్దె ఇసాబ్బె బగవంతల్ గిర్ మీకున్ సీంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్చొర్.

39 యేసు ఉండె ఉంది నమున ఇహిన్ వెహ్చొల్ సురు కీతొర్: "గుడ్డి ఉండె వారొర్ గుడ్డిన్ సరి తొహ పరనుర్ కి బతల్? తొహ పరొర్. మొక తొహ్తె గిర్ ఇవిరై డొడ్డతగ అరంతెర్. 40 సిస్యల్ తస్వొర్ గురునైర్ డగుర్ ఆయ పరొర్. బతి సిక్సాన్ పూరా మార్త పెజె గురున్ బరొబర్ ఆంతొర్.

41-42 డవరింగ్ కీసెర్, "ఉంది మొద్ నీ కడ్డగ అర్త ఇన్. నిమె తాన్ తెండ్యక్నె చుడ్డుసి తుకు అర్పి మన్వన్ నీవ తుకుతున్ తెండ సిమ్ ఇంజి బహన్ వెహంతి?" ఇంజెర్ యేసు పూసి కీతొర్. అని అదెన అర్తమ్ వెహ్చొర్, "నిహ్న డగుర్ తప్ ఇర్పి, బాజుతొన చుడ్డుర్

తప్పన్ బారి తొహంతి? నీ రొపా డగుర్ తప్ ఇర్చి, 'నీవ చుడ్డర్ తప్ సుద్రి కియ సీమ్' ఇంజి తప్ కీతాన్ బహాన్ వెహంతి? యే, కపెల! మునె నీవ డగుర్ తప్ నిమె సుద్రి కీమ్. అస్కె నీ బాజుతొన చుడ్డర్ తప్ సుద్రి కియ పరంతి" ఇంజెర్ వెహార్.

మర అని తాన పండి

(మత్తయి 7:17-20; 12:34-35)

43 అని యేసు, "చొకొట్టు మరతున్ కరబ్బంగ్ పండింగ్ సాదొంగ్. అహ్నె కరబ్బు మరతున్ చొకొట్టుంగ్ పండింగ్ సాదొంగ్. 44 హార్ మర బాతల్ ఇన్వల్ పండిన్ పియ్య కరె మాంత. చిలటినగ తోయ పండిన్ అని బాబుర్ పొదెలనగ ఆంగుర్ పండిన్ కొయిర్. 45 చొకొట్నార్ మాయ్నల్ చొకొట్టుంగ్ కామ్మ కీంతార్. బారితెకె వోన దిల్లగ చొకొట్టుంగె నించి మందంతంగ్. బతి కరెబల్ మాయ్నల్ కరబ్బంగ్ కామ్మ కీంతార్. బారితెకె వోన దిల్లగ కరబ్బంగె నించి మందంతంగ్. మాయ్నన దిల్లగ బతల్ నించి మందంతయె అద్దె తొడ్డల్ బహి వాంత" ఇంజెర్ వెహార్.

రండె తీర్కనంగ్ రాహ్మా ధాహ్మలిర్

(మత్తయి 7:24-27)

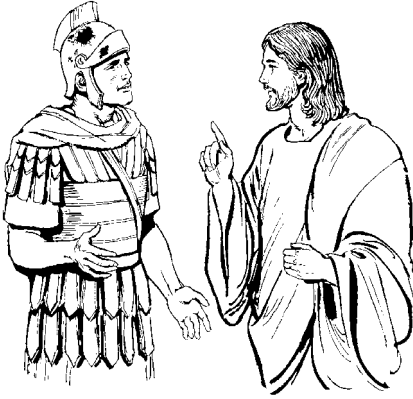
46 అని ఉండె ఉంది జోక, "నన వెహ్త తీర్ కియ్కెనె మిరట్ నాకున్ మాల్య! మాల్య! ఇంజెర్ బారి కేయంతిట్? 47 నహ్గ వాసి నావంగ్ గొస్టింగ్ కేంచి, అవెన్ తీర్

కియ్నల్ బోన్ దాత్ మందంతారా మీకున్ వెహంతాన్. 48 వోర్ మాయ్నల్ కోల్ తాడ్చి, బండల్ పారా బునది దొహ్చి, రోన్ దొహ్చన్ దాత్ మందంతార్. ఊస వాసి అద్ రోతున్ హెల్వంగ్ పాతెకె గిర్ అద్ రోన్ ఉల్లె మాయె. బారితెకె బండల్ పారా దొహ్చి మంత. 49 బతి బోర్తె నన వెహ్త కేంచి, అద్ తీర్ కియెర్ వోర్ మాయ్నల్ బొమిత్ పారా బునది సెల్వకెనె రోన్ దొహ్చన్ దాత్ మందంతార్. ఊసతంగ్ హెల్వంగ్ ఆతల్ రోతున్ పానెకె బహనై ఉల్లె మాంతయె, అహ్నె వోర్ గిరె నాసెడమ్ ఆంతార్" ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

కమండర్ల బరాస

(మత్తయి 8:5-13; యోహాన్ 4:43-54)

7 ఇద్ తీర్దె యేసు అవ్ సమ్మెన్ బారెతె పర్జతున్ వెహ్చి, కపెర్నహోమ్ చహర్తె సాత్తార్. 2 అగ రోమ సిపాయిరార్ కమండర్ మత్తార్. వోనార్ సేవ్నల్ వారార్ జేమరితె అర్చి, సానల్ ఆసి మత్తార్. వోర్ సేవ్నన్ కమండర్ వెలె మాని కీందుర్. 3 వోర్ కమండర్ యేసున్ బారెతె కేంచి, యూదుల్కనుర్ కహితుర్ పెద్దొల్కనుర్ కేయుసి, 'కమండర్తార్ సేవ్నన్ చొకొట్ కియె వర' ఇంజెర్ కోరట్ ఇంజి, వూర్కున్ యేసునగ సారి కీతార్. 4-5 తె వూర్ యేసునగ వాసి, "పర్బు! వోర్ వెలె చొకొట్నార్ ఆందుర్. మా పర్జతున్ వెలె పెర్కతె సూడంతార్. మావ సునగోగున్

కమండర్ యేసునగ బరొన కియ్యల్

గిర్ వోరె దొహుస్తార్. వోర్ అదికారిన్ నిమె మదత్ కీతెతె చొకాట్ మందంత” ఇంజెర్ జుల్మ కీతెర్.

6తె యేసు వూర్ పెజెయ్ సొత్తోర్. తన్వ రోతున్ జరసి లక్ మనకెన్ కమండర్ తన్వర్ దోస్తలిర్కున్ కేయ్యి, “గురుజి! నిమె తక్లిబ్ యేత్మ. నిమె నావ రోన్ వాయ్లె, నన కామి సియిన్. 7అప్నా నన నిహ్ వాయ్లె గిర్ కామి సియిన్. కాలి నీవ జబ్నై హుకుమ్ సీతెతె గిర్, నా సేవ్కల్ చొకాట్ ఆంతోర్. 8హుకుమ్ సియ్పల్ ఇతెతె నాకున్ టావయె. బారితెతె నన ఉండె వారోర్ అదికారిన్ బూడ్ మన్వన ఆందున్. నా బూడ్ మన్వలిర్ సిపాయిర్ ఫారా నాకున్ అదికార్ మంత. వారాన్ ‘సాన్’ ఇతెతె దాంతోర్. ఉండె వారాన్ ‘వర్’ ఇతెతె వాంతోర్. అని నా సేవ్కన్ ‘ఇద్ కీమ్’ ఇతెతె ‘అద్’ కీంతోర్ ఇంజి వెహట్” ఇంజెర్ దోస్తలిర్కున్ యేసునగ రొహ్తార్.

9కమండర్ రొహ్తరంగ్ గొస్టింగ్ కేంచి, యేసు గుల్ ఆతోర్. తన్వ పెజెయ్ వాయ్పల్ మాందితెతె మల్పి, “కేంజట్! ఇచోర్ వెలె బరొన వాలెన్ ఇజయేల్ లోకుర్ గిర్ నన సూడ్కీ” ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్చోర్ మంతోన్.

10బస్కెతె యేసునగ రొహ్తార్ మల్పి కమండర్ రోన్ వాతెరొ, అస్కె వూర్కున్ బేమరితె మన్వల్ సేవ్కల్ చొకాట్ ఆసి దిస్తార్.

సాతొర్ డియిన్ యేసు నేండుస్థల్

11అద్ ఆత పెజె యేసు నాయిన్ చహర్దె సొన్లె పెసితోర్. వోనెర్ సిస్యలిర్ అని వెలెటిర్ పర్ల గిర్ వోన్ సంగ సొత్తెర్. 12అద్ చహర్ల గేటున్ కరుమ్ సొనెకెతె, కహితుర్ కూర్లున్ కాంచి వాసెర్ మత్తెర్. సాతొర్ వోర్ రాండె వెయ్యెలొర్ వారారె మరి ఆందుర్. అద్ వెయ్యెన్ సంగ అద్ చహర్తుర్ వెలెటిర్ లోకుర్ వాసెర్ మత్తెర్. 13అద్ వెయ్యెన్ సూడ్పి, యేసున దిల్లగ బెయ్ కిపుల్ లాగ్. తె వోర్, “ఆడ్మ బాయి!” ఇంజెర్ తాన్ వెహ్చోర్. 14అని సొంజి పాడెతున్ ఇట్టోర్. తె కాంద్ వాయ్లిర్ ఆగ్గెర్. అస్కె యేసు, “డియిని! నన వెహ్చోర్ మంతోన్, తేద!” ఇంజెర్ ఇట్టోర్. 15తె సాతొర్ వోర్ తేచ్చి ఉత్తోర్ అని వడ్కేవల్ సురు కీతోర్. వోన్ అవనగ వోన్ యేసు హుల్లి కీతోర్.

16అద్ సూడ్పి సమ్మిర్ బెయ్ గుల్ ఆసి, “మా నడ్డుమ్ డగుర్ ఫర్వక్తల్ వాతోర్. బగవంతల్ తన్వ పర్లతున్ మదత్ కియ్యె పావె మాతోర్” ఇంజెర్ బగవంతన్

డగుర్-పాన్ సీతెర్. 17 యేసున్ బారెత ఇద్ కబుర్ పూరొ యూదయ యేరియతగ అని ఆజు-బాజుతంగ్ సమ్మె యేరియనగ గిర్ కప్త.

యోహాన్ యేసునగ సేవ్కలిర్కున్ రొహ్మాల్

(మత్తయి 11:2-19)

18 ఇవ్ జర్గతంగ్ సమ్మె గట్టున్ బారెతె యోహాన్తుర్ సిస్యలిర్ వోన్ వెహ్తెర్. 19 తె యోహాన్ తన్నెర్ సిస్యలిర్గట్టల్ ఇవిర్కున్ కేయ్సి, “వాయ్లె మన్వని* నిమెయ్ ఆంది కి? సెలెకె మమెట్ ఉండె వారాన్ సాటి సూడ లాగర్?” ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీమ్ప్ ఇంజి యేసునగ రొహ్మాల్. 20 తె వూర్ యేసునగ వాసి, “వాయ్లె మన్వని నిమెయ్ ఆంది కి? సెలెకె మమెట్ ఉండె వారాన్ సాటి సూడ లాగర్?” ఇంజెర్ మీకున్ పూసి కీమ్ప్ ఇంజి బ్లాప్తిస్మా సియ్యల్ యోహాన్ మాకున్ సారి కీతోర్” ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 21 అద్ గట్టుతెన్ యేసు వెలెటిర్ బేమరినె మన్వలిర్కున్, దుకెలలిర్కున్, బూత్క్ పియ్యుర్కున్ చొకాట్ కీసెర్ మత్తెర్. వెలెటిర్ గుడ్డిర్కున్ గిర్ నదుర్ సీసెర్ మత్తెర్. 22 తె యేసు వూర్ కల్లియలిర్ సంగ, “గుడ్డిర్ సూడ్యెర్ మంతెర్. లేంగ్లిర్ తాక్సెర్ మంతెర్. పెర్చ నొపిసుర్ చొకాట్ ఆసెర్ మంతెర్. బెహ్రియలిర్ కేంజ పర్సెర్ మంతెర్.

సాతుర్ నేండ్యెర్ మంతెర్. గరిబ్క్ చొకాట్టు కబుర్ కేంచెర్ మంతెర్. ఇహిన్ కడ్కెనె సూడ్యెన్ అని కెమ్కెనె కేంజ్జన్ మిరట్ మల్పి సాంజి, యోహాన్తున్ వెహట్. 23 అహ్నా నా బారెతె అనమిన ఆయెర్ వోర్ ఆసిర్వాద్ యేతంతోర్ ఇంజి, వోన్ వెహట్” ఇంజెర్ వూర్కున్ జవబ్ సీతోర్.

24 యోహాన్ సారి కీతుర్ కల్లియలిర్ మల్పి సాత్త పెజె, యేసు అగ మన్వల్ మాందితున్ సంగ యోహాన్తున్ బారెతె, “మెటనెకె మిరట్ బాతోన్ సూడన్ సాటి సాత్తిట్? వడిదె హికె-హికె మెలివల్ జాడితున్ దాత్నాన్ సూడ్యెతె సాన్మకీ. 25 అతోన్ సూడ్యె ఆయ్యెకె ఉండె బాతోన్ సూడ్యోమ్ ఇంజెర్ సాత్తిట్? సోబతంగ్ పాంగుకే పోండ్తాన్ సాటి కి బతల్? సెలె, సుక్-బోగ్నో పిసెర్ సోబతంగ్ కప్పింగ్ కెర్పలిర్ రాజ్ మహల్కనగ మందంతెర్! 26 తె బతతున్ సాటి సాత్తిట్? నన వెహంతాన్ మిరట్ పర్వక్తన్ సూడన్ సాటి సాత్తిట్. వోర్ పర్వక్తన్ తెర్ డగుర్ ఆందుర్. 27 వేర్ యోహాన్తున్ బారెతె గ్రంత్తుగ, “ఇమల, నన నావోర్ కల్లియన్ నీకున్దెర్ మునె రొహంతాన్. వోర్ నీ సాటి సరి తయర్ కీంతోర్”† ఇంజెర్ లిహి కీసి మంత. 28 కేంజట్! దునియతుర్ సమ్మిర్గట్టల్* యోహాన్తున్ తెర్ డగుర్ బోరె సెలోర్. బతి తమ్పంగ్ దిల్కనగ బగవంతల్

*7:19 వాయ్లె మన్వని: బగవంతల్ సారి కీంతాన్ ఇన్వోల్ కిరిస్తున్ సాటి యూదుల్క్ సూడ్యెర్ మత్తెర్. *7:28 దునియతుర్ సమ్మిర్గట్టల్: వెయ్లెక్ మియ్యుర్గట్టల్ ఇంజెర్ గ్రీకు బాసతగ మంత.

†7:27 మలాకి 3:1

రాజ్ తాకుస్లె వొప్పుర్గటల్ చుడుర్ ఆసి మన్వల్, యోహాన్సున్ తెర్ డగుర్ ఆంతోర్” ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

29 (వోర్ వెహ్యల్ కేంచి, యోహాన్ సీత బాప్తిస్మ యేచ్చి మత్త కాడ్కి, వెలెటిర్ పర అని టెక్స వసులి కియ్యలిర్ గిర్ బగవంతల్ నియత్నోర్ ఆందుర్ ఇంజి వొప్తెర్. 30 బతి పరిసయుల్ అని స్టాప్తిర్ యోహాన్త కెయ్యె బాప్తిస్మ యేత్వ కాడ్కి, తమ్వ బారెతె మన్వల్ బగవంతన పిలన్సున్ వూర్ వొప్పక్తి.)

31-32 యేసు ఉండె గిర్, “ఇద్ పిడితుర్కున్ బాతుర్ సంగ నిపుసి తేడ తోహ్కా? వూర్ బోన్ దాత్ మంతెర్? ఇతెకె బాజర్తె ఉచ్చి,

‘మమెట్ మీ సాటి
సులుడి ఉమ్కాతోమ్.
బతి మిరట్ యేంద్కకి.
మమెట్ సాతోన్ సాటి
పాట వార్తామ్.

బతి మిరట్ ఆడ్కకి’ ఇంజెర్ వడ్కవలిర్ చుడ్డుక్ కాండిర్ దాత్ మంతెర్.

33 బారెతెకె బాప్తిస్మ సియ్యల్ యోహాన్ వాసి, కానె తిన్వక్ అని ఆంగుర్ రస ఉన్వక్ మత్త కాడ్కి, ‘వోన్ బూత్ పియ్త్’ ఇంజెర్ మిరట్ ఇంతిట్. 34 అని స్వర్గోనోర్ మాయ్ల్. కానె తింజెర్ అని ఆంగుర్ రస ఉంజెర్ వాత కాడ్కి, వేన్ ‘ఇచుల వేర్ పుదెలల్, కల్-పిచ్చార్, టెక్స వసులి కియ్యలిరోర్ అని పాపిరోర్ దోస్తల్’ ఇంజెర్ మిరట్ ఇంతిట్.

35 బతి బగవంతన తెలివి-గియన్సున్ పియ్యి తాక్వలిర్, అద్ తెలివి-గియన్ సతెమ్ ఆంద్ ఇంజి, నిరుపన్ కీంతెర్” ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

**పాపెస్తల్ వెయ్యె యేసునంగ్
కాల్కున్ సెంట్ సోక్ట్**

36 ఉంది దియ యేసున్ పరిసయ వర్గతార్ వారార్ తన్వ రోన్ జేవున్ కియ్యె, కేయ్యెర్. తె యేసు వోస రోన్ సొంజి, జేవున్ కియ్యె ఉద్తోర్. 37 ఇమల! అస్కెనె అద్ రోన్ జేవున్ కియ్యె, యేసు వాతోర్ ఇన్వల్ గొస్తితున్, అద్ చహారై మన్వల్ ఉంది పాపెస్తల్ వెయ్యె కరి కీత. అని బండత బుడ్డితె బారిత సెంట్ పియ్యి వాత. 38 అని యేసున్ పెజె ఆడ్సెర్ నిల్త. తాన కాడెదె వోనంగ్ కాల్కున్ పుప్తా. తన్వంగ్ కెల్కెనె ఉసుమ్మి, మాన్దె కాల్కున్ ముక బుర్సెర్, అవెన్ సెంట్ సోక్త.

39 అద్ సూడ్సి జేవి కియ్యె, కేయ్యెర్ వోర్ పరిసయ వర్గతార్, ‘ఉంది మోక వేర్ మాయ్ల్ పర్వక్తల్ ఆయ్మడ్ ఇతెకె, తనకున్ ఇట్ట వెయ్యె బచోర్ అని బాతల్ పాపెస్తల్ ఇన్వల్ కరి కీందుర్’ ఇంజెర్ తన్వ మన్దె సోంచ్ కీతోర్. 40 అస్కె యేసు, వోస సోంచున్ కరి కీసి, “సీమెను! నీకున్ ఉంది గొస్తి వెహ లాగర్” ఇంజెర్ ఇత్తోర్. తె వోర్, “వెహ గురుజి” ఇంజెర్ ఇత్తోర్.

41 అస్కె యేసు, “వారార్ సామ్కరల్ ఇవిర్ మాయ్లిర్కున్ బాకి సీతోర్. తె వూర్గటల్

వారోర్ సియుంగ్ నుహ్కా (500) కూరతంగ్ బిలంగ్ అని ఉండె వారోర్ పనస్ (50) కూరతంగ్ బిలంగ్ బాకి యేచ్చి మత్తెర్. 42వూర్ ఇవిర్గతె అద్ బాకి కండి కియ్లె, బతయ్ సెలె మత్త. తె వోర్ సావ్కరల్ వూర బాకితున్ మాపి కీతోర్. మాపి కీత కాడ్కి, వూర్ ఇవిర్గటల్ వోర్ సావ్కరన్ పారా బోర్ వెలె పెర్మ తోహంతోర్ ఇంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతోర్. 43తె, "బోర్తె వెల్లె బాకి మత్తారా, వోర్ తోహూడ్ మందర్ ఇంతోన్" ఇంజెర్ సీమెన్ వెహూర్. అస్కె

యేసునగ వెయ్లు సెంట్ పియ్యి వాయ్లో

యేసు, "నిమె బరొబర్ వెప్తి" ఇంజెర్ ఇత్తోర్.

44అని అద్ వెయ్లునెకె మల్పి సీమెన్తున్ సంగ, "ఇద్ వెయ్లున్ సూడ్సెర్ మంతియ్? నన నీవ రోన్ వాతోన్. తెర్ బతి నావంగ్ కార్ల నొర్లె నిమె యేర్ సియ్యకి. బతి ఇద్ వెయ్లు తన్వ కాడె నావంగ్ కాల్కున్ పుప్తా అని తన్వంగ్ కేల్కెనె ఉనుమ్మ. 45నిమె నాకున్ మాన్డె ముక బుర్మకి.* బతి ఇద్ వెయ్లు రొపా వాతగటల్ మాన్డె నా కాల్కున్ ముక బుర్సెరెన్ మంత. 46నిమె నా కెల్కున్ నియ్ సోక్కి. బతి ఇద్ వెయ్లు నావంగ్ కాల్కున్ సెంట్ సోక్కి. 47అదెన్ సాటి నీకున్ వెహూల్ బతల్ ఇతెకె, ఇద్ వెయ్లు కీతంగ్

సమ్మె పాప్పున్ మాపి పుడ్త. బారితెకె ఇద్ తోహూ పెర్మ డగుర్ ఆందు. బతి ఇమంగ్గి పాప్క్ మాపి ఆతోర్ వోర్, ఇమసి పెర్మయ్ తోహంతోర్" ఇంజెర్ వోన్ వెహూర్.

48అని యేసు తాన్ సంగ, "బాయి, నీవంగ్ పాప్క్ మాపి ఆతంగ్" ఇంజెర్ వెహూర్. 49బతి వోన్ బరొబర్ జేవున్ ఉచ్చి మన్వలిర్, 'పాప్క్ మాపి కియ్యల్ వేర్ బోర్ ఆందుర్?' ఇంజెర్ తన్వ తమ వడ్కెతెర్. 50అదెన్ సాటి యేసు అద్ వెయ్లున్ సంగ, "నీవ బరొసయ్ పాప్పు సిక్చతల్ నీకున్ బచి కీత. సాంతితె సాన్!" ఇంజెర్ వెహూర్.

*7:45 మాన్డె ముక బుర్మకి: యూద జాతితుర్ వారోన్ వారోర్ మాని కియ్లె, ముక బురంతెర్.

యేసున సేవ కియ్యలిక్ వెయ్యిక్

8 అద్ ఆత బరొబర్ యేసు హర్ చహార్తై, హర్ నాటె తిరిసెర్ బగవంతన రాజున్ బారెత చొకొట్టు కబుర్ పచర్ కీసెర్ మత్తొర్. వోన్ సంగ వోసుర్ బార జన్స్కె సిస్యలిర్ మత్తైర్. ²వీర్ బరొబర్ తమ్గ మన్వలిక్ బూత్క్ తెండ్పి పూడ్డ పెజె చొకొట్ ఆతంగ్ అని బేమరినల్ చొకొట్ ఆతంగ్ వెయ్యిక్ గిర్ మత్తంగ్. అవ్ బవ్-బవ్ వెయ్యిక్ ఇతెకె: మగ్దలేనెత మరియల్ (తాన్గటల్ యేడుంగ్ బూత్కున్ యేసు తెండ్పి పూడ్డొర్). ³కూజన వెయ్యి యోహన్నల్ (వేర్ కూజల్ హేరొదు రాజనార్ కారొబారి ఆందుర్), సుసన్నల్ అని ఉండె వెల్లె జనిక్ వెయ్యిక్ గిర్ మత్తంగ్. ఇవ్ వెయ్యిక్ తమ్మ జాయ్త్నె యేసున్ అని వోసుర్ సిస్యలిర్కున్ సేవత కామ్మగ మదత్ కీందుంగ్.

తీర్-తీర్కనంగ్ బొమిన నమున

(మత్తయి 13:1-17; మార్క్ 4:1-12)

⁴ఉంది దియ యేసునగ ఉంది ఉంది చహార్తల్ వెలె పర్జ వాసెర్ మత్తైర్. తె యేసు వూర్కున్ నమునత రూప్పె ఇహిన్ బోద వెహ్తార్. ⁵“వొరార్ కేతిదారల్ విజ వీత్తై వావై సొత్తొర్. వోర్ విజ వీత్తైకె కహిత విజ సర్దన్ పొరొ అర్త. తె సరియ్ సొన్వలిర్ అద్ విజతున్ జార్దైర్ అని పిటెంగ్ వాసి తిత్తంగ్.

⁶ఉండె కహిత విజ జరసి తోడి మన్వల్ పాట బొమితగ అర్త. బూడ్ వెల్లె పద్దు సెల్వ సొంజి, అద్ విజ పిర్త. బతి కిడ్డ-మొడ్డ వత్త. ⁷ఉండె కహిత విజ చహ్కొనంగ్ పొదెలనగ అర్త. అద్ విజతంగ్ మొలొకన్ బరొబర్ చహ్కొ బెర్నెత కాడ్కి. మొలొకన్ అవ్ దాబి కీసి వాడ్డంగ్. ⁸ఉండె కహిత విజ చొకొట్టు బొమితగ అర్త. అద్ విజ (పిర్త, బెర్నెత, సెన్ ఆత, బరె మాత అని దాననె నింత) బెర్ని, బర్చుర్ నూర్ పొల్క్ పంట ఆత” ఇంజెర్ వెహ్తార్. అని “ఇదెన్ అర్తమ్ కియన ఇంద్రిట్ తె చొకొట్ కేంచి, తేన్ బారెతె సోంచ్ కీమ్ప్!” ఇంజెర్ జోర్తై ఇత్తొర్.

బగవంతన వచన్ తీర్ బావ్-బక్తితగ బడె మాయ్పల్

(మత్తయి 13:18-23; మార్క్ 4:13-20)

⁹అస్కె సిస్యలిర్, “గురుజి! ఇద్ నమునత అర్తమ్ బతల్ ఆంద్?” ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్. ¹⁰తె యేసు, “తన్వ రాజున్ బారెతె కరి కియ్యల్ గియన్ బగవంతల్ మీకున్ సీతొర్. బతి గ్రంత్సగ్ లిపి కీత అదెన్ పూరి కియన్ సాటి దుస్రూర్కున్ నమునన రూప్పెనె వెహ్చార్ మంతొన్. అదెన్ సాటి, ‘వూర్ సూడంతెర్ బతి వూర్కున్ దిసా, కేంజంతెర్ బతి వూర్కున్ అర్తమ్ ఆయొ’†” ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్తార్.

†8:10 యెసయ 6:9

11 అని “ఇదీ నమునత అర్తమ్ బతల్ ఇతెకె: విజ ఇన్వల్ బగవంతన వచన్ ఆందు. 12 సర్దున్ పొరా అర్త విజ బూర్ ఇతెకె, వచన్ కేంజ్యలిర్. బతి వూర్ వచన్ కేంచి, బచె మాయ్సల్ సయ్యున్తున్ పసంద్ మన్నొ. అదెన్ సాటి వూరంగ్ దిల్కనల్ అద్ వచన్తున్ తెండ్ని వాటంతోర్. 13 పాట బొమితగ అర్త విజ బూర్ ఇతెకె, వచన్ కేంచి ఆనంద్నె వొపంతెర్. బతి అవ్ వూర మన్గగ ఉద్దొంగ్. అదెన్ సాటి ఇమసి వకత్ వేరి నమంతెర్. తక్లిబ్నంగ్ పరిక్సంగ్ వానెకన్ బక్తితల్ బహ్కా మాంతెర్. 14 చహ్కానగ అర్త విజ బూర్ ఇతెకె, వచన్ కేంజంతెర్. బతి పిస్సడున్ బారెతంగ్ సోంచ్-విచర్క, దన్-దప్లత్ అని సుక్-బోగ్నంగ్ ఆసంగ్ వూర్కున్ ఆపుసంతంగ్. బగవంతన్ ఆనంద్ సియ్యలిక్ కామ్కా వూర్ కియ పరుర్. 15 చొకాట్టు బొమితగ అర్త విజ బూర్ ఇతెకె, వచన్ కేంచి, తమ్వ దిల్తగ చొకాటె ఇర్ని, వచన్ తీర్ తాక్వలిర్ ఆందిర్. వూర్ బగవంతన్ ఆనంద్ సియ్యలిక్ కామ్కా వోర్ని, కీసెర్ మందంతెర్.

గియన్ ఉంది డివెతున్ దాత్త ఆందు

(మార్క్ 4:21-25)

16 బోరె ఆయి డివెతున్ నిరుసి అడ్డెతె ముచంతెరియ్? బోరె ముచుర్. అహ్నె తాన్ బోరె కటుడున్ బూడ్ ఇరంతెరియ్? బోరె ఇరుర్. బతి రొపొ వాయ్యలిర్కున్ వేడ్ని సియన ఇంజెర్ తాన్ డీవతగ ఇరంతెర్. 17 అద్ వేడ్నితె మకుసి ఇర్తంగ్ అవ్ అని

ముచ్చి ఇర్తంగ్ అవ్ సమ్మె గిర్ తాత్కర్ దిసంతంగ్. 18 అదెన్ సాటి మిరల్ కేంజ్యడున్ బారెతె దిహంతె మంట్. బోర్తె నావ బోదతున్ దిహంతె కేంజంతారా, వోన్ ఉండె అదిక్ అర్తమ్ ఆనల్ బగవంతల్ గియన్ సీంతోర్. అని బోర్తె దిహంతె కేంజారా, వోర్ కేంజ అదెన్ గిర్ బగవంతల్ తెండ్ని వాటంతోర్” ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

యేసున అవల్ అని తముక్

(మత్తయి 12:46-50; మార్క్ 3:31-35)

19 అద్ గట్కతె యేసున్ సూడ్లె, వోస అవల్ అని తముక్ వాతెర్. యేసున్ సిర్కుట్ బెయ్ మాంది మీరె మాసి మత్త కాడ్కి, వోన్ కరుమ్ వూర్ సొంద పర్మకె. 20 తె వొరార్ మాయ్సల్ వాసి, “నీ అవల్ అని తముక్ నీకున్ సూడ్లె వాసి, బహి నిల్ని మంతెర్” ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తార్. 21 బతి యేసు, “బగవంతన వచన్ కేంచి, వచన్ తీర్ తాక్వలిరె నావ అవల్ అని నాపుర్ తముక్ ఆందిర్” ఇంజెర్ ఇత్తార్.

యేసు తూపన్తున్ అని హెల్మన్

సిమ్-సమ్ కియ్యల్

(మత్తయి 8:23-27; మార్క్ 4:35-41)

22 ఉంది దియ యేసు తన్వెర్ సిస్యలిర్ సంగ రూకతగ ఉచ్చి, “సమ్మర్త హంద డడితె దాకట్ దెట్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. తె వూర్ రూకతె పెసితెర్. 23 అహన్ వూర్ సొంజెర్ మనెకె, యేసు నరుమ్మెర్. అద్

వకత్తై సమ్మర్తగ తూపన్ తేత్త. వూర రూక యేతె నింత కాడ్కి, గండమ్మగ కోండె మాతెర్. 24 అదెన్ సాటి సిస్యలిర్ యేసునగ సొంజి, “పర్బు! పర్బు! మరట్ ముడ్గంతట్!” ఇంజెర్ వోన్ జోషల్ తెవ్తార్. వోర్ తేచ్చి తూపన్తున్ అని హెల్వన్ ఆగె సీతొర్. తె అవ్ సిమ్-సమ్ ఆతంగ్. 25 అస్కె వూర్కున్, “మీ బరొస బేందు?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. ఇద్ సమ్మె సూడ్చి వూర్ బెయ్ వెరితెర్ అని గుల్ ఆసి, “వేర్ అసల్ బోర్ ఆందుర్? తూపన్తున్ అని హెల్వన్ ఆగె సీనెకెన్, వేన జబన్ కేంచెర్ మంతంగ్” ఇంజెర్ తమ్మ తమ వడ్కైతెర్.

**యేసు వారొన్గటల్ బూత్కున్
తెండ్డి పూడ్వల్**

(మత్తయి 8:28-34; మార్క్ 5:1-20)

26 అని రూక తాకుసెర్ గలిలయ సమ్మర్తున్ హంద డడితె మన్వల్ గెరసెన్

బూత్క్ పియ్యెన్ యేసున్ చొకాట్ కియ్యల్

యేరియతగ యెవైర్. 27-29 అని యేసు రూకతల్ రెయ్యెకె, బూత్క్ సోఫై మాసి మన్వల్ అద్ చహార్తార్ వొరొర్ మాయ్లల్ అడ్డమ్ వాతొర్. వోర్ వెల్లె కాలమ్మల్ కుడెకయ్ మంజెర్, తన్వ రోన్ మన్కకి. బతి సిరిష్ వీచ్కనగన్ మందుర్. అద్ బూత్ వెల్లె జోకంగ్ వోన్గ సోఫై మాసెర్ మందు. అగటుర్ వోన్ సకలినె దొప్పొ, కేప్పెకె గిర్ అవెన్ నముసి, బోరె మన్వర్ అవ్ మెటనెకె వోందు. వోర్ మాయ్లల్ యేసున్ సూడ్డ బరొబర్ వోనంగ్ కార్కనగ అర్చి, “యేసు! సక్తివంతల్ బగవంతనొర్ మరిని! నా జోలిత్ బారి వాంతి? నాకున్ దుక్కు సియ్య ఇంజి, నీకున్ జుల్మ కీసెర్ మంతొన్” ఇంజెర్ జోరై కిలితొర్. బారితెకె యేసు అద్ కరెబల్ బూతున్ వోన్గటల్ బహ్రీ వర ఇంజెర్ ఆగె సీసి మత్తొర్. 30 అస్కె యేసు, “నీవ బత పొరొల్?” ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతొర్. తె వోర్ మాయ్లల్, “మంద” ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. బారితెకె వోన్ బెయ్ వెల్లె బూత్క్ సోఫై మాసి మత్తంగ్. 31 అవ్ బూత్క్, ‘మాకున్ ప్లాత్తడగ్గ రొప్పొ’ ఇంజెర్ యేసున్ బెయ్ జుల్మ కీతంగ్.

32 అద్ గట్కతె అగ గుటత్ పొరొ పద్దిన మంద మేయ్యెర్ మత్త. అవెనగ సోఫై మాయ్లె మాకున్ ఆగె సీమ్ ఇంజెర్ యేసున్ కోర్తంగ్. తె యేసు పదినగ సోఫై మాయ్లె వొప్తార్. 33 అస్కె అవ్ బూత్క్ వోర్ మాయ్లనగటల్ పెసిసి, పదినగ సోఫై మాతంగ్. అస్కె యెంటనె అవ్

పదింగ్ గుటత్ పారాడల్ విచ్చెర్ సడ్కల్ సమ్మర్తగ సాంజి, ముడుంగ్.

34 అద్ సూడ్చి పదింగ్ మెహ్వలిర్ పరర్ ఆసి, తమ్వ నాటె అని నాటున్ ఆజు-బాజుతుర్కున్ అద్ కబుర్ కపుస్తెర్. 35 తె పర్జ అగ బతల్ జర్గతయ్ సూడన ఇంజెర్ సాత్తెర్. అస్కె వేరి బూత్క్ సోఫె మాసి మంజి, చాకాట్ ఆతార్ వోర్ పాంగుక్ కెర్చి, యేసునంగ్ కాల్కున్ కరుమ్ సాదరన్ మాయ్నన్ దాత్ సాంత్యె ఉచ్చి మత్తార్. అద్ సూడ్చి, వూర్కున్ వెరె పియ్. 36 ఇద్ జర్గనెకె సూడ్చెర్, అగ సూడ్లె వాతుర్కున్ వోర్ బహాన్ చాకాట్ ఆతార్ ఇన్వల్ వెహ్తెర్. 37 అద్ కేంచి గెరసెన్ యేరియతుర్ సమ్మిర్కున్ బెయ్ వెరె పియ్. తె తమ్గల్ సాడియన ఇంజెర్ యేసున్ కోర్తెర్. అస్కె యేసు రూకతె సాందన్ సాటి ఉత్తార్. 38 అస్కెనె, “నీ సంగ వాయ సీమ్” ఇంజెర్ చాకాట్ ఆతార్ వోర్ పూసి కీతార్. బతి యేసు “సెలె-సెలె, నిమె రోన్ సాంజి, బగవంతల్ కీత కార్యతున్ బారెతె వెహ” ఇంజెర్ సారి కీతార్. 39 తె తనకున్, యేసు బహాన్ చాకాట్ కీతార్ ఇన్వల్ గొస్టితున్ వోర్ మాయ్నల్ నాటె సాంజి, సమ్మిర్కున్ వెహ్తెర్.

ఉంది వెయ్యె చాకాట్ ఆయ్యల్

(మత్తయి 9:18-26; మార్కు 5:21-43)

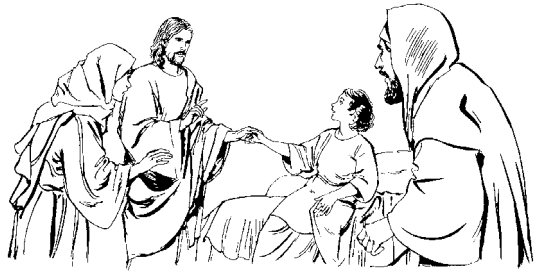
40 అద్ ఆత పెజె యేసు అని వోసుర్ సిస్యలిర్ మల్చి హంద డడితె యెవ్తెర్. అగ పర్జత గుబ్బ యేసున్ సాటి సూడ్చెర్ మత్తెర్.

అదెన్ సాటి వూర్ యేసున్ ఆనంద్యె కరుమ్ కీతెర్.

41-42 అస్కెన్ సునగోగ్నోర్ వాచార్ డగుర్ అదికారి యేసునగ వాతార్. వోన పారాల్ యాయిరు. యేసునంగ్ కార్క్నగ అర్చి, “నాకున్ ఉందియ్ మియడ్ మంత. తాన్ లగ్-బగ్ బార సాల్క్ మందంతంగ్. అద్ ఇంకె బేమరితె సానల్ ఆసి మంత. నిమ్ నావ రోన్ వాయన” ఇంజెర్ యేసున్ జల్మా కీతార్.

తె యేసు సాంజెర్ మనెకె, మాంది వార్తా-పార్తా ఆందిర్. 43 అద్ మాందితున్ రోపా బార (12) సాల్క్నల్ లంగ్ ఆసి మన్వల్ బేమరితె ఉంది వెయ్యె మత్త. అద్ వెయ్యె పిసగతిల్ రోపా కమయ్ కీత సమ్మెతున్ అద్ బేమరితల్ చాకాట్ ఆయ్నె కర్చి కీత. బతి బోరె వయ్నన కెయ్చె చాకాట్ ఆయ పర్మకి. 44 అద్ వెయ్యె యేసున్ పెజెటల్ వాసి, వోన పాంగుడ కాటున్ ఇట్ట. తె యెంటనె తాన బేమరి హటె మాత. 45 అస్కె యేసు, “నాకున్ బోర్ ఇట్టిట్?” ఇంజెర్ తన్వ సిర్కుట్ మన్వల్ మాందితున్ పూసి కీతార్. తె సమ్మిర్ ‘నన ఆయెయ్’ ఇతెకె ‘నన ఆయెయ్’ ఇంజెర్ జవబ్ సీతెర్. పేతురు, “గురుజి! ఇమర్ వెల్లె మాంది వార్తా-పార్తా ఆసెర్ మంతెర్. తెర్ బతి నిమె ‘నాకున్ బోర్ ఇట్టిట్?’ ఇంజి పూసి కీంతి” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 46 బతి యేసు, “నహ్గట్ సక్తి బహ్రీ సాన్వల్ కరి కీతాన్. బోరెయ్ బతి నాకున్ ఇట్టార్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 47 అస్కె

అద్ వెయ్లెన్, తన ఉండె గిర్ మక్కి మందపరొన్ ఇంజెర్ అర్తమ్ ఆత. తె అద్ యేసున్ మునె తర-తర ఆసెర్ వాసి, ముర్-టొంగ్రన్ కొట్ట. అసల్ తన బారి ఇట్ట అని ఇట్ట బరొబర్ బహాన్ తన్వ బేమరి హాటె మాత ఇన్వల్ సమ్మిర్ మునె వెప్టా. 48 అస్కె యేసు, “బాయి! నీవ బరొసయ్ నీకున్ చొకాట్ కీత. సాంతితె సాన్” ఇంజెర్ వెహార్.

సాత పేడిన్ యేసు నేండుస్వల్

సాత పేడిన్ యేసు నేండుస్వల్

49 యేసు అహాన్ వెహార్ మనెకెనె, వోర్ యాయిర్త రోతల్ వారొర్ వాసి, “గురుజిన్ ఆపతి కియ్యు సాబ్. నీవ మియడ్ మార్త” ఇంజెర్ ఇత్తోర్. 50 తెర్ బతి అద్ గొస్తి కేంచి యేసు, “నిమె వెరిమ! సిరిప్ బరొసతె మన్. అస్కె నీ మియడ్ చొకాట్ ఆంత” ఇంజెర్ యాయిర్తన్ వెహార్.

51 అని యేసు వోన్ రోత్ కరుమ్ యెవ్వెకె, తన్వ పెజెయ్ పేతుర్తున్, యాకొబున్, యోహాన్సున్ అని అద్ పేడినుర్ అవల్-బాబొన్ తపుసిసి, మాందితల్ బోనె రొపా వాయ సియ్యుకి. 52 అద్ గట్టతె యాయిర్త రోతగ మీరె మాతుర్ సమ్మిర్ ఆడ్సెర్-బొమ్మె మాసెర్ మత్తెర్. అద్ సూడ్సి యేసు, “అడ్మట్! అద్ పేడి సాయ్యుకి బతి సిరిప్ నరుమ్సెర్ మంత” ఇంజెర్ వెహార్. 53 అద్

పేడి సాత ఇంజెర్ వూర్ సమ్మిర్కున్ టావయె. అదెన్ సాటి వూర్ కవ్సెర్ యేసున్ చేడి కీతెర్. 54 బతి యేసు (అద్ కన్వతల్ వూర్ సమ్మిర్కున్ బహి సారి కీసి)* జోక్సి అద్ పేడిన కెయ్యున్ పియ్యి, “బుచ తేద!” ఇత్తోర్. 55 అస్కె తాన ఆత్మ తాన్ల మల్లి వాత. తె యెంటెనె అద్ పేడి తేచ్చి ఉత్త. అస్కె యేసు, “తాన్ తిన్లె బతయ్ సీమ్” ఇంజెర్ వెహార్. 56 అద్ సూడ్సి, పేడినెర్ అవల్-బాబొ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. బతి యేసు, “ఇద్ గట్టతున్ బారెతె బోనె వెహ్యట్” ఇంజెర్ వూర్కున్ ఆగె సీతార్.

యేసు తన్వ కామున్ సాటి బార

జిన్సె సిస్యలిర్కున్ రొహ్వల్

(మత్తయి 10:5-15; మార్క్ 6:7-13)

9 ఉంది దియ యేసు తన్వెర్ బార జిన్సె సిస్యలిర్కున్ కేయ్యి, సమ్మె బూత్కున్ టెండ్సి పూడ్లె అని సమ్మె

*8:54 అద్ కన్వతల్ వూర్ సమ్మిర్కున్ బహి సారి కీసి: కహితంగ్ గ్రంత్కెనగ ఇద్ గొస్తి సెలె

బేమరిన్ చొకాట్ కియ్యె సక్తి అని అదికార్ సితార్. 2 అని వూర్కున్ సారి కీసెర్, “బగవంతన రాజున్ బారెతె వెహాట్ అని బేమరినె మన్వలిర్కున్ చొకాట్ కీప్టు. 3 మీవ యాత్రతున్ సాటి, బెడ్డెయ్ ఆయి, తెయ్లయ్ ఆయి, చందియ్ ఆయి, కొత్తంగ్ ఆయి, ఉండె ఉంది ఆంగ్లెయ్ ఆయి వోయ్మట్. 4 ఉంది నాటె సొత్త పెజె, అద్ నాట్సుల్ పెసిసెల్ వేరి, మీకున్ కరుమ్ కీతుర రోనె మంట్. 5 బదె ఉంది నాటె సొత్త పెజె, బోరె మీకున్ కరుమ్ కియ్యెకె దానిరై, వూర్ అహన్ కీతత ఆన్వల్ మన్లె, అద్ నాట్సుల్ పెసిసెకె, మీవంగ్ కాల్కున్ తుండ్ర దుబ జడి కీసి* వరట్” ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ యేసు వెహార్. 6 అస్కె వూర్ అగటల్ పెసిసి, నార్-నాటె తిరిసెర్, బగవంతన్ బారెత చొకాట్ కబుర్ పచర్ కీసెర్, బేమరినె మన్వలిర్కున్ చొకాట్ కీతెర్.

హేరొదు అంతిఫస్ పరెసెన్ ఆయ్యల్

(మత్తయి 14:1-12; మార్క్ 6:14-29)

7 అద్ గట్సుతె అవ్ సమ్మె కామ్కున్ బారెతె గలిలయ యేరియతోర్ రాజల్ హేరొదు అంతిఫస్ కేంచి, పరెసెన్ ఆతోర్.

బారెతెకె ‘బ్లాప్తిస్మ సియ్యల్ యోహన్ సాసి-నేండ్రార్’ ఇంజెర్ కహితుర్ ఇత్తెర్. 8 ఉండె కహితుర్ ‘యేలియ ప్లర్వక్తల్ దిస్తార్’ ఇత్తెర్ అని ఉండె కహితుర్ ‘తోత్తుర్ పర్వక్తలిర్గటల్ వోరార్ నేండ్సి నాతోర్’ ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 9 బతి హేరొదు మాత్రమ్, “నన యోహన్స్త తలతున్ నట్సుసీతోన్. బతి ఉండె గిర్ వేర్ మాయ్యన్ బారెతె ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచెరెన్ మంతోన్. వేర్ బోర్ మందర్ బెహా?” ఇంజెర్ ఇత్తెర్. అని వోన్ బేటె మాయన ఇంజెర్ కోసిద్ కీతోర్.

సియ్యంగ్ హజర్క్ మాంబితున్

యేసు జేవున్ సియ్యల్

(మత్తయి 14:13-21; మార్క్ 6:30-44;

యోహన్ 6:1-14)

10 అప్సొస్తుల్క్ తమ కీతంగ్ సమ్మె కామ్కున్ బారెతె యేసున్ వెహార్. అస్కె వూర్కున్ తన్వ సంగ బెత్పుయిద ఇన్వల్ చహార్త కరుమ్మ బోరె మనుర్ అద్ జాగతె వోతోర్. 11 బతి అదెన్ బారెతె వెతె మాంది కరి కీసి, వోన్ పెజెయ్ అగ గిర్ సొత్తెర్. తె వూర్కున్ కరుమ్ కీసి, బగవంతన రాజున్ బారెతె వెహార్. అని బేమరితె మన్వలిర్కున్ చొకాట్ కీతోర్. 12 పోడ్డె సాంజెర్ మనెకె, బార

*9:5 మీవంగ్ కాల్కున్ తుండ్ర దుబ జడి కీసి వరట్: యూదుల్క్ బూరె దుస్రా జాతితురంగ్ జాగనగ సొత్తెకె, వూరంగ్ జాగన్ వీడ్చి సానెకె తమ్పంగ్ కాల్కున్ అని పాంగుకున్ తుండ్ర దుబ జడి కీందిర్. బారెతెకె దుస్సుర్ అని వూర జాగ గిర్ అస్-బస్ ఆత ఇంజెర్ సమ్మె మాందిర్. బూరై యూదుల్క్ బగవంతన కబుడున్ వోపురొ, వూర్కున్ యేసు గిర్ తన్వర్ సిస్యలిర్ అప్సొ కియన ఇంజెర్ వెహార్ మంతోర్. బారెతెకె బగవంతల్ తమ్పంగ్ పాపున్ చుక్-చుకె మాయుర్ వూర్కున్ అస్-బస్ ఆతెర్ ఇంజెర్ సమ్మె మాంతోర్ అని సిక్స కీంతోర్.

మాందితున్ యేసు జేవున్ దొస్వల్

యేసు సిస్యలిర్ సంగ, “ఉంది-ఉంది గురుప్పగ పనస్ జన్మున్ ఉవుసట్” ఇంజెర్ వెహ్చార్. 15 అహన్ వెహ్త తీర్ పర్జతున్ ఉవుస్తెర్. 16 ఉవుస్త పెజె యేసు, అవ్ సియుంగ్ సారింగ్ అని రండ మీన్స్ పియ్యి, హాబడెకె సూడ్యెర్ గవంతన్ దనవాద్ వెహ్చార్. అని అవెన్ టుక్కెంగ్ కీసి, “పర్జతున్ వహ్ని కీమ్” ఇంజెర్ సిస్యలిర్గ్ సీతార్. 17 సమ్మిర్ గిరె పెటిమెన్ తిత్త పెజె, మెయ్యంగ్ టుక్కెంగ్ మీరి కీతెర్. తె అవ్ బార డాలంగ్ నింతంగ్.

జన్స్ సిస్యలిర్ యేసునగ వాసి, “మరట్ ఇంకె బోరె మనుర్ అద్ జాగతగ మంతట్. అదెన్ సాటి ఇద్ మాందితున్ ఆజు-బాజుతంగ్ నహ్కానగ అని గూడనగ సారి కీమ్. అస్కె వూర్ తమ్మ చందిత అని మన్వడ సవ్లత్ సూడంతెర్” ఇంజెర్ వెహ్చార్. 13-14 బతి యేసు వూర్ సంగ, “మిరటి వూర చందిత ఇంతజమ్ కీమ్” ఇంజెర్ వెహ్చార్. అగ లగ్-బగ్ సియుంగ్ హజర్క్ మాయ్లిర్* మత్తెర్. తె వూర్ సిస్యలిర్, “మహ్గ్ సిరిప్ సియుంగ్ సారింగ్, రండ మీన్స్ మంతంగ్. మమొట్ వీర్ సమ్మిర్ సాటి, చంది యేచ్చి, తరన ఇంతి కి బతల్?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. అస్కె

యేసు అసల్ బోర్ ఇన్వల్ గొస్తితున్ పేతురు వెహ్చల్

(మత్తయి 16:13-19; మార్క్ 8:27-29)

18 ఉంది దియ యేసు అని వోసుర్ సిస్యలిర్ మాందితల్ లక్ సొత్తెర్. అగ యెవ్ పెజె వోసుర్ సిస్యలిర్ వోన్ కరుమ్ మత్తెర్. బతి యేసు వారెర పార్తన కీసెర్ మత్తార్. తె పార్తన కియ్యల్ ఆత పెజె సిస్యలిర్కున్, “పర్జ నాకున్ బోర్ ఆండుర్ ఇంజెర్ మంతెర్?” ఇంజి పూసి కీతార్. 19 తె సిస్యలిర్, “కహితుర్ బాప్తిస్మ సియ్యల్ యోహాన్ ఇంతెర్. కహితుర్ యేలియ పర్వక్తల్ ఇంతెర్. ఉండె కహితుర్ తొత్తుర్ పర్వక్తలిర్గ్టల్

*9:13-14 మాయ్లిర్: అద్ మాందితగ మాయ్లిర్, వెయ్యెక్ అని వూరెర్ మరి-మియడ్ సమ్మిర్ మత్తెర్. బతి యూదుల్గ్న రివజ్జగ సిరిప్ మాయ్లిర్కున్ లెక కీంతెర్.

వారార్ నేండ్సి వాతొర్ ఇంతెర్” ఇంజెర్ వూర్ వెహైర్. 20 అస్కె యేసు, “మిరట్ నాకున్ బోర్ ఆందుర్ ఇంతిట్?” ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ పూసి కీతార్. తె పేతురు, “నిమె బగవంతల్ రొహ్వాల్ కిరిస్తుని ఆంది” ఇంజెర్ జవబ్ సీతార్. 21 “ఇద్ గొస్టితున్ బోసె వెహూట్” ఇంజెర్ వూర్కున్ దమ్మి సీసి, ఆగె సీతార్. 22 అని వూర్ సంగ, “స్వర్గ్నోర్ మాయ్ల్ వెల్లె దుక్సంగ్ బోగె మాయ లాగర్. సమాజ్జూర్ పెద్దొల్క్, డగుక్ కటొడలిర్ అని సాస్త్రి వోన్ వొప్పక్నే ఉల్ల తిరియంతెర్. వోన జీవ యేతంతెర్. బతి బగవంతల్ మూంద్ రోజ్కెనె వోన్ నేండుసంతార్” ఇంజెర్ వెహైర్.

దునియ కమయ్ కీసి జీవ సుటి

కియ్యున్ బతల్ లాబమ్?

(మత్తయి 16:21-28; మార్క్ 8:30-9:1)

23 అని, “నా సంగ బోర్తె వాక ఇంతారా, వోర్ తన్వ తన పటి కియ్యుక్నే, హార్ రోజ్ తక్కిబ్క్ బోగె మాసర్* వాయ లాగర్. 24 బోర్తె తన్వ జీవతున్ బవి కీక ఇంతారా, వోర్ తన్వ జీవ సుటి కియ లాగర్. బతి బోర్తె నా సాటి తన్వ జీవతున్ సుటి కీంతారా, వోర్ అద్ జీవతున్ దకుసంతార్. 25 వారార్ మాయ్ల్ దునియ పూరా కమయ్ కీసి

గిర్ బగవంతల్ సియ్యుల్ అసల్ జిసని పుట్వకె సెలెకె నాసెడమ్ ఆతెకె, వోన్ బతల్ లాబమ్? 26 బోరె మని నా బారెన్ ఆయి, నావంగ్ గొస్టింగ్ బారెన్ ఆయి లజె మానురై, స్వర్గ్నోర్ మాయ్ల్ మయ్యుత వేడ్చితె తన్వోర్ బాబోన్ సంగ అని పవిత్ర దూతలిర్ సంగ మల్లి వానెకె, వోన్ బారెన్ లజె మాంతార్. 27 బతి ఇగె నిల్పి మన్వలిర్ మిహ్గటల్ కహితుర్ మరన్ ఆయ్యుక్ మునె, దర్తుతిత్ పారా బగవంతల్ రాజ్ తాకున్వల్ సూడంతిట్†. ఇద్ సతెమ్ ఆందు” ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహైర్.

యేసున రూప్ మాలవల్

(మత్తయి 17:1-8; మార్క్ 9:2-8)

28 ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్టా నేటితల్ తె లగ్-బగ్ ఆట్ రోజ్క్ ఆత పెజె, గుటల్ పారా పార్తన కియ్యె యేసు తన్వ సంగ, పేతుర్తున్, యోహాన్తున్ అని యాకొబున్ వోతార్. 29 యేసు పార్తన కీసెర్ మనెకె, వోన మొకొమ్మ రూప్ మారిత. అని వోసంగ్ పాంగుక్ గిర్ బెయ్ చక్ దగ్లలిక్ ఆసి, జగ-జగ మిడ్చెర్ మత్తంగ్. 30-31 అస్కెనె ఎక్డమ్! ఇవిర్ మాయ్లిర్ పావె మాతెర్. వూర్ మోస్సి అని యేల్లియల్ ఇన్వలిర్ తొత్తుర్ షర్వక్లిర్ ఆందిర్. యెరుసలెమ్మగ జర్గవల్ యేసున

*9:23 **తక్కిబ్క్ బోగె మాసర్:** గ్రీకు భాసతె రోజి మొద్ కాంచి, నా పెజెయ్ వర ఇంజెర్ మందంత. రోమ సర్కార్తున్ రొపా బోరె మని తప్ కీతార్ వోన్ మొద్ కాంజిసి, చహార్ పూరా తిరుసి, అద్దె మొద్దగ మాలనె పాసి, వోన జీవ యేత్వొదిర్. బోర్తె మొద్ కాంచి తాకంతార్ సాయ్ తయర్ మందన. బూరె ఆయి యేసున చర్చ పియ్యల్ వోన్ సాటి సాయ్ గిర్ తయర్ మందన. †9:27 మార్క్ 9:1

మరన్నున్ బారెతె వోన్ సంగ వడ్కెసెర్ మత్తెర్. 32 పేతురు అని వోన్ సంగ మన్వలిర్ బెయ్ జప్పె మత్తెర్. బతి వూర్కున్ చేవ్ వాత అస్కె, యేసున మయ్యత వేచ్చితున్ అని వోన్ సంగ మన్వలిర్ ఇవిర్కున్ సూడెర్. 33 వూర్ ఇవిర్ యేసున్ సుటి కీసి సాంజెర్ మనెకె, అగ బతల్ జర్గెసెర్ మంతయెు కరె మాయ్యక్నెనె పేతురు, “గురుజి! మరట్ ఇగెన్ మన్వల్ చాకాట్ దిసంత. నీ సాటి, యేలియన్ అని మోసెన్ సాటి మమెుట్ మూండ్ గుడ్సెంగ్ వాట సీమ్” ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్తార్. 34 అహాన్ ఇనెకెన్ యేసున్ అని వోన్ సంగ వడ్కెవలిర్ ఇవిర్కున్ ఉంది టెప వాసి, ముచ్చ. అద్ సూడ్సి, వూర్ సిస్యలిర్ వెరితెర్. 35 అద్ టెపతల్, “వేర్ నన నేమి కీతార్ వోర్, నావోర్ లాడ్నోర్ మరి ఆందుర్. వేర్ వెహ్యడున్ మిరట్ కేంజట్” ఇన్వలిక్ గొస్టింగ్ కేంజ వాతంగ్. 36 అద్

టెపతల్ గొస్టింగ్ వాయ్యల్ ఆగ్గ పెజె, యేసు వొరారె దిస్తార్. వూర్ సిస్యలిర్ అగ సూడ్కంగ్ గట్నన్ బారెతె దబ్ మత్తెర్ అని వెలె రోజ్కె ఆనల్ వేరి అవెన్ బారెతె బోనె వెహ్యకి.

**బూత్ సోప్రె మాతోర్ కాండిన్
చాకాట్ కియ్యల్**

(మత్తయి 17:14-18; మార్క్ 9:14-27)

37దుస్రా నేటి వూర్ అద్ గుటతల్ బూడ్ రెయ్యి వానెకె, బెయ్ వెల్లె మాంది యేసున్ మునెత్కె వాతెర్. 38అస్కెనె, అద్ మాందితల్ వొరార్ జోర్తె, “గురుజి! నాకున్ వొరారె మరి మంతార్. వోన్ పొరా దయ తొహ. 39ఇచుల! వోన్ల ఉంది బూత్ వాసి సోప్రె మాంత. అస్కె వోర్ బెయ్ జోర్తె కిలియంతార్. వోన్ తొడ్డల్ పేస్కె పెసియంతంగ్. వోన్ మేందొడున్ గజ-గజ హాలి కీంత. వోన్ సుటి కియ్యక్నె బెయ్ నోముర్ కీసెర్ మంత. 40తాన్ తెండ్సి పూడట్ ఇంజెర్ నీవుర్ సిస్యలిర్కున్ కోర్తాన్. బతి వూర్ తెండ్సి పూడ పర్మకి” ఇంజెర్ వెహ్యార్. 41అస్కె యేసు, “నా పొరా బరొస సెలుర్ వూర్నిట్! నన ఉండె బచెజెల్ మీ సంగ మంజి, మీకున్ సోసి కీక?” ఇంజెర్ వూర్కున్ ఇత్తార్. అని వోర్ మాయ్యన్, “నీవోర్ మరిన్ నహ్గ పియ్యి వర” ఇంజెర్ యేసు వెహ్యార్. 42వోర్ కాండి యేసునగ వాసెర్ మనెకె, అద్ బూత్ వోన్ బూడ్ అరుసి, మేందొడున్ గజ-గజ హాలి

తొత్తర్ పరవ్తలిర్ యేసునగ పావె మాయ్యల్

కియున్న. తె యేసు అద్ కరెబల్ బూతున్ డటి కీసి, తెండ్చి పూడ్డార్. అని వోరే కాండిన్ చాకాట్ కీసి, వోనార్ బాబానగ హాబ్బి కీతార్. 43 అద్ మయ్యతగ బగవంతన సక్తితున్ సూడ్చి, సమ్మిర్ బెయ్ గుల్ ఆతెర్.

యేసు తన్న మరన్తున్ బారెతె వెహ్యల్

(మత్తయి 17:22-23; మార్క్ 9:30-32)

అహన్ వూర్ గుల్ ఆసెర్ మనెకె, యేసు సిస్యలిర్ సంగ, “నన వెహ్యల్ చాకాట్ దిహంతె కేంజట్. 44 స్వర్గ్నోర్ మాయ్నన్ దుస్సుర కెయ్డె హాబ్బి కీంతెర్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 45 బతి వూర్ సిస్యలిర్ అద్ గొస్తితున్ అర్తమ్ కియ్యకి. బారెతెకె అద్ వూర్కున్ అర్తమ్ ఆయ్యక్వెన్ మక్తితె మత్త. అద్ గొస్తితున్ బారెతె యేసున్ పూసి కియ్యె, వూర్కున్ దర్యమ్ గిర్ ఆయ్యకి.

సమ్మిర్కున్ డగుర్ బోరే?

(మత్తయి 18:1-5; మార్క్ 9:33-37)

46 వూర్ సిస్యలిర్, ‘మా బార జన్మనగటల్ బోర్ డగుర్?’ ఇన్వల్ జట్-పట్ లాగ్గెర్. 47 వూరంగ్ దిల్కనగ మన్వల్ అద్ విచర్తన్ కరి కీసి, యేసు వారార్ చుడ్డర్ కాండిన్ యేచ్చి తన్న కరుమ్ నిపుస్తార్. 48 అని వూర్ సంగ, “వేర్ చుడ్డర్ కాండిన్ నా పారాడె బోరె కరుమ్ కీనురై, నాకున్ గిర్

కరుమ్ కీంతార్. నాకున్ కరుమ్ కియ్యల్ నాకున్ సారి కియ్యల్ బాబాన్ గిర్ కరుమ్ కీంతార్. మీ సమ్మిర్గటల్ బోరై చుడ్డర్-పాన్ కీసి తాకంతారో, వోరె సమ్మిర్గటల్ డగుర్ ఆందుర్” ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

మీకున్ ఉల్ల ఆయిర్ వోర్

మీవారె ఆందుర్

(మార్క్ 9:38-40)

49 అద్ కేంచి యోహాన్, “గురుజి! నీవ పారోల్ ముట్టి, బూత్కున్ టెండ్చి పూడ్డెర్ వారార్ దిస్తార్. బతి వోర్ మావోర్ ఆయిర్. అదెన్ సాటి వోన్ మమెట్ ఆపుసీత్వామ్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 50 అస్కె యేసు, “వోన్ ఆపుసియ్యట్! బారెతెకె మాకున్ ఉల్ల తిరియిర్ వోర్ మా బాజాన్ మత్తపె” ఇంజెర్ యోహాన్తున్ వెహ్తార్.

సమరయత ఉంది నాట్కుర్

యేసున్ సమ్మకి

51-52 యేసు స్వర్గ్నెకె మల్చి సొన్వల్ వకత్ కరుమ్ యెవ్. అస్కె వోర్ యెరుసలెమ్ సొన్లె గట్ నిర్నయ్ యేచ్చి, తనకున్ మునె తన్నర్ కల్లియలిర్కున్ సారి కీతార్. తె వూర్ యేసున్ లాసి సమ్మె తయిరి కీకట్ ఇంజెర్, సమ్మరయ్ యేరియత ఉంది నాటె సొత్తెర్. 53 బతి అద్ నాట్కుర్ యేసున్ వొప్పకీ.*

*9:53 నాట్కుర్ యేసున్ వొప్పకీ: బగవంతన్ ఆరదన కియ్యల్ జాగ యూదుల్కె యెరుసలెమ్ ఇందిర్ అని సమయరతుర్ గెరజిమ్ గుట్టతగన్ కియన ఇందిర్. యేసు అని వోసుర్ సిస్యలిర్ యెరుసలెమ్మగ బర్గవల్ పస్కె సడ్ తుంగై సొంజెర్ మత్త కాడ్చి, వీర్కున్ వూర్ వొప్పకీ.

బారితెకె యేసు యెరుసలేమ్ సొందన ఇన్వల్ నిర్నయ్తె మత్తార్. 54తె యాకాబ్ అని యోహాన్ ఇన్వలీర్ సిస్యలీర్ అద్ సూడ్సి, “గురుజి! వీర్కున్ నానెడమ్ కియె, హాబడల్ తడ్డి వాయుసట్ ఇంతియ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 55బతి యేసు వూర్ బాజున్ మల్సి, వూర్కున్ రాంగి సీతార్. 56రాంగి సీత పెజె, వూర్ అగటల్ పెసిసి, దుస్రా నాటె సొన్లె చలె మాతెర్.

యేసున బక్తి కీకొమ్ ఇన్వలీర్ మువిర్ జన్కి

(మత్తయి 8:19-22)

57అహాన్ సొంజెర్ మనెకె వొరొర్ మాయ్నల్ యేసున్ సంగ, “గురుజి! నిమె బగ దాకి అగ నన గిర్ వాంతొన్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 58తె యేసు, “కోయ్లలిక్ మన్లె గద్దింగ్ మంతంగ్ అని పిటెన్ గూడంగ్ మంతంగ్. బతి స్గ్గ్నోర్ మాయ్నన్ మాత్రమ్ నరుమ్లె జాగ గిర్ సెలె” ఇంజెర్ వోన్ వెహ్తార్. 59అని ఉండె వొరొన్ సంగ, “నా పెజెయ్ వర” ఇంజెర్ ఇత్తార్. బతి వోర్ “గురుజి! నా బాబల్ మార్త పెజె మాతి కీసి వాంతొన్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 60తె యేసు, “సాతుర్ వూరె తమ్మ్యర్ సాతుర్కున్ మాతి కియ సిమ్. నిమ్ సొంజి బగవంతన రాజున్ బారెతె పచర్ కీమ్”* ఇంజెర్ వెహ్తార్. 61ఉండె

వొరొర్, “గురుజి! నన నీ పెజెయ్ వాంతొన్. బతి మొదొల్ నా కుటుంబతుర్కున్ వెహ్తె వాయ సీమ్” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 62తె యేసు వోన్ సంగ, “బోరె ఆయి బొమ్మి ఊడ్లెకె పెజె సూడ్సెర్ మందనుర్తె, ఆతొర్ మాయ్నన కామ్ బతతునె కామి సియె. అహ్నె బగవంతన రాజుగ కామ్ కియ్నల్ తన సుటి కీసి వాతొర్ అదెన్ సూడ్సెర్ మందనుర్తె, ఆతొన కామ్ బగవంతన రాజుగ బతతునె కామి సియె” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

సత్తర్ ఇవిర్ సిస్యలీర్కున్ యేసు రొహ్పల్

10 అద్ ఆత పెజె యేసు ఉండె దుస్రుర్ సత్తర్ ఇవిర్ (72) సిస్యలీర్కున్ నేమి కీతెర్. అని తన సొన్వల్ హార్ నాటె తనకున్తెర్ మునె ఇవిర్-ఇవిర్కున్ సారి కీతెర్. 2సారి కియన్ మునె వూర్కున్ ఇహిన్ వెహ్తార్: “పంట వెల్లె పండ్ల.* బతి కొయ్నలీర్ బూయ్నలీర్ కమి మంతెర్. అదెన్ సాటి పంట కొయుస్వల్ మాల్కన్, ‘పంట కొయ్లె బూయ్నలీర్కున్ సారి కీమ్’ ఇంజి కోరట్. 3ఇచుల కేంజట్! లాండిగలికున్ నడ్డుమ్ గొరెన్ సారి కీతపినయ్, నన మీకున్ సారి కీసెర్ మంతొన్. మిరట్ సొంట్. 4మీ సంగ కొత్తన చంచియ్ ఆయి, తెయ్లయ్ ఆయి, చెప్పల్కె ఆయి వోయ్నట్. సరియ్

*9:60 బగవంతన బక్తి కీయూర్ వూర్ సాతుర లెకతె వాంతెర్. అదెన్ సాటి యేసు వూర్కున్ సాతుర్ ఇంజెర్ ఇంతొర్. *10:2 పంట వెల్లె పండ్ల: ఇతెకె వెలెటిర్ లోకుర్ బూర్తె బగవంతన చొకొట్టు కబుర్ కేంచి, వొఫ్లె తయర్ మంతెరో, వూర్ ఆందిర్.

సానెకె బేటె మాతుర్కున్ వడ్కుసియ్యట్. బారితెకె టేమ్ మీకున్ యెవ్వొ.

5 ఉంది నాటె బోరె మీకున్ కేయనురై, వోస రోన్ నేంగన్ మున, 'ఇద్ రోతున్ సాంతి వాయి' ఇంజెర్ ఇందన. 6 అద్ రోతగ బోరె సాంతి కోర్వల్ మత్తెకె, అద్ సాంతి రోతగ నిలంత. బోరె సెల్వెకె మీ సాంతి మీకునె మల్లి వాంత. 7 కామ్ కియ్యల్ బూతి యేత్త పినయ్ మిరట్ గిర్ సేవ కీనెకె, మొదొల్ సొత్త అదె రోన్ మంజెర్, వూర్ సీత తింట్-ఉంట్. దుస్రాక్ రొహ్కాన సాంజి మన్మట్.

8 మిరట్ బద్ నాటె దాకిట్ అద్ నాట్నూర్ మీకున్ కరుమ్ కీనిరై, వూర్ బతల్ దొసనిర్ అదెన్ తింట్. 9 అద్ నాటె బేమరితె మన్వలిర్కున్ చొకాట్ కీసి, 'బగవంతల్ మీవంగ్ దిల్కనగ రాజ్ తాకుస్వల్ వకత్ కరుమ్ వాసి మంత' ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహట్. 10-11 ఉంది మోక బదె నాట్నూర్ మీకున్ కరుమ్ కియ్యెకె దానిరై, అద్ నాట్నూర్ గలినగ సాంజి, 'మా గొస్తి మిరట్ వొప్పకి. అదెన ఆన్వల్ మన్లె, మా కాల్కున్ తుండ్ల మీ నాట్నూ దుబతున్ జడి కీసెర్ మంతొమ్. బతి బగవంతల్ మీవంగ్ దిల్కనగ రాజ్ తాకుస్వల్ వకత్ కరుమ్ వాసి మంత ఇంజి కరి కీమ్ట్' ఇంజెర్ వెహట్. 12 తస్వ కియ్యల్ దివొసున్ నేటి అద్ నాటున్ వాయ్యల్ సిక్స, సాదొమతున్ వాయ్యల్

సిక్సతున్ తెర్[†] వెరినల్ మందంత ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్చార్ మంతొన్.

బరొస కియ్యర్ వూర్కున్ దమ్మి సియ్యల్
(మత్తయి 11:20-24)

13 రేయ్! కొరజీన్ అని బెత్పయిద చహర్కనుర్నిట్! మీకున్ సిక్స తప్పొ. మీ నడ్డుమ్ కీతంగ్ మయ్యతంగ్ కార్వయ్య తూరు అని సీదొన్ చహర్కనె కియ్యడ్ ఇతెకె, వూర్ బస్కెయె తప్పంగ్ పాప్క చుక్-చుకె మాసి, వూర్ బుయ్లి పోతెంగ్ గూండి కీందిర్ అని తలత్ పారొ నీర్ వాట్నొదిర్.^{*} 14 బతి తస్వ కియన్ నేటి, మీకున్ వాయ్యల్ సిక్సతున్ తెర్ తూరు అని సీదొన్తుర్కున్ వాయ్యల్ సిక్స సోసి కీనల్ మందంత. 15 రేయ్! కపెర్నెహోమ్ చహర్తుర్నిట్! మీకున్ స్వర్గనగ మాన్ పుటంత ఇంజెర్ సోచ్ కియ్యట్. బూడ్ పాతడ్డగ^{*} అరంతిట్.

16 నా సిస్యలిర్నిట్! మీ గొస్తి కేంజ్పలిర్ నావ గొస్తి కేంజ్పె. మీకున్ వొప్పెకె నాకున్ వొప్పకి ఇత్తపె. అని నాకున్ సారి కియ్యన్ గిర్ వొప్పకి ఇత్తపె" ఇంజెర్ వెహ్చార్.

17 అద్ ఆత పెజె వూర్ సత్తర్ ఇషిర్ (72) జన్క సిస్యలిర్ నార్-నాటి సాంజి, తమకున్ హల్లి కీత కామ్ మహ్ని, కుసితె మల్లి వాతెర్. అని "గురుజి! నీ పారొల్ వెహ్చెకె,

* 10:13 వూర్ బుయ్లి పోతెంగ్ గూండి కీందిర్ అని తలత్ పారొ నీర్ వాట్నొదిర్: తొల్లె పాప్కల్ చుక్-చుకె మాతతున్ దుస్సుర్కున్ తొహ్లా, ఇహిన్ కీందిర్

* 10:15 పాతడ్డ: సానలిర్ మన్వల్ జాగ

† 10:12 ఆదికాండము 19:23-29

బూత్క్ గిర్ మా గొస్టి కేంచెర్ మంతంగ్” ఇంజెర్ వెహార్. 18తె యేసు, “హాబడగ మిడ్చెతపినయ్ బెయ్ సప్పె స్తయ్యన్ బూడ్ అర్వల్ నన సూడ్తాన్. 19ఇచుల కేంజట్! తరస్క్, మిచ్చాన్ కార్క్ నె దివ్సనల్ అని బయ్యన్ దారల్ సయ్యన్ద సక్తిత్ పారా మీకున్ సమ్మె అదికార్ సీతాన్. బదె మీకున్ నోముర్ కియె. 20బతి బూత్క్ మీ గొస్టి కేంజంతంగ్ ఇంజెర్ కుసి ఆయ్యడున్ తెర్, మీవంగ్ పారాల్క్ స్వర్న్లగ లిహి కీసి మంతంగ్ ఇంజెర్ ఆనంద్ యేతట్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహార్.

యేసు బాబొన్ పార్తన కియ్యల్

(మత్తయి 11:25-27; 13:16-17)

21 అని ప్రవిత్ర ఆత్మతగ్ ఆనంద్ యేచ్చెర్ యేసు, “బాబ! దర్తురిత్ అని హాబడున్ మాల్యని ఆంది. నీకున్ సమ్మెత్ పారా అదికార్ మంత. నిమె గియన్ అని తెలివి వాలిర్కున్ ఇవ్ గొస్టింగ్ బహి అరుస్వక్ నె ఇర్ని, చుడ్డుర్ కాండీర్ దాత్ మన్వలిర్కున్ వెహి తొహ్తా. యే బాబ! అహాన్ కియ్యలె నీవ ఇచ్చు ఆందు. అదెన్ సాటినె నీకున్ పార్తన-వింతి కీసెర్ మంతాన్. 22 నా బాబొ సమ్మెతున్ నా కెయ్యె సీతార్. బాబొన్ తపుసి మరి ఆయ్యల్ నా బారెతె బోనె టావ సెలె. అహ్నె మరిన ఆయ్యల్ నాకున్ తపుసి, బాబొ బోర్ ఇన్వల్ బోనె టావ సెలె. అని

మరి ఆయ్యల్ నన బాబొన్ బారెతె బోనె వెహి-తొహ్తా పసంద్ కీంతానొ, వూర్కున్ గిర్ బాబొ టావయె” ఇంజెర్ వెహార్.

23 అహాన్ వెహి, యేసు సిస్యలిర్ బాజున్ తిరిసి, “మిరట్ సూడ్సెర్ మంతిట్ ఇవ్ గట్టున్ సూడ్వలిర్కున్ బగవంతల్ కరలెన్ ఆసిర్వాది సీతార్. 24 నన మీకున్ వెహార్ మంతాన్. మిరట్ సూడ్వలిర్కున్ సూడన ఇంజెర్ అని కేంజ్యలిర్కున్ కేంజన ఇంజెర్ వెలెటిర్ తొత్తుర్ పర్వక్తిర్ అని రాబలిర్ ఆస కీతెర్. బతి వూర్ సూడ్వక్తి అని కేంజ్యక్తి” ఇంజెర్ తన్వ సంగ సిరిప్ సిస్యలిర్ మనెకె వూర్కున్ వెహార్.

స్వర్న్ల జీవ పుటన ఇతెకె బతల్ కియన

25 ఉంది దియ యేసు బోద కీసెర్ మనెకె, ఇచుల కేంజట్! వారార్ దర్మ గురు, “గురుజి! బగవంతన్ సంగ బస్కెట్క్ మన్వల్ జీవ నాకున్ పుటన ఇతెకె నన బతల్ కియన?” ఇంజెర్ యేసున్ తప్పగ సాపి కియె పూసి కీతార్. 26తె యేసు, “దర్మ గ్రంత్తుగ బతల్ లిహి కీసి మంత? నిమె వాచి కీత పెజె, నీకున్ బతల్ అర్తమ్ ఆత?” ఇంజెర్ ఉల్ల వోన్ పూసి కీతార్. 27తె వోర్, “నీ బగవంతల్ ఆయ్యల్ యెహోవన్ నీవ బర్చుర్ దిలై, బర్చుర్ మన్దె, బర్చుర్ సక్తితె, బర్చుర్ తెలివి-గియన్దె పెర్మ కియన”† అని ‘నీవ నిమె పెర్మతె

†10:27 ద్వితియోపదేశకాండము 6:5

సూడ్డపె, నీ ఆజు-బాజుతుర్కున్ పెర్మతె సూడన[†] ఇంజి దర్మ గ్రంత్సగ లిహి కీసి మంత[‡] ఇంజెర్ వెహార్. 28తె యేసు, “నిమె బరొబర్ వెహ్తి. అవ్ ఆగెన్ పియ్యి తాక. అస్కె నీకున్ బస్కెట్ మన్వల్ జీవ పుటంత[‡] ఇంజెర్ వెహార్. 29తె వోర్ దర్మ గురు, తన నాయమ్మె తాక్సెర్ మంతాన్ ఇంజెర్ తొహ్లా, “నా ఆజు-బాజుతుర్ ఇతెకె బూర్?” ఇంజి యేసున్ పూసి కీతార్.

మీకున్ మెచుర్ పూర్కున్ గిర్ పెర్మతె సూడన

30 తె యేసు వోన్ జవబ్ సియన్ సాటి ఇహిన్ ఉంది నమున వెహార్: “వారార్ యూద జాతితార్ యెరుసలెమ్మల్ రెయ్యి, యెరికొ చహార్తెకె సాంజెర్ మత్తార్. అస్కె కలిర్ వోన్ పారా ముచ్చి అర్పి, వోనంగ్ పాంగుక్ ఊస్తార్ అని సబ్బుడ్ జహ్పి, డుక్-డుక్ ఆనెకె సుటి కీసి సాత్తెర్. 31 అహన్ జర్గత పెజె వారార్ కటాడల్ అద్ సరియ్ వాతార్. వోన్ సూడ్పి, కటాడల్ హంద బాజున్ ఆసి వీడ్తార్. 32 అహ్నె లేవిన కాన్దాస్తార్ వారార్ వాతార్. వోర్ గిర్ అర్పి మన్వల్ మాయ్సన్ సూడ్పి, హంద బాజున్ ఆసి వీడ్తార్. 33 బతి యూదుల్క్ మెచ్చుర్ వూర్ సమరయ్య యెరియతార్ వారార్ మాయ్సల్ యాత్ర కీసెర్ అగ వాతార్.

అస్కె అగ అర్పి మన్వల్ యూద జాతితార్ మాయ్సన్ సూడ్పి, వోన్ బెయ్ కివుల్ లాగ్. 34 తె వోర్ మాయ్సన్ గ సాంజి, లాగ్ంగ్ దన్కనగ ‘నియ్ అని ఆంగుర్ రస’^{*} సోక్పి, కట్ దోహార్. అస్కె వోన్ తహ్పి తన్వ జన్వర్తున్ పారా మీండుసి, సమ్మిర మాన్-పాన్ కియ్యల్ కిరెయ్య రోతగ వోతార్. ఇద్ తీర్దె వోన్ చాకాట్-వాయుట్ సూడ్తార్. 35 ఇమున్ నేటి అద్ రోతార్ మాల్కన్ రండ్ కూరతంగ్ బిలంగ్^{*} సీతార్. అని ‘వేన చాకాట్-వాయుట్ సూడ. ఉండె గిర్ వోన్ సాటి అదిక్ కర్ప లాగ్తె, నన మల్పి వానెకె నీకున్ దోహంతాన్’ ఇంజెర్ వెహ్పి, అగటల్ సాత్తార్. 36 కలిర కెయ్దె దన్కంగ్ తింజి, అర్పి మన్వల్ వూర్ ముచ్చిర్ లోకుర్గటల్ ఆజు-బాజుతాన్ మోడి బోర్ మంతార్?” ఇంజెర్ యేసు పూసి కీతార్. 37 తె వోర్, “బోస్తె వోర్ మాయ్సన్ పారా కివుల్ లాగ్తయె వోరె” ఇంజెర్ ఇత్తార్. తె యేసు, “నిమ్ గిర్ సాంజి, అహ్నె కీమ్” ఇంజెర్ వెహార్.

పర్మన వచన్ కేంజ్జల్ సమ్మిన్ చాకాట్ కామ్

38 అని అహన్ యాత్ర కీసెర్ సానెకె, ఉంది నాటి యెవ్తెర్. అద్ నాటి మార్త ఇన్వల్ వెయ్యె మత్త. అద్ వెయ్యె యేసున్ మాన్డె, తన్వ రోన్ కేయ్య. 39 అద్ వెయ్యెన్ మరియ

^{*} 10:34 నియ్ అని ఆంగుర్ రస: అద్ గట్కతె నియ్ అని ఆంగుర్ రసతున్ పున్కనగ సోక్వల్ మత్తున్ దాత్ వాడకం కీందిర్. ^{*} 10:35 రండ్ కూరతంగ్ బిలంగ్: ఉంది దియత బూతిత్ అవోర్ ఉంది కూరత బిలత నిలువ మందంత.
[†] 10:27 లేవియకాండము 19:18

పర్చునంగ్ కార్తొనగ ఉచ్చి వచన్ కేంజ్యల్ మరియల్

యేసు పార్తనత్ బారెతె వెప్పూల్

(మత్తయి 6:9-15)

11 ఉంది దియ బగయొ ఉంది జాగ యేసు పార్తన కీసెర్ మత్తార్. అద్ పార్తన ఆత పెజె వొరొర్ సిస్యల్, “గురుజి! యోహాన్ తన్వెర్ సిస్యలిర్కున్ పార్తన కరుస్తపినయ్, మాకున్ గిర్ నిమె కరుసీమ్” ఇంజెర్ పూసి

ఇన్వల్ సేలడ్ గిర్ మత్త. అద్ మరియల్ యేసునంగ్ కాల్కున్ కరుమ్ ఉచ్చి, వోర్ వెప్పూల్ బోద కేంచెర్ మత్త. 40బతి మార్తల్ సర్పరెయ్తంగ్ కామ్మెనె కటిన్ ఆత కాడ్కి, సిర-వర ఆసెర్, “గురుజి! నాకున్ వొరొన్ కటిన్ ఆసెర్ మంత. నా సేలడ్ సమ్మె కామ్మ వజన్ నా పొరొ వాడ్డతున్ హిందల్ నీకున్ దయ లాగ్గెర్ సెతెయ్? నాకున్ మదత్ కీమ్ ఇంజి తాన్ వెహ” ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్త. 41తె వోర్, “యే! మార్త బాయి! వెలెనచ కామ్మ వజన్ తోచ్చి, వటి ఆగయెన్ చింత కీసెర్, పరెసన్ ఆసెర్ మంతి. 42బతి బత్తె జురత్ మంతయొ, అదెనె ఆచ్చి మరియల్ కీసెర్ మంత. మరియనగటల్ అదెన్ తెండవాయొ” ఇంజెర్ వెహార్.

కీతార్. 2తె యేసు, “పార్తన కీనెకె మిరల్ ఇహిన్ ఇందన:

- ‘స్వర్గ్నోర్’* మా బాబ!
- నిమె పవిత్రవంతని ఆత కాడ్కి,
- నీకున్ డగుర్-పాన్ వాయి.
- దర్తురితుర్ లోకుర్ పొరొ నీవ
- రాజ్ వాయి.

3 హార్ దివొస్ మాకున్ పహ్జె మత్త అద్ చందితున్ సీమ్.

4 మాకున్ ఉల్ల పాప్ కీతుర్కున్ మాపి కీతోమ్.

అహ్నే మా పాప్పున్ గిర్ మాపి కీమ్.

మాకున్ కరబ్ ఆసనగ అర్వక్నె కాబాడ’

ఇంజెర్ కరుస్తార్.

* 11:2 స్వర్గ్నోర్: కహి గ్రంత్కొనగ ఇద్ గొప్పి సెలె

మీకున్ పట్టా మత్తన్ సాటి బగవంతన్ తల్కట్

(మత్తయి 7:7-11)

5-6 అని యేసు ఉండె గిర్ వూర్ సంగ, “మీ రొపా బోనె వారొర్ దోస్తల్ మత్తొర్ ఇంటు. వోర్ ఉంది దియ నర్క సరియ్ సానెకె, నీవ రోన్ ఆగొర్ ఇన్ను. వోన్ తిన్లె నిహ్గ బతయ్ సెల్వెకె నీ రోతున్ బాజుతొర్ దోస్తనగ సాంజి, ‘నా రోన్ తిన్లె బతయ్ సెలె. నాకున్ మూండ్ సారింగ్ సీమ్?’ ఇంజెర్ పూసి కీతి ఇన్ను. 7 అస్కె వోర్ రొపాడలె, ‘నాకున్ పరెసన్ కియ్యూ! కావడ్ కెహ్చి మంత. నన అని నావుర్ చుడుక్ కాండిర్ మీండ్చి మంతామ్. నన తేచ్చి నీకున్ బతయ్ సియ పరొన్’ ఇంజి వెహ్తొర్ ఇన్ను. 8 అస్కె వోర్ నీవొర్ సోప్తల్ ఆత కాడ్కి, వోర్ తేచ్చి సియ పర్యెకె గిర్, నిమె లజె మాయ్యకెనె దుమ్ పూసి కియ్యల్ కీనెకె, నీకున్ పహ్జా మత్తంగ్ సమ్మె తప్పక్ సీంతొర్. 9 అదెన్ సాటి మిరట్ గిర్ బగవంతన్ తల్కట్. తప్పక్ మీకున్ సీంతొర్. మహ్కట్ మీకున్ పుటంత. కావడ్ తాపి కీప్టు. మీ సాటి కోలె మాంత. 10 బారితెకె పూసి కియ్యల్ హార్ వారొన్ సీంతొర్. మహ్కావన్ పుటంత. తాపి కియ్యన్ కావడ్ కోలె మాంత. 11 మిహ్గట్

బాబొ ఆసి మన్వల్ బోరె ఆయి, తన్వొర్ మరి సారి సీమ్ ఇంజెర్ తల్కెకె బండ సీంతొరియ్? అహ్నె మీన్ తల్కెకె, తాన్ బద్ది తరస్ సీంతొరియ్? 12 సెలెకె మేంజ్ తల్కెకె మిచ్చి సీంతొరియ్? సెలె, సియొర్! 13 మిరట్ కరెబలిర్ ఆతెకె గిర్ బతి మీ మరి-మియడున్ చొకొట్టంగ్ చీజ్కె సియన ఇన్వల్ మీకున్ టావయె. సోంవ్ కీప్టు! స్వర్గనగ మన్వల్ చొకొట్టొర్ మీ బాబొతె, తనకున్ తల్కెవల్ హార్ వారొన్ ప్లవిత్ర ఆత్మ తప్పక్ సీంతొర్” ఇంజెర్ వెహ్తొర్.

యేసు సక్తితొర్ మాల్యల్

(మత్తయి 12:22-30; మార్క్ 3:20-27)

14 ఉంది దియ యేసు వారొర్ మాయ్యనగట్ ముక్తి బూతున్ టెండ్చి పూడ్సెర్ మత్తొర్. అద్ పెసిసి సొత్త పెజె, వోర్ మాయ్యల్ వడ్కెవల్ మొదొల్ కీతొర్. అద్ సూడ్చి పర్జ బెయ్ గుల్ ఆతెర్. 15 బతి వూర్గట్ కహితుర్, “బూత్కెనొర్ రాజల్ ‘బయల్-జెబుల్’* సక్తితె అవ్ బూత్కున్ వేర్ తెండ్చి పూడ్సెర్ మంతొర్” ఇంజెర్ వడ్కెతెర్. 16 ఉండె కహితుర్ వోన్ పరిక్స కియ్యె, “మాకున్ స్వర్గనల్ ఉంది మయ్యత కార్య తొహ” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 17 తె యేసు వూర మన్ద సోంవ్ కరి కీసి, “బదె మని రాజ్

* 11:15 బయల్-జెబుల్: బూత్కెనొర్ రాజల్ సయ్యనత పొరొల్ ఆండు.

తన్వ తనయ్ ఉల్ల ఆసి, పాకె మాయరై, అద్ నాసెడమ్ ఆంత. బదె ఉంది రోతుర్గ గిర్ బేద్-బావ్ పుడ్డెకె, అద్ రోన్ నాసెడమ్ ఆంత. 18-19 సయ్యున్ తన్వ తన బయ్యున్ ఆతెకె, వోన రాజ్ బహాన్ నిల పరర్? నిల పరా. మిరట్ నాకున్ బయల్-జెబుల్ల సక్తితె బూత్కున్ తెండ్సి, పూడ్డెర్ మంతోర్ ఇంతిట్. తె మీ లోకుర్ బోన సక్తితె బూత్కున్ తెండ్సి పూడ్డెర్ మంతెర్? అదెన్ సాటి మిరట్ ఇన్వల్ తప్ ఇంజెర్ మీవురె నిరుపన్ కీసెర్ మంతెర్. 20 బతి నన మాత్రమ్ బగవంతన సక్తితె బూత్కున్ తెండ్సి పూడ్డెకె, బగవంతల్ మిహ్ వాసి, మీవంగ్ దిల్కొనగ రాజ్ తాకుస్వల్ వకత్ వాత ఇంజెర్ కరి కీమ్.

21 వారార్ సక్తివంతల్ ఆయ్యర్కె పియ్యి తన్వ మహల్తున్ కేప్పెర్ మత్తెకె, వోన జాయ్తున్ బోరె ఇస్క పాయెర్. 22 బతి వోన్దెర్ అదిక్ సక్తివంతల్ వాసి, వోన్ సంగ లడెయ్ కీసి మెయంతోర్ అని వోర్ నమ్మి మత్తంగ్ ఆయ్యర్కున్ సమ్మెన్ ఇస్క పాంతోర్. అని అద్ జాయ్తున్ లూటి కీసి, దుస్సుర్కున్ తూసి సీంతోర్. 23 యేసు ఉండె గిర్ ఇహిన్ వెహ్వల్ సురు కీతోర్: “నా బాజున్ మన్నోర్ వోర్, నాకున్ ఉల్ల తిరివల్ ఆందుర్. పగై మాసి మన్వలిర్కున్ నా సంగ బోరై మీరి కియెరొ, వోర్ హక్తి కియ్యల్ ఆందుర్.

మొదొడతున్దైర్ ఆక్రిత హాలత్

వెలె కరబ్ ఆయ్యల్

(మత్తయ 12:43-45)

24 కరెబల్ బూత్ వారొన్గట్ పసిసి సొత్త పెజె, అద్ యేర్ సెలె అవ్ జాగనగ ఆరమ్ యేత్క ఇంజెర్ తిరియంత. బతి ఆరమ్ బగనె పుట్ట్య కాడ్కి, ‘సుటి కీసి వాత అద్దె రోన్ మల్సి దాక’ ఇంజెర్ ఇంత. 25 అని సొంజి సూడ్డెకె, అద్ రోన్ చొకొట్ చక్కె సియ్యి, సమ్మె సప్రి కీసి మన్వల్ తాన్ దిసంత. 26 అస్కె తనకున్దైర్ వెలె కరెబలిక్ ఉండె యేడుంగ్ బూత్కున్ తన్వ సంగ పియ్యి వాంత. అవ్ సమ్మె అద్ రోతగ నేంగ్గి మన్వల్ సురు కీంతంగ్. ఇదెన్ హిందల్ వోర్ మాయ్నన హాలత్ మొదొడున్దైర్ ఉండె అదిక్ కరబ్ ఆంత” ఇంజెర్ వెహ్వార్.

27 అహాన్ వెహ్వార్ మనెకె మాందితల్ ఉంది వెయ్యె, “నీకున్ జల్మ సీసి, పాల్ ఉప్తా అవన్ బగవంతల్ ఆసిర్వాద్ సియిర్” ఇంజెర్ జోరై ఇత్త. 28 తె యేసు, “హో బతి, బగవంతన వచన్ కేంచి, తాన్ పియ్యి తాక్వలిర్ ఉండె అదిక్ ఆసిర్వాద్ యేతంతె” ఇంజెర్ తాన్ వెహ్వార్.

బగవంతల్ తొప్తా గవ

(మత్తయ 12:38-42; మార్క్ 8:12)

29 అగ పర్జత్ గుబ్డ బడె మాసెరెన్ మత్త. అస్కె యేసు, “ఇద్ పిడితుర్ కరెబలిర్ ఆత్ కాడ్కి, మయ్యుత్ కార్యతున్ సాటి పూసి

కీసెర్ మంతెర్. బతి యోనా* పర్వక్తన గొస్టితున్ తపుసీసి, దుస్రా బదె నిసని మీకున్ తాహూర్. 30 బారితెకె యోనల్ నిసెవ నగుడుర్కున్ నిసనిత్ మోడి మంతోర్. అహ్నె స్ఫర్గ్నోర్ మాయ్ల్ గిర్ ఇద్ పిడితుర్కున్ నిసనిత్ మోడి మంతోర్.

31-32 యోనల్ బోద వెహ్నెకె నిసెవతుర్ తమ్వంగ్ దిల్కొనగ చుక్-చుకె మాతెర్. ఇకె ఇగె నిల్పి మన్వల్ యోనన్తెర్ డగుర్ వాలె ఆందుర్. తెర్ బతి మిరట్ చుక్-చుకె మాసెర్ సెల్వితే. అదెన్ సాటి తస్వ కియ్యల్ దిహసున్ నేటి, నిసెవ నగుడుర్ సమ్మిర్, ఇద్ పిడితుర్ బరోబర్ తేచ్చి, వీర్ తప్ కీతెర్ ఇంజెర్ పిరది కీంతెర్. అద్దె తీర్దె కాల్యడ బాజ్కె మన్వల్ దేస్స రాని† సాలోమొన్ గియన్తున్ కేంజ్ బెయ్ లంగ్ దేస్సల్ వాత. ఇకె ఇగె నిల్పి మన్వల్ సాలోమొన్* రాజన్తెర్ డగుర్ వాలె ఆందుర్. తెర్ బతి మిరట్ నావంగ్ గొస్టింగ్ కేంచెర్ సెల్వితే. అదెన్ సాటి తస్వ కియ్యల్ దిహసున్ నేటి, అద్ రాని ఇద్ పిడితుర్ బరోబర్ తేచ్చి, వీర్ తప్ కీతెర్ ఇంజెర్ పిరది కీంతె” ఇంజెర్ వెహ్నోర్.

మేందొడ కరల్ వేడ్చి

(మత్తయి 5:15; 6:22-23)

33 బోరె ఆయి డివెతున్ నిరుసి మకుసుర్ అని అడ్డెతె ముచుర్. బతి రోపా వాయ్లిర్కున్ అద్ వేడ్చి సియన ఇంజెర్ డీవతగన్ ఇరంతెర్. 34 నీవ మేందొడున్ వేడ్చి కడ్కొ ఆత కాడ్కి, నీవంగ్ కడ్కొ చొకాట్ మత్తెకెన్, మేందొల్ పూరా వేడ్చి మందంత. అన్ కడ్కొ చొకాట్ సెల్వెకె, నీ మేందొల్ పూరా సికటి ఆంత. 35 అదెన్ సాటి మీ రోపా మన్వల్ వేడ్చి సికటి ఆయ్యకెనె దిహంతె సూడట్. 36 మీవ మేందొల్ పూరా వేడ్చితె నించి మత్తెకె, బదె బాగమ్మగ ఇచుర్ గిర్ సికటి సెల్వెకె, అద్ బర్పుర్ ఉగ్గి సీసెర్ మందంత. డివె పొచ్చెర్ మీకున్ వేడ్చి సీతపె, మీవ మేందొల్ పూరా వేడ్చితె నించి మందంత” ఇంజెర్ వెహ్నోర్.

దర్శతుర్ అదికాలర తపున్ తొహ్వాల్

(మత్తయి 23:1-36; మార్క్ 12:38-40;

లూక 20:45-47)

37 అహన్ వెహ్చోర్ మనకెనె, పరిసయ వర్గ్తొర్ వారొర్ “నా రోన్ జేవి కియ్యె వర”

*11:29 యోన: నిసెవె నగుడున్ బగవంతల్ నా సెడమ్ కియ్యల్ మత్తోర్. వూర్కున్ కాబాడన ఇంజెర్ యోన పర్వక్తన్ నేమి కీతొర్. బతి యోనల్ అగ సాన్వక్నె దుస్రా జాగ సాన్లెన్ పెసితొర్. అస్కె యోనన్ పెర్గ్ మీన్ మింగ్. మూంద్ రోజ్కె తాన పెటితగ ఇర్పి, వోన్ డడితె కాకుస్సల్ కీతొర్. అని నిసెవ నగుడె సాంజి, బగవంతల్ వెహ్నె గొస్టి పచర్ కీతొర్. అద్ గొస్టితున్ వొప్పి, వూర్ బచె మాతెర్. యోన 1:1-4:11; మత్తయి 12:40 *11:31-32 సాలోమొన్ రాజల్: వోర్ రాజల్ దావిదు రాజనోర్ మరి ఆందుర్. వేన్ మునె అని వేన్ పెజె దర్బులిత్ పారొ అచోర్ గియన్ వాలె రాజల్ బోరె సెలె మత్తోర్. †11:31-32 1 రాజులు 10:1-13

ఇంజెర్ యేసున్ కేయ్జెర్. తె యేసు సొంజి జేవి కియ్జె ఉత్తార్. 38 పరిసయ వర్గతుర సుదుడ్ ఆయ్యల్ నేకిత్ పియ్య, జేవి కియన్ మునె యేసు కెయ్-కాల్ నొర్మకి ఇంజెర్ సూడ్చి, పరిసయ వర్గతుర్ గుల్ ఆతోర్. 39 అస్కె యేసు వోన్ సంగ, “మీ పరిసయ వర్గతుర్ కోజన్, దెడియన్ బహిడల్ చక్ నొరంతిట్. బతి మీ రొపా లాల్చల్ అని కరెబలిక్ గున్కెనె నించి మందంతిట్. 40 పిసలిర్చిట్! బహిడతున్ నిద్ది కియ్యలె రొపాడతున్ గిర్ నిద్ది కీతోర్ కి సెల? హో! నిద్ది కీతోర్. 41 బతి మిహ్గ మన్వలికున్ బర్పుర్ దిల్లె గరిబున్ సీకిట్తె, అస్కె బగవంతన నదుడె మిరట్ సుదుడ్ ఆంతిట్. 42 రేయ్, పరిసయ వర్గతుర్చిట్! మీకున్ సిక్చ తప్పా. బారితెకె మిరట్ పుదిన, సమ్మరె ఆయ్య మెయ్యంగ్ సమ్మె బాజినల్ దహతల్ ఉంది ఈస బగవంతన్ సీసెర్ మంతిట్. బతి నాయమున్ అని బగవంతన పెర్మతున్ సుటి కీసెర్ మంతిట్. అవెన్ కీసెరెన్ ఇవెన్ సుటి కియ్యక్నె మందిట్తె, చొకాట్ ఆందు. 43 రేయ్, పరిసయ వర్గతుర్చిట్! మీకున్ సిక్చ తప్పా. మిరట్ సున్గోక్చుంగ్ మాని కియ్యలిక్ జాగనగ ఉదన ఇంతిట్ అని బాజర్కెనె సమ్మిర్ మీకున్ మాని కియన ఇంజెర్ కోరంతిట్. 44 రేయ్! మీకున్ సిక్చ తప్పా. మిరట్ దిస్వక్నె మన్వలిక్ వీచ్చున్ దాత్పుర్ ఆందిట్. పర్జతున్ టావ సెల్వ

సొంజి, వీచ్చున్ పొరొడల్ తాక్సెర్ మంతెర్” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

45 అస్కె వొరొర్ దర్మ గురు, “గురుజి! ఇహిన్ వెహ్కార్ మావ గిర్ హిజల్ వోసెర్ మంతి” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 46 తె యేసు, “రేయ్, దర్మ గురుర్చిట్! మీకున్ సిక్చ తప్పా. మిరట్ బెయ్ వెలె నేకి-బదింగ్ తయర్ కీసి, పర్జ తోచ పరుర్ అచొర్ వజన్కె తోచుసీంతిట్. అని మిరట్ ఉంది బొటతె గిర్ అవ్ వజన్కున్ తహ్లా మదత్ కియ్యిట్. 47 రేయ్! మీకున్ సిక్చ తప్పా! మీ తొత్తుర్ పర్వక్తలిర్కున్ జక్తెర్. వూరంగ్ వీచ్చున్ మిరట్ దొహ్చుసెర్ మంతిట్. 48 కరల్ మిరట్ మీ తొత్తుర్ కీతంగ్ కార్వయ్యున్ వొప్పెర్ మంతిట్ ఇన్వల్ తొహ్లా, ఇహిన్ కీసెర్ మంతిట్. వూర్ బెహెంకి పర్వక్తలిర్కున్ జక్తెర్. మిరట్ బెహెంకి వూరంగ్ వీచ్చున్ దొహ్కెర్ మంతిట్. 49 అదెన్ సాటిన్ బగవంతల్ తన్వ గియనై, ‘నన వూర్గ పర్వక్తలిర్కున్ అని కబ్రియలిర్కున్ సారి కీంతాన్. సారి కీతుర్గట్ కహితుర్కున్ జకంతెర్ అని ఉండె కహితుర్కున్ దుక్చ సీంతెర్” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

50 ఇద్ తీర్డె ఇద్ దునియత బునది అర్త అస్కెడల్ సమ్మిర్ పర్వక్తలిర్ తుహ్లా నెతుడున్ పియ్య, ఇద్ పిడితుర్ జిమెదార్కె ఆంతెర్. 51 హేబెల్ల నెతుడల్† మొదొల్ ఆసి, బలి చడి కియ్యల్ బొవ్లత్ అని

†11:51 హేబెల్ల నెతుడల్: ఆదికాండము 4:8

మందిర్ను నడ్డుమ్ తూర్త బకరియన నెతుర్¹ వేరి, తుహూర్ వూర్ సమ్మిర నెతుడ జిమ ఇద్ పిడితురె యేత లాగర్ ఇంజెర్ వెహూర్ మంతాన్. 52రేయ్, దర్మ గురుర్నిట్! మీకున్ సిక్స తప్పా. గియన్ వాలె రోత కుంజి మిహ్నె ఇర్నిట్. మిరట్ రొపా నేంగ్కె అని నేంగ్కెలిర్కున్ మిరట్ నేంగ్కె సియ్యుకి” ఇంజెర్ యేసు వూర్కున్ వెహూర్.

53అహాన్ వెహూర్ అగటల్ దర్మ గురుర్, ప్రిసయుల్క్ యేసున్ ఉల్ల ఆతెర్. అని వోన్ దుక్స సిసెర్, సవల్క్ పూసి కియ్యల్ మొదోల్ కీతెర్. 54యేసున్ పారా కుట్ర పియ్యెర్. అని ‘వోర్ వెహూలిక్ గొస్టిన్గ తప్ సాప్లి కీసి, పిరది కీకట్’ ఇంజెర్ సూడ్సెర్ మత్తెర్.

ప్రిసయుల్కున్ దాత్ మన్సె

12 అద్ వకత్సె హజర్క్ కొద్ది మాంది మీరె మాత కాడ్కి, వారాన్ వారాన్ వారా-పారా దుర్సెర్ మత్తెర్. అస్కె యేసు మొదోల్ తన్వర్ సిస్వలిర్ సంగ, “పుల్కుసియ్యుల్ వీజ్ బహన్తె పూరొ పిండితున్ పుల్కుసీంతయె, అహ్నె కపట్సె మన్వలిర్ ప్రిసయుల్క్ సమ్మిర్కున్ పసి కీంతెర్. వూర్ బారెతె దిహంతె మంట్. 2వూర్ కియ్యలిక్ కామ్క అని దిల్కొన్గ మన్వలిక్ బవె గిర్ బహి అర్వక్నె మక్డితె మన్వొంగ్. బారెతె మకుసి ఇర్వలిక్ సమ్మె గిర్ కరె మాంతంగ్.

3అదెన్ సాటి మిరట్ సికటితగ వెహూ హర్ ఉంది వేడ్చితగ కేంజ వాంత. రొపొడ కన్రతగ కుస-కుస వడ్కొతంగ్ రోతున్ పారాడల్ పచర్ ఆంతంగ్.

మాయ్లిర్కున్ ఆయె సిలిప్ బగవంతనె వెలియట్

(మత్తయి 10:28-31)

4నా సోప్లిర్నిట్! మీకున్ వెహూల్ బతల్ ఇతెకె, మేందొడున్ జక్వలిర్కున్ వెరిమట్. సాత పెజె, వూర్ బతయ్ కియ పరుర్. 5బతి సాత పెజె గిర్ మీకున్ పాతడ్కగ వాట్వల్ అదికార్ వాలె బగవంతనె వెలియట్. సిలిప్ వోనె వెరియన ఇంజెర్ మీకున్ వెహూర్ మంతాన్.

6“సియంగ్ కొట్క పిటెన్ రండ్ కొత్తన్ యేతురియ్? తప్పక్ యేతంతెర్. బతి అవెనల్ ఉందితున్ గిర్ బగవంతల్ మర్నెగిర్. 7బెయ్ వెలె కొట్క పిటెన్తెర్ అదిక్ విలువతుర్ అందిట్. మీవ తలతగ మన్వలిక్ కెల్ గిర్ కప్పి మంతంగ్. అదెన్ సాటి మిరట్ వెరిమట్.

నహ్ ఇర్ల బరొసతున్

బారెతె అజె మాయ్కుట్

(మత్తయి 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8నన వెహూల్ బతల్ ఇతెకె, బోరె ఆయి నా బారెతె టావ ఇంజెర్ సమ్మిర్

¹11:51 బకరియన నెతుర్: 2 దిన ప్రతంతల్క్ 24:20-22

మునె వొపనురై, స్వర్గనార్ మాయ్లుల్ గిర్ వోర్ టావ ఇంజెర్ బగవంతసుర్ దూతలిర్ మునె వొపంతాన్. 9 బతి పర్జత్ మునె నాకున్ వొపార్ వోన్, నన గిర్ బగవంతసుర్ దూతలిర్ మునె వోన్ వొపాన్ ఇంజి వెహ్పార్ మంతాన్. 10 స్వర్గనార్ మాయ్లున్ బోరె ఉల్ల వడ్కునురై, వోన్ మాపి పుటంత. బతి ఫ్లిత్త ఆత్మత్తున్ రాంగి సీసెర్ బోరె ఉల్ల వడ్కునురై వోన్ మాపి పుట్టా. 11-12 మాయ్లులిర్ మీకున్ పియ్యి స్సునగోక్కుగ్, అదికారిర్ తస్వ కియ్యె వోనెకె, బహన్ అని బతల్ వెహన ఇన్వడున్ బారెతె పరెసన్ ఆయ్మట్. బారెతె మిరల్ బతల్ వెహన ఇన్వల్ పవిత్ర ఆత్మ అద్దె గట్టుతె మీకున్ కరుసీంత” ఇంజెర్ వెహార్.

చిక్కల్ మాయ్లున నమున

13 అద్ మాందితల్ వొరార్, “గురుజి! బాబొ కమయ్ కీత జాయ్తున్ తుస ఇంజి మా దాదన్ వెహ” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 14 అస్కె యేసు, “దాద! మీవ తస్వ కియ్యె సెలెకె మీ నడ్డుమ్మ గొప్పి తివుస్లె నాకున్ బోర్ నేమి కీతోర్?” ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతోర్. 15 అని యేసు మాందిత్ సంగ, “కేంజట్! నరిమన్కున పిస్వల్ వెలె దన్-దల్లతున్ పొరా ఆదర్ ఆసి సెలె. లాల్పలిర్ ఆయ్వుక్నె దిహంతె మంట్” ఇంజెర్ వెహార్.

16 అని పూర్కున్ ఉండె ఉంది నమున ఇహిన్ వెహ్పల్ సురు కీతోర్: “వొరార్ దనెవంతల్ మత్తార్. వోన వావై వెల్లె పంట

పండ. 17-18 అస్కె వోర్ ఇద్ పంటత రాసితున్ ఇరై జాగ సెలె. ఇంగె బహన్ కీక? ఇంజెర్ సోంచ్ కీనెకెన్, ఇహిన్ వోన మన్లె వాత. బతల్ ఇతెకె పడనంగ్ వాలెక్ చుడ్డుక్ గోదమ్మున్ ఉల్లి కీసి, అవె జాగనగ డగుక్ గోదమ్మ దొహ్పుసి, పంటత రాసితున్ అని నావంగ్ చీజ్కన్ ఇరంతాన్. 19 అస్కె నా పరన్లున్ సంగ, ‘నా పరన్లి, వెలె సాల్కున్ సాటి ఆస్తి కమయ్ కీసి ఇరొన్. సుక్కె మన్, తిన్, ఉన్ అని ఆనంద్ యేత’ ఇంజెర్ వెహంతాన్ ఇత్తార్. 20 బతి బగవంతల్ వోన్, ‘యే పిసి! ఇద్ రాత్ నీవ పరన్ దాంత. అస్కె నిమె కమయ్ కీత ఆస్తి బోన ఆంత?’ ఇంజెర్ పూసి కీతోర్. 21 బగవంతన బావ్-బక్తితగ బడె మాయ్వుక్నె, సిరిప్ తస్వ సాటిసె ఆస్తి కమయ్ కియ్యన్ ఇద్దె గతి వాంత” ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

బగవంతన మొదాడ రాజ్

(మత్తయి 6:25-34; 6:19-21)

22 అద్ ఆత పెజె సిస్యలిర్ సంగ, “అదెన్ సాటి నన మీకున్ వెహ్పల్ బతల్ ఇతెకె, మమెట్ పిసి మన్లె బతల్ తింద్కొమ్? మా మేందొడున్ బతల్ కెర్కొమ్?” ఇంజెర్ పరెసన్ ఆయ్మట్. 23 బారెతెకె తిండితున్ తెర్ పరన్ పిసి మన్వల్ ముకెత ఆందు అని కప్పిన్ తెర్ మేందొల్ ముకెత ఆందు.

24 అవ్ కాకకున్ సూడట్! అవ్ విజ వీతోంగ్, పంట కొయెంగ్. అవెన్ సిబింగ్ అని గోదమ్మ సెలెంగ్. తెర్ బతి బగవంతల్

అవెన్ పోసి కీసెర్ మంతోర్. మిరట్ అవ్ పిటెన్వెర్ అదిక్ విలువతుర్ ఆందిట్. 25 అవెన్ సాటి చింత కియ్యడున్ హిందల్ మిహ్గుటల్ బోర్ ఉంది గంట అదిక్ పిస పరంతోర్? బోరె పిస పరొర్! 26 అద్ చుడ్డుసి గొస్టితున్ గిర్ కియ పర్వెకె, మెయ్యంగ్ చీజ్కాన్ సాటి, ఆగమ్ బారి చింత కీంతిట్?

27 ఇవ్ పుంగక్కుంగ్ మరక్ బహాన్ బెర్నెర్ మంతంగ్ సూడట్. ఇవ్ కాయ-కస్టమ్ కియెంగ్. కష్టింగ్ తయర్ కియెంగ్. తెర్ బతి అవెన్ మంత అద్ సోబ, అచోర్ డగుర్ సొలొమెన్ రాజల్ కెర్తంగ్ పాంగుక్కుగ గిర్ సెలె ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్పార్ మంతాన్. 28 నేండ్ పోయ్యి, నాడి వచ్చి, తడ్డితగ వేయ్యల్ జాడితునె బగవంతల్ ఇచోర్ సోబ సీతార్. తె బరొస కమి వాలిర్నిట్! మీకున్ పంచ-పాంగుడ్ తప్పక్ సీంతోర్. 29 అదెన్ సాటి, 'బతల్ తిన్కొమె, బతల్ ఉన్కొమె' ఇంజెర్ అనుమానమ్మె సోంచ్ కీసెర్ మన్మట్. అవెన్ బారెతె బస్కెట్ చింత కీసెర్ మన్మట్. 30 మీకున్ సమ్మెత జురల్ మంత ఇంజెర్ మీ బాబొ బగవంతన్ టావయె. దునియతుర్ ఇవ్ సమ్మిన్ సాటి పర్వెడె మాంతెర్. 31 బతి మిరట్ బగవంతన రాజున్ బారెతె మునె సోంచ్ కీమ్మ. అస్కె తాన్ బరొబర్ ఇవ్ సమ్మెన్ గిర్ మీకున్ సీంతోర్.

స్ట్రోనగ మన్మల్ జాయ్త్

32 "చుడ్డుర్ మందతున్ దాత్తుర్నిట్ వెరిమట్. మీకున్ తన్వ రాజ్ సియ్యల్ బాబొన్ వెలె పసంద్ మంత. 33 మిహ్గి మన్వడున్ వొమ్మి, అవ్ కొతన్ గరిబున్ సీమ్మ. అని పడనంగ్ ఆయ్యక్నె మన్వలిక్ చంచింగ్ స్ట్రోనగ తయర్ కీమ్మ. అగ బస్కెన్ మారొ అద్ దన్ కమయ్ కీమ్మ. అగ కలిర్ అరుర్ అని ఉద్ది గిర్ పియె. 34 బారితెకె మీవ దన్ బగతె మందంతయె, అగనె మీ దిల్ మందంత" ఇంజెర్ యేసు వెహ్చార్.

మాల్కల్ వానెకె బరొసతొర్

సేవ్కల్ ఆసి మన్

(మత్తయి 24:42-44)

35 అని యేసు, "బగవంతన సేవ కియె నర్క, పియల్ తయర్ మంట్. * 36 తమ్మెర్ మాల్కల్ మర్మిన జేవున్తల్ వాసి, కావడ్ తాపి కీనెకెన్ కావడ్ తెరిలె సూడ్సెర్ మన్వలిర్ సేవ్కలిర్ దాత్ మిరట్ మంట్. 37 వోర్ మాల్కల్ మల్మి వానెకె, చేతొ మన్వలిర్ దన్నె ఆంతెర్. ఇద్ సతెమ్ ఆందు. వోర్ మాల్కల్ వాసి, నడితగ సేల దొహంతోర్ అని తన్వర్ సేవ్కలిర్కున్ వహ్డి కీంతోర్. 38 మాల్కల్ బెయ్ రాత్సెన్ ఆయి, బెయ్ సక్రెన్ ఆయి బస్కె వాతెకె గిర్, బూరె

* 12:35 బగవంతన సేవ కియె నర్క, పియల్ తయర్ మంట్: గ్రీకు బాసతె ఇహిన్ మంత. మీవంగ్ నడిన్ సేలనె దొబ్బి, మీవంగ్ డిప్లింగ్ పొచ్చెర్ మన్మల్ సూడట్.

సేవ్కలిర్ చేతా దిసంతెరా, వూర్ వెలె దన్నె ఆంతెర్. 39 ఇద్ గొస్టి కరి కీప్టు. కలె బద్ టేమ్మె వాంతోర్ ఇన్వల్ రోతోర్ మాల్కన్ మునెనె కరె మాతెకె, కలె తన్వ రోన్ వాసి, కలె సియ్యుకనె సూడంతోర్. 40 మిరట్ సోంచ్ కియ్యిట్ అద్ గట్కతె వాంతోర్. అదెన్ సాటి మిరట్ గిర్ బస్కెట్ తయర్ మందన” ఇంజెర్ వెహోర్.

బరొసతుర్ సేవ్కలిర్

(మత్తయి 24:45-51)

41 అస్కె పేతురు, “గురుజి! ఇద్ నమున మా సాటిసె వెహ్తి కి, సమ్మిర్ సాటి వెహ్తి?” ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతోర్. 42 తె యేసు, “మాల్కల్ తన్వర్ సేవ్కలిర్కున్ బరొబర్ యేలతె తిండి దొస్టె, నేమి కియ్యల్ బరొసతోర్ గియన్ వాలె కారొబారి బోర్ ఆందుర్? 43 మాల్కల్ మల్లి వాత పెజె, అద్ కామ్ కీసెర్ దిస్పల్ సేవ్కల్ వెలె దన్నె ఆంతోర్. 44 ఇద్ సతెమ్ ఆందు. వోర్ మాల్కల్ తన్వ జాయ్త్ సమ్మెత్ పొరొ వోర్ సేవ్కన్ నేమి కీంతోర్. 45 బతి ఉంది మోక వోర్ సేవ్కల్, ‘నావోర్ మాల్కల్ వాయ్లె కోరుమ్ ఆంత’ ఇంజి, కామ్ కియ్యలిర్ మాయ్లిర్, వెయ్లెకున్ పాసి, తింజెర్-ఉంజెర్ నినతె మన్వల్ సురు కీతోర్ ఇంటు. 46 వోర్ సేవ్కల్ సూడెస్ గిర్ మన్నోర్ అంటిత్క్,

సోంచ్ కియ్యిర్ అద్ టేమ్మె వోనోర్ మాల్కల్ వాంతోర్. అని వోన్ రండే టుకైంగ్ కొయుసి, బరొస కియ్యిర్ వూర్ బరొబర్ సిక్కు వాటంతోర్. 47 తన్వోర్ మాల్కన్ ఇచ్చతున్ కరి కీసి గిర్, తయర్ మన్వకనె, అద్ ఇచ్చు తీర్ తాకార్ వోర్ సేవ్కన్ వెల్లె దన్కంగ్ తింద లాగర్. 48 బతి కరె మాయ్లె సొంజి, తమ్ కామ్ కీతోన్, కమి దన్కంగ్ అరంతంగ్. బోన్తె వెలె సీంతలెయో, వోన్గట్ల్ వెలెనె కోరంతోర్. అని బోన్తె వెల్లె హల్లి కీంతలెయొ, వోన్గట్ల్ ఉండె అదిక్ తల్కంతోర్.

పర్జత్ నడ్డుమ్ బేద్-బావ్ పుటంత ఇంజెర్ యేసు వెహ్పల్

(మత్తయి 10:34-36)

49 నన బొమిత్ పొరొ తడ్డి వాట్లె వాతోన్.* అద్ ఇంకె నిరుసి పొచ్చెర్ మందన ఇంజెర్ కోర్సెర్ మంతోన్. 50 నన వెలె దుక్కుంగ్ బోగె మాసి,* పరన్ సియ్యల్ మంతోన్. అద్ జర్గన్ల వేరి నాకున్ ఇద్ డగుర్ వజన్ తోవ లాగర్. 51 ఇద్ దర్తురిత్ పొరొ సాంతి సియ్యె వాతోన్ ఇంటియో? తాన్ సాటి వాయ్కె. తాన్ బద్ది పర్జత్ నడ్డుమ్ బేద్-బావ్ పుటుస్లెనె వాతోన్ ఇంజెర్ వెహ్పర్ మంతోన్.

52 ఇంగెడల్ ఉంది కుటుంబతగ సియ్యిర్ జన్క్ మత్తెకె, వూర్కున్ అల్లి వాయ్లె ఉంది

* 12:49 నన బొమిత్ పొరొ తడ్డి వాట్లె వాతోన్: యేసున కబుర్ పర్జతున్ బరొస ఇర్తుర్ అని బరొస ఇర్కె వూర్ ఇంజెర్ పాకి కీంత. * 12:50 నన వెలె దుక్కుంగ్ బోగె మాసి: గ్రీకు బాసతె నన బాప్తిస్మ యేత లాగర్ ఇంజెర్ మంత.

బాజున్ ఇవిర్, ఉండె ఉంది బాజున్ మువిర్ పాకె మాంతెర్. 53 బాబొ మరిన్ ఉల్ల, మరి బాబొన్ ఉల్ల, అవల్ మియడున్ ఉల్ల, మియడ్ అవన్ ఉల్ల, పోరడ్ కోర్యడున్ ఉల్ల, కోర్యడ్ పోరడున్ ఉల్ల తేచ్చి బయ్యున్ ఆంతెర్”† ఇంజెర్ వెహార్.

బగవంతన సమ్మె మాయ్యల్

(మత్తయి 16:2-3)

54 అని పర్జత్ సంగ యేసు, “పొరయింగ్నెకె టెపంగ్ ఆయ్యల్ దిసంత. అస్కె యెంటనె మిరట్ ‘పిర్ వాంత’ ఇంజెర్ ఇగ ఇంతిట్. ఇత్త తీర్ గిర్ జర్గంత. 55 అహ్నె కాల్యడ బాజుల్ వడి వాయ్యల్ సూడ్సి, ‘జడప్ లాగంత’ ఇంతిట్. ఇత్త తీర్ గిర్ జర్గంత. 56 యే! కపెటలిర్నిట్! దర్తురి అని హాబడున్ సూడ్సి, మునె జర్గవలికున్ వెహంతిట్. బతి బగవంతల్ ఇంకె కియ్యలికున్ సూడ్సి, బారి బరొబర్ సమ్మె మాసెర్ సెల్విట్?” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహార్.

మీకున్ ఉల్ల తిలవన్ సంగ

సాంతితె మంట్

(మత్తయి 5:25-26)

57 ఉండె యేసు, “మీవ మిరట్ బద్ నాయమ్ ఇన్వల్ బారి నిర్నయ కీసెర్ సెల్విట్? 58 మీ బయ్యున్ దారల్ మీకున్ తస్స కియ్యనగ యెరిసెర్ వోనెకె, నడ్డుమ్ సర్దెనె

వోన్ తోడొ మీరె మాయ్యె సూడట్. సెలెతె మీకున్ తస్స కియ్యనగ వోర్ హున్సి కీంతోర్. వోర్ తస్స కియ్యల్ మీకున్ జేల్దోర్ అదికారిన కెయ్యె హున్సి కీంతోర్. వోర్ అదికారి మీకున్ వోసి జేల్లె వాటంతోర్. 59 అస్కె ఆక్రిత కొత్త బర్సెయ్ కీనల్ వేరి, కరలెన్ జేల్లల్ మిరట్ పెసివిట్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహార్.

పాషల్ కబ్బె మాయ్యెర్ వోర్

నాసెడమ్ ఆంతోర్

13 అద్ వకత్తె అగ మన్వలిర్గటల్ కహితెర్ యేసున్ సంగ, “కహితుర్ గలిలయతుర్ మందిర్తిగ జన్వర్కున్ బలిదాన్ సీసెర్ మనెకె, పిలాతు జకుస్తోర్” ఇంజెర్ వెహార్. 2 తె యేసు, “వూర పరన్ అహన్ సొత్త కాడ్సి, వూర్ గలిలయతుర్ సమ్మిర్గటల్ అదిక్ పాప్ కీతెర్ ఇంతిట్ కి? 3 బతి వూర్ కియ్యకి ఇంజెర్ నన ఇంతోన్. పాషల్ కబ్బె మాయ్యెకె మిరట్ గిర్ అహ్నె నాసెడమ్ ఆంతిట్. 4 అహ్నె సిలొయమ్మ బురుజ్ ఉల్లె మాసి, సాతుర్ వూర్ అట్ర (18) జన్సెన్ గొస్టిత్ బతల్ ఇంతిట్? యెరుసలెమ్మగ మన్వలిర్ సమ్మిర్గటల్ అదిక్ వూర్ పాప్ కీతెర్ ఇంతిట్ కి? 5 బతి వూర్ కియ్యకి ఇంజెర్ నన ఇంతోన్. పాషల్ కబ్బె మాయ్యెకె మిరట్ గిర్ అహ్నె నాసెడమ్ ఆంతిట్” ఇంజెర్ వెహార్.

†12:53 మీక 7:6

సాదా అద్ అంజురి (తోయ)

మరత నమున

6 అహాన్ వెహ్తా పెజె యేసు ఇద్ నమున వెహ్తార్: “వోరొర్ మాయల్ తన్వ వాడితగ ఉంది అంజురి మర ఉర్నోతోర్. అద్ బెర్నోత పెజె అస్కె-అస్కె తాన్ సాంజి, పండిన్ సాటి సూడ్వేదుర్. బతి వోన్ బస్కెన్ పండింగ్ దిస్మకి. 7 తె వోర్ మాల్కల్, గడియన్ సంగ, “ఇచుల! మూంద్ సాల్కనల్ ఇద్ అంజురి మరతగ పండిన్ సాటి వాసర్ మంతాన్. బతి ఉంది గిర్ పండి సాద్మకి. ఇద్ మర బెర్ని వటి ఆగయ్ వాడిత జాగతున్ ఆపుసెర్ మంత. తేన్ నట్కసి వాట!” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 8 తె వోర్ గడియల్, “మాల్క! ఇద్ సాల్ అద్ మందసిమ్. అద్ మరతున్ సిర్కుట్ వోప తాడ్సి, యేర్ అని కాత్ వెడియంతాన్. 9 వాయల్ సాల్ సాదరై, చొకొట్ గొస్టి. సాద్వై దాయరై నిమె తాన్ నట్కసి వాటవచ్చో” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి ఉంది

వెయ్యెన్ చొకొట్ కియ్యల్

10 ఉంది ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి యేసు సునగొగ్గుగ బోద వెహ్తార్ మత్తార్. 11 అగ అట (18) సాల్కనల్ బూత్ సోపై మాసి, బేమరితె మన్వల్ ఉంది వెయ్యె మత్త. అద్

బేమరితె సడ్కల్ నిల వాయ్యెన్ నడి కుబుడ్కెనె వరిసిన్ మందు. 12 తె యేసు తాన్ సూడ్సి, తన్వ కరుమ్ కేయ్యి, “బాయి నీ బేమరితల్ చొకొట్ ఆమ్!” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 13 అని తాన్ పొరొ కెయ్యి ఇర్తార్. అహాన్ ఇర్వైకెన్ అద్ సడ్కల్ నిల్. అని బగవంతన్ పార్తన-వింతి కియ్యల్ సురు కీత.

14 ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి యేసు అద్ వెయ్యెన్ చొకొట్ కీత కాడ్సి, సునగొగ్గుర్ అదికారిన్ సోంగ్ వాత్. తె వోర్ మాందితున్ సంగ, “వారమ్మగ సారుంగ్ (6) రోజ్కె కామ్ కియ్యెక* మంతంగ్. అవ్ దివోస్కనగ బంటి గిర్ ఉంది దియ వాసి, చొకొట్ ఆమ్మ. బతి ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి ఆయ్యుట్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 15 అస్కె యేసు, “యే! కపెటలిర్చిట్! మిహ్లాట్ బోరె కోందతునె ఆయి, గాదితునె ఆయి ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి కొట్కతల్ రెహ్చి, యేర్ ఉహ్లా వోయ్యిటియ్? తప్పక్ వోంతిట్! 16 అట సాల్కనల్ బూత్ సోపై మాసి మన్వల్ ఇద్ వెయ్యె, అబ్రాహమ్మ సంతాన్ ఆయ్యల్ ఇద్ వెయ్యె, ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి స్వయ్యెత్త కెయ్యల్ సుటె మాయ్య కి?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 17 అవ్ గొస్టింగ్ కేంచి వోసుర్ పగదార్కె సిర్మిందింగ్ ఆతెర్. బతి అగ మన్వల్ మాంది వోర్ కీతంగ్ మయ్యతంగ్ కామ్మున్ సూడ్సి ఆనంద్ యేత్తెర్.

* 13:14 వారమ్మగ సారుంగ్ (6) రోజ్కె: యూదుల్కన దర్మ గ్రంథ్యగ వారమ్మగ సారుంగ్ రోజ్కె కామ్ కియన. అని యేడవ దివోస్కగ ఆరమ్ యేతన ఇంజెర్ మందంత.

మోషెర దానత నమున

(మత్తయి 13:31-33; మార్క్ 4:30-32)

18 అద్ ఆత పెజె యేసు, “బగవంతన రాజ్ బహన్ మందంత? అద్ బతతున్ దాత్ మంత ఇంజెర్ వెహ్కా? 19 అద్ ఇహిన్ మందంత: వొరోర్ మాయ్నల్ తన్వ వాడితగ మోషెర దానతున్ ఉర్ప్తొర్. అద్ బెర్చి డగుర్ మర ఆత. పిటెంగ్ తానంగ్ కాందనగ గూడంగ్ కీంతంగ్. బగవంతన రాజ్ అహ్నె మంత” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

ఫుల్సుసియ్యల్ చీజ్ నమున

(మత్తయి 7:13-14, 21-23)

20 అని ఉండె గిర్ యేసు, “బగవంతన రాజ్ బతతున్ దాత్ మంత ఇంజెర్ వెహ్కా? 21 అద్ ఇహిన్ మందంత: ఉంది వెయ్యె మూంద్ అడ్డెంగ్ నహ్త పిండితగ ఫుల్సుసియ్యల్ చీజ్ ఇచుసి వాడ్త. తె అద్ పూరో పిండితగ పగై మాత. బగవంతన రాజ్ అహ్నె మంత” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

బగవంతన రాజ్ సలి. కాలి

సలిత్ దాత్ ఆండు

22 అద్ ఆత పెజె యేసు చహర్కొనగ అని నహ్కొనగ వెలిసెర్, బోద కీసెర్,

యెరుసలెమ్ సొంజెర్ మత్తొర్. 23 అస్సె వొరోర్ మాయ్నల్, “గురుజి! పాప్లల్ బచె మాయ్నలిర్ కహి జస్కె కి బతల్?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 24 తె యేసు, “బగవంతన రాజ్ నేంగ్వల్ దర్వజ కుత్తెమ్ మంత. అద్ దర్వజతల్ నేంగ్లె, వెలె కోసిద్ కీమ్మ. వెలెటిర్ అద్ దర్వజతల్ నేంగ్లె తప్పక్ సూడంతెర్. బతి వూర్ సంగ ఆయ పరో.

25 అస్సె అద్ రోతొర్ మాల్యల్ తేచ్చి, కావడ్ కెహంతొర్.* అహన్ కెహ్త పెజె మిరట్ బట్రా నిల్చి, ‘మాల్య! మాల్య! మా సాటి కావడ్ తెరియ’ ఇంజెర్ కావడ్ పాయ్నల్ సురు కీంతిట్. అస్సె వోర్ మాల్యల్, ‘మిరట్ బూర్ ఆందిటొ, బగటల్ వాతిటొ, నాకున్ టావ సెలె’ ఇంజెర్ జవబ్ సీంతొర్. 26 అస్సె మిరట్, ‘నీ సంగ తిత్తొమ్-ఉట్టొమ్. నిమె మావంగ్ చహర్కొనగ బోద గిర్ కీతి’ ఇంజెర్ వెహ్కల్ మొదొల్ కీంతిట్. 27 బతి వోర్ మాల్యల్, ‘మిరట్ బూర్ ఆందిటొ అని బగటల్ వాతిటొ నాకున్ టావ సెలె. కరెబలిక్ కామ్మె కియ్యలిర్నిట్! మిరట్ సమ్మిర్ నహ్కొట్ సొంట్’ ఇంజెర్ వెహంతొర్.

28 అస్సె అగటల్ సూడ్తెకె మీకున్, అబ్రాహము, ఇసకు, యాకొబు అని సమ్మిర్ పర్వత్తిల్ బగవంతన రాజ్ దిసంతెర్. బతి మిరట్ అగ బట్రా రెహె మాసి, పల్కొ

* 13:25 అద్ రోతొర్ మాల్యల్ సప్తే తేచ్చి, కావడ్ కెహంతొర్: అస్సె అద్ రాజ్కొర్ మాల్యల్ బగవంతల్ తేచ్చి, కావక్ కెహ్నె, తాల వాటంతొర్.

కొర్కెసెర్ వెలె నొపితె ఆడ్సెర్ మందంతిట్. 29 అని దుస్రుర్ లోకుర్ సిడయింగ్, పొరయింగ్, కాల్యడ అని తలవడ బాజుల్ వాసి, బగవంతన రాజుగ జర్గవల్ జేవున్తగ ఉదంతెర్. 30 ఇమల కేంజట్! ఆక్రి మన్వలిర్ కహితుర్ మునె అంతెర్. మునె మన్వలిర్ కహితుర్ ఆక్రి అంతెర్” ఇంజెర్ యేసు జవబ్ సీతొర్.

యెరుసలెమున్ బారెతె
యేసు బిల్లగ దుక్ల యేత్వల్
 (మత్తయి 23:37-39)

31 అద్ గట్కతెన్ కహితుర్ పరిసయుల్క్యె యేసునగ వాసి, “హైరొద్దు రాజుల్ నీకున్ జకన ఇంజి సూడ్సెర్ మంతొర్. ఇగటల్ సొన్” ఇంజెర్ వెహైర్. 32 తె వూర్ సంగ యేసు, “ఇవ్ దివొస్కున్ రొపా* బూత్కున్ తెండ్సి పూడ్సెర్, బేమరినె మన్వలిర్కున్ చొకాట్ కీంతొన్. అవ్ దివొస్కె మార్త పెజె* నావ కార్వయ్ బర్పుర్ కీసి మహంతొన్’ ఇత్తొర్ ఇంజి, కొయ్లడున్ దాత్నొర్ హేరొద్దగ సొంజి వెహాట్” ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 33 తెర్ బతి నన నేండే, నాడి అని మన్నె యెరుసలెమ్ యాత్ర కీసిర్ సొందయ్ లాగర్. బారెతెకె సిరిప్ యెరుసలెమ్మగన్ పర్వక్తిలిర్కున్ జకంతెర్. 34 “యే! యెరుసలెమ్మర్

లోకుర్పిట్! మిరట్ పర్వక్తిలిర్కున్ జక్సెర్ అని బగవంతల్ మిహ్గ సారి కీతుర్కున్ బండనె పాసెర్ మంతిట్. కొర్ తన్వంగ్ మారెల్కున్ తన్వంగ్ పిల్లన్ కరుమ్ కీతపినయ్, బచ్చొంగ్ జోకంగ్ మీకున్ కరుమ్ కియన ఇంజెర్ సూడ్సెన్. బతి మిరట్ వొప్పకి. 35 ఇమల కేంజట్! బగవంతల్ మీ నగుడున్ పాడ్ ఆయ్లె సుటి కీంతొర్. ‘యెహోవన అదికార్తె వాయ్సన్ బగవంతల్ ఆసిర్వాద్ సియిర్’† ఇంజెర్ మిరట్ ఇనల్ వేరి, కరలెన్ నాకున్ ఉండె ఉంది జోక సూడ్సెట్” ఇంజెర్ వెహొర్.

బేమల వాలెన్ యేసు చొకాట్ కియ్యల్

14 1-2 ఉంది ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి పరిసయుల్క్యెన వర్గతొర్ వొరొర్ అదికారిన్ రోన్ జేవున్ కియ్లె, యేసు సొత్తొర్. అగ మన్వలిర్ వోన్ దిహంతె సూడ్సెర్ మత్తెర్. ఇమల కేంజట్! అగ వొరొర్ మేందొల్ తోయ్యల్ బేమరితె మత్తొర్. 3 తె యేసు అగ మన్వలిర్ స్టాస్త్రిర్ అని పరిసయుల్కున్ సూడ్సి, “దర్మ గ్రంత్తు నియమున్ పియ్సి, ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి బేమరి వాలెన్ చొకాట్ కియన కి? కియ్య?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 4 బతి వూర్ దబ్ మత్తెర్. తె యేసు వోర్ తోయ్యల్ బేమరి వాలెన్ ఇట్సి, చొకాట్ కీతొర్. అని అగటల్

* 13:32 ఇవ్ దివొస్కున్ రొపా: నేండు అని నాడి
 * 13:32 అవ్ దివొస్కె మార్త పెజె: మూడవ దివొస్సి † 13:35 కీర్తన 118:26

వోన్ సారి కీతార్. 5 అస్కె యేసు, “ఆరమ్మ దివోసున్ నేటి మీవార్ మరియ్ ఆయి, కోందయ్ ఆయి కుహితగ అరైకె, మిరట్ బచి కియ్యటియ్?” ఇంజెర్ వూర్కున్ పూసి కీతార్. 6 అదెన్ వూర్ బతయ్ జవబ్ సియ పర్కకి.

బస్కి డగుర్-పాన్ పుటంత?

7 అద్ జేవున్తగ కేయుస్తుర్ వెర్తలిర్ ఉద్వలిక్ చొకొట్టంగ్ జాగన్ ఆగుటి కియ్యల్ సూడ్చి, యేసు వూర్కున్ ఇద్ నమున వెహార్: 8 “బోరె నీకున్ మర్మి జేవున్తగ కేయైకె, డగుక్ ఉద్వల్ జాగతగ ఉద్మ. బారితెకె రోతార్ నీకున్తర్ డగుకున్ కేయ్యి మందవచ్చొ. 9 అహాన్ ఉద్మితె, సమ్మిర్కున్ కేయుస్వల్ మాయ్యల్ నిహ్గ వాసి, “ఇగె వేన్ ఉదసీమ్” ఇంజెర్ ఇందవచ్చొ. అస్కె నిమె సిర్మిందింగ్ ఆసి, ఆక్రి మన్వల్ జాగతగ ఉద లాగర్. 10 అదెన్ సాటి నీకున్ బోరె కేయుస్తెకె, ఆక్రి మన్వల్ జాగతగ ఉద. అస్కె నీకున్ కేయుస్వల్ నిహ్గ వాసి, ‘నా సోపెత! అద్ డగుక్ ఉద్వల్ చొకొట్ట జాగతగ సాంజి ఉద’ ఇంజెర్ వెహంతార్. అద్ గట్కతె నీ బరొబర్ ఉద్వలిర్ మునె నీకున్ డగుర్ మాన్ పుటంత.

11 తన్వ తనకున్ డగుర్-పాన్ కియ్యన్ చుడ్డర్-పాన్ సియ్యల్ అని తన్వ తనకున్ చుడ్డర్-పాన్ కియ్యన్ డగుర్-పాన్ సియ్యల్ జర్గంత” ఇంజెర్ వెహార్. 12 అస్కె యేసు

తనకున్ కేయుస్తార్ వోన్ సంగ, “నర్క ఆయి, పియల్ ఆయి జేవున్ కియై, నీ సోత్తలిర్కునె ఆయి, నీ తాదల్-తమునె ఆయి, నీ చుటల్-బందునె ఆయి, దనెవంతలిర్ ఆయ్యలిర్ నీ ఆజు-బాజుతుర్కునె ఆయి కేయ్యి. ఉంది మోక వూర్ తాన్ బద్ది నీకున్ కేయంతెర్. అస్కె నిమె దొస్త అదెన బర్పెయ్ ఆంత. 13 బతి నిమె జేవున్ సీనెకె గరిబ్కున్, లెంగ్లిర్-పెంగ్లిర్కున్, గుడ్డి-గూనలిర్కున్ కేయి. 14 వూర్ నీకున్ మల్పి తిండి దొస్వ కాడ్చి, బగవంతన ఇచ్చ తీర్ తాక్వలిర్ బరొబర్ నేండ్చెకె, నిమ్ దొస్త అదెన్ బగవంతల్ బర్పెయ్ కీసి, నీకున్ ఆసిర్వాద్ సింతార్” ఇంజెర్ వెహార్.

డగుర్ జేవున్త నమున

(మత్తయి 22:1-10)

15 అస్కె యేసున్ బరొబర్ ఉచ్చి మన్వల్ వారొర్ అవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, “బగవంతన రాజ్జగ జేవున్ కియ్యల్ బెయ్ వెల్లె ఆసిర్వాద్ యేత్మాడ్ మందర్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 16 తె యేసు, “వారొర్ మాయ్యల్ బెయ్ డగుర్ జేవున్ దొస్ట నిర్నయ్ కీతార్. వెలెటిర్కున్ కేయుస్తార్. 17 అని జేవున్త యేల ఆనెకె, కబుర్ వెప్పి మత్తుర్కున్, ‘వరట్! ఇంకె జేవున్ కియై, సమ్మె తయర్ మంత.’ ఇంజెర్ వెహ ఇంజి సేవ్కన్ సారి కీతార్. 18 బతి వూర్ సమ్మిర్ జేవున్తగ సాన్వల్ తపుస్సె, ఉంది తీర్ వటి అగయెన్ ఇహిన్ వెహ్యల్ మొదొల్ కీతెర్: వూర్గట్ మొదొడార్, ‘నన

వాపుర్ యేత్తాన్. సొంజి సూడ లాగర్. నాకున్ మాపి కీమ్' ఇంజెర్ వోర్ కోర్తార్. 19 ఉండె వారార్, 'నన సియుంగ్ జోడింగ్ కోందంగ్ యేత్తాన్. అవ్ బహన్ కామ్ కీంతంగ్ సొంజి, సూడ లాగర్. నాకున్ మాపి కీమ్' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 20 ఉండె వారార్, 'నావంగ్ ఇంకెనె మర్మింగ్ ఆతంగ్. నన వాయ పరాన్' ఇంజెర్ ఇత్తార్.

21 అస్కె వోర్ సేవ్కల్ తన్వోర్ మాల్కనగ మల్లి వాసి, వూర్ సమ్మిర్ వెప్తాంగ్ గొస్టింగ్ వెహ్తార్. తె వోర్ మాల్కల్ సొంగున్ వాసి, సేవ్కన్ సంగ, 'నిమె యెంటనె నగుడంగ్ సందింగ్-గొందినగ సొంజి, గరిబ్బున్, లెంగ్లెర్-పెంగ్లెర్బున్ అని గుడ్డిర్బున్ కేయ్ పియ్ వర' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 22 తె వోర్ సేవ్కల్ మాల్కనగ మల్లి వాసి, 'మాల్క నిమె ఆగె సీత తీరె నన కీతోన్. తెర్ బతి రోన్ ఉండె గిర్ నిందెకె మంత' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 23 అస్కె వోర్ మాల్కల్ సేవ్కన్ సంగ, 'నావ రోన్ పూరా మాందితె నిందయ్ లాగర్. అదెన్ సాటి నిమె నగుడున్ బహి సొంజి, సరినగ అని మారక్కగ మన్వలిర్బున్ జుల్మ కీసి తర. 24 ఇదెన్ మునె కబుర్ యెవ్త వూర్గటల్ వారార్ గిర్ నన సియ్యల్ జేవ్వున్ సవద్ సూడుర్' ఇంజెర్ వోర్ మాయ్బల్ ఇత్తార్" ఇంజి యేసు వెహ్తార్.

బాతూర్ యేసునూర్ సిస్యల్

ఆయ పరంతూర్?

(మత్తయి 10:37-38)

25-26 వెలెటిర్ మాంది యేసున్ పెజెయ్ వాసెర్ మత్తెర్. తె యేసు వూర్ బాజున్ మల్లి, "బోరై నా చర్నతె వాంతారా, వోర్ తన్వోర్ అవల్-బాబాన్, తన్వ వెయ్లెన్, మరి-మియడున్, తాదల్-తమున్, సేలడ్-తకకున్ అని తన్వ పరన్తున్ తెర్ అదిక్ నాకున్ పెర్మ కియెర్ వోర్, నావార్ సిస్యల్ ఆయ పరార్. 27 తన్వ తన తక్కిబ్క బోగె మాసెర్ తాకార్ వోర్,* నావార్ సిస్యల్ ఆయ పరార్. 28-30 మిహ్లాట్ బోరె ఉంది బురుజ్ దోహన ఇంజెర్ మత్తూర్ ఇంటు. తె వోన్ తాన్ దోహ్చ మహ్లా, పహ్లా మత్త అచోర్ మంత కి సెలె ఇంజెర్ లెక కీసి సూడొరియ్? తప్పక్ సూడంతూర్. ఉంది మోక సూడ్వక్నె బునది వాడ్సి, వోర్ తాన్ పూరా దోహ పరార్. అదెన్ సూడ్సి, 'వేర్ దోహ్లా మొదోల్ కీతోర్. బతి తాన్ పూరా కియ పర్మకి' ఇంజెర్ వోన్ చేడి కీంతెర్. 31 అద్దె ఆయ్య వారార్ రాజల్ ఉండె వారార్ రాజన్ సంగ లడెయ్ కియ్లె, వీస హజర్క్ (20,000) సిపాయిర్ సంగ వాసెర్ మంతూర్. ఇతె వోన్ సంగ లడెయ్ కియ్లె సొన్వల్, తన్ మన్వల్ దహ హజర్క్ (10,000) సిపాయిర్ యెవంతెర్ కి సెలె ఇంజెర్ సోంచ్ కియెరియ్? తప్పక్ వోర్

*14:27 గ్రీకు బాసతె మరత మొదున్ కాంచి తాకన ఇంజెర్ మందంత: 9:23

సోంప్ కీంతార్. 32 యెప్పుర్ ఇంజెర్ కరె మాతెకె, వోర్ రాజల్ వెల్లె లంగ్ మనెకెన్, 'లడెయ్ వటిన్, సాంతి పహ్లా' ఇంజెర్ వెహ్లా కబ్రియన్ వోన్ల సారి కీంతార్. 33 అహ్నె మిహ్గటల్ గిర్ బోరె ఆయి నా సిస్యల్ ఆయన ఇతెకె, వోర్ దిహాంతె సోంప్ కీసి, తన్ల మన్వల్ సమ్మెతున్ సుటి కీసి వాయన.

కామి సియె అద్ సావోర్

(మత్తయి 5:13; మార్క్ 9:50)

34 సావోడగ బచెజెల్ సవద్ మందంత అచెజేల్ కామి సీంత. బతి తాన సవద్ సొత్త ఇతెకె, మల్ని తాన్ తర వాయె. 35 అద్ సావోర్ వావై వాట్లె కామి సియె అని పొదితగ వాట్లె గిర్ కామ్ సియె. మాయ్లిర్ తాన్ బహి వాడి సీంతెర్. ఇవ్ గొస్టింగ్ దిహాంతె కేంచి, అర్తమ్ కియన" ఇంజెర్ యేసు వెహ్లార్.

దవై మాత అద్ పుట్టెకె వాయ్ల్

ఆనంద్

(మత్తయి 18:12-14)

15 ఉంది జోక టెక్స వసులి కియ్లిర్ అని దుస్సుర్ పాపిర్† యేసు వెహ్లాల్ కి గొస్టింగ్ కేంజె, వోన్ల మీరె మాతెర్. 2 అద్ సూడ్చి పరిసయ్యల్ అని స్ట్రాస్ట్ర్ "వేర్ యేసు పాపిర్కున్ కరుమ్ కీంతార్. అని వూర్ సంగ మీరె మాసి

తింతార్" ఇంజెర్ గోల్తెర్. 3 అస్సు యేసు వూర్కున్ ఇద్ నమున వెహ్లార్: 4 మిహ్గటల్ వోరొన్ల నూర్ (100) గొరెంగ్ మంతంగ్ ఇంటు. అవెనగటల్ ఉంది గొరె తప్పి సొత్తెకె, వోర్ అవ్ నావట్ నావ్ (99) గొరెన్ పడిద్దగ సుటి కీసి, తప్పి సొత గొరె పుట్టల్ వేరి మహ్మాలె సొన్వోర్ కి బతల్? తప్పక్ మహ్మాలె దాంతార్! 5 అద్ పుడ్త పెజె సెటనగ వాట్సి, ఆనంద్నె రోన్ పియ్యి వాంతార్. 6 అని వోసుర్ సోప్తలిర్కున్, ఆజు-బాజుతుర్కున్ కేయ్యి, 'నావ తప్పి సొత అద్ గొరె పుడ్త. అదెన్ సాటి నా బరొబర్ ఆనంద్ యేతట్' ఇంజెర్ వెహాంతార్. 7 అహ్నె పాప్టల్ కబ్లె మాయ్లిల్ జురత్ సెలె వూర్ నావద్ నావ్ (99) నీతివంతలిర్కె తెర్, కబ్లె మాయ్లిల్ వోరొర్ పాపెస్తన్ బారెతె తప్పక్ స్ట్రోన్లగ వెలె ఆనంద్ యేతంతెర్" ఇంజెర్ వెహ్లార్.

తూల్లి పుట్ట బిఅతున్ హిందల్

వాయ్ల్ ఆనంద్

8 అహాన్ వెహ్లా పెజె యేసు, "ఉంది వెయ్యెనగ దహ కూరతంగ్ బిలంగ్ మత్తంగ్ ఇంటు. అవెనగటల్ ఉంది బిల బగయె తూర్. తె అద్ వెయ్యె డివె నిరుసి, బిల పుట్టల్ వేరి, రోన్ పూరొ సియ్యి మహ్మోవక్ మందరియ్? తప్పక్ మహ్మాంత! 9 అద్ పుడ్త పెజె తన్వంగ్ సోప్తలికున్ అని ఆజు-బాజుతంగ్ వెయ్యెకున్ కేయ్యి, 'నన తుహ్లా

†15:1 టెక్స వసులి కియ్లిర్ అని దుస్సుర్ పాపిర్: 5:29

బిల నాకున్ పుడ్డ. అదెన్ సాటి నా బరొబర్ మిరట్ గిర్ ఆనంద్ యేతత్' ఇంజెర్ వెహంత. 10 అద్దె తీర్దె కబ్జె మాయ్సల్ వొరొర్ పాపస్తన్ బారెతె, బగవంతన్ మునె దూతలిర్ తప్పక్ ఆనంద్ యేతంతెర్" ఇంజెర్ యేసు వెహార్.

తప్పి సొత్తార్ వోర్ మలిన నమున

11 యేసు ఉండె గిర్ ఇహిన్ వెహార్: "వొరొర్ మాయ్సన్ ఇవిర్ మర్క్ మత్తెర్. 12 వూర్గట్టల్ చుడ్డొర్ బాబొన్ సంగ, 'బాబగో! ఆస్తితల్ నాకున్ వాయ్సల్ ఈస తూసి ఇంకె సీమ్' ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె బాబొ వూర్ ఇవిర్కున్ అద్ ఆస్తి తూసి సీతొర్. 13 కహి రోజ్కొనె వోర్ చుడ్డొర్ తన్న ఈసతున్ వొమ్మి, కొత్తంగ్ పియ్సి లంగ్గు దేస్ సొత్తార్. అగ సుక్-బొగ్గొ పిస్సె, కరబ్ ఆదత్క్ కరిసి, కొత్తంగ్ సమ్మె కర్చి కీతొర్. 14 వోనంగ్ సమ్మె కొత్తంగ్ మార్త పెజె, అద్ దేస్సగ బెయ్ డగుర్ కరు అర్త. అస్సె వోస్స

పదింగ్ మెహ్యల్ మరి

ఉన్లె-తిన్లె గిర్ బతయ్ సెలె మత్త. 15 తె అద్ దేస్సార్ వొరొర్ మాయ్సగ సొంజి, కామ్ పూసి కీతొర్. అస్సె వోర్ మాయ్సల్ తన్నంగ్ పదిన్ తిన్వల్-ఉన్వడ సూడ్లె, వోన్ వహుక్కెకె సారి కీతొర్.

16 తె వోర్ బెయ్ కరుతె మత్త కాడ్కి, పదింగ్ తిన్వల్ పీచితె తెర్ పెటి నిహ్క ఇంజెర్ సూడ్డొర్. తెర్ బతి వోన్ తిన్లె బోర్ బతయ్ సియ్మకి.

17 వోన్ బుది వాత అస్సె, 'నా బాబొన రోన్ బచ్చిరొ వెలెటిర్ బూయ్తులిర్కున్ ముక్తరి చంది మంత. బతి నన ఇగె చంది సెల్య సాసెర్ మంతొన్. 18 నన ఇద్ దేసున్ సుటి కీసి, నా బాబొనగ దాక అని, 'బాబగో! నన బగవంతన్ ఉల్ల ఆసి, నీవ నదుడున్ మునె పాప్ కీతొన్. 19-20 ఇంగెడల్ నీవొర్ మరిన ఇంజెర్ కేయ్లె కామి సియొన్. నీవుర్ బూయ్తులిర్గట్టల్ వొరొన ఇంజి, కామ్మగ నేమి కీమ్ ఇండ్కొ' ఇంజెర్ సోచ్ కీసి, యెంటనె బాబొనగ సొన్లె పెసితొర్.

బతి వోర్ ఉండె వెలెన్ లంగ్ మనెకె బాబొ వోన్ సూడ్డొర్. తె వోన్ పొరా కివుల్ లాగ్. అస్సె విచ్చెర్ మరినగ సొత్తొర్ అని ముకబుర్చి, కలితొర్. 21 అస్సె వోర్ మరి బాబొన్ సంగ, 'బాబగో! నన బగవంతన్ ఉల్ల ఆసి, నీవ నదుడున్ మునె పాప్ కీతొన్. ఇంగెడల్ నీవొర్ మరిన ఇంజెర్ కేయ్లె కామి సియొన్' ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 22 బతి బాబొ తన్న్యర్ సేవ్కలిర్ సంగ, 'సప్పె సొంజి, సమ్మినల్ చొకొట్టు పొంగుడ్ తచి, వేన్

బాబోనగ వాసి తవ్ కీతోన్ ఇంజెర్ వొప్పల్

పోండుసట్. వేన బొటతున్ ముద్ద దొసి, కాల్కున్ చెప్పల్కె కెరుసట్. 23 అని చొకాట్ కొడుత పడ్డతున్ తచి కొయట్. మరట్ సమ్మిర్ ఆనంద్నె జేవున్ కీకట్. 24 సాసి-నేండ్డపినయ్ అని తప్పి సొంజి పుడ్డపినయ్, వేర్ నావార్ మరి మంతోర్ ఇంజెర్ వెహ్తార్. అస్కు వూర్ ఆనంద్నె జేవున్ కామ్ సురు కీతెర్.

పెర్సార్ మరి సోంగ్ ఆయ్యల్

25 అద్దె వకత్నె పెర్సార్ మరి పొలమ్మల్ వాసెర్ మత్తార్. తె తన్వ రోతల్ వాజ-గాజతె, పొటంగ్ వార్వల్ అని యేండ్వల్ నాంద్ వోన్ కేంజ వాత. 26 తె వొరార్ సేమ్మన్ కేయ్యి, 'బతల్ జర్సెర్ మంత?'

ఇంజెర్ పూసి కీతోర్. 27 తె వోర్ సేమ్మల్, 'నీవార్ తముర్ వాతార్. రోన్ వేరి చొకాటె మల్లి వాత కాడ్కి, మీ బాబల్ కొడుత పడ్డతున్ కొయుసి, జేవున్ సీసెర్ మంతోర్' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 28 అద్ కేంచి వోర్ పెర్సాన్ సోంగ్ వాత. తె వోర్ రోత్ రొపా నేంగ్మకి. అదెన్ సాటి బాబోయ్ బహ్రీ వాసి, 'రొపా వర కోకా' ఇంజెర్ వోన్ జుల్మ కీతోర్. 29 అస్కు బాబోన్ సంగ, 'ఇచుల బాబ! ఇచోంగ్ సాల్కనల్ సేమ్మన్ దాత్ నీవ చాకొర కీసెర్ మంతోన్. నీవంగ్ ఆగెన్ బస్కెన్ వీడ్చి తాక్కకి. తెర్ బతి "నీ సోప్తలిర్ సంగ దావత్ కీసి తిన్" ఇంజెర్ ఉంది చుడ్డర్ హెరె గిర్ నాకున్ సియ్యకి. 30 బతి నీ ఆస్తి పూరా బోగమ్-సానిక్కుగ కర్చి కియ్యల్, నీ మరి రోన్ వాతెకె వోన్ సాటి, కొడుత పడ్డతున్ కొయుస్తి' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 31 అదెన్ సాటి బాబో, 'కోకా! నిమ్మె బస్కెట్కె నహ్గన్ మందంతి. నహ్గ మన్వల్ సమ్మె నీవయె ఆందు. 32 బతి సాసి-నేండ్డపినయ్ అని తప్పి సొంజి పుడ్డపినయ్, నీవార్ తముర్ మంతోర్. అదెన్ సాటి మరట్ ఆనంద్నె ఇద్ జేవున్ తిన్వల్ బరోబర ఆంద్' ఇంజి ఇత్తార్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

బే-లీతితె తాక్వల్ కారొబాలిన నమున

16 యేసు తన్వెర్ సిస్యలిర్ సంగ, "వారార్ దనెవంతన రోన్ వారార్ కారొబారి కామ్ కీందుర్. ఉంది దియ కహితుర్, 'వోర్ నీవ ఆస్తితున్ ఆగమ్ కరబ్

కీసెర్ మంతోర్' ఇంజెర్ కారొబారిన్ బారెతె దనెవంతన్ పిరది కీతెర్. 2తె దనెవంతల్ వోస్ కేయుసి, 'నీ బారెతె ప్లర్ వెహ్యలిక్ కరబ్ కామ్క కరల్ ఆందుంగ్ కి? నిమె ఇంకె వేరి కీత కారొబారిన్ లెక నాకున్ హ్వి కీమ్. ఇంగెడల్ నహ్గా కామ్ కియు' ఇంజెర్ వోస్ వెహ్తార్.

3తె వోర్ కారొబారి తన్వ తన మన్దె, 'కారొబారిన్ కామ్మల్ నా మాల్కల్ నాకున్ తెండి వాట్సెర్ మంతోర్. నాకున్దె కేతి కామ్ కీనల్ సక్తి సెలె. బిచెమ్ తల్కక ఇతెకె లజన్-వాటెంగ్ ఆంత. ఇంగె బతల్ కీక? 4నాకున్ అద్ నవ్కరితల్ తెండి వాడ్డ పెజె, కహితుర్ తవ్పంగ్ రొహ్కానగ నాకున్ మాన్ సీనల్, బతల్ కియనయె నాకున్ టావ' ఇంజెర్ సోంచ్ కీతార్. 5అని తన్వోర్ మాల్కన్ బాకి మన్వలిర్గటల్ వారాన్-వారాన్ కేయుస్తార్. వూర్ వాత పెజె మొదొడొన్ సంగ, 'నిమె నా మాల్కన్ బచార్ బాకి మంతి?' ఇంజెర్ ఘాసి కీతార్. 6తె వోర్ మాయ్ 'నూర్ (100) సోరంగ్ ఒలివ నియ్ బాకి మంతోన్' ఇంజెర్ వెహ్తార్. అస్కె కారొబారి, 'ఇద్ రసిద్ యేత అని అగ ఉచ్చి యెంటనె పనస్ (50) సోరంగ్ ఇంజెర్ లిహి కీమ్' ఇంజి వెహ్తార్. 7అద్ ఆత పెజె ఉండె వారాన్ సంగ, 'నిమె బచార్ బాకి మంతి?' ఇంజెర్ ఘాసి కీతార్. తె వోర్ మాయ్, 'నూర్ (100) పోతెంగ్ గొహ్కా బాకి మంతోన్?' ఇంజెర్ వెహ్తార్. తె కారొబారి, 'ఇద్ రసిద్ యేచ్చి, తాన్

హసి (80) పోతెంగ్ ఇంజెర్ లిహి కీమ్' ఇంజి వెహ్తార్. 8బే-రీతితె తాక్వల్ వేర్ కారొబారి ఇహిన్ గుమి కీతార్ తెర్ బతి, వోనార్ మాల్కల్ వోన్ మెచ్ తార్. బారెతె ఇద్ దునియతుర్ లోకుర్ దుస్సుర్కున్ బహన్ సూడన అని వూర్ సంగ బహన్ మందన ఇన్వడగ వెలె చతుర్ మందంతెర్. సత్తు వేడ్డితె తాక్వలిర్ వెలె జోకంగ్ అచార్ చతుర్ మన్నర్. 9అదెన్ సాటి నన వెహ్యల్ బతల్ ఇతెకె, ఇద్ దునియతగ మీవ ఆస్తితె దుస్సుర్కున్ మదత్ కీసి, సోప్తలిర్కున్ కమయ్ కీమ్. తె అస్కె బస్కెట్ మన్వల్ స్వర్గనగ మిరట్ సొత్త పెజె, బగవంతల్ మీకున్ కరుమ్ కీతార్. 10చుడ్డుక్ గొస్టిన్గ నమకమ్మె మన్వల్ డగుక్ గొస్టిన్గ గిర్ నమకమ్మె మందంతోర్. చుడ్డుక్ గొస్టిన్గన్ పసి కీతెకె, డగుక్ గొస్టిన్గ గిర్ పసి కీతార్. 11అద్దె తీర్దె మిరట్ ఇద్ దునియత ఆస్తిత గొస్టితగన్ నమకమ్మె మన్విట్ తె, స్వర్గన కరల్ ఆస్తిత గొస్టితగ మీకున్ బోర్ నమంతోర్? 12మిరట్ దుస్సుర ఆస్తిత గొస్టితగన్ నమకమ్మె మన్వెకె, 'ఇద్ ఆస్తి మీవయ్ సొంతమ్' ఇంజెర్ బోర్ సీనుర్? 13వారార్ గడియల్ ఇవిర్ మాల్కలిర సేవ కియ పరార్. వారాన్ పెర్మతె సూడ్చి, ఉండె వారాన్ మెచ్చార్. వారాన సేవ బరొసతె కీతార్ అని ఉండె వారాన్ చుడ్డుర్-పాన్దె సూడంతోర్. మిరట్ దనమున్ పెర్మతె సూడ్చిట్తె, బగవంతన్ పెర్మతె సూడ పర్చిట్' ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

బగవంతన ఉంబ గిర్ గొస్తి తప్పి సానా

(మత్తయి 11:12-13)

14కొత్తంగ్ ఇతెకె పెర్మ కియ్యలిర్ పరిసయ్యుల్క్, యేసు వెహ్తాంగ్ గొస్టింగ్ కేంచి, వోన్ చేడి కీతెర్. 15తె యేసు వూర్ సంగ, “మిరట్ లోకుర్ మునె నియత్తుర్ ఆందుమ్ ఇంజెర్ తొహ్లా సూడంతిట్. బతి మీ దిల్లగ బతల్ మంత ఇన్వల్ బగవంతన్ టావయె. లోకుర్ వెలె మాని కీంతెర్. అదెన్ బారెతె బగవంతన్ గిజ-గిజ లాగంత.

16యోహాన్ వానల్ వేరి బగవంతల్ మ్లోస్సెన్ సీత నియమ్ తీర్ అని పర్వక్తిలిర్ లిహి కీతంగ్ గొస్టింగ్ తీర్ తాక్వల్ మత్త. బతి యోహాన్ వాతార్ అస్కెడల్ బగవంతన చొకొట్టు కబుర్ పర్చర్ ఆసెర్ మంత. అని హర్ వొరార్ బగవంతన కబుడున్ వొప్పి, తమ్పంగ్ దిల్కనగ బగవంతల్ రాజ్ తాకుసన ఇంజెర్ వెల్లె కోసిద్ కీసెర్ మంతెర్. 17బతి కేంజట్! ఇద్ బొమి అని హోబర్ నాసెడమ్ ఆయర్ తెర్ బతి, మోసెన నియ్యమ్మగ్లి లిహి కీసి మన్వల్ ఉంది చుడ్డర్ గొస్తి గిర్ తప్పి సానా.

18ఇద్ బస్కెట్ నిల్పి మందంత ఇన్వడ ఉంది నమున: తన్వ బాయెన్ పార్కత్ † సీసి, దుస్రా వెయెన్ తుంగ్వల్ హర్ వొరార్ పీర్ కీత లెకతెన్ వాంతార్. ప్లార్కత్ ఆసి మన్వల్ వెయెన్ తుంగ్వల్

గిర పీర్ కీత లెకతెన్ వాంతార్” ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

బగవంతన బక్తి కియ్యక్

సాతాన్ పుట్టల్ జాగ

19అహాన్ వెహ్లా పెజె యేసు ఇద్ కత సురు కీతార్: “తొల్లె వొరార్ దనెవంతల్ మత్తార్. వోర్ బెయ్ బారితంగ్ పాంగుక్ పోండ్సి, సుక్-సాంతితె చొకొట్ తింజెర్ పిసెర్ మత్తార్. 20వోర్ దనెవంతన రోత్ మునె పాటకున్ బగ్ల లాజర్ ఇన్వల్ బిచె-గాండల్ మందుర్. వోన మేందోల్ పూరా పొట్టుడింగ్ అర్పి మత్త. 21దనెవంతల్ తినెకె వోన టేబల్లల్ బూడ్ అర్వలిక్ మెయ్యంగ్-సుయ్యంగ్ టుక్కెంగ్ తిన్క ఇంజెర్ ఆసతె మందుర్. అచొరె ఆయ్య, నెయ్యో వాసి వోన మేందొడంగ్ పొట్టుడింగ్ నాక్దుంగ్. 22-23వోర్ బిచె-గాండల్ మార్తార్. తె బగవంతనుర్ దూతలిర్ వోన్ వోసి అబ్రాహమున్ బగ్ల ఉప్పుస్తెర్. అద్ ఆత పెజె కహి రోజ్కెనె వోర్ దనెవంతల్ గిర్ మార్తార్. తె వోన్ మాతి కీతెర్. వోర్ దనెవంతల్ ప్లాత్తడ్లగ్ దుక్సంగ్ బోగె మాసెర్ తల తప్పి పారొ సూడ్తార్. అస్కె బెయ్ లంగ్ అబ్రాహమ్ అని వోన్ బగ్ల లాజర్ ఉచ్చి దిస్తెర్. 24తె వోర్ దనెవంతల్ ‘అబ్రాహము తాదో! నా పారొ దయ తోహ. ఇద్ తడ్డితగ దుక్సతె తల్-మెలె మాసెర్ మంతాన్. అదెన్ సాటి

†16:18 మలకీ 2:14-16

తన్వ బొట్ట యేతగ ముడుసి, నా వెంజెడున్ కీనన్ కియ్యె లాజర్తున్ సారి కీమ్' ఇంజెర్ జుల్మ కీతోర్. 25 బతి అబ్రాహము, 'తంగ్గరి, నిమె బొమిత్ పారా పిసి మన్నల్ వేరి చాకాట్ సుక్-బోగ్ యేత్తి. బతి అస్కె లాజరు వెల్లె తక్లిబ్ బోగ్ మాతోర్. అద్ గొస్తితున్ హేతు కీమ్. ఇంకె వేర్ ఆరమ్ యేచ్చెర్ మంతోర్. నిమె దుక్కుతె తల్-మెలె మాసెర్ మంతి. 26 ఇవె ఆయ్యు, ఉండె ఉంది గొస్తి బతల్ ఇతెకె, నీకున్ మాకున్ నడ్డుమ్ ఉంది బెయ్ డగుర్ ఉంది లొంద్క మంత. ఇదెన్ హిందల్ ఇగటుర్ మిహ్గ వాయ పరుర్ అని అగటుర్ ఇగ వీడ్చి వాయ పరుర్' ఇంజెర్ అబ్రాహమ్ వెహ్తోర్. 27 అస్కె దనెవంతల్, 'అహన్ బెహెతె తాదొ, వోర్ లాజర్తున్ నా బాబొన రోస్ సారి కీమ్ ఇంజెర్ నీకున్ కోరంతొన్. 28 బారితెకె నాకున్ సియ్యెర్ తాదల్-తముక్ మంతెర్. దుక్కుతె తల్-మెలె మాయ్యల్ జాగతగ వాయ్యక్నె వూర్గ సాంజి, లాజర్ దమ్మి సియ పరంతోర్' ఇంజెర్ కోర్తోర్. 29 బతి అబ్రాహము, 'మోసె అని దుస్రుర్ పర్వక్తులిర్ వెహ్తోంగ్ వచన్కె మంతంగ్. అవ్ వచన్కె పియ్యి తాకిర్' ఇంజెర్ ఇత్తోర్. 30 తె వోర్ దనెవంతల్, 'అహన్ ఆయె, అబ్రాహమ్ తాదొ! సాతుర్గట్ బోరె ఆయి వారొర్ వూర్గ సాత్తెకె, వూర్ పాష్షల్ కల్లె మాంతెర్' ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 31 అస్కె అబ్రాహము, 'మోసెన వచన్ అని పర్వక్తులిరంగ్ వచన్కె పియ్యి,

వూర్ తాక్యెకె దానిరై, సాతుర్గట్ వారొర్ నేండ్చి సాత్తెకె గిర్ వూర్ నమ్మూర్' ఇంజి వెహ్తోర్" ఇంజెర్ యేసు పరిసయుల్కున్ వెహ్తోర్.

కబ్లె మాయ్యన్ బతల్ కియన

(మత్తయి 18:6-7,21-22; మార్క్ 9:42)

17 ఉంది దియ యేసు తన్వెర్ సిస్యలిర్ సంగ, "పాష్షగ్ కోండి కియ్యలిక్ తప్పక్ వాంతంగ్. బతి అవ్ బోన్ హిందల్ వాంతంగ్ వోన్ సిక్చ తప్పి. 2 నా పారా బరొస ఇర్వలిర్ ఈతుర్ చుడ్డుక్ మన్వలిర్గట్ వారొర్ పాష్ కియన్ సాటి, ఉంది మోక బోరె కారన్ ఆనురై, అతోర్ మాయ్యన గోటితగ ఉంది డగుర్ జత్తుతున్ దొప్పి, సమ్మర్తగ వాట్వుల్ చాకాట్ మందర్. 3 అదెన్ సాటి మీవ మిరట్ దిహంతె మంట. మిహ్గట్ బోరె పాష్ కీనురై, వోన్ దమ్మి సిమ్ము. అని వోర్ పాష్షల్ కల్లె మాతెకె, మాపి కీమ్ము. 4 ఉంది మోక వోర్ ఉంది దియత్ రొపా యేడుంగ్ జోకంగ్* మీకున్ ఉల్ల పాష్ కీసి, అంటిత్కె యేడుంగ్ జోకంగ్ మిహ్గ వాసి, 'నన కబ్లె మాసెర్ మంతొన్' ఇందనురై, వోన్ మాపి కీమ్ము" ఇంజెర్ వెహ్తోర్.

విస్వాసున్ బారెతె

5 అప్రాస్త్తుల్క్ (యేసునుర్ సిస్యలిర్), "మావ విస్వాసున్ బడి కీమ్" ఇంజెర్

* 17:4 యేడుంగ్ జోకంగ్: యూదుల్కెన లెకతె యేడుంగ్ జోకంగ్ ఇతెకె వెలె జోకంగ్ ఇంజెర్ అర్తమ్

యేసున్ కోర్తెర్. 6 తె యేసు, “మీకున్ మోవెర దానతచోర్ బరొస మత్తె గిర్ ఆయర్. ఇద్ డగుర్ మరల్ సంగ, ‘యే! మరతి సీర్క్ మిసడి సమ్మర్తగ సొంజి అర’ ఇతె గిర్, అద్ మీ గొస్టి కేంచి అరంత.

సేవ్వన జిమెదాల

7 యేసు ఉండె గిర్ ఇహిన్ వెహ్తార్: “నీవ పొలమ్ ఊడ్వల్ సేవ్వలె ఆయి, సెలెకె నీవంగ్ గొరెంగ్ మెహ్వల్ గాయి్యయ్ ఆయి, కామ్మల్ రోన్ వాతార్ ఇతెకె వోన్ సంగ, ‘వెయ్యె వాసి జేవున్ కియ్యె ఉద!’ ఇంజెర్ ఇంతియ్? తప్పక ఇన్వి. 8 అహన్ ఇందన్ బద్ది, ‘నా సాటి గాటో-కుసి అట. దుస్రాక్ పాంగుక్ కెర్చి, నాకున్ వహ్డి కీమ్. నన తిన్వల్ ఆత పెజె నిమె తిందిక్’ ఇంజెర్ ఇంతి. 9 నిమె వెహ్టప్ వోర్ సేవ్వల్ కీతార్ ఇంజెర్, వోన్ నిమె దనెవాద్ వెహంతియ్? నిమె తప్పక వెహ్వి.

10 మిరట్ గిర్ వెహ్తా తీర్ నిబి కీత పెజె, ‘మమెట్ సాదరన్ సేవ్వలిర్ ఆందుమ్. మా పొరొ మన్వల్ జిమ నిబి కీతొమ్ అచారె’ ఇంజి వెహన్” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్పల్

11 యేసు యెరుసలెమ్ సొన్లె యాత్ర కీనెకె, గలిలయ అని సుమ్మరయ్యె యేరియన సివల్ నడ్డుమ్మల్ సొంజెర్ మత్తార్.

12 అహన్ సరె మన్వల్ ఉంది నాటె నేంగ్లె ఆనెకె, పెర్చ నొపితె మన్వలిర్ దహ జన్స్కె వోన్ మునెత్క్ వాసెర్ మత్తెర్. 13 అని వూర్ యేసున్ సూడ్చి, లంగ్ నిత్తెర్. అని, “యేసు! మా మాల్కా! మా పొరొ దయ తొహ్చి, మాకున్ చొకాట్ కీమ్” ఇంజెర్ జోర్తె కిలితెర్.

14 తె యేసు వూర్కున్ సూడ్చి, “మిరట్ సొంజి కటొడలిర్కున్ తొహట్”† ఇంజెర్ వెహ్తార్. అహన్ సొంజెర్ మనెకెనె, వూర్ చొకాట్ ఆతెర్. 15 అస్కె వూర్గటల్ వారొర్ తన్వ నొప్పి కమ్మి ఆయ్యల్ సూడ్చి, జోర్తె “బగవంతనె మయ్యె వాయి!” ఇంజెర్, పెజె మల్చి వాతార్. 16 అని యేసునంగ్ కార్కనగ అర్చి, దనెవాద్ వెహ్తార్. వోర్ మాయ్యల్ సమరయ యేరియతోర్ ఆందుర్. 17 అదెన్ సాటి యేసు, “పూరొ దహ జన్స్కె చొకాట్ ఆతిట్ కి? మంజె మెయ్యుర్ నొవ్ జన్స్కె బేందిర్? 18 బగవంతన్ పార్తన-వింతి కియ్యె, వేర్ సమరయ జాతితోన్ సుటి కీసి, మెయ్యుర్ చొకాట్ అతుర్ బోరె వాయ్యకియ్?” ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతార్. 19 అని “నిమె తేచ్చి సాన్. నీవ బరొసయ్ నీకున్ చొకాట్ కీత” ఇంజెర్ వెహ్తార్.

స్ఫర్లెనొర్ మాయ్యల్ మల్చి వాయ్యల్

(మత్తయి 24:23-28, 37-41)

20 కహితెర్ ఫ్లెస్సయ్యుల్క్ “బగవంతనె రాజ్ బస్కె వాంత?” ఇంజెర్ యేసున్ పూసి

† 17:14 సొంజి కటొడలిర్కున్ తొహట్: లూక 5:14; లేవియకాండము 14:2-32

కీతెర్. తె యేసు, “బగవంతన రాజ్ పర్జతున్ దిస్నల్ వాయె. 21 ‘ఇచుల, ఇగె మంత! అచుల, అగ మంత! ఇంజెర్ బగవంతన రాజున్ బారెతె వెహ వాయె. బారెతె ఇంకె బగవంతల్ మీ నడ్డుమ్ మంజి, పర్జతంగ్ దిల్కనగ రాజ్ తాకుసెర్ మంతోర్” ఇంజెర్ వెహార్. 22 అద్ ఆత పెజె తస్వర్ సిస్యలిర్ సంగ, “బవిపత్తె స్వర్గ్నోర్ మాయ్నల్. వాయ్ల్ దివోసున్ మిరట్ సూడన ఇంజెర్ బెయ్ ఆస కీంతిట్. బతి అద్ దివోసున్ సూడ్విట్. 23 అస్కె పర్జ మీ సంగ, “ఇచుల, ఇగె మంతోర్! సెలెకె అచుల, అగ మంతోర్!” ఇంజెర్ వెహంతెర్. బతి వూర గొస్తి కేంజ్మట్ అని వూర్ పెజెయ్ విచ్చెర్ సొన్మట్. 24 హోబడగ మిడ్చితతున్ సమ్మిర్ బహన్తె సూడంతెరో, అహ్నె స్వర్గ్నోర్ మాయ్నల్, ఉండె ఉంది జోక మల్చి వానెకె, సమ్మిర్ సూడంతెర్. 25 బతి ఇవ్ సమ్మె జర్గన్ మునె, ఇద్ పిడితుర్ నాకున్ ఉల్ల ఆయ లాగర్ అని నన వెలె దుక్కంగ్ బోగె మాయ లాగర్.

26 నోవహున కాలమ్మె జర్గ్త తీరె స్వర్గ్నోర్ మాయ్నన కాలమ్మె గిర్ జర్గంత. 27 వోర్ నోవహు రూకతగ నేంగ్గల్ వేరి, పర్జ తింజెర్, ఉంజెర్, మర్మింగ్ ఆసెర్, మర్మింగ్ కీసెర్ మత్తెర్. అద్ గట్కతె జల్ల గండమ్ వాసి, నోవహున కుటుంబతుర్కున్ ఆయ్య మెయ్నర్ సమ్మిర్కున్ నాసెడమ్ కీత.

28 లోతున కాలమ్మె జర్గ్త తీర్ గిర్ జర్గంత. అస్కె వూర్ తింజెర్, ఉంజెర్, యేచ్చెర్, వొమ్మెర్, ఉర్పెర్, రొమ్కొ దొహ్పార్ పిసెర్ మత్తెర్. 29 బతి లోతు సాదొమ నగుడున్ సుటి కీసి సొత్త నేటినె, హోబడల్ పొత్వల్ బారుత్ అని తడ్మి గొక్కంగ్ పిర్చున్ మోడి అరుసి, లోతున కుటుంబతుర్కున్ ఆయ్య మెయ్నర్ సమ్మిర్కున్ నాసెడమ్ కీత. 30 స్వర్గ్నోర్ మాయ్నల్ పావె మాయ్నల్ దివోసున్ నేటి గిర్, అహ్నె జర్గంత. 31 అంటిత్ రోత మిదెతగ మన్వల్, తన్వ సామన్ తర్లె ఇంజెర్ గిర్ బూడ్ రెయ్య. అహ్నె పొలమ్మగ మన్వల్, బతతునె తర్లె మల్చి వాయ్య. బారెతంగ్ చీజ్కన్ బారెతె గిర్ చింత కియ్యట్. 32 లోతున వెయ్లె బహన్ మార్తయె* హేతు కీమ్మ! 33 తన్వ దన్-దవ్వుతున్ అని తన్వ పరన్తున్ కాబాడ్క ఇన్వన్ బస్కెట్ మన్వల్ జీవ పుట్ట. బతి నా సొటి తన్వ పరన్తున్ సుటి కియ్యన్ బస్కెట్ మన్వల్ జీవ పుటంత. 34 మీకున్ వెహ్యల్ బతల్ ఇతెకె: అంటిత్ రాతున్ ఇవిర్ కటండ పొరా మందంతెర్. వూర్గట్ల వొరాన్ సుటి కీసి, ఉండె వొరాన్ వోయ్యల్ జర్గంత. 35 రండ వెయ్లెక్ మీరె మాసి జత్తతె నోర్పెర్ మందంతంగ్. ఉందితున్ సుటి కీసి, ఉండె ఉందితున్ వోయ్యల్ జర్గంత. 36-37 ఇవిర్ ఉందియ్ పొలమ్మగ

* 17:32 లోతున వెయ్లె బహన్ మార్తయె: ఇతెకె అద్ సుటి కీసి వాతంగ్ చీజ్కన్ బారెతె చింత కీసెర్, పెజె సూడ్త కాడ్మి మార్త

మందంతెర్. వూర్గటల్ వొరొన్ సుటి కీసి, ఉండె వొరొన్ వోయ్యల్ జర్గంత* ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్. తె సిస్యలిర్, “ఇవ్ నమ్మె బగ జర్గనుంగ్ గురుజి?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. అస్కె యేసు, “బగతె జన్వర్త చెత్త మందంతయె అగ రాయలిక్ మీరె మాంతంగ్”* ఇంజెర్ జవబ్ సీతార్.

పట్టి పియ్యి కోర్వల్ రాండె

వెయ్యెన నమున

18 వీటున్ వాయ్యక్నె బస్కెట్ పార్తన కీసెర్ మందన ఇంజెర్ వెహ్లా, యేసు సిస్యలిర్కున్ ఇద్ నమున వెహ్తార్. 2 అద్ బతల్ ఇతెకె: “ఉంది చహర్తె తస్వ కియ్యల్ వొరొర్ అదికారి మత్తార్. బగవంతల్ ఇతెకె వోన్ వెరె సెలె. అని పర్జతున్ మాని కియ్యెకె సొందుర్. 3 అదె చహర్తె ఉంది రాండె వెయ్యె మత్త. అద్ రాండె వెయ్యె, వోర్ అదికారినిగ గడి-గడి వాసెర్, “సాబ్! నాకున్ అని నా బయ్యున్ దారన గొప్పితున్ తస్వ కీమ్” ఇంజెర్ కోర్నెర్ మందు. 4-5 కహి రోజ్కె వేరి, తాన గొప్పితున్ వొప్పకె. బతి ఆక్రిత్, ‘నాకున్ బగవంతల్ ఇతెకె వెరె సెలె, పర్జ ఇతెకె మాన్ సెలె. తెర్ బతి, ఇద్ రాండె వెయ్యె నహ్గ వాసి, జుల్మా కీసెర్ మంత. అదెన్ సాటి ఇద్ వెయ్యె నహ్గ గడి-గడి

వాయ్యక్నె, తస్వ కీక్’ ఇంజెర్ తస్వ మన్దె ఇత్తార్” ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్. 6 అహన్ వెహ్లా పెజె యేసు, “బే-రీతితె తాక్వల్ వోర్ తస్వ కియ్యల్ అదికారి ఇత్తంగ్ గొప్పింగ్ కేంజిట్. 7 తె బగవంతల్ తన నేమి కీతుర్ నర్క-పియల్ తనకున్ పార్తన కీసెర్ మత్తెకె, వూర్కున్ తప్పక్ నాయమ్ జర్గసారియ్? వోర్ కోరుమ్ కీనురియ్? 8 వూర్ సాటి బగవంతల్ యెంటెనె నాయమ్ జర్గసంతార్ ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్పార్ మంతాన్. బతి స్పర్గ్నార్ మూయ్యల్ బగవంతనల్ మల్చి వానెకె, వోన్ బరొన ఇర్తుర్ బోరె దర్తురిత్ పారొ దిసనిరియ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్.

కమి పాన్ కీసి బగవంతన్

పార్తన కియ్యల్

9 అని తమె నీతివంతలిర్ ఇంజెర్ తమ్మ నమ్మకమ్ ఇర్నెర్, దుస్రుర్కున్ చుడ్డర్-పాన్దె సూడ్వలిర్ బారెతె యేసు ఇద్ నమున వెహ్తార్. 10 అద్ బతల్ ఇతెకె: “పార్తన కియన్ సాటి ఇవిర్ మూయ్యలిర్ మందిర్గ గ సొత్తెర్. వూర్ ఇవిర్గటల్ వొరొర్ పరిసయ వర్గతోర్ అని ఉండె వొరొర్ టెక్స వసులి కియ్యల్. 11 పరిసయ వర్గతోర్ సమ్మిర్గటల్ అలగ్ నిల్చి, ‘బగవంత! దుస్రుర్ పసి కియ్యలిర్, బే-రీతితె తాక్వలిర్, పిర్

*17:36-37 కహి గ్రొంత్కెనగ ఇద్ గొస్తి సెలె *17:36-37 ఇదెన అర్తమ్ ఇహిన్ మంద వచ్చొ: బగతె కరెబలిర్ మందంతెరొ, అగ బగవంతన తస్వత సిక్స వాంత.

కియ్యలిర్ దాత్ అని వేర్ టెక్కు వసులి కియ్యన్ దాత్ నాకున్ ఇర్వ కాడ్కి, నీకున్ దనవాద్ వెప్పార్ మంతాన్. 12నన వారమున్ రండ జోకంగ్ ఉపసి పియంతాన్. నాకున్ వాయ్యల్ సమ్మె లాబమ్మల్ దహతల్ ఉంది ఈస సీసెర్ మంతాన్' ఇంజెర్ పార్తన కీతార్. 13బతి వోర్ టెక్కు వసులి కియ్యల్ వోన్లటల్ లంగ్ నిల్పి, హాబడెకె సూడ్లె దర్వమ్ ఆయ్య సాంజి, తన్వ సాతితున్ పాసెర్, 'బగవంత! నన పాపిన ఆందున్. నా పారా దయ తోహా' ఇంజెర్ పార్తన కీతార్. 14బగవంతన నదుడె పరిసయ వర్గతాన్ తెర్, వేర్ టెక్కు వసులి కియ్యల్ నీతివంతల్ ఆసి, రోన్ సాత్తార్ ఇంజి మీకున్ వెహంతాన్. బారితెకె బోర్తె తన్వ తన బడిన ఇంతారా, బగవంతల్ వోన్ చుడ్డర్-పాన్ సీంతార్. అని బోర్తె చుడ్డర్-పాన్ కీంతారా, వోన్ డగుర్-పాన్ సీంతార్" ఇంజెర్ వెహార్.

యేసు చుడ్డర్ మరి-మియడున్ ఆసిర్వాద్ సియ్యల్

(మత్తయి 19:13-15; మార్క్ 10:13-16)

15 ఉంది దియ కహితుర్ లోకుర్, 'యేసు కెయ్య్ ఇర్పి ఆసిర్వాద్ సియన్' ఇంజెర్ తమ్మ్యర్ మరి-మియడున్ పియ్యి వాతెర్. అద్ సూడ్పి వోనుర్ సిస్యలిర్ వూర్కున్ రాంగి సీతెర్. 16బతి యేసు వూర్కున్ తన్వ కేయుసి, "చుడ్డర్ మరి-మియడున్ నహ్ వాయు సీమ్మ. వూర్కున్ ఆపుసియ్యల్. బారితెకె బగవంతన రాజ్పంగ్ ఆసిర్వాద్ వీర్ చుడ్డర్ మరి-మియడ్ దాత్పురంగ్ ఆందుంగ్. 17ఇద్ సతెమ్ ఆందు. బూరై మరి-మియడున్ దాత్ తమ్మ్యంగ్ దిల్కనగ బగవంతల్ రాజ్ తాకుస్లె, వొపురెయ్, వూర్ బస్కెన్ అద్ రాజ్పంగ్ నేంగ పరుర్" ఇంజెర్ వెహార్.

దనెవంతలిర్ బగవంతన రాజ్పంగ్ నేంగ్యల్ వెలె కస్తమ్

(మత్తయి 19:16-30; మార్క్ 10:17-31)

18 యూదుల్కనార్ అదికారి వారా యేసున్, "చొకొట్వార్ గురుజి! నాకున్ బస్కెట్ మన్వల్ జీవ్ పుటన ఇతెకె బతల్ కియన?" ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 19తె యేసు, "నాకున్ బారి చొకొట్వార్ గురుజి? ఇంతి.

యేసు చుడ్డర్ మరి-మియడున్ కరుమ్ కియ్యల్

బగవంతల్ వారారె చొక్కాట్నార్, దుస్రుర్ బోరె ఆయుర్” ఇంజెర్ వెహార్. 20 అని, “పీర్ కియ్య, బోనె జక్య, బతయ్ కల్వ, లబడే గవ వెహ్య, అవల్-బాబోన్ మాని కియన” ఇన్వలిక్ బగవంతనంగ్ ఆగెంగ్ టావయ్ కి?” ఇంజెర్ యేసు వోన్ పూసి కీతార్. 21 అస్కె వోర్ దనెవంతల్, “నావ చుడ్డు-గాదల్ ఇవ్ సమ్మె ఆగెన్ పియ్య తాక్సెర్వెన్ మంతోన్” ఇంజెర్ వెహార్. 22 అద్ కేంచి యేసు, “నిమె ఉండె ఉంది గొస్తి పియ్య తాక. అద్ బతల్ ఇతెకె, నిహ్గ మన్వల్ జాయ్త్ సమ్మె వొమ్మి, కొత్తంగ్ గరిబున్ తూసి సీమ్. అని నావ చర్న పియ్య తాక. అస్కె నీకున్ స్వర్గనగ దన్ పుటంత” ఇంజెర్ వెహార్. 23 బతి వోన్ వెల్లె జాయ్త్ మత్త కాడ్డి, అద్ గొస్తి కేంజ్ బరొబర్ వోన్ బెయ్ దుక్క లాగ్. 24 వోస్కె సూడ్చి యేసు, “దన్-దన్లుతున్ పారా బరొస ఇర్వలిర్ బగవంతన రాజ్చగ నేంగ్వల్ వెల్లె క్లస్టమ్. 25 ఉంది హూటడ్ సుయ్ద గదితల్ బహన్తె కడ పరొయ్యె, అహ్నె బగవంతల్ తన్వ దిల్లగ రాజ్ తాకుస్సె, వారార్ దనెవంతల్ వొప్పల్ వెల్లె క్లస్టమ్” ఇంజెర్ వెహార్. 26 తె అద్ కేంజ్చర్ వూర్, “మంజె! బోర్ బచె మాసి, నేంగ పరనూర్?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 27 అస్కె యేసు, “నరిమన్కన కెయ్దె ఈతల్ కామ్ ఆయ పరొ. బతి సిరిప్ బగవంతల ఈతల్ కామ్ కియ పరంతార్” ఇంజెర్ వెహార్. 28 తె

పేతురు, “ఇచుల! నీ సిస్యలిర్ ఆయ్దె, మహ్గ మన్వల్ సమ్మెతున్ సుటి కీసి వాతామ్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 29-30 అస్కె యేసు, “ఇద్ సతెమ్ ఆందు. బగవంతన రాజున్ సాటి, తన్వ రోతున్, బాయ్కున్, తాదల్-తమున్, అవల్-బాబోన్, మరి-మియడున్ సుటి కీసి తాక్వల్ హర్ వారార్, ఇద్ దర్తురితగ వెల్లె పాల్క్ ఆసిర్వాద్న వెల్లె పండి యేచ్చెర్వెన్ మందంతార్ అని బవిసత్తె వోన్ బస్కెల్ మన్వల్ జీవ గిర్ పుటంత” ఇంజెర్ వెహార్.

యేసు తన్వ మరన్తున్ బారెతె వెహార్

(మత్తయి 20:17-19; మార్క్ 10:32-34)

31 యేసు తన్వెర్ బార జన్క్ సిస్యలిర్కున్ బగ్ల కేయ్య, “ఇచుల కేంజల్! మరల్ యెరుసలెమ్ సొంజెర్ మంతల్. అగ స్వర్గనోర్ మాయ్న బారెతె తొల్లె పర్వక్తిర్ లిహి కీతంగ్ సమ్మె వచన్కె బర్పుర్ జర్గంతంగ్. 32 బహన్ ఇతెకె, వోన్ దుస్రా జాతితుర కెయ్దె హల్లి కీంతెర్. వూర్ వోన్ చేడి కీసి, వోన హిజత్ వోంతెర్. వోన్ పారా ఉస్కుంతెర్. 33 వోన్ చాటల్కెనె పాంతెర్. ఆక్రిత్ వోన్ జకంతెర్. బతి మూంద్ రోజ్కెనె నేండంతోన్” ఇంజెర్ వెహార్. 34 బతి వూర్ సిస్యలిర్కున్ వోర్ వెహ్ జర గిర్ అర్దమ్ ఆయ్యకి. అద్ గొస్తితున్ మక్తితె ఇర్త కాడ్డి, వూర్కున్ అద్ సమ్మె మాయ్యకి.

* 18:23 వోన్ బెయ్ దుక్క లాగ్: ఇద్ గొస్తి కహితంగ్ గ్రంత్కెనగ మన్యొ.

* 18:25 ఉంది హూటడ్ సుయ్ద గదితల్ బహన్తె కడ పరొయ్యె: గ్రీకు బాసతె హూటడ్ అని నోడెత పదమ్ కేంజె లగ్-బగ్ ఉంది తీర్ మందంత.

యేసు గుడ్డిన్ చాకాట్ కియ్యల్

41తె వోర్ గుడ్డిన్ వూర్ తత్త పెజె, “నన నీ సాటి బతల్ కియన ఇంతి?” ఇంజెర్ యేసు వోన్ పూసి కీతార్. అస్కె వోర్, “గురుజి! నాకున్ నదుర్ పష్టా” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 42తె యేసు, “నీ కడ్కొనె సూడ! నీవ బరొసయె నీకున్ చాకాట్ కీత” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 43అస్కె యెంటనె వోనంగ్ కడ్కొ చాకాట్ ఆతంగ్. తె వోర్ బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్పార్, యేసున్ పెజెయె సాత్తార్. పర్జ సమ్మిర్ అద్ సూడ్పి, బగవంతన్ పార్తన-వినంతి కీతెర్.

గుడ్డిన్ యేసు చాకాట్ కియ్యల్

(మత్తయి 20:29-34; మార్క్ 10:46-52)

35 యేసు యెరికొ నగుడున్ కరుమ్ యెవ్వెకె, అగ సర్దున్ బగ్గ వారార్ గుడ్డి బిచెమ్ తల్కొసెర్ ఉచ్చి మత్తార్. 36మాంది వీడ్పి సొస్వల్ చప్పుడ కేంచి, “బతల్ జర్గెసెర్ మంత?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 37తె వూర్, “నజరేత్ చహర్తార్ యేసు ఇద్ సరియె సొంజెర్ మంతార్” ఇంజెర్ వెహ్తార్. 38అస్కె వోర్ గుడ్డి, “యేసు, దావిద్ రాజన కాన్దాన్తాని! నా పొరొ దయ తొహ!” ఇంజెర్ జోర్తె కిలితార్. 39తె వోన్ మునెతల్ వీడ్పలిర్ “దబ్ మన్” ఇంజెర్ రాంగి సీతెర్. బతి వోర్ ఉండె ఇచుర్ జోర్తె, “దావిద్ రాజన కాన్దాన్తాని! నా పొరొ దయ తొహ!” ఇంజెర్ కిలితార్. 40తె యేసు ఆగ్గి, “వోన్ నహ్ పియ్యి వరట్” ఇంజెర్ ఆగె సీతార్.

జకయన రోతున్ యేసు దర్దన్ కియ్యల్

19 యేసు యెరికొ నగుడె నేంగ్గి, వీడ్పెర్ మత్తార్. 2ఇచుల కేంజల్! అద్ నగుడె జకయ ఇస్వల్ వారార్ మాయ్లల్ మత్తార్. వోర్ టెక్క వసులి కియ్యలికార్ పెర్వోర్ అదికారి ఆందుర్ అని వోన్ వెలె జాయ్త్ మత్త. 3అద్ గట్కతె ‘యేసు బోర్ ఆందుర్ బెహె?’ ఇంజెర్ సూడ్లె కోసిద్ కీతార్. బతి వోర్ వెలె టుగ్గి మత్త కాడ్పి, మాందిత్ రొపా మన్వల్ యేసున్ సూడ పర్కకి. 4తె అద్ బాజునె వాంతోర్ ఇంజెర్ కరి కీసి, మునె విచ్చెర్ సాత్తార్. అని తోయ మర తెర్గిసి, సూడ్పెర్ మత్తార్. 5తె యేసు అద్ జాగతగ యెవ్త పెజె, పొరొ సూడ్తార్. అని వోన్ సంగ, “జకయ వెయ్యె బూడ్ రెయ! నేండె నీవ రోన్ నన ముకమ్ కియ లాగర్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 6అస్కె యెంటనె

జకయల్ మరతల్ రెయ్యి, బెయ్ ఆనంద్యె యేసున్ తన్వ రోన్ వోతార్. 7తె పర్జ సమ్మిర్ సూడ్చి, “పాపెస్తన[†] రోన్ బారి సాంజెర్ మంతార్ బెహా!” ఇంజెర్ యేసున్ బారెతె గొల్తెర్. 8బతి రోన్ వాత పెజె జకయల్ నిల్చి, “ఇచుల గురుజి! నావ ఆస్తితల్ అర్దొ ఈస గరిబున్ సీంతాన్. నన బోనె పసి కీసి, బతతునె యేచ్చి మత్తెకె, వోన్ నాలుంగ్ ఈసంగ్ అదిక్ మల్చి సీంతాన్” ఇంజెర్ యేసున్ వెహార్. 9తె యేసు, “నేండ నిమె అని నీవ రోతుర్ పాషల్ బచె మాతిట్. బారితెకె నిమె గిర్ అబ్రాహామున్ మోడి బగవంతన్ పారా బరొస కీతి. 10స్వర్గన్సార్ మ్నాయ్ల్ బగవంతన సర్దల్ బూలె మాసి మన్వలిర్కున్ బచి కియెనె వాతార్” ఇంజెర్ వెహార్.

దహా సోనెతంగ్ బిలన నమున

(మత్తయి 25:14-30)

11పర్జ సమ్మిర్ ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచెర్ మత్తెర్. యేసు యెరుసలెమున్ కరుమ్ వాత కాడ్చి, పర్జ సమ్మిర్ బగవంతన రాజ్ వాయ్ల్ వెలె కరుమ్ మంత* ఇంజెర్ సోంచ్ కీసెర్ మత్తెర్. 12-13అదెన్ సాటి యేసు వూర్కున్ ఇద్ నమున వెహార్. “రాజలిర కాన్దాన్సార్ వారార్ మాయ్ల్

మరతగ తెగ్గసి మన్వల్ జకయన్ సూడ్చల్

మహా రాజన కెయ్యె తన రాజల్ ఆసి, తన్వ దేస్సు మల్చి వాయ్ల్, లంగ్గు దేస్ సాన్వె తయర్ ఆసెర్ మత్తెర్. అస్కె తన్వర్ దహా జన్కె సీవ్లిర్కున్ కేయ్యి, మాయ్ల్ ఉంది సోనెత బిల సిసి, ‘నన మల్చి వానల్ వేరి బేపరి కీమ్ప్’ ఇంజెర్ వెహి సాత్తార్. 14బతి వోనుర్ పర్జ వోన్ మెచ్చెకె సాందిర్. అదెన్ సాటి ‘వేర్ మా పారా రాజ్ తాకుస్వల్ మాకున్ ఇస్మే సెలె’ ఇంజెర్ మహా రాజనగ వోన్ పెజెయ్ కబుర్ సారి కీతెర్. 15తెర్ బతి వోర్ రాజల్ ఆసి మల్చి వాతార్. అహాన్ వాత పెజె తన సీతంగ్ సోనెతంగ్ బిలనె బోర్ బతల్ కమయ్ కీతెరా? కరి కియన ఇంజెర్

* 19:11 బగవంతన రాజ్ వాయ్ల్ వెలె కరుమ్ మంత: యూద జాతితుర్ సమ్మిర్ తమ్మకున్ రోమ సర్కార్దల్ సుటి కియుసి, తమ్మ పారా రాజ్ తాకుస్వన్ సాటి సూడ్చెర్ మత్తెర్. వోర్ యేసుయె బగవంతల్ రోహ్యల్ రాజల్ ఆందుర్ ఇంజి మత్తె కాడ్చి, వోర్ యెరుసలెమ్ వాతార్ అస్కె, ఇహిన్ సోంచ్ కీతెర్. † 19:7 పాపెస్తన 15:1

వూర్ సేవ్కలిర్కున్ కేయుస్తార్. 16తె మొదొడొర్ వాసి, 'మూల్క! నిమె సీతి అద్ సోనెత బిలతె మెహ్నత్ కీసి, తాన్ బరొబర్ దహా సోనెతంగ్ బిలంగ్ కమయ్ కీతోన్' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 17అస్కె రాజల్, 'అహా! నిమె చొకొట్టు కామ్ కీతి. నిమె ఇచుసితగ గిర్ నమకమ్మె మత్త కాడ్కి, దహా నగుకున్ పొరా అదికారిని ఆసి మన్' ఇంజెర్ సేవ్కన్ వెహ్తార్. 18దహా జన్మన్ల ఉండె వొరొర్ వాసి, 'మూల్క! నిమె సీత అద్ బిలతె ఉండె సియుంగ్ బిలంగ్ కమయ్ కీతోన్' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 19తె వోన్ సంగ, 'నిమె సియుంగ్ నగుకున్ పొరా అదికారిని ఆసి మన్' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 20అస్కె ఉండె వొరొర్ సేవ్కల్ వాసి, 'మూల్క! ఇచుల మీవ బిల. తేన్ నన గిందతగ గూండి కీసి ఇర్తాన్. 21బారితెకె నిమె వెల్లె కటిన్తాని ఆంది. ఇర్మకి అదెన్ తహ్వాని అని వీత్మకి అదెన్ కొయ్వాని ఆంది. అదెన్ సాటిని నిమె ఇతెకె నాకున్ బెయ్ వెరె' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 22అస్కె వోర్ రాజల్, 'వాయుట్వార్ సేవ్క! నీ తొడ్డల్ వాత గొప్పితున్ పియ్యున నీకున్ తస్వ కీతోన్. నన కటిన్తాన ఆందున్. ఇర్మకి అదెన్ తహంతాన్. వీత్మకి అదెన్ కొయంతాన్ ఇన్వల్ నీకున్ టావయ్. 23తె నావ సోనెత బిలతున్ బద్ది కీసి కొతంగ్ యేచ్చి, బేంక్షగ బారి వాట్మకి? అహాన్ వాట్మడ్ ఇతెకె, నావ బిలతంగ్ కొత్తన్ బరొబర్ వడ్డితెర్ నాకున్ వాందు' ఇంజెర్ ఇత్తార్. 24అని కరుమ్ నిల్చి మన్వలిర్ సేవ్కలిర్ సంగ, 'వేన్గట్

ఇద్ సోనెత బిలతున్ యేచ్చి, సోనెతంగ్ దహా బిలంగ్ కమయ్ కీతోన కెయ్దె సీమ్మ' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 25తె వూర్ సేవ్కలిర్, 'బతి మూల్క! వోన్గ దహా సోనెతంగ్ బిలంగ్ మంతంగ్ కీ!' ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 26అదెన్ సాటి రాజల్, 'నన వెహ్నల్ బతల్ ఇతెకె: బోన్గతె అదిక్ మందంతంగ్ వోన్ ఉండె అదిక్ సియ్యల్ జర్గంత. బతి బోన్గతె ఇచుస మందంతయె, వోన్గట్ల మత్త అదెన్ గిర్ యేత్వల్ జర్గంత' ఇంజెర్ వెహ్తార్. 27అని నన రాజ్ తాకుస్వల్ ఇస్టమ్ సెలె వూర్కున్ తచి, నా మునె జకట్' ఇంజి వెహ్తార్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

యేసు యెరుసలేమ్

నేంగ్లె తయల కియ్యల్

(మత్తయి 21:1-11; మార్క్ 11:1-11; యోహాన్ 12:12-19)

28 యేసు ఇద్ నమున వెహ్చి, యెరుసలేమ్మగ వర్చి సొన్లె పెసితార్. 29-30 ఒలివ మరక్క గుటల్ పొరాడంగ్ నహ్కా. బెత్వాగి అని బెతనియతున్ కరుమ్ యెవైర్. అస్కె యేసు తన్వెర్ సిస్యలిర్గట్లల్ ఇవిర్కున్ మునె సారి కీసెర్. "ఇచుల! అద్ దిస్వల్ నాబె నేంగ్కెన్, అగ ఉంది చుడ్డుసి గాది దొహ్చి మన్వల్ మీకున్ దిసంత. తాన్ పొరా ఇంకె వేరి బోరె ఉద్దుకి. అదెన్ సుటి కీసి పియ్యు వరట్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 31 "అద్ గాదితున్ సుటి కీసెన్, 'బారి సుటి కీసెర్ మంతిట్?' ఇంజెర్ బోరె పూసి కీనుర్తె, 'ఇద్

గురుజిన్ జురత్ మంత' ఇంజి వెహట్" ఇంజెర్ వెహార్. 32 వోర్ సారి కియ్యలిర్ సొంజి సూడైకె, యేసు వెహ్త తీర్ అద్ దొహ్చి దిస్త. 33 అద్ చుడ్డుసి గాదితున్ రెహ్చార్ మనెకె, తానుర్ మూల్కలిర్, "మిరట్ బారి గాదితున్ రెహ్చార్ మంతిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 34 తె వూర్, "ఇద్ గురుజిన్ జురత్ మంత" ఇంజెర్ జవబ్ సీతెర్. 35 అస్కె అద్ చుడ్డుర్ గాదితున్ యేసునగ పియ్యి వాతెర్. అని తాన్ పొరొ తమ్మంగ్ సాల్వంగ్ తార్చి, యేసున్ ఉప్పుస్తెర్. 36 యేసు అహూన్ సరియ్ సొంజెర్ మనెకె, పర్ల తమ్మంగ్ సాల్వంగ్ సరియె తార్తెర్. 37 అహూన్ యేసు బలివ మరక్కు గుటత్ పొరొడల్ బూడ్ రెయ్యెర్. వోన్ పెజెయ్ వాయ్యలిర్ సమ్మిర్ గిరె తమె సూడ్తంగ్ మయ్యతంగ్ కామ్మూన్ బారెతె ఆనందై జోర్తె బగవంతన్,

38 "యెహోవన అదికార్తె వాయ్యల్
రాజన్ బగవంతల్
ఆసిర్వాద్ సియిర్.†

పొరొ స్కర్తనగ సొంతి వాయి!
బగవంతన్ మయ్య వాయి"

ఇంజెర్ పార్తన-వింతి కీతెర్.

39 అస్కె అద్ మాందితగ మన్వలిర్ కహితెర్ ఫ్రిసయ్యల్క్, "గురుజి! నీవుర్ సిస్యలిర్కున్ దబ్ మంట్ ఇంజి రాంగి సీమ్" ఇంజెర్ వెహార్. 40 తె యేసు, "నన వెహ్చల్ బతల్ ఇతెకె: మోక వీర్ దబ్ మందనిర్ తె,

తమ్మ తమ బండంగ్ గిర్ కిలివల్ సురు కీంతంగ్" ఇంజెర్ వెహార్.

41-42 యేసు యెరుసలెమ్ నగుడున్ కరుమ్ యెత్త పెజె అడ్సెర్, "యెరుసలెమ్ముర్ లోక్కుర్లిట్! సొంతిత సర్దున్ కరి కియ్యుడ్ ఇతెకె, మీకున్ చొకాట్ మందు. బతి ఇంకె అదెన్ మిరట్ కరి కియ పర్విట్. 43 మీవుర్ బయ్యున్-దార్క్ మీ నగుడున్ సిర్మూట్ గేర్ పాసి, మీకున్ ఆగుటి కియ్యలిక్ దిహ్స్కె వాంతంగ్. 44 ఇవ్ గోడన్ నడ్డుమ్ మన్వలిర్ మీకున్ అని మీవుర్ మరి-మియడున్ చెచ్చి కీంతెర్. బండత్ పొరొ బండ మన్వక్నె మీ నగుడున్ ఉల్లి కీన్ల వూర్ సుటి కియిర్. బారితెకె బగవంతల్ మీకున్ బచి కియ్యె వాత దిహ్సున్ మిరట్ కరి కియ్యకి" ఇంజెర్ ఇత్తొర్.

యెరుసలెమ్మ మందిర్తగ యేసు సొన్వల్

(మత్తయి 21:12-17; మార్క్ 11:15-19;
యోహాన్ 2:13-22)

45-46 అని యెరుసలెమ్మ మందిర్తగ సొంజి, అగ బేపరి కియ్యలిర్ సంగ, "ఇద్ మందిర్ నావ రోన్ ఆందు అని పార్తన కియ్యల్ జాగ అంద్" ఇంజెర్ దర్మ గ్రంత్తుగ లిహి కీసి మంత. బతి తాన్ కలిర్ మక్వల్ బుయిరిత్ దాత్ కీతిట్"† ఇంజెర్ వూర్కున్ బహ్రి తెండి, పూడ్వల్ సురు కీతొర్.

†19:38 కీర్తన 118:26; కీర్తన 148:1 †19:45-46 యెసయ 56:7

47 అద్ ఆత పెజె వోర్ హర్ దివాస్ మందిర్తగ సాంజి, పర్జతున్ బోద వెహ్చార్ మందుర్. బతి డ్జగుక్ కటొడల్లిర్, సాస్త్రిర్ అని యూదుల్క్నుర్ పెద్దొల్క్ వోన్ బహన్ జకన ఇన్వల్ పిలన్ వాట్వల్ మొదొల్ కీతెర్. 48 బతి పర్జ సమ్మిర్ యేసు వెహ్చులిక్ గొస్టింగ్ దిహన్తె కేంజ్యల్ కీనెకె, యేసున్ మక్డితె బహన్ జకనయొ వూర్కున్ సోంచ్ వాయ్యుకి.

యూదుల్క్నుర్ పెద్దొల్క్ సవల్క్ పూసి కియ్యల్

(మత్తయి 21:23-27; మార్క్ 11:27-33)

20 ఉంది దియ మందిర్త ఆవ్రతగ యేసు పర్జతున్ బోద వెహ్చార్, చొకొట్టు కబుర్ పచర్ కీసెర్ మత్తార్. అస్కె వోన్ డ్జగుక్ కటొడల్లిర్, సాస్త్రిర్ అని యూదుల్క్నుర్ పెద్దొల్క్ వాతెర్. 2 అని వూర్, “నిమె బద్ అదికార్డె ఇవ్ కామ్కె కీసెర్ మంతి? ఇద్ అదికార్ నీకున్ బోర్ సీతార్? మాకున్ వెహ” ఇంజెర్

బోద గురుర్ యేసున్ సవల్క్ పూసి కియ్యల్

యేసున్ పూసి కీతెర్. 3 తె వోర్, “నన మీకున్ ఉంది సవల్ పూసి కియ సీమ్మ. 4 యోహాన్ సీత బ్లాష్టిస్త్తు బగవంతనల్ వాత కి? మాయ్యనల్ వాత? వెహట్” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 5 తె వూర్ ఇహిన్, “బగవంతనల్” ఇన్కట్తె, ‘బారి యోహాన్తగ బరొస ఇర్మకి?’ ఇంజెర్ వోర్ పూసి కీనుర్. 6 బతి మోక, ‘మాయ్యనల్’ ఇన్కట్తె, మాకున్ సమ్మిర్ బండనె పానిర్. బారితెకె యోహాన్ షర్వక్తల్ ఇంజెర్ సమ్మిర్ వొప్పెర్” ఇంజెర్ తమ్య తమ కుస-కుస చర్చ కీతెర్. 7 అదెన్ సాటి వూర్, “బగటల్ వాతయొ మాకున్ టావ సెలె” ఇంజెర్ యేసున్ జవబ్ సీతెర్. 8 తె యేసు, “నన గిర్ బద్ అదికార్డె ఇవ్ కీసెర్ మంతొనా, మీకున్ వెహాన్” ఇంజెర్ జవబ్ సీతార్.

వాయుట్సుర్ బటెయ్-ధార్కెన నమున
(మత్తయి 21:33-46; మార్క్ 12:1-12)

9 అద్ ఆత పెజె యేసు, పర్జతున్ ఇద్ నమున వెహ్చల్ సురు కీతార్. వారొర్ మాయ్యల్ ఆంగుర్కెన వాడి తయర్ కియుసి, దుస్రుర్కున్ బటెయ్యె సీతార్. అని రోన్ సుటి కీసి, దుస్రా దేస్సగ వెలె సాల్కున్ సాటి, యాత్ర కీసెర్ సాత్తార్. 10 ఆంగుర్కెన పంట కొయ్యల్ కాల్మ్ వాత పెజె, వోర్ మాయ్యల్ తన్వ ఈస తర ఇంజెర్ వారొర్ సేవ్కన్ బటెయ్యె పియ్యర్గ సారి కీతార్. బతి వూర్ వోర్ సేవ్కన్ పాసి, రికమ్ కెయ్యెనె మల్చి సారి కీతెర్. 11 తె వోర్ ఉండె వారొర్ సేవ్కన్ సారి కీతార్. బతి వూర్ వోన్ గిర్

పాతెర్. వోన హిజల్ తెండ్సి, రికమ్ కెయ్కెనె మల్సి సారి కీతెర్. 12 అస్కె వోర్ మాయల్ ఉండె వొరొర్ సేవ్కన్ సారి కీతొర్. బతి వూర్ వోన్ నెతుర్ వానల్ పాసి, బహి డగ్గి కీతెర్. 13 తె అద్ వాడితొర్ మాల్కల్ తన్న తన, “బతల్ కీక? నన మియ్యెర్ లాడ్నొర్ మరినె సారి కీక. అస్కె వూర్ మోక వోన్ మాని కీనిర్” ఇంజి మత్తొర్. 14 బతి బటెయ్యె పియ్యెర్ వోర్ తప్ప వాయల్ సూడ్సి తప్ప తమ, “ఇచుల, వేర్ మాల్కనొర్ మరి ఆందుర్. వేన్ జక్తెకె, ఇద్ జాయ్త్ మావయ్ ఆంత” ఇంజెర్ నిర్నయ్ కీతెర్. 15 తె వూర్ వోన్ ఆంగుర్కెన వాడితల్ బహి డగ్గి కీసి, వోన పరన్ యేత్తెర్. అస్కె బటెయ్యె పియ్యెర్కున్ అద్ వాడితొర్ మాల్కల్ బతల్ కీంతొర్ ఇంతిట్? 16 వోర్ మాల్కల్ వాసి, వూర్కున్ జకంతొర్ అని అద్ ఆంగుర్కెన వాడితున్ దుస్సుర్కున్ బటెయ్యె సీంతొర్” ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తొర్. అద్ కేంచి పర్జ, “అహన్ బస్కెన్ జర్వ” ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 17 తె వూర్కున్ నీటమ్ సూడ్సెర్, “రోన్ దొహ్వలిర్ బతతునె కామిసియె ఇంజెర్ పాస్కెత బండ, సమ్మిన్ల ముకె బండ ఆసి నిత్త[†] ఇన్వల్ దర్క-గ్రంత్తు ఇద్ వచ్చన్ అర్కమ్ బతల్ ఇంతిట్? 18 అద్ బండల్ పొరొ అర్వలిర్ సమ్మిర్ టుక్తెంగ్ ఆంతెర్. ఉంది మోక అద్ బండ బోన్ పొరొన్ అరైకె, వోన్ దుబత్ దాత్ నుయ-నుయ కీంత”

ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 19 అద్ కేంచి వూర్ డగుక్ కటొడలిర్, సాస్త్రిర్ తప్ప బారెతెన్ ఇద్ నమున వెహ్తొర్ ఇంజెర్ కరి కీతెర్. అని అద్దె గట్కతె వోన్ పియ్యె సూడ్సెర్ బతి పర్జతున్ వెరితెర్.

మహా రాజన్ టెక్స డాహ్వల్ గొస్టి

(మత్తయి 22:15-22; మార్క్ 12:13-17)

20 అద్ తీర్దె వోన్ పొరొ వూర్ నదుర్ వాడ్సి ఇరైర్. వోనంగ్ గొస్టినగ తప్ సాస్టి కీసి, వోన్ రోమతొర్ మహా రాజన్ హల్లి కియన ఇన్వల్ వూర పిలన్ మత్త. వోర్ మహా రాజన్ సిక్కు వాట్వల్ అదికొర్ మత్త. తె వూర్ కటొడలిర్ అని సాస్త్రిర్ బెయ్ చొకొట్టుర్ దాత్ తొహ్వలిర్కున్ మక్కితె యేసునగ సారి కీతెర్. 21 తె వూర్ వోన్ వాసి, “గురుజి! నిమె వడ్కెవల్ అని బోద కియ్యల్ సతెమ్ ఆందు. బోనయ్ బేద్-బావ్ సూడ్సెని ఆయ్యి. బగవంతన సతె మారగ్ బాత అహన్ వెహ్వని ఆంది ఇంజెర్ మాకున్ టావయె. 22 ఇంకె మమెట్ సమ్మిర్ సీజర్ మహా రాజన రోమ్ సర్కార్తున్ టెక్కు దొహ్వల్ నాయ్ ఆందె కి ఆయె?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 23-24 తె తన వడ్కెవడగ తప్ కొండి కియ్యె సూడ్సెర్ మంతెర్ ఇన్వల్ యేసు కరి కీసి, “నాకున్ ఉంది కూరత బిల తొహట్” ఇంజి పూసి కీతొర్. వూర్ అద్ బిల సీత పెజె, “తేన్ బోన పొరొల్ అని

†20:17 కీర్కన 118:22

బొమ్మ మంత?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. తె
 వూర్, “మహ రాజన” ఇంజెర్ వెహైర్. 25తె
 యేసు, “మహ రాజనంగ్ మహ రాజన్
 సీమ్ప్ అని బగవంతనంగ్ బగవంతన్ సీమ్ప్”
 ఇంజెర్ వెహ్తార్. 26ఇహిన్ వెహ్తా కాడ్కి,
 వూర్ అదికారిర్ పర్జతున్ మునె వోన్ తప్పగ
 కోండి కియ పర్కీ. అద్దె ఆయ్య్ వోర్ వెహ్తా
 జవబ్ కేంచి గుల్ ఆసి, ఉండె బతయ్ పూసి
 కియ పర్కీ.

సాసి-నేండ్వల్ గొస్తి

(మత్తయ 22:23-33; మార్క్ 12:18-27)

27అద్ ఆత పెజె బోరె సాసి-నేండుర్
 ఇన్వలిర్ సద్దుక్యుల్క్యే యేసునగ వాతెర్.
 28అని, “గురుజి! దర్మ-గ్రంత్సనగ మ్మోసె,
 ‘తాదల్ మరి-మియడ్ ఆయ్యకె సాతెకె,
 వోనార్ తముర్ తంగెన్ తుంగ్సి, తన్వోర్
 తాదన్ సాటి మరి-మియడ్ ఆయ లాగర్.
 వూర్ మరి-మియడ్ తాదన సంతాన్ద లెకతె
 వాంతెర్’ ఇంజెర్ లిహి కీతార్. 29ఉంది
 నాటె యేడ్విర్ తాదల్-తముర్ మత్తెర్
 ఇన్ను. వూర్గట్లల్ డగుర్ వాలె మరింగ్
 ఆతార్. బతి మరి-మియడ్ ఆయ్య్కెనెన్
 వోర్ మార్తార్ ఇన్ను. 30అహ్నె వోన్
 పెజెటోర్ గిరె తాన్ తుంగ్సి, మరి-మియడ్
 ఆయ్య్కెనెన్ మార్తార్ ఇన్ను. 31అహన్
 వారార్-వారార్ యేడ్విర్తె జన్క్ తాన్
 తుంగ్సి, మరి-మియడ్ ఆయ్య్కెనెనె

మార్తెర్. 32ఆక్రిత్ అద్ వెయ్యె గిర్ మార్త
 ఇన్ను. 33మార్తుర్ వూర్ సమ్మిర్ నేండ్వ
 పెజె, అద్ వెయ్యె వూర్ యేడ్విర్గట్లల్
 బోన బాయ్యె ఆంత?” ఇంజెర్ యేసున్
 పూసి కీతెర్.

34యేసు వూర్కున్ జవబ్ సీసెర్,
 “ఇద్ దునియతగ పేడిన్ సియ్యల్ అని
 కాండినంగ్ మర్మింగ్ కియ్యల్ జర్గంత.
 35బతి స్వర్గ్నగ సొన్వలిర అని సాసి-
 నేండ్వల్లిర్ లెకతె వాయ్యలిర్ బోరె గిర్
 మర్మింగ్ ఆయర్ అని మర్మింగ్ కియర్.
 36సాసి-నేండ్వర్ వూర్, బగవంతనుర్
 మరి-మియడ్ ఆంతెర్. వీర్ ఉండె ఉంది
 జోక సాయుర్. బారితెకె స్వర్గ్నగ మన్వలిర్
 దూతలిర్ దాత్ మందంతెర్. 37సాతుర్
 వూర్ నేండ్వడున్ బారెతె మోసెన కెయ్యె
 దర్మ గ్రంత్సగ, ‘నన అబ్రాహము, ఇసకు
 అని యాకొబు చర్న పియ్యల్ యెహోవ
 బగవంతన ఆందున్’[†] ఇంజెర్ పొత్వల్
 పొదెలత గట్టుతగ బగవంతల్ లిహి
 కియుస్తార్. 38వూర్ సమ్మిర్ బగవంతన
 నదుడె పిసి మత్త లెకతెన్ వాంతెర్. తె
 వోర్ సాన్వలిరార్ బగవంతల్ ఆయెర్ బతి
 జీవతె మన్వలిరారె ఆందుర్” ఇంజెర్ యేసు
 వెహ్తార్. 39అహన్ వెహ్తా పెజె కహితుర్
 సాస్తిర్, “గురుజి, చొకొట్ వెహ్తా” ఇంజెర్
 యేసున్ ఇత్తెర్. 40అద్ గట్టుతల్ బోరె
 వోన్ సవల్క్ పూసి కియె దర్మమ్ కియ్యకి.

[†]20:37 నిర్ణయకాండము 3:6

కిరిస్టు దావిచ్చార్ మరికి బతల్?

(మత్తయి 22:41-46; మార్క్ 12:35-37)

41 అద్ ఆత పెజె యేసు వూర్ సంగ, “కిరిస్టున్ దావిచ్చార్ మరి ఇంజెర్ బారి ఇంతెర్? 42-43 ఇద్ గొస్టితున్ దావిద్ రాజలె,

‘నావార్ మాల్కన్ సంగ

యెహోవ బగవంతల్,

నీ సంగ లడెయ్కె కియ్యలిర్కున్

మెయ్యి దాబి కీనల్ వేరి,^{*}

నీకున్ డగుర్-పాన్ సియ్యల్ నావ

తిన బగ్గ వాసి ఉడ అని ఇద్

రాజ్ తాకుస[†]

ఇంజెర్ కీర్తన గ్రంత్తుగ్ లిహి కీతార్. 44 అని దావిద్ రాజలె వోన్, ‘నావార్ మాల్కల్’ ఇంజెర్ కేయ్యెర్. అస్కె, వోర్ కిరిస్టు దావిచ్చు కాన్ దాన్వార్ బహన్ ఆంతార్?” ఇంజెర్ వూర్కున్ పూసి కీతార్.

పర్ణతున్ పసి కియ్యలిర్

యూదుల్కేనుర్ పెచ్చాల్కే

(మత్తయి 23:1-36; మార్క్ 12:38-40;

లూక 11:37-54)

45 పర్ణ సమ్మిర్ కేంచెర్ మనెకెనె తన్వర్ సిస్యలిర్కున్ యేసు ఇహిన్ వెహూర్. 46 “సాస్త్రిర్ బారెతె దిహంతె మంట్! వూర్ పారొడల్ తె బూడ్ వేరి లహ్కా కోట్కె

కెర్సి, బాజర్కెనె తిరివల్ అని పర్ణ తమకున్ మాని కీసి, దండెస్ దొస్వల్ కోరంతెర్. యూదుల్కే మీరె మాయ్యలిక్ రొహ్మానగ అని జేవున్కెనగ తమ్మ డగుర్-పాన్ తొహన్ సాటి, వూర్ సాస్త్రిర్ ముక్కె మాయ్యలిర్ ఉద్వలిక్ కుర్చినగ ఉద్దె సూడంతెర్. 47 రాండె వెయ్యెకున్ పసి కీసి, అవెక్కు దన్-దవ్లతున్ లూటి కీంతెర్. ఇదెన్ మకుసన్ సాటి పారొ-పారొ బక్తి తొహ్చెర్, మాందితున్ మునె వెల్లెజెల్ పార్తనంగ్ కీసెర్ మందంతెర్. ఇవ్ ఈతన్ హిందల్ వూర్కున్, బగవంతల్ ఉండె డగుర్ సిక్కు వాట్సి, నాయ్ తస్వ కీంతార్. బతి మిరట్ వూర్ దాత్ మన్మట్” ఇంజెర్ యేసు వెహూర్.

హుండితగ రాండె వెయ్యె

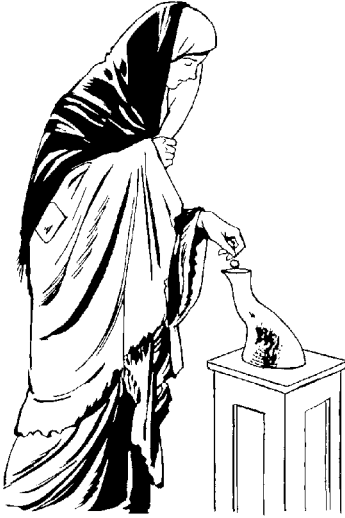
వాడ్డంగ్ కొత్తంగ్

(మార్క్ 12:41-44)

21 అహన్ వెహూ పెజె యేసు, హుండితగ దనెవంతలిర్ తమ్మంగ్ కొత్తంగ్ వాట్వల్ నెహ్నూ సూడ్సెర్ మత్తార్. 2 ఉంది గరిబ్ రాండె వెయ్యె గిర్ రండె తమ్మతంగ్ కొత్తంగ్ వాట్వల్ సూడ్డార్. 3-4 అస్కె యేసు, “ఇంకె వేరి వూర్ దనెవంతలిర్ తమ్మ వెల్లె దన్-దవ్లత్ నల్ ఇచుసి బాగమ్ (ఇచుక్-ఇచుక్ సోనె-చాంది) తచి వాడ్డెర్. బతి ఇద్ గరిబ్

*20:42-43 దాబి కీనల్ వేరి: గ్రీకు బాసతె కాల్కున్ బూడ్జు కుతుల్ ఇంజెర్ మందంతె.

†20:42-43 కీర్తన 110:1

రాండె వెయ్యొ కొత్తంగ్ వాట్సల్

రాండె వెయ్యొ నగ సిరిప్ రండె కొత్తంగ్ మత్తంగ్. అవెన్ పొరొన్ తాన పిసగతి ఆదార్ ఆసి మత్త. తెర్ బతి అవ్ రండె కొత్తంగ్ గిర్ హుండితగ వాడ్త. అదెన్ సాటి బగవంతన నదుడె, ఇద్ వెయ్యొ వాడ్తన విలువ, మెయ్యుర్ సమ్మిర్ వాట్సన్ ల్ తెర్ అదిక్ ఆంత. ఇద్ సతెమ్ ఆందు” ఇంజెర్ వెహ్డార్.

బవిసత్తె జర్గవలిక్ నిసనిన్ బారెతె యేసు వెహ్డల్

(మత్తయి 24:1-14; మార్క్ 13:1-13)

5 అద్ ఆత పెజె, వోనుర్ సిస్యలిర్గటల్ కహితుర్, సోబతంగ్ బండనె అని పర్జ అర్చన కీతంగ్ చీజ్కెనె దొప్తా మందిర్తన్ బారెతె, వడ్కెసెర్ మత్తెర్. 6 అస్కె యేసు, “మిరట్ సూడ్వలిక్ ఇవ్ సమ్మె వస్తుంగ్ అని బండంగ్

ఉందిత్ పొరొ ఉంది నిల్చి మన్వక్నె, నా సెడమ్ ఆయ్యల్ దివొస్ వాంత” ఇంజెర్ వెహ్డార్. 7 తె వూర్ సిస్యలిర్, “ఇవ్ సమ్మె బస్కె జర్గంతంగ్ మాకున్ వెహ? అని ఇవ్ సమ్మె జర్గన్ మునె మాకున్ బాతల్ నిసని దిసంత?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 8 తె యేసు, “మీకున్ బోరె పసి కియ్యక్నె సూడట్. బారితె నా పొరొడె వెల్లెటిర్ మిహ్గ వాసి, ‘సనయ్ కిరిస్తున ఆందున్’ అని ‘ఆక్రిత గట్టు వాత’ ఇంజెర్ పసి కియ్యె సూడంతెర్. బతి మిరట్ వూర్ పెజెయ్ సొన్మట్. 9 లడెయ్య్ అని జగ్గంగ్ ఆయ్యడున్ బారెతె, మీకున్ కేంజ వాయరై, దడ్కి తిన్మట్. మొదొల్ ఇవ్ తప్పక్ జర్గ లాగర్. బతి అస్కెనె ఆక్రిత గట్టు వాయె” ఇంజెర్ వెహ్డార్. 10 ఉంది దేస్సుర్ ఉండె ఉంది దేస్సుర్ సంగ లడెయ్ కీంతెర్. ఉంది రాజ్సూర్ ఉండె ఉంది రాజ్సూర్ సంగ లడెయ్య్ కీంతెర్. 11 వెల్లె జాగనగ డగుక్ బూకంప్క్ వానుంగ్. వెల్లె జాగనగ కరుంగ్ అని బేమరింగ్ గిర్ వానుంగ్. హాబడగ బెయ్ వెరినల్ మన్వలిక్ నిసనింగ్ అని చమత్కార్కె దిసనుంగ్. 12 బతి ఇవ్ సమ్మి జర్గన్ మునెనె, కహితెర్ యూదుల్క్ మికున్ జాల్మతె పియ్యి, దుక్చ సీంతెర్. నా పొరొ బరొస ఇర్తతున్ హిందల్ మీకున్ సునగోక్చగ, జేల్క్నగ హుల్లి కీంతెర్ అని రాజలిర్, అదికారిర్ మునె గిర్ నిపుసంతెర్. 13 అద్ తరికతె నా బారెత చొకొట్టు కబుర్ వూర్కున్ వెహ్లా మీకున్ మోక పుటంత. 14 బతి ‘వూర్ మునె బతల్ బహన్ వెహన?’

ఇంజెర్ మన్యగ మునెనె సోంవ్ కియ్యుట్. 15 బారితెకె వడ్కొలె గొస్టిన్ గియన్ మీకున్ ననయ్ సీంతాన్. అవ్ కేంచి మీవుర్ బయ్యున్-దార్క్ మీకున్ ఉల్ల వడ్కుర్ అని ఉల్ల నిల పరుర్. 16 మీవుర్ అవల్-బాబొ, తాదల్-తముర్, చుటల్-బంద్, దోస్తలిర్ గిర్ మీకున్ బయ్యున్ దార్క్ న కెయ్యె హుల్లి కీంతెర్. మిహ్లాటల్ కహితురు జీవ గిర్ వూర్ యేతంతెర్. 17 మిరట్ నహ్ బరోస ఇర్త కాడ్కి, వెలెటిర్ మీకున్ మెచ్చుర్. 18 బతి నహ్ మిరట్ ఇర్త బరోసతల్ మీకున్ బతయ్ గిర్ అలది కియ్ పరో.* 19 మిరట్ నా పారొ బరోస ఇర్ని, గట్ నిల్పి మత్తెకె బస్కెట్ మన్లె, మీ జీవతున్ బచి కీంతిట్” ఇంజెర్ యేసు వెహ్చార్.

యెరుసలెమ్ నాసెడమ్

ఆంత ఇంజెర్ వెహ్చార్

(మత్తయి 24:15-21; మార్క్ 13:14-19)

20 అద్ ఆత పెజె యేసు, “బస్కెటె యెరుసలెమ్ నగుడున్ సిర్కుట్ సిపాయిర్ గేర్ పాసి మన్యల్ సూడంతియె, అస్కె తాన నాసెడమ్ కరుమ్ వాత ఇంజెర్ కరి కీమ్ప్. 21 అద్ వకత్తె యూదయతగ మన్వలిర్ గుటనెకె పరర్ ఆసి సాంట్. ఇద్ నగుడగ మన్వలిర్ బహి సాందన. బహి మన్వలిర్ సమ్దిర్ ఇద్ నగుడున్ రొపా నేంగ్య. 22 బారితెకె బగవంతల్ సిక్య కియ్యులిక్

అవ్ దివొస్కె ఆందుంగ్. దర్మ గ్రంత్సుగ లిహి కీతంగ్ వచన్కొ పూరె మానల్ ఇవ్ జర్గంతంగ్. 23 అయె! అవ్ దివొస్కెనగ పీటె మన్వలికున్ అని పాల్ సియ్యులిక్ వెయ్యెకున్ వెల్లె కస్టమ్ ఆంత. బారితెకె దేస్సుగ బెయ్ తక్లిబ్ వాంత. బగవంతల్ ఇద్ దేస్సుర్ పారొ తన్వ సోంగున్ తొహంతార్. 24 బయ్యున్ దార్క్ లడెయ్యగ వూర్గట్ కహితుర్కున్ తల్వర్కెనె జకంతెర్. అని వెలెటిర్కున్ దాసి-పాన్ కియ్యుస్లె, దుస్రా దేస్కెనె పియ్యు వోంతెర్. బగవంతల్ దుస్రా జాతితుర్కున్ సీత వకత్ వేరి, యెరుసలెమున్ అని ఇజయేల్ దేసున్ తమ్మ అదికార్తున్ బూడ్ ఇరంతెర్” ఇంజెర్ వెహ్చార్.

స్వర్గ్నోర్ మాయ్యల్ మల్లి వాయ్యల్

(మత్తయి 24:29-31; మార్క్ 13:24-27)

25 అని “పోడ్, నెలెంజ్ అని సుకుక్కుగ బస్కెన్ జర్గమకి ఆతంగ్ గట్టుంగ్ జర్గంతంగ్. దర్తురిత్ పారొ సమ్బుర్త ఆవజున్ అని తానంగ్ హెల్వంగ్ బడె మాయ్యడున్ హిందల్ సమ్మె దేస్కెనుర్ వెరిసి, దుక్కుతె తక-పిక ఆంతెర్. 26 అస్కె హోబడగ మన్వలిక్ సమ్మె హాలె మాయ్యడున్ హిందల్, మునె జర్గవలిక్ గట్టున వెరెతె లోకుర్ కేలి సెల్వక్ ఆంతెర్. 27 అద్ వకత్తె స్వర్గ్నోర్ మాయ్యల్ సక్తితె అని మయ్యుత వేడ్చితె టెప్పన్ పారొ ఉచ్చి వాయ్యల్ సమ్దిర్

*21:18 బతి నీవ తలదంగ్ కెల్కెనల్ ఉంది గిర్ నాసెడమ్ అయె ఇంజెర్ గ్రీకు బాసతగ మంత.

సూడంతెర్. 28 బస్కెతె ఇవ్ గట్టుంగ్ సురు ఆంతంగ్, అస్కె దర్బమ్నె నిల్చి మంట్. బారితెకె బగవంతల్ మీకున్ బచి కియ్యల్ వకత్ వాసర్ మందంత” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

అంజురి మరతల్ కలవల్ గియన్

(మత్తయి 24:32-35; మార్క్ 13:28-31)

29 అద్ వెహ్కె పెజె యేసు ఇద్ నమున వెహ్కార్: “అంజురి మరతున్ అని దుస్రాక్ మరకున్ దిహంతె సూడట్. 30 అద్ మరతంగ్ కాందంగ్ కొడ్వల్ సూడ్చి, ఇంగె యెది గాలుమ్ వాయ్యల్ మంత’ ఇంజెర్ మిరట్ కరి కీంతిట్. 31 అద్దె తీర్లె ఇవ్ సమ్మె గట్టుంగ్ జర్గవల్ సూడ్చి, బగవంతన రాజ్ కరుమ్ వాసర్ మంత ఇంజెర్ కరి కీమ్. 32-33 ఇవ్ సమ్మె జర్గనల్ వేరి, ఇద్ ఇంకె మన్వల్ నరిమన్కన జనొబ మూరె మాసి సానొ. ఇద్ హాబర్ అని దర్తురి సమ్మి మూరె మాసి దానుంగ్ బతి నావంగ్ వచన్కె బస్కెట్ గిరె నిల్చి మందనుంగ్. ఇద్ సతెమ్ ఆందు.

34-35 దిహంతె మంట! మీవ టేమున్ సిరిప్ కరబ్ కామ్కె కియన్ సాటి, కల్ - పిచ్చొర్కె ఆయన్ సాటి అని బహన్ పిస్కామె ఇంజెర్ చింత కీసెర్ మందన్ సాటినె వాడకమ్ కీకట్టె, మీవ దిల్ బహ్కె మాంత. అని బొమితగ పిస్వలిర్ మీ

సమ్మిర్ పొరొ డాప్పతున్ దాత్ అచనక్ నన వాయ్యల్ దివొస్ మందంత. 36 మునె జర్గవలిక్ ఇవ్ సమ్మె గండమ్మనల్ మిరట్ తపుసిసి, స్వర్గనోర్ మాయ్ మునె నిత్తె కామి సీనల్, దిహంతె మంజి, పార్తన కీసెర్ మంట” ఇంజెర్ యేసు వూర్కున్ వెహ్కార్. 37 అహన్ యేసు హార్ రోజ్ మందిర్తగ బోద వెహ్కారుర్. అని రాత్తె బలివ మరక్క గుట్టతగ సాంజి, ఆరమ్ కీసెర్ మందుర్. 38 పర్జ సమ్మిర్ వోర్ వెహ్కల్ బోద కేంజన ఇంజెర్ బెయ్ సక్రెన్ మందిర్తగ వాందిర్.

యేసున్ జక్లె కుట్ర కియ్యల్

(మత్తయి 26:1-5,14-16;

మార్క్ 14:1-2,10-11;

యోహాన్ 11:45-53)

22

పుల్కుసియ్యకి అద్ పిండితంగ్* సారింగ్ సుర్వల్ పండుగ్ కరుమ్ వాసర్ మత్త. అద్ సడ్డున్ ‘పన్క’ ఇంతెర్. 2 అద్ గట్కె పెర్కుర్ కటొడలిర్, స్ట్రాస్త్రిర్ పర్జతున్ వెరిసి యేసున్ బహన్ జకుసన ఇంజెర్ మోక సూడ్చెర్ మత్తెర్. 3 బార జన్కె సిస్వలిర్గట్టల్ వొరొర్ ఇస్కరియోతు యూదన మన్తగ స్యెన్ వాసి, ఉత్త. 4 అదెన్ సాటి వోర్ పెర్కుర్ కటొడలిర్గ అని మందిర్తున్ కేప్పలిరుర్ అదికారిర్గ సాంజి, తన బద్ తరికతె యేసున్

*22:1 పుల్కుసియ్యకి అద్ పిండితంగ్: యూదుల్కె సాల్ వూరొ పిండితున్ పుల్కుసిసి, సారింగ్ తుంగ్దిర్. బతి పన్కె సడ్డంగ్ దివొస్కెనగ మాత్రమ్ తాతొ పిండితె సారింగ్ తుంగ్దిర్.

పియ్యి సీయ పరంతోరా ఇన్వోల్ గొస్టితున్ వెహార్తార్. 5 అద్ గొస్టి కేంచి వూర్కున్ ఆనంద్ లాగ్. తె, 'నీకున్ కొత్తంగ్ సీంతోమ్' ఇంజెర్ గొస్టి సీతెర్. 6 తె అద్ గొస్టితున్ వోర్ వాప్తార్. అని మాంది మన్నుర్ అస్కె, యేసున్ పియ్యి సియ్యె మోక సూడ్సెర్ మత్తార్.

పస్క పండుగ్న జేవున్ తయలి

(మత్తయి 26:17-25; మార్క్ 14:12-21;
యోహాన్ 13:21-30)

7 పుల్యసియ్యకి అద్ పిండితంగ్ సారింగ్ సుర్వల్ పండుగ్ వాత. అద్ పండుగున్ నేటి సోల్ మెటంగ్ గొరె పోరికున్ బలిదాన్[†] సీసి, జేవున్ కియన ఇన్వోల్ రివజ్ తాక్సెర్ మత్త. 8 యేసు పేతుర్చున్ అని యోహాన్సున్ మునె యెరుసలెమ్ నగుడె సారి కీసెర్, “మిరట్ సొంజి ప్లస్కు సడ్డ జేవున్ తయర్ కీమ్ప్” ఇంజెర్ వెహార్తార్. 9 తె వూర్, “మమెట్ బోన రోన్ తయర్ కియన ఇంతి?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 10 మిరట్ నగుడె నేంగ్కెనె, వారోర్ మాయ్యల్ బుడ్డితె యేర్ తోచ్చి, మీకున్ బేటె మాంతోర్. వోర్ మాయ్యన్ పెజెయ్ సొంజి, వోర్ నేంగ్వోల్ రోతగ మిరట్ గిర్ నేంగట్. 11-12 అని అద్ రోతార్ మాల్యన్ తోడో, “నా సిస్యలిర్ సంగ పస్క సడ్డ జేవున్ కీనల్, క్రమ బగ మంత?” ఇంజి మా గురుజి పూసి కీసెర్ మంతోర్” ఇంజెర్, వోన్ పూసి కీమ్ప్. అస్కె వోర్, సమ్మె సప్లత్కెనె తయర్

మన్వోల్ మిదెత డగుర్ క్రమ తొహంతోర్. అగ మిరట్ జేవున్ తయర్ కీమ్ప్” ఇంజెర్ వెహార్తార్. 13 తె వూర్ సొంజి, తమకున్ వెహ్తా తీరె సమ్మె మన్వోల్ సూడ్డెర్. అగ వూర్ జేవున్ తయర్ కీతెర్.

సిస్యలిర్ సంగ యేసు

అక్రిత జేవున్ కియ్యల్

(మత్తయి 26:16-30; మార్క్ 14:22-26;
1 కొరంతి 11:23-25)

14 జేవున్ కియ్యల్ వకత్ వాత అస్కె, యేసు అని బార జన్కె అపొస్తుల్కె అద్ క్రమతగ సొంజి, ఉత్తెర్. 15 అని యేసు వూర్ సంగ, “నన దుక్కు బోగె మాయన్ మునె, మీ సమ్మిర్ తోడో మీరె మాసి ఇద్ పస్క సడ్డ జేవున్ కియన ఇంజెర్ వెలె ఆసతె మత్తాన్. 16 బారితెకె బగవంతన రాజ్యగ ఇదెన అర్తమ్ బర్చుర్ జర్గెనల్ వేరి, ఉండె బస్కెనె ఇద్ జేవున్ తిసాన్ ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్చార్ మంతాన్” ఇత్తార్. 17 అహాన్ వెహ్తా పెజె, యేసు అంగుర్ రసతె నించి మన్వోల్ ఉంది కోజతున్ పియ్యి, బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్చార్. అని, “ఇద్ యేచ్చి, మీ సమ్మిర్ తూసి ఉంట్. 18 బారితెకె బగవంతన రాజ్ వానల్ వేరి ఉండె బస్కెన్ ఇద్ అంగుర్ రస ఉన్నాన్ ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్చార్ మంతాన్” ఇత్తార్. 19 అద్ అత పెజె ఉంది సారి పియ్యి, బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్చార్. అని తాన్

[†]22:7 గొరె పోరికున్ బలిదాన్: నిర్గమకాండము 12:5

సిస్యలిర్ సంగ యేసు జేవున్ కియ్యల్

ఉరుసి, వూర్గ సీసెర్, “ఇద్ సారి మీకున్ బచి కియ్యె, అర్చన సియ్యల్ నావ మేందొడ నిసని ఆందు. ఇద్ మీరి మాసి తిన్వల్ కార్వయ్ నావ హేతుత్ సాటి కీసెర్ మంట్” ఇంజెర్ వెహూర్. 20 అని తిత్త పెజె, అద్దె తీర్దె ఆంగుర్ రస వూర్గ సీసెర్, “ఇద్ రస మీ లాసి, నావ నన బలిదాన్ సియ్యల్ నెతుడ నిసని ఆందు. ‘నన లోకుర్కున్ బచి కీంతాన్’ ఇంజి బగవంతల్ పూన తరికతె వాగ్డన్ సీతొర్. 21 బతి సూడట్! బయ్యున్-దార్కన్ కెయ్యె నాకున్ హుచ్చి కియ్యల్ నా బరొబర్ తిన్లె ఉచ్చి మంతొర్. 22 బగవంతల్ వెహూ తీర్, స్వర్గనొర్ మాయ్యుల్ జీవ సీంతాన్. బతి వోన్ బయ్యున్-దార్కన్ కెయ్యె హుచ్చి కియ్యన్ తక్లిబ్ వాంత” ఇంజెర్

వెహూర్. 23 తె వూర్ సిస్యలిర్, “మహ్గట్ల ఆతల్ కామ్ బోర్ కియ్యుడ్ మందర్?” ఇంజెర్ వారాన్ వారాన్ పూసి కీతెర్.

భోర్ డగుర్ ఆంతొర్?

24 అద్ ఆత పెజె సిస్యలిర్, “మహ్గట్ల బోర్ డగుర్ మందన?” ఇన్వల్ గొస్తితున్ బారెతె జట్-పట్ లాగ్గెర్. 25 అస్కయేసు వూర్ సంగ, “ఇద్ దునియతుర్ రాజలిర్ జుల్మతె పర్జత్ పారొ అదికార్ తాకుసంతెర్. ‘పర్జతున్ మదత్ కియ్యలిర్ ఆందుమ్ ఇంజెర్ తమ్మ తమ కేయంతెర్.

26 బతి మిరట్ అహాన్ మన్య. మిహ్గట్ల డగుర్-పాన్ వాలె చుడ్డుర్-పాన్ కియ లాగర్. అదికారి సేమ్మన్ మోడి మంద లాగర్. 27 జేవున్లగ తిన్లె ఉద్వల్ డగుర్ కి, వోన్ వహ్డి కియ్యల్ డగుర్? సాదరన్తె తిన్లె ఉద్వల డగుర్ ఇంతట్. బతి నన మీ నడ్డుమ్ సేవ కియ్యన్ మోడి మంతాన్. 28 మిరట్ నా బరొబర్ తక్లిబ్ బోగె మాసెర్, నాకున్ సుటి కియ్యకి. 29 అదెన్ సాటి నా బాబొ రాజ్ తాకుస్సె, నాకున్ బహన్తె అదికార్ సీతొరొ, అహ్నె నన గెర్ మీకున్ అద్ అదికార్ సీంతాన్. 30 అస్కనె నావ రాజ్యగ మిరట్ నా బరొబర్ ఉన్సిట్ అని తిన్సిట్. మిరట్ కమరినగ ఉచ్చి, ఇజయేల్తర్ బార కాన్దానెర్ లోకుర్* పారొ రాజ్ తాకుసీకీట్” ఇంజెర్ వెహూర్.

*22:30 ఇజయేల్తర్ బార కాన్దానెర్ లోకుర్: ఇతెకె బగవంతన వర్ష పియ్యర్ సమ్మిర్ లోకుర్ ఇంజెర్ అర్తమ్. గలతి 3:26-29; 6:16

సీమొను-పేతుర్లున్ బారెతె

యేసు వెహ్వల్

(మత్తయి 26:31-35; మార్క్ 14:27-31;

యోహాన్ 13:36-38)

31 అని యేసు సీమొన్-పేతుర్లున్ సంగ, “సీమొను! సీమొను! దిహంతె కేంజ! కేటిదారల్ బహనై పొట్టల్ గొప్పా అలది కీంతారా, అప్పై సయ్యన్ మీ సమ్మిర్కున్ బరొసతల్ బహ్మి కియన ఇంజెర్ సూడ్డార్. 32 బతి నిమె బరొసతల్ బహ్మి మాయ్యక్ మందన ఇంజెర్, నీ సాటి బగవంతన్ పార్తన కీతాన్. అదెన్ సాటి నిమె బహ్మి బరొసతెకె మల్పి వాంతియె, అహ్మి నీ బరొబర్ మన్వలిర్ బక్తలిర్కున్ గటి దీర్య సీమ్” ఇంజెర్ వెహ్వార్. 33 బతి సీమొన్-పేతురు, “గురుజి! నన నీ సంగ జేల్లగ వాయ్లె అని నీ బరొబర్ నావ పరన్ సియ్లె గిర్ తయర్ మంతాన్” ఇంజెర్ ఇత్తార్. 34 తె యేసు, “పేతురు! నేండ్ గొగ్గి కూస్వక్ మునె నన బోన ఆందునా, వొడ్కి సెలె ఇంజెర్ నా బారెతె మూండ్ జోకంగ్ తప్పక్ లబడె వెహంతి” ఇంజెర్ వోన్ వెహ్వార్.

వాయ్యలిక్ కస్టల్

35 అహాన్ వెహ్వల్ ఆత పెజె యేసు, “చంచియ్ ఆయి, తెయ్యయ్ ఆయి సెలెకె చెపుల్ గ్ ఆయి సెల్వక్ నె మీకున్ సారి కీతాన్

అహ్మి, మిహ్మి బతయ్ కమి మత్త కి?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. తె వూర్, “బతతయ్ కమి మన్వకి” ఇంజెర్ జవబ్ సీతెర్. 36 అహ్మి యేసు వూర్ సంగ, “బతి ఇంకె చంచి మన్వల్ చంచి వోయన అని తెయ్య మన్వల్ తెయ్య గిర్ వోయన. రూసి* సెలార్ వోర్ తన్వ ముచ్చడున్ వొమ్మి తెర్, బతి ఉందితున్ యేతన. 37 బారెతెకె నా బారెతె దర్మ గ్రంత్లగ, ‘కరెబలిర్గట్టల్ వారాన్ దాత్ వోన్ సూడ్డార్’ ఇంజి లిహి కీత తీర్ నాకున్ కరల్-కరల్ జర్గవల్ మంత” ఇంజెర్ వెహ్వార్. 38 తె వూర్ సిస్యలిర్, “గురుజి! ఇచుల, ఇగె రండ్ రూసింగ్ మంతంగ్” ఇంజెర్ వెహ్వార్. అహ్మి యేసు, “ఆయర్! ఇంగెడల్ రూసిన్ బారెతె వడ్కిమట్” ఇంజెర్ ఇత్తార్.

ఒలివ మరక్క గుటత్ పారా

యేసు పార్తన కియ్యల్

(మత్తయి 26:36-46; మార్క్ 14:32-42)

39 యేసు తనకున్ ఆదత్ మత్త తీర్ ఒలివ మరక్క గుటత్ పారా సొత్తార్. సిస్యలిర్ గిర్ వోన్ పెజెయ్ సొత్తెర్. 40 అద్ గుటతగ యెవ్త పెజె, “బరొసతల్ మీకున్ బహ్మి కియ్యల్ ఆసతగ కొండె మాయ్యక్ నె పార్తన కీమ్” ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్వార్. 41 అని వూర్గట్టల్ జరసి లంగ్* సొంజి, ముర్-టొంగ్రంగ్ కొట్టి, ఇహిన్ పార్తన

*22:34 పేతురు: సీమొన్ ఉండె ఉంది పారాల్ 22:37 యెసయ 53:12

*22:36 రూసి: గ్రీకు బాసతె ఇదెన అర్తమ్ లడెయ్ కీనెకె వాడకమ్ కియ్యల్ డగుర్ రూసి.

*22:41 జరసి లంగ్: బండ జురుసంతట్ అవోర్ లంగ్

కీతార్: 42 “బాబ! ఉంది మోక నీవ ఇచ్చు మత్తెకె, ఇద్ వాయ్వుల్ తక్లిబున్* నహ్గటల్ వీడుస. తెర్ బతి నావ ఇచ్చతె ఆయి. నీవ ఇచ్చ తీర జర్గుస” ఇంజెర్ పార్తన కీతార్. (43 అస్కె స్వర్గ్నల్ వారోర్ దూతల్ పావె మాసి, యేసున్ గటి-దీర్య సీతార్. 44 యేసు ఉండె అదిక్ తల్-మెలె మాసెర్ పార్తన కీతార్. అస్కె వోన్ ఉక్తె మాత. తె అవ్ టేమ్మె నెతుడున్ దాత్ బూడ్ అర్తంగ్.)* 45 పార్తన కీత పెజె వోర్ తన్నుర్ సిస్యలిర్గ్ సొత్తార్. వూర్ దుక్కతె అవిసి, నరుమ్మెర్ మత్తెర్. 46 తె యేసు, “మిరట్ బారి నరుమ్మెర్ మంతిట్? బరొసతల్ మీకున్ బహ్మి కియ్యుల్ ఆసతగ కోండె మాయ్వుక్ నె పార్తన కీమ్” ఇంజెర్ వెహ్కార్.

యేసున్ పియ్యి వోయ్యుల్

(మత్తయి 26:47-56; మార్క్ 14:43-50; యోహాన్ 18:3-11)

47 యేసు అహాన్ వక్స్సెర్ మనెకెనె, బార జన్న్ సిస్యలిర్గ్టల్ వారోర్ ఆయ్యుల్ యూదల్ మాందితున్ తచ్చెర్, దిస్తార్. వోర్ వాసి, యేసున్ ముకబురన్ సాటి కరుమ్ సొత్తార్. 48 అస్కె యేసు, “యూద! స్వర్గ్నోర్ మాయ్వున్ ముకబుర్ని దుస్రుర కెయ్యె హుల్లి కియ్యె వాతి కి?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 49 మునె బతల్ జర్గ్ వల్ మంత

ఇన్వల్ సిస్యలిర్కున్ అర్తమ్ ఆత. తె వూర్, “గురుజి, వీర్కున్ రూసిసె కొయ్యెమియ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 50 అచాడ్ రొపానె, వూర్గ్టల్ వారోర్ సిస్యల్ తన్వ రూసితె, పెర్సోర్ కటొడనార్ సేమ్మన తిన కెవితున్ కొయ్యెర్. 51 తె యేసు, “ఇచాట్కె ఆయర్!” ఇంజెర్ వెహ్చి, వోన కెవితున్ ఇట్టి, చొకాట్ కీతార్. 52 అద్ ఆత పెజె యేసు తనకున్ పియ్యె, వాతుర్ డగ్గుక్ కటొడలిర్, మందిర్తున్ కేప్పలిరుర్ అదికారిర్ అని పెద్దొల్కున్ సంగ, “నేకి తప్తొన్ పియ్యె వాత పినయ్, తల్పర్గ్ అని బెడెంగ్ పియ్యి బారి వాతిట్? 53 రోజి మీ సంగన్ మందిర్గ మందున్. బతి నాకున్ పియ్యె కోసిద్ కియ్యుకి. నా పొరొ అదికారిర్ తాకుస్లె, బగవంతల్ ఇద్ గట్టుతున్ మీ కెయ్యె సీతార్. అని సయ్యన్ కరబ్బు కామ్ జర్గుసెలె వోన్ ఇంకె బగవంతల్ మోక సీతార్” ఇంజెర్ ఇత్తార్.

యేసు టావ సెలొర్ ఇంజెర్

పేతురు అబెడ్ వెహ్చుల్

(మత్తయి 26:57-58,69-75; మార్క్ 14:53-54,66-72; యోహాన్ 18:12-18,25-27)

54 అస్కె వూర్ యేసున్ పియ్యి, పెర్సోర్ కటొడన రోన్ వోతెర్. పేతురు జరసి లంగునె ఆసి, వూర్ పెజెయె సొత్తార్. 55 అగ సొత్త

*22:42 ఇద్ వాయ్వుల్ తక్లిబున్: గ్రీకు బాసతగ తక్లిబ్ న కోజ ఇంజెర్ మంత

*22:43-44 తొత్తంగ్ కహితంగ్ గ్రంత్కొనగ ఇవ్ రండె వచన్న్ సెలెంగ్.

పెజె వూర్గటల్ కహితుర్ నడ్డుమ్ రచతగ ఆక్తి కీసి, పీని ఆర్సెర్ ఉత్తెర్. తె పేతురు గిర్ వూర్ బరొబర్ ఉత్తొర్. 56అహన్ పేతురు ఆక్తితగ ఉచ్చి మన్వల్ కామ్ కియ్యల్ పేడిన నదుడె అర్త. తె వోన్ నెహ్నూ సూడ్సి, “వేర్ మాయ్నల్ యేసున్ సంగ మత్తొరె ఆందుర్” ఇంజెర్ ఇత్త. 57బతి పేతురు, “బుచ!* వోర్ నాకున్ అసలె టావ సెలె” ఇంజెర్ వెహ్లార్. 58అహన్ జలుక్ ఆత పెజె, ఉండె వొరొర్, “నిమె గిర్ వోనుర్ సిస్యలిర్గటల్ వొరొని ఆంది సెలెయ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. బతి పేతురు, “నన ఆయెస్ దాద!” ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 59లగ్-బగ్ ఉంది గంట ఆత పెజె, ఉండె వొరొర్ మాయ్నల్ గిర్, “వేర్ గలిలయ యేరియతొర్ ఆత కాడ్కి, యేసున్ సంగ తప్పక్ మత్తొరె ఆందుర్!” ఇంజెర్ జోర్తె ఇత్తొర్. 60అద్ కేంచి పేతురు, “దాద! నిమె బతతున్ బారెతె వడ్కెసెర్ మంతియె, నాకున్ వొడ్కి సెలె” ఇంజెర్ ఇత్తొర్. అహన్ ఇన్నెకెన్ గొగ్గి కూస్త. 61అస్కె యేసు తిరిసి నీటమ్ పేతుర్తున్ సూడ్డొర్. తె, “నేండె గొగ్గి కూస్యక్ మునె, ‘నన బోస ఆందునొ, వొడ్కి సెలె’ ఇంజెర్ నా బారెతె మూంద్ జోకంగ్ లబడె వెహంతి” ఇంజెర్ యేసు వెప్పొ మత్త అద్ గొస్టి, పేతుర్తున్ హేతు వాత. 62అస్కె పేతురు బఘి సొంజి, బెయ్ దుక్కతె జోడ-జొడ ఆడ్డొర్.

సిపాయిర్ యేసున్ చెహ్లాంగ్ కియ్యల్

(మత్తయి 26:67-68; మార్క్ 14:65)

63-64 యేసున్ కేప్పెర్ మన్వలిర్ సిపాయిర్ వోన్ చెహ్లాంగ్ కీసెర్ పాయ్నల్ సురు కీతెర్. అహన్ వోసంగ్ కడ్కున్ కపిడె ముచ్చి, పాతెర్. అని, “మహ్లాల్ నీకున్ బోర్ పాతొమె, పుంద?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 65 యేసున హిజత్ వోసెర్, ఇన్వ ఆతంగ్ గొస్టింగ్ ఇత్తెర్.

పంచున్ మునె యేసు నిల్వల్

(మత్తయి 26:59-66; మార్క్ 14:55-64; యోహాన్ 18:19-24)

66 పోడ్డె పెసిత పెజె యూద్దుల్కొన పంచుర్ పెద్దొల్కొ. డగుక్ కటొడలిర్ అని సాస్తిర్ మీరె మాసి ఉత్తెర్. అద్ పంచ్చగ యేసున్ కేయుసి నిపుస్సెర్. 67 అస్కె వూర్ పంచుర్, “నిమె కిరిస్తుని కరల్ మంద్రితె మాకున్ వెహా?” ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె యేసు, “నన వెహ్లాకె మిరట్ నమ్మిట్. 68 అని నన ఉంది సవల్ మీకున్ పూసి కీతెకె, తాన్ జవబ్ సియ్యట్. 69 బతి ఇంగెడల్ మహా-సక్తివంతల్ బగవంతన తిన బగ్గ* స్వర్గొనొర్ మాయ్నల్ ఉచ్చి మందంతొర్” ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 70 అస్కె వూర్ సమ్మిర్, “అహన్ తె

*22:57 బుచ: గ్రీకు బాసతె బాయి సెలెకె వెయ్యె ఇంజెర్ మందంత

*22:69 బగవంతన తిన బగ్గ: ఇతెకె డగుర్-పాన్ అని అదికార్త బాగ ఇంజెర్ అద్ తిన్న బగ్గత అర్తమ్.

నిమె, బగవంతనార్ మరిని ఆంది కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె యేసు, "మిరట్ అహన్ ఇంతిట్" ఇంజెర్ జవబ్ సీతార్. 71 అస్కె వూర్, "ఉండె మాకున్ బవె గవంగ్ జురత్ సెలె! వోర్ ఇత్త ఆదెన్ మరటె కుద్ కేంజుట్!" ఇంజెర్ ఇత్తెర్.

సన్ హెడిన్ పంచ్చుర్ యేసున్ సవల్క్ పూసి కీయ్యల్

పిలాతున్ మునె యేసు నిల్వల్

(మత్తయి 27:1-2, 11-14;

మార్క్ 15:1-5; యోహాన్ 18:28-38)

23 అహన్ ఇత్త పెజె వూర్ సర్కార్ తోర్ గవర్నర్ పిలాతునగ యేసున్ వోతెర్. 2 అని పిలాతున్, "మా లోకుర్కున్ సరి బహ్మి కీయ్యల్ వేరె ఆందుర్. మహా రాజన్ టెక్కు దొహ్వా ఇన్వల్ అని 'రాజల్ ఆయ్యల్ కిరిస్తున' ఇంజెర్ వెహ్వాల్ వేరె ఆందుర్" ఇంజి పిరది కీతెర్. 3 అద్

కేంచి పిలాతు, "నిమె యూదుల్క్లనార్ రాజని ఆంది కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతార్. అస్కె యేసు, "నిమెయ్ అహన్ ఇంతి" ఇంజెర్ జవబ్ సీతార్. 4 తె పిలాతు డ్లగ్గుక్ క్లటొడల్లిర్ అని మాందితున్ సంగ, "వేర్ మాయ్ననగ నాకున్ బదె గల్తి దిసెర్ సెలె" ఇంజెర్ వెహ్చార్. 5 బతి వూర్ పట్ పియ్య, "వేర్ తన్వ బోదతె యూదయ యేరియతగ మన్వలిర్ సమ్మిర్కున్ బుజ్జి కీసెర్ మంతార్. వేర్ తన్వ బోద కరుస్వల్, గలిలయ యేరియతగ సురు కీసి, ఇంకె ఇగె వాతార్" ఇంజెర్ వెహ్చార్. 6-7 అద్ కేంచి పిలాతు, "వేర్ గలిలయ యేరియతార్ ఆందుర్ కి? అగటార్ మత్తెకె, వేన గొస్తి అగటార్ హేరొదు రాజలె సూడ్చి యేత లాగర్. అని ఇంకె హేరొద్ వాసి, ఉండె గిర్ యెరుసలెమ్మగన్ మంతార్. వేన్ వోన్నె వోమ్మె" ఇంజెర్ వెహ్చార్.

హేరొదున్ మునె యేసు నిల్వల్

తె వూర్ హేరొద్దుగ యేసున్ వోతెర్.
 8 అస్కె హేరొదు వోన్ సూడ్చి, బెయ్ కుసి ఆతోర్. బారితెకె బస్కెడలెయె వోన్ సూడ్క ఇంజెర్ మత్తార్. యేసు కియ్యలిక్ మయ్యతంగ్ కాముక్న కేంచి మత్త కాడ్చి, తన్వ మునె బదె ఉంది మయ్యత కామ్ కియ్యడ్ మందర్ ఇంజెర్ ఆస కీసి మత్తార్.
 9 యేసున్ వోర్ వెలె సవల్క పూసి కీతోర్. బతి యేసు ఉందితున్ గిర్ జవబ్ సియ్యకి.
 10 తె అగ నిల్చి మన్వలిర్ డగుక్ కటొడలిర్ అని స్ట్రాస్త్రి బెయ్ సోంగ్గె, ఆయొంగ్-సానొంగ్ అవ్ కసుక్ వోన్ పొరా వాట్సెర్ మత్తెర్. 11 అస్కె హేరొద్ అని వోసుర్ సిపాయిర్ యేసున్ బారితంగ్ పాంగుక్ పోండుసి, కవి-పాన్డా సూడ్చెర్, చెప్టాంగ్ కీతెర్. అద్ ఆత పెజె మల్చి పిలాతునగ వోన్ సారి కీతోర్. 12 అస్కెడల్ హేరొద్ అని పిలాతు దోస్తలిర్ ఆతెర్. అదెన్ మునె వూర్కున్ వారొర్ ఇతెకె, వారొన్ అర్చి వాయ్యెకె సొందు.

యేసున్ మరన్త సిక్ల వాట్లల్

(మత్తయి 27:15-26; మార్క్ 15:6-15;
 యోహాన్ 18:39-19:16)

13 పిలాతు డగుక్ కటొడలిర్కున్, అదికారిర్కున్ అని పర్జతున్ కేయుస్తార్.

14 అని వూర్ సంగ, “సర్కార్దున్ ఉల్ల తిరినల్ పర్జతున్ హక్తి కీసెర్ మంతోర్ ఇంజెర్, వేర్ మాయ్నన్ మిరట్ నహ్ పియ్యి వాతిట్. మీ మునెనె వేన్ సవల్క పూసి కీతోర్. బతి కేంజట్! మిరట్ పిరది కియ్యలిక్ బదె కసుర్ వేన్ నాకున్ దిస్కకి.
 15 అని హేరొదున్ గిర్ బదె తప్ వేన్ దిస్వ కాడ్చి, వేన్ మల్చి నహ్ సారి కీతోర్. ఇదెన్ కుద్ మిరటె సూడ్చిట్. మరన్త సిక్ల వాట్లల్ వేర్ బదె తప్ కియ్యకి. 16 అదెన్ సాటి వేన్ చాటల్కెనె పాయుసి సుటి కియుసంతోన్” ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 17 [హర్ సాల్ పిలాతు యూదుల్కున్ సాటి, ప్లస్కెన్ స్టడ్జ జేవుస్తన్ నేటి టానెతల్ బోరైర్ వారొన్ సుటి కియ్యల్ రివజ్ తాక్సెర్ మత్త.]* 18 బతి వూర్ సమ్మిర్ మీరె మాసి ఉంది తీర్, “వేన్ జకట్ అని మా సాటి బరబ్బన్ సుటి కీమ్!” ఇంజెర్ కిలితెర్. 19 వోర్ బరబ్బల్ సర్కార్దున్ ఉల్ల తేచ్చి, వారొన జీవ యేచ్చి జేల్లె అర్చి మన్వల్ ఆందుర్. 20 యేసున్ సుటి కియన ఇంజి, పిలాతు పర్జతున్ సంగ ఉండె ఉంది జోక వడ్కెతోర్. 21 బతి వూర్ పర్జ, “వేన్ మ్మెద్దుగ్గ టాంగి కీసి జకనయె! మొద్దుగ్గ టాంగి కీసి జకనయె!” ఇంజెర్ జోర్తె కిలిసెరెన్ మత్తెర్. 22 తెర్ బతి పిలాతు మూడవ జోక వూర్ సంగ, “బారి? వేర్ బతల్ తప్ కీతోర్? వేన్ మరన్త సిక్ల వాట్లల్ నాకున్ బదె కసుర్ దిస్కకి. అదెన్ సాటి వేన్ చాటల్కెనె

*23:17 తొత్తంగ్ కహితంగ్ గ్రంత్కెనగ ఇద్ వచన్ సెలె.

పాయుసి సుటి కియుసంతాన్” ఇంజెర్ వెహార్. 23 బతి వూర్ సమ్మిర్ యేసున్ మొద్దగ టాంగి కీసి జకన ఇంజెర్ జోర్తె కిలిసెరెన్ మత్తెర్. ఆక్రిత్ వూర్ కిలిసిన్ మెయ్యెర్. 24 తె పిలాతు వూర్ పట్ పియ్యతున్ వొప్పి, నిర్నయ్ యేత్తార్. 25 అని వూర ఇచ్చ తీర్ కియ్యె, యేసున్ వూర్ల హల్లి కీత్తార్. బతి సర్కార్దున్ ఉట్ట తిరితార్ అని జీవంగ్ తిన్వల్ బరబ్బన్ వూర్ కోర్త కాడ్కి, వోస్ సుటి కీత్తార్.

యేసున్ మొద్దగ మోలనె పాసి జక్ష్ల

(మత్తయి 27:32-44; మార్క్ 15:21-32; యోహాన్ 19:17-19)

26 అద్ ఆత పెజె సిపాయిర్ యేసున్ జక్లె నగుడున్ బహ్రా వోసెర్ మత్తెర్. అస్కెనె కురెని చహార్తార్ సిమొసు బహిడల్ నగుడె వాసెర్ మత్తార్. తె వోస్ నడ్డుమ్ సర్దె పియ్యి, యేసు కాంజ్జ మొదున్ జుల్మతె వోస్ కాంజుసి, యేసున్ పెజెయ్ తాకుస్తెర్. 27 బెయ్ వెలె మాంది యేసున్ పెజెయ్ సొత్తెర్. అద్ మాందితగ్ కహితంగ్ వెయ్యెక్ గిర్ మత్తంగ్. యేసున్ సాటి అప్ వెయ్యెక్ సాతింగ్ పాసెర్, బెయ్ ఆడ్యెర్, పెజెయె సొంజెర్ మత్తంగ్. 28 తె యేసు అవెనెకె తిరిసి, “యెరుసలెమ్మంగ్ బాయిక్సిట్! నా సాటి ఆడ్లట్. బతి మీ సాటి, మీ మరి-మియడున్ సాటి ఆడట్.

29 బారికెకె, ‘బస్కెన్ పీటె మన్కుకి అని బస్కెన్ తమ్పంగ్ బొమ్మెనె పాల్ సియ్యకి, అప్ గొడ్డు వెయ్యెక్ ఆసిర్వాద్ యేత్తంగ్’ ఇంజెర్ వెహ్వలిక్ దివొస్కె వాంతంగ్. 30 అద్ గట్టతె పర్ల, తక్కిబ్కె బోగె మాయ్యడుస్తెర్ సాయ్యలె నయమ్ ఇంజి, ‘మా పారొ అరట్’ ఇంజెర్ డెంగలిక్ గుట్టన్ సంగ ఇందనిర్. ‘మాకున్ ముచట్’† ఇంజెర్ గుటన్ సంగ ఇందనిర్. 31 ‘నహ్ బతయ్ తప్ సెల్వెకె గిర్ ఇచార్ ఇహిన్ కీంతెర్ తె, తప్ కీత్తార్ వోస్ ఉండె బచార్ బహన్ కీంతెరెయి?’★” ఇంజెర్ యేసు ఇత్తార్.

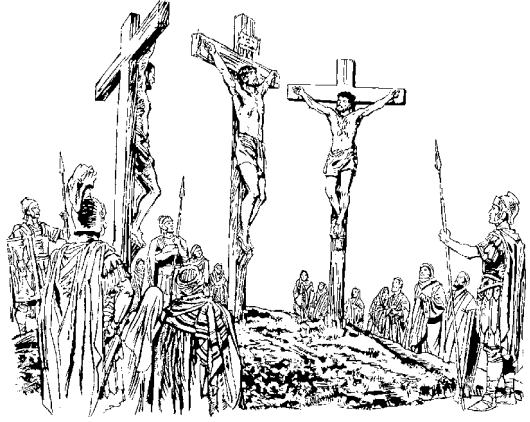
32 యేసున్ బరోబర్ జక్లె, దుస్రుర్ ఇవిర్ తప్ కీతుర్కున్ గిర్ సిపాయిర్ పియ్యి వాతెర్. 33 అహన్ వూర్ కల్వరి (తల టోక్రె) ఇన్వల్ జాగతగ యెవ్తెర్. అని అగ యేసున్ మొద్దగ మోలనె పాతెర్. దుస్రుర్ ఇవిర్ తప్ కీతుర్కున్ యేసున తిన బగ్గ వారొన్ అని డెమ బగ్గ వారొన్ మొద్దగ మోలనె పాతెర్.

34 అస్కె యేసు తనకున్ దుక్స సియ్యలిర్ సాటి, “బాబగ! వీర్ బతల్ కీసెర్ మంతెరొ, వీర్కున్ టావ సెలె. అదెన్ సాటి వీర్కున్ మాపి కీమ్” ఇంజెర్ పార్తన కీత్తార్. వోసంగ్ పాంగుక్కుల్ బోస్ బద్ ఈస వాంత ఇంజెర్ చిట్టింగ్ వాడ్కి, తూస్తెర్.

35 పర్ల అగ జర్వడున్ నిల్పి సూడ్యెర్ మత్తెర్. బతి అదికారిర్, “వేర్ దుస్రుర్కున్

*23:31 గ్రీకు బాసతగ ఇహిన్ మంత: పహ్లా కట్టెతునె ఇచార్ ఇహిన్ కీంతెర్ తె, వత్త కట్టెతున్ ఉండె బచార్ బహన్ కీంతెరెయ్? †23:30 హోసెయ 10:8

బచి కీతొర్ అలె! ఉంది మోక బగవంతల్ నేమి కీతొర్ కిరిస్తు వోర్ మందనురై, అద్ మొద్దుల్ బూడ్ రెయ్యి, వోన వోర్ బచి కియిర్” ఇంజెర్ చెప్టాంగ్ కీతెర్. 36-37 అని సిపాయిర్ గిర్ పులిత ఆంగుర్ రస సీసెర్, “నిమె యూదుల్కనార్ రాజని మంద్దితె, నీవ నిమె బచి కీమ్!” ఇంజెర్ వోన్ చెప్టాంగ్ కీతెర్. 38 “వేర్ యూదుల్కనార్ రాజల్” ఇంజెర్ లిహి కీత చెక్కతున్ గిర్, యేసున తలత్ పొరా మొద్దుగ పాతెర్. 39 తప్ కీతుర్ ఇవిర్కున్ గిర్ యేసున్ బరోబర్ మొద్దుగ పాతెర్. వూర్గట్ వారార్, “నిమె కిరిస్తుని మంద్దితె, నీవ నిమ్ బచి కీసి, మాకున్ గిర్ బచి కీమ్!” ఇంజెర్ చెప్టాంగ్ కీతొర్. 40 ఉండె వారార్ మొదొడొన్ రాంగి సీసెర్, “నిమె బగవంతన్ వెరివి కి? మరట్ గిర్ అదె సిక్స బోగ మాసెర్ మంతట్. 41 మరట్ కీత తపున్ సాటి, ఇద్ సిక్స బోగె మాయ్యల్ బరోబర్ ఆందు. బతి వేర్ బతయ్ తప్ కియ్యక్సెన్ బోగె మాసెర్ మంతొర్” ఇంజెర్ వెహార్. 42 అని వోర్, “యేసు! నిమె రాజన్ మోడి వానెకె, నాకున్ హేతు ఇర” ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 43 తె యేసు, “ఇద్ సతెమ్ ఆందు. నిమె నేండ్ నా సంగ్ స్వర్గ-దీప్లగ్* మందంతి” ఇంజెర్ వెహార్.

యేసున్ ఇవిర్ తప్ కీతుర్ నడ్డుమ్ మొద్దుగ టాంగి కియ్యల్

యేసున మరన్ ఆయ్యల్

(మత్తయి 27:45-56; మార్క్ 15:33-41;
యోహాన్ 19:28-30)

44-45 అస్కె పోడ్డ దిస్వక్ ఆత కాడ్కి, దుపరి లగ్-బగ్ బార (12) నేక్కెడల్తె మూండ్ (3) గంటంగ్ వేరి, అద్ దేస్ పూరా సిమ్మె సికటి ఆత. అద్ వకత్తై మందిర్తగ రాపా మన్వల్ పడ్డ నడ్డుమ్మల్ సర్పి, రండ్ బాగల్క ఆత. 46 అస్కె యేసు, “బాబగి! నావ ఆత్మతున్ నీవ కెయ్యె ఇర్రెర్ మంతొన్” ఇంజెర్ బెయ్ జోరై కిలిసి, తన్వ జీవ సుటి కీతొర్. 47 అద్ సమ్మె సిపాయిరోర్ అదికారి (కెప్టెన్) కుద్ సూడ్కి, “వేర్ మాయ్యల్ కరలెనె నియత్వోర్ ఆందుర్” ఇంజెర్ వొప్టొర్. అని బగవంతన్ పార్చన-వినంతి కీతొర్. 48 అగ

*23:43 స్వర్గ-దీప్లగ్: గ్రీకు బాసతె పరదీస్ ఇంజెర్ మందంత.

వాతుర్ వూర్ లోకుర్ జర్గత అద్ సమ్మె సూడ్చి, దుక్కతె సాతింగ్ పాసెర్ ఆడ్సెర్ మల్లి సాత్తెర్. 49 బతి యేసునుర్ వొడ్క్యలిర్ అని గలిలయ యేరియతల్ వోన్ పెజెయ్ వాతంగ్ అవ్ వెయ్యెక్ గిర్, ఇద్ జర్గవల్ సమ్మెతున్ లంగ్ నిల్చి సూడ్సెర్ మత్తంగ్.

**యేసున కూర్చున్ బండత
బుయలితగ ఇర్పల్**

(మత్తయి 27:57-61; మార్క్ 15:42-47;
యోహాన్ 19:38-42)

50-51 అరిమతయ చహార్తార్ యోసెపు ఇన్వల్ చొకొట్సెర్ మాయల్ మత్తార్. వోర్ యూదుల్కున పంచుర్ పెద్దొల్కునగటల్ వారో ఆసి గిర్, బగవంతన వెరెతె మన్వల్ నియత్సెర్ ఆందుర్. పంచుర్ నిర్నయ్ కీతెర్ బతి అదెన్ వోర్ వొప్పక్కి. అని వాయ్పల్ బగవంతన రాజున్ సాటి సూడ్సెర్ మన్వల్ ఆందుర్. 52 వోర్ యోసెపు పిలాతునగ సాంజి, “యేసున కూర్ నాకున్ సీమ్” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 53 తె పిలాతు వొప్తార్. అస్కె యేసున కూర్చున్ అద్ మొద్దల్ బూడ్ రెహ్చి, మహ్న కష్టి గూండి కీతార్. అని ఇదెన్ మునె బోనయ్ కూర్ ఇర్పక్కి, అద్ బండత బుయలితగ వోర్ ఇర్తార్. 54 ఇద్ కార్వయ్ సప-సిప కీతార్. బారితెకె అద్ నేటి ఆరమ్మ దివొస్ సురు ఆయ్పల్ మత్త. తాన్ సాటి సమ్మె తయరి కియ్పల్ మత్త. 55 గలిలయతల్ వాతంగ్ అవ్ వెయ్యెక్ యోసెపున్ పెజెయ్ సాంజి, అద్ వీచున్

అని యేసున కూర్చున్ బహున్ ఇర్తార్ ఇన్వల్ సూడ్తంగ్. 56 అద్ ఆత పెజె అవ్ రోన్ సాంజి, యేసున కూర్చున్ సోక్తె, సెంట్ అని గమ్ము-గమ్ము గాడి సియ్యలిక్ చీజ్క్ తయర్ కీతంగ్. బగవంతల్ సీత ఆగె తీర్ ఆరమ్మ దివొసున్ నేటి రోమ్తంగ్.

యేసు నేండ్వల్

(మత్తయి 28:1-10; మార్క్ 16:1-8;
యోహాన్ 20:1-10)

24 అయ్యెవార్చున్ నేటి సక్రెన్ అవ్ వెయ్యెక్ యేసున కూర్చున్ సోక్తె, తమ తయర్ కీతంగ్ గమ్ము-గమ్ము గాడి సియ్యలిక్ చీజ్క్ పియ్యి, బండత నారిత బుయలితగ సాత్తంగ్. 2 అద్ బుయలితున్ అడ్డమ్ ఇర్త బండ, బగ్గ కూడుసి దిస్త. 3 బతి రొహి సాంజి సూడ్కె, యేసు పర్చున కూర్ అవెన్ దిస్తక్కి. 4 తె అవ్ గుల్ ఆసెర్ మనెకె, ఇచుల కేంజల్! ఎక్టమ్ ఇవిర్ మాయ్లిర్ అవెన్ బగ్గ పావె మాతెర్. వూరంగ్ పాంగుక్ బెయ్ చక్ ద్రవలిక్ ఆసి, జగ-జగ మిడ్చెర్ మత్తంగ్. 5 అవ్ వెయ్యెక్ బెయ్ వెరిసెర్ మొక్కొమ్మ బూడ్ వాడ్తంగ్. తె వూర్ మాయ్లిర్, “పిసి మన్వన్ సాతుర్గ బారి మహ్కొంతిల్? 6-7 వోర్ ఇగె సెలోర్. వోర్ నేండ్డార్. వోర్ యేసు గలిలయ మనెకె, ‘స్కెనోర్ మాయ్చున్ పాపెస్తలిర కెయ్యె హ్చి కీంతెర్. వూర్ వోన్ మ్మొద్దగ్గ మోలనె పాసి, జీవ యేతంతెర్. అని మూడవ దివొస్సె నేండ లాగెర్’ ఇన్వల్ గొసి మీకున్ హేతు సెలెయ్?”

ఇంజెర్ వెహ్టార్. 8 అస్కె యేసు వెహ్చి మత్తంగ్ గొస్టింగ్ అవ్ వెయ్యెకున్ హేతు వాతంగ్. 9-10 మగ్గలేనె నాట్టు మరియల్, యోహాన్నల్, యాకొబ్బ అవల్ మరియల్ అని ఉండె మెయ్యంగ్ వెయ్యెక్ అద్ వీచ్చు బుయరితల్ మల్చి వాతంగ్. అని ఇవ్ సమ్మె గొస్టిన్ అక్ర (11) జన్స్ అపొస్తుల్ కున్ అని అగ మన్వలీర్ దుస్సుర్ సమ్మిర్ కున్ వెహ్టంగ్. 11 బతి అవ్ వెయ్యెక్కుంగ్ గొస్టింగ్ వూర్ నమ్మకి. బారితెకె పిసెక్ వడ్కెతపినయ్ వడ్కెంతంగ్ ఇంజి మత్తార్. 12 తెర్ బతి పేతురు తేచ్చి, కూర్లున్ ఇర్త బుయరితగ విచ్ చేర్ సాత్తార్. అని మాడ్కెసి సూడెకె, సిరిఫ్ కూర్లున్ గూండి కీతంగ్ కష్టింగె దిస్తంగ్. తె బతల్ జర్సి మందర్ బెహా? ఇంజెర్ గుల్ ఆసెర్ మల్చి రోన్ సాత్తార్.

బుయరితగ ఇవిర్ దూతలిర్ పావె మాయ్యల్

అమ్మాయి సాన్వల్ సర్తె ఇవిర్కున్ యేసు బిస్వల్

(మార్క్ 16:12-13)

13 అద్దె నేటి యేసునుర్ బక్తలిర్గట్టల్ ఇవిర్ అమ్మాయి ఇన్వల్ నాటి సాంజెర్ మత్తార్. అద్ నార్ యెరుసలెమ్మల్ యేడుంగ్ కోస్కె లంగ్ మంత. 14 జర్తంగ్ అవ్ సమ్మె గట్టున్ బారెతె వూర్ వడ్కెసెర్ తాక్సెర్ మత్తార్. 15 అహాన్ వడ్కెసెర్, చర్చ కీసెర్ తాక్సెర్ మనెకె, యేసుయె వూర్ల వాసి, వూర్ బరొబర్ తాక్తార్. 16 బతి వోరె యేసు ఆందుర్ ఇంజెర్ వూర్ వొడ్కి పియ పర్కకి. బారితెకె బగవంతల్ వూర నదుర్ బంద్ కీసి మత్తార్. 17 యేసు వూర్కున్, “మిరట్ సరియ్ తాక్సెర్ బతతున్ బారెతె వడ్కెసెర్ మంతిట్?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. తె అద్ కేంచి, వూర్ దుక్కతె గట్కెమెన్ ఆగ్తార్. 18 అస్కె వూర్గట్టల్ క్లెయిప ఇన్వల్, “ఇవ్ దివొస్కెనగ యెరుసలెమ్మగ జర్తంగ్ గట్టుంగ్ టావ సెలార్ వోర్ వెర్తని, నిమె వారొనియె బతతా?” ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతార్. 19 అస్కె యేసు, “బవ్ గట్టుంగ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతార్. తె వూర్, “నజర్తొర్ యేసున్ బారెతంగ్ గట్టుంగ్. బగవంతన అని సమ్మిర్ పర్జత నదుడె, వడ్కెవడగ అని కామ్కె కీసి తొహ్వాడగ, వోర్ సక్తివంతల్ ఫర్వక్తల్ ఆతార్. 20-21 మావూర్ డగ్గుక్ కటొడలిర్, అదికారిర్ వోన్ మరన్వ సిక్చ వాటుస్సెర్. అని వోసి మొద్దుగ టాంగి కీసి, జీవ యేత్తెర్.

బతి ఇజ్రయేల్ లోకుర్కున్ బచి కియ్యల్ వోరె ఆందుర్ ఇంజి, ఆస కీసి మత్తామ్. ఇవ్ గట్టుంగ్ జర్గిసి మూందె రోజ్కే ఆత. 22-23 అచారె ఆయ్య మా సంగ మత్తంగ్ అవ్ బాయిక్, మమెట్ గుల్ ఆనల్ ఉంది గొస్టి వెహ్తంగ్. బతల్ ఇతెకె, నేండ బెయ్ సక్రెనె కూర్ ఇర్ల బుయరితగ అవ్ సొత్తంగ్. తె యేసున కూర్ అవెన్ దిస్మకి. అస్కె అవ్ బాయిక్ మహ్న వాసి, 'బగవంతసుర్ దూతలిర్కున్ సూడ్తామ్. పర్బు నేండొర్ ఇంజెర్ వూర్ మాకున్ వెహ్తార్' ఇంజి మాకున్ వెహ్తంగ్. 24 మా సంగ మన్వలిర్ కహితుర్† అద్ బుయరితగ సొంజి, సూడ్డెర్. వెయ్యెక్ వెహ్తా తీరె సమ్మె మత్త. బతి వూర్కున్ యేసు దిస్మకి" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

ఇవెర్ సిన్వలిర్ సంగ యేసు తాక్వల్

25 అస్కె యేసు, "పిసలిర్నిట్! జర్గంతంగ్ ఇంజెర్ పర్వక్తలిర్ వెహ్తంగ్ సమ్మె నమ్మె, కోరుమ్ కియ్యలిర్నిట్! 26 కిరిస్తు ఇవ్ సమ్మె బోగె మాసి, సాసి-నేండ లాగర్ అని స్వర్గనగ డగుర్-పాన్ వాయయ్ లాగర్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 27 అద్ ఆత పెజె తొల్లె మ్మోస్సి పర్వక్తల్ మొదొల్ కీసి, మెయ్యుర్ సమ్మిర్ పర్వక్తలిర్ తన్వ బారెతె గ్రంత్కనగ బతల్ లిహి కీతెరా, వూర్కున్ అర్దమ్ ఆనల్ పోడి కీసి వెహ్తార్.

28 వూర్ సొన్వల్ నాటున్ కరుమ్ యెవ్తెర్. అస్కె యేసు ఉండె గిర్ యాత్ర కియ్యన్ మోడి మునె సొన్జె ఆతొర్. 29 బతి వూర్, "దాద! పోడ్డే సొంజి, సికటి ఆసెర్ మంత. నేండే మా సంగన్ ఆరమ్ కీమ్" ఇంజెర్ బెయ్ జుల్మ కీతెర్. తె అదెన్ వొప్పి, వూర్ బరొబర్ రోతగ నేంగ్తార్. 30-31 బస్కెతె జేవున్ కియ్యె ఉత్తారొ, అస్కె ఉంది సారి పియ్య బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్తార్. అని ఉరుసి, వూర్కున్ సీతొర్. తె బగవంతల్ వూర నదుర్ కోలి కీత కాడ్కి, వోర్ యేసు ఆందుర్ ఇంజెర్ వొడ్కి పియ్యెర్. బతి వోర్ మయడ్ ఆతొర్.

32 అస్కె, "హో కరలె! సరియ్ వానెకె, మాకున్ వోర్ గ్రంత్కనగ లిహి కీతంగ్ గొస్టిన్ పోడి కీసి వెహ్నెకె, ఉండె జరసి

†24:24 కహితుర్: యోహాన్ 20:3-9

కేంజైకె చొకొటొయ్ బతలొ ఇత్తప్ మావంగ్ దిల్కొనగ మత్త సెలెయ్?”* ఇంజెర్ వొరొన్ వొరొర్ ఇత్తెర్. 33 అని అద్దె గట్కతె తేచ్చి యెరుసలెమ్ మల్చి సొత్తెర్. అగ అక్ర (11) జస్కొ సిస్యలిర్కున్ అని మెయ్యుర్ వూర్కున్ బేటె మాతెర్. 34 అని “హో! పర్బు నేండ్టొర్ ఇన్వల్ సతెమ్ ఆందు. సీమొన్-పేతుర్కున్ గిర్ దిస్తొర్” ఇంజెర్ వూర్ అపొస్తుల్కె వెహ్తెర్. 35 అస్కొ వీర్ ఇవిర్, తమ సరియ్ సొనెకె, జర్గత గట్టతున్ అని ఎమ్మాయితగ సొరి ఉరుస్సెకె, తమ పర్బున్ బహన్ వొడ్కి పియ్యెర్ ఇన్వల్ గొస్టితున్ వూర్కున్ వెహ్తెర్.

యేసు పర్బు తన్పుర్ సిస్యలిర్కున్ బిస్టల్

(మత్తయి 28:16-20; మార్క్ 16:14-18;
యోహాన్ 20:19-23; అపొ. కా. 1:6-8)

36 అహాన్ అవ్ గట్టన్ బారెతె వడ్కె సెర్ మనెకె, యేసు వూర్ నడ్డుమ్ నిల్చి, “మీకున్ సొంతి వాయి!” ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 37 బతి వూర్ సప్పిర్ దడ్కి తింజి, బూతున్ సూడ్డ పినయ్ తర-తర ఆతెర్. 38 అస్కొ యేసు వూర్ సంగ, “మిరల్ బారి పరెసన్ ఆసెర్ మంతిట్? నన నేండ్టొన్ అద్ గొస్టితున్ బారి నమ్పెర్ సెల్విట్? 39 నావంగ్

సిస్యలిర్కున్ యేసు పావె మాయ్పల్

కెయ్యున్ అని కాల్కున్ సూడట్. ననయ్ పర్బున ఆందున్. నాకున్ ఇట్టి, ననయ్ వోన ఆందున్ ఇంజెర్ కరి కియ వచ్చొ. బారితెకె మేందొల్ అని బొక్కంగ్ నాకున్ మత్తపినయ్, బూతున్ మన్నొంగ్” ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 40 అహాన్ వెహ్తె పెజె తన్వంగ్ కెయ్-కాల్కున్ వూర్కున్ తొహ్తెర్. 41 తె వూర్ గుల్ ఆసి, ఆనంద్ యేత్తెర్. బతి నమ్మె తక-పిక ఆసెరెన్ మత్తెర్. అదెన్ సాటి యేసు, “తిన్లె మిహ్ బతయ్ మంతయ్?” ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 42 తె వూర్ చొకొట్ బొడ్చెత ఉంది మీన్ అందుస్తెర్. 43 అస్కొ యేసు తాన్ యేచ్చి, వూర్ మునెనె తిత్తెర్. 44 అని వూర్ సంగ, “దర్మ గ్రంత్తుగ మొసె అని దుస్రుర్ పర్వకలిర్ అని కీర్తన్కొనగ నా బారెతె లిహి కీతంగ్ సమ్మె వచన్కొ

*24:32 మావంగ్ దిల్కొనగ వూరొ రమ-రమ తడ్కెతె పొత్తపినయ్ ఆతంగ్ సెలెయ్? ఇంజెర్ గ్రీకు బాసతె మంత.

బర్బుర్ జర్గంతంగ్ ఇంజి, మీ సంగ మనెకెన్ వెహ్చి మత్తాన్” ఇంజెర్ వెహ్చార్. 45 అని అస్కె దర్మ-గ్రంత్సంగ్ వచన్కె అర్తమ్ కీనల్, వూర్కున్ గియన్ సీతార్. 46 అని వూర్ సంగ, “కిరిస్తు తప్పక్ దుక్కంగ్ బోగె మాసి, పరన్ సియన అని మూండ్ రోజ్కెనె నేండన. 47 అని యెరుసలెమ్ మొదోల్ కీసి, సమ్మిర్ కీతంగ్ పాప్పున్ కబ్బె మాయ్ అని అవెన మాపితున్ బారెతె వోస పొరాడ అదికార్తె జగ్గునియతుర్కున్ బోద వెహన’ ఇంజెర్ లిహి కీసి మంత. 48 ఇవ్ సమ్మెన్ మిరటె గవ మంతిట్. 49 ఇమల కేంజట్! నా బాబల్ వాగ్డన్ సియ్యల్ బగవంతన ఆత్మతున్, మిహ్గ రొహంతాన్. బతి స్వర్గనల్ బగవంతన ఆత్మత సక్తి, మీ పొరా రెయ్యల్ వేరి,

మిరట్ యెరుసలెమ్ నగుడున్ సుటి కీసి, అసట్కె సొన్మట్” ఇంజెర్ వెహ్చార్.

యేసు మల్లి స్ఫర్ణనగ సొన్మట్

(మార్క్ 16:19-20; అపొ. కా. 1:9-11)

50 అహన్ వెహ్యల్ ఆత పెజె, వూర్ సమ్మిర్కున్ అగటల్ బెతనియ నార్ వేరి వోసి, తన్వంగ్ కెయ్కె తప్పి, వూర్కున్ ఆసిర్వాద్ సీతార్. 51 అహన్ ఆసిర్వాద్ సీసెరెన్, వూర్గటల్ అలగ్ ఆసి, స్వర్గనెకె పొరా తాచ్చి సొత్తార్. 52 అస్కె వూర్ యేసున్ పార్తన-వింతి కీసి, వెల్లె ఆనంద్చె యెరుసలెమ్ మల్లి సొత్తార్. 53 హర్ దివాస్ వూర్ మందిర్తగ యేరియతగ సొంజి, బగవంతన్ పార్తన-వింతి కీసెర్ మందిర్.

పూనంగ్ సెలెతె కటిన్ గొస్టిన అర్తమ్

అపొస్తుల్క్ [అపొస్తులులు] బార జన్క్ సిస్యలిర్కున్ యేసు తనకున్ మదత్ కియన్ సాటి నేమి కీసి, వూర్కున్ అపొస్తుల్క్ ఇంజెర్ పొరొల్ దొస్తారె. ఇదెన అర్తమ్ కట్రయిలిర్.

ఆన్వల్ [అధారం] ఉంది గొస్టి సెలెతె కార్య కరల్ జర్గత ఇంజెర్ తొహ్నల్.

ఆత్మ సమ్మె జిప్రస్సుగటల్ అలగ్ తొహ్లా, సిరిప్ మాయ్ననగనె బగవంతల్ తన్వ ఆత్మ ఇర్తారె.

ఆరమ్మ దివోస్ [విశ్రాంతి దినము] కలి గడి కీత పెజె, బగవంతల్ యేడవ దివోసున్ నేటి ఆరమ్ కీతారె. అదెన్ సాటి తన నేమి కీతారె వూర్ పర్ణ గిర్ అహాన్ కియన ఇంజెర్ ఆగ్ సితారె. ఆద్ ఆరమ్మ దివోస్ సుకుర్ వారె నుల్పెతల్ తె సనివారె నుల్పె వేరి మందంత. ఇద్ దివోసున్ నేటి వూర్ యూదుల్క్ బదె కామ్ కియుర్. ఇదెన్ సబ్బత్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

కటొడల్ [యాజకుడు] పర్ణతున్ హిందల్ ఆసి బగవంతన్ వింతి కియ్యల్ అని పహ్లా మత్తంగ్ అవ్ ఆర్చనంగ్ సియ్యన్ కటొడల్ ఇంతెర్. యూదుల్క్న జాతితగ పెర్సోర్ కటొడల్ అని డగుక్ కటొడలిర్ ఇన్వలిర్ మత్తారె.

కట్రయిల్ [రాయబారి] సత్తర్ ఇవిర్ (72) జన్క్ కట్రయిలిర్కున్ యేసు తనకున్ మదత్ కియన్ సాటి నేమి కీసి, వూర్కున్ బగవంతన్ బారత చొకొట్ట కబుర్ పచర్ కియన్ సాటి సారి కీతారె. (ఉందె దూతల్తగ సూడ.)

కానున్ [న్యాయము] బైబిల్ల పడన బాగమ్మగ మొదొడంగ్ సియుంగ్ గ్రంత్క్ కానుస్తున్ బారెత్లి లిహి కీసి మంతంగ్. ఇవెన్ మోసె లిహి కీతంగ్ గ్రంత్క్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

కిరిస్తు [క్రీస్తు] కిరిస్తు ఇతెకె అర్తమ్ రాజల్ ఆయ్లె నేమి మాతారె వోర్. వేన్ హెబ్రి బాసతె మెస్సయిల్ గిర్ ఇంతెర్. బారితెకె నరిమన్కున్ పొష్ట సిక్సతల్ బచి కీసి, ముక్తి సియ్యె బగవంతల్ వోన్ ఇద్ దర్తులిత్ పొరొ సారి కీతారె. వేన్ యేసు పర్కు ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

కేతడ్-బూత్ [దెయ్యం] సయ్యన్ అదికారె తాక్వలిక్ కరబ్బంగ్ ఆత్మంగ్.

గమ-గమ గాడి సియ్యలిక్ చీజ్క్ [సుగంధ ద్రవ్యాలు] యూదుల్క్నగ బోరె మార్తారె ఇత్తెకె వోస కూర్కున్ గమ-గమ గాడి సియ్యలిక్ చీజ్క్నె సజి కియ్యల్ రిపజ్ తాక్సెర్ మత్త.

గ్రంత్క్ [గ్రంథాలు] మోసె అని దుస్సుర్ పర్ణవక్తలిర్ కెయ్యె తొల్లె బగవంతల్ లిహి కియుసితన్ గ్రంత్క్ ఇంతెర్.

చొకొట్ట కబుర్ [సువార్త] పొష్టె తాక్సల్ నరిమన్కుల్ పాతడై సొంజి సిక్స బోగె మాయ లాగర్. ఆతుర్కున్ అద్ సిక్సతల్ బచె మాయ్లె యేసున్ హిందల్ నరిమన్కున్ బగవంతల్ తొహ్లా సరియె చొకొట్ట కబుర్ ఆందు.

జీవ [జీవం] జీవ రాసితున్ తాకుస్సల్ సక్తి. ఇద్ జీవ మనల్ వేరి మేందొల్ మెలియంత. మేందొడల్ అద్ జీవ పెసిసి సొత్త ఇత్తెకె మేందొల్ కూర్కున్ దాత్ మారియంత.

డగుక్ కటొడలిర్ [యాజకులు] వీర్ కటొడ కుటుంబతుర్ అని కటొడలిర్గటల్ ముక్కె వాలిర్ ఆందిర్.

దూతల్ [దూత] దూతల్ ఇత్తెకె తన్వ వెహ్త కార్యయ్ కియ్యె బగవంతల్ సారి కీతారె వోర్ కట్రయిల్ ఆందుర్.

నియమ్ [నిబంధన] నదిమన్కున్ అని తన్వ నడ్డుమ్ బగవంతల్ వొత్త గొప్పి ఇదెన్ బగవంతల యూద జాతితుర్ సంగ మొదొల్ కీతొర్.

నిసిని [అధారం] ఉంది గొప్పి సెలెకె కార్క కరల్ జర్గత ఇంజెర్ తొప్పొల్.

నేండ్యల్ [పునరుత్థానము] సాసి తిరిసి అద్దె మేంబొడె జీవతె తేద్యడున్ నేండ్యల్ ఇంతెర్.

పరిసయ్యల్క్ [పరిసయ్యులు] నేకింగ్ అని రీతి రివజ్క్ పియ్యి తాకంతెర్ కి సెలె ఇంజెర్ సమ్మిర్కున్ సూడ్యలిర్ మెహెంబర్క్ ఆందిర్. వూర్ తమకున్ మన్దె వాతంగ్ నేకింగ్ అని రీతి రివజ్క్ వెలె తయర్ కీసి. ఇవెన్ గిర్ సమ్మిర్ పియ్యి తాకన ఇంజెర్ వెప్పొదిర్.

పర్బు [ప్రభువు] బోరె ఆయి బతతునె పారొ అదికారల్ ఆసి మత్తెకె, వోన్ మాల్కాల్ ఇంజెర్ కేయంతెర్. యేసు చొకొట్వొర్ అని లాడ్ కియ్యల్ ఆత కాడ్కి వోన్ పర్బు (సెలెకె మాల్కాల్) ఇంజెర్ కేయవచ్చొ.

పర్వక్తల్ [ప్రవక్త] బగవంతల్ వెప్తా అదెన్ పర్వతున్ వెప్పొలె పర్వక్తల్ ఆందుర్. ఈతుర్ పర్వక్తలిర్ తొలై వెలెటిర్ మత్తెర్. నమునతున్ పూన బాగమ్మగ పవిత్ర ఆంగుడి సియ్యల్ యోహాన్.

పవిత్ర [పవిత్రమైన] బగవంతన్ సాటి ఆలది మన్వల్. పవిత్ర ఇత్తెకె వడ్కొవడగ ఆయి సూడ్యడగ ఆయి కామ్ కియ్యడగ ఆయి బతయ్ కసుర్ సెల్వక్ మన్వల్.

పవిత్ర అత్మ [పవిత్ర అత్మ] స్పర్గనగ మన్వల్ అత్మ.

పస్కు సడ్ [పస్కు పండుగ] యూదుల్క్ తమకున్ ఈజిప్టునల్ బగవంతల్ సుటి కియ్యసిత కాడ్కి. నిసన్ మహినత చొప్ప దివొసున్ నేటి ఇద్ సడ్ తుంగంతెర్. మరన్ దూతల్ ఈజిప్టు దేస్సురెర్ మడనుర్ మర్కున్ జక్వొర్. బతి ఇజ్రయేల్కున్ బోనె జక్కుకి. యూదుల్క్ ఇద్ సడ్డున్ పెసక్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్. నిర్గమకాండము 12:1-14 పస్కు సడ్ - ఇజ్రయేల్ లోకుర్కున్ మోసెన

గట్టుతె బగవంతల్ ఈజిప్టునుర కెయ్యల్ బహాన్ బచి కీతొర్ ఇన్నడ హేతు కియన్ సాటి ఇద్ పస్కు సడ్ తుంగంతెర్. తొలై బగవంతసొర్ మరన్ దూతల్ ఈజిప్టు దేస్సురెర్ మడనుర్ మర్కున్ జక్వొర్. బతి ఇజ్రయేల్ లోకుర్ తమ్మంగ్ డెరొటనగ నెతుర్ సొక్త కాడ్కి మడనుర్ మర్కున్ జక్కుకి. ఇదెన్ హేతు ఇర్లె ఇజ్రయేల్ లోకుర్ వెలె దేస్సునల్ వాసి యెరుసలెమ్మగ ఇద్ సడ్డున్ హర్ సాల్ జర్గుసీంతెర్.

పాతడ్ [పాతాళం] పాపిర్కున్, కరెబలిర్కున్, కేతడ్-బూత్కున్ సిక్కు పాట్వల్ జాగ.

పాప్ [పాపము] బగవంతన ఇచ్చతున్ అని వవన్తున్ బయ్యన్ ఆసి తాక్వలె పాప్ ఆందు.

పార్కత్ [విడాకులు] ఆడ్-మాడ్సొ నాల్విర నియమున్ పియ్యి పాకె మాయ్యడున్ పార్కత్ ఇంతెర్.

పార్తన [ప్రార్థన] బగవంతన్ సంగ వడ్కొవల్ తరికతునె పార్తన ఇంతెర్. వింతి గిర్ ఇంతెర్.

పీర్ కియ్యల్ [వ్యభిచారము] తన్వ బాయ్యెన్ ఆయి తన్వోర్ మాడ్సొన్ ఆయి సుటి కీసి, దుస్రాన్ సంగ మీండ్యడున్ పీర్ కియ్యల్ ఇంతెర్.

పుల్కు సియ్యకి అద్ సారిన జేవున్ [పులియని రొట్టెల పండుగ] ఇద్ జేవున్ ఇజ్రయేల్ జాతితుర్ పస్కు సడ్ ఆత పెజె యేడుంగ్ రోజ్క్ తుంగంతెర్. బస్కెట్ గిర్ పుల్కు సీత పిండితె సారింగ్ సుర్పి వూర్ తింతెర్. బతి సిరిప్ ఇవ్ యేడుంగ్ రోజ్క్ పుల్కు సియ్యకి అద్ పిండితంగ్ సారింగ్ తింతెర్. అదెన్ సాటి ఇద్ సడ్డున్ పుల్కు సియ్యకి అవ్ సారిన జేవున్ కియ్యల్ ఇంతెర్. పస్కు సడ్ అని తాతొ పిండితంగ్ సారింగ్ సుర్వల్ జేవున్ సడ్ రండ్ గిర్ దుస్రాక్ సడ్కొ ఆందుంగ్. ఇజ్రయేల్ లోకుర్ పస్కు సడ్ కీత పెజె తాతొ పిండితంగ్ సారింగ్ సుర్వల్ జేవున్ సడ్ గిర్ జర్గుసంతెర్. ఇవ్ రండ్ సడ్కున్ అట్ (8) రోజ్క్ జర్గుసీంతెర. ఇద్ సడ్డున్ నేటి తాతొ

సారింగ్ తింతెర్ బారితెకె బగవంతల్ తమ్మర్ తొత్తుర్కున్ ఈజిష్టెన దాసి-పాస్తల్ బచి కీతార్. అద్ సడడ మొచోల్ దియె పోదెక్ సాల్ మెట గొరె పోరితున్ కొయ్యి తింతెర్. ఈజిష్టెనల్ పెసిసి వానెకె పిండితున్ సాప్యస్వల్ చీజ్ మిసడి కీతెకె, సావిలె వెలె రోజ్కొ లాగంత. అవె వేరి ఆగ్గుల్ వీర్కున్ టేమ్ సెలె.

పుల్యుసియ్యుల్ చీజ్ [పులిసిన పిండి] జావ అని దహి తయర్ కియె పుల్యుసియ్యుల్ చీజ్ తోడ్ వాటంతెర్.

పెర్న నొప్పి [కుష్టురోగము] ఇద్ నొప్పి వాతుర్కున్ పున్స్ ఆంతంగ్. కెయ్యో కాల్యనంగ్ బొట్టంగ్ ఇచ్చుర్ ఇచ్చుర్ సడె మాసెర్ దాంతంగ్.

పెర్నోర్ కటాడల్ [ప్రధాన యాజకుడు] వోర్ కటాడల్ సమ్మిర్ కటాడలిర్లటల్ డగుర్ అందుర్. వోర్ సాల్వాన్ ఉంది దియె బగవంతన మందిర్తున్ రాపా మన్యల్ బెయ్ పవిత్ర జాగతగ సాంజి, ఇజయేల్టర్ పర్జల్ సాటి అర్చనంగ్ అని సేసంగ్ సియె లాగర్.

బగవంతన రాజ్ [దేవుని రాజ్యం] బగవంతల్ నరిమన్కన దిలై వాసి తన్య ఇచ్చ తీర్ మాయ్యున్ తాకుస్వడునె బగవంతన రాజ్ ఇంతెర్. బగవంతన రాజ్ ఇత్తెకె స్వర్గ ఇంజెర్ గిర్ అర్దమ్.

బగవంతల్ [దేవుడు] కలి గడి కియ్యల్, కలి తాకుస్వల్, కలి మూరి కియ్యల్ సక్తి వోర్ బగవంతన్ మందంత. వోర్ బర్చుర్ పవిత్ర వంతల్ అందుర్.

బచి [రక్షణ] ముక్తి తగ సూడ.

బస్కెట్ మన్యల్ జీవ [నిత్య జీవం] యేసున్ పొరా విస్వాస్ ఇర్చి చర్చి పియ్యెర్ మాయ్యన ఆత్మ సాత పెజె బస్కెట్ గిర్ స్వర్గనగ మందంత.

బాప్తిస్మ [బాప్తిస్మము] బాప్తిస్మ ఇత్తెకె (పవిత్ర అంగుడిత్ దాత్) నరిమన్కన జిన్గిల్ రాపా ఉందియ్ జోక యేతగ ముడుసి తెండ్యల్ కార్వయ్ అందు. ఇద్ కాయ్ సిరిప్ బహి

తొహ్యల్ అందు. బతి బగవంతన చర్చితె వాతొర్ ఇన్వడ నిసని గిర్ అందు.

బూత్ [దెయ్యం] సయ్యున్ అదికార్దె తాక్వలిక్ కరబ్యంగ్ ఆత్మంగ్.

మందిర్ [మందిరము] తొలై ఇజయేల్ దేస్యగ యూదుల్క బగవంతన్ ఆరదన అని అర్చనంగ్ సియ్యల్ ఉంది పెరజతి మందిర్ మత్త. ఇద్ మందిర్తున్ సిర్కుట్ డగుర్ అప్గిర్ మత్త. ఇద్ మందిర్ సిరిప్ యెరుసలెమ్మగన్ మత్త.

మన్ [మనస్సు] మావ సోంచ్ విచర్ మన్వల్ వాంత.

మాపి కియ్యల్ [క్షమించడం] బోస్ పొరా ఆయి పగ యేత్వత్తె అని వోస్ సిక్కి వాట్వత్తె మన్వల్ గున్ అందు.

మొద్ [మొద్దు] అద్ గట్కతె రోమ్ అదికారిర్ గల్లి కీతుర్కున్ మొద్దుగ మొలనె టాంగి కీసి జీవ యేత్వద్దిర్. నిలయ్ ఉంది లామ్ మొద్ అని అడమ్ ఉంది ఆకుడ్ మొదున్ జోడి కీసి ఇదెన్ తయర్ కీందిర్.

మోసె [మోషె] మోసె ఇన్వల్ పడన నియమొర్ పర్వక్తల్ అందుర్. ఈజిష్టె దేస్యగ మన్వలిర్ ఇజయేల్ పర్జతున్ పూర దాసిపాస్తల్ సుటి కియ్యుసి బగవంతల్ వెహ్టా పిన్యె వూర్కున్ బహి తత్తొర్. ఇజయేల్ పర్జ సమ్మిర్ గిర్ వేర్ మోసె లిహి కీతంగ్ సియ్యుంగ్ గ్రంత్కున్ కానున్తున్ దాత్ మాని కీంతెర్.

యూదుల్క [యూదులు] వీర్ పర్జ అబ్రాహామ్మొర్ మరి ఇసాకు అని తంగ్మిరి యాకొబ్బు కాన్దాన్వర్ అందిర్. వీర్కున్ హెబ్రియ్యుల్క సెలెకె ఇజయేల్ పర్జ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

యేలియల్ [యేలియా] వేర్ తొత్తొర్ పర్వక్తల్ అందుర్.

యేసు మరియల్ అని యోసెపు ఇన్వలిర్ అడ్-మాడ్వతున్ బగవంతన సక్తితె పుట్రొర్ మరిన పొరొల్ యేసు. వేన్ దునియతుర్కున్ బచి కియె బగవంతల్ నేమి కీతొర్. సమ్మిరంగ్

పాప్పున్ కండి కియ్యె మరత మొద్దుగ తన్వ తన బలిదాన్ ఆతొర్. అని తొలె పర్వత్తలిర్ వెహుంగ్ సమ్మె గొప్పింగ్ పూరి కియ్యె మూంద్ రోజ్కనె నేండొర్. ఇంత బగవంతన్ సంగ కలిత రాజ్ తాకుసెర్ మంతొర్.

వింతి [ప్రార్థన] పార్తనతగ సూడ.

సక్తివంతల్ [శక్తివంతుడు] దుసుర్ కియ పరుర్ ఆతంగ్ కామ్మున్ తన్వ సక్తితె కీసి తొహ్వాన్ సక్తి వంతల్ ఇంతెర్.

సద్దుకయుల్క్ [సద్దుకయులు] వీర్ సద్దుకయుల్క్ పూన నియమ్మ గల్గుతె యూదుల్క్నంగ్ గురుప్పన్ల ఉంది గురుప్ ఆందిర్. వీర్లటల్ వెల్లెటిర్ కటాడపాన్ కిందిర్ అని సాతుర్ వూర్ నేండంతెర్ ఇంజెర్ నమ్మూర్.

సమరయ [సమరయ] యూదయ అని గలిలయ యేరియన్ నడ్డుమ్ మన్వల్ యేరియతున్ సమరయ ఇందిర్. అగ మన్వలిర్ ఇజయేల్ లోకుర్ దుస్రా జాతితుర్కున్ తుంగ్వల్ కీనెకె, వూర జాతి మిసడి జాతి ఆత. అదెన్ హిందల్ వూర్ మోసె వెహుంగ్ బోదంగ్ అని దుసురంగ్ నేకి-బద్దిన మిస్తి కీసి తాక్సిదిర్. అదెన్ సాటి యూదుల్క్ అని సమరయతుర్ వారాన్ వారొర్ షసంద్ కియ్యెకె సానిర్.

సయ్యన్ [సాతాను] సయ్యన్ ఇత్తెకె, చొకాట్ కియుస్సక్కై, పాప్ కియుస్సె సూడ్వల్ కరబ్బు ఆత్మ. వేర్ కేతడ-బూత్కనొర్ మాల్కల్ ఆందుర్.

సాపెన [శపించడం] దుస్రాన్ సెలెకె బతతునె కరబ్ జర్వడున్ సాపెన లాగ్వల్ ఇంతెర్.

సాస్తిర్ [శాస్త్రాలు] ఇత్తెకె దర్మ గ్రంతుక్న సూడ్పి లిహి కియ్యలిర్ ఆందిర్. అవ్ గ్రంత్కనంగ్ నేకిన్ అని నియమ్మున్ బారెతె వెల్లె కరి కీతుర్ ఆందిర్.

సిస్యలిర్ [శిష్యులు] సిస్యలిర్ ఇత్తెకె బోరె వారొర్ గురున్ పెజెయ్ మంజి, వోర్ కరుసిత తీర్ కరిసెర్ మన్వలిర్. యేసు బార జమ్మున్ తన్ సంగ తాకన్ సాటి సిస్యలిర్ ఇంజెర్ నేమి కీతొర్.

సీజర్ [కైసరు] సీజర్ ఇత్తెకె రోమ్ రాజ్జొర్ మహా రాజల్ ఆందుర్. వేన్ బూడ్ ఉండె వెల్లెటిర్ అదికారిర్ మందంతెర్.

సునగోగ్ [సమాజ మందిరము] సునగోగ్ ఇత్తెకె యూదుల్క్ బగవంతన ఆరదన అని సమ్మె తీర్కనంగ్ గొప్పింగ్ కేంజ్లె అని వడ్వెల మీరె మాయ్యల్ రోన్.

సునతి [సున్నతి] మాయ్యన సంసారత మున్నెత తోల్ కల్లె కియ్యల్. ఇద్ నియమ్ యూదుల్క్ అని తుడ్కుర్ కీంతెర్. ఇద్ కార్య సాదరన్తె మొడ్డలిర్కున్ కీంతెర్.

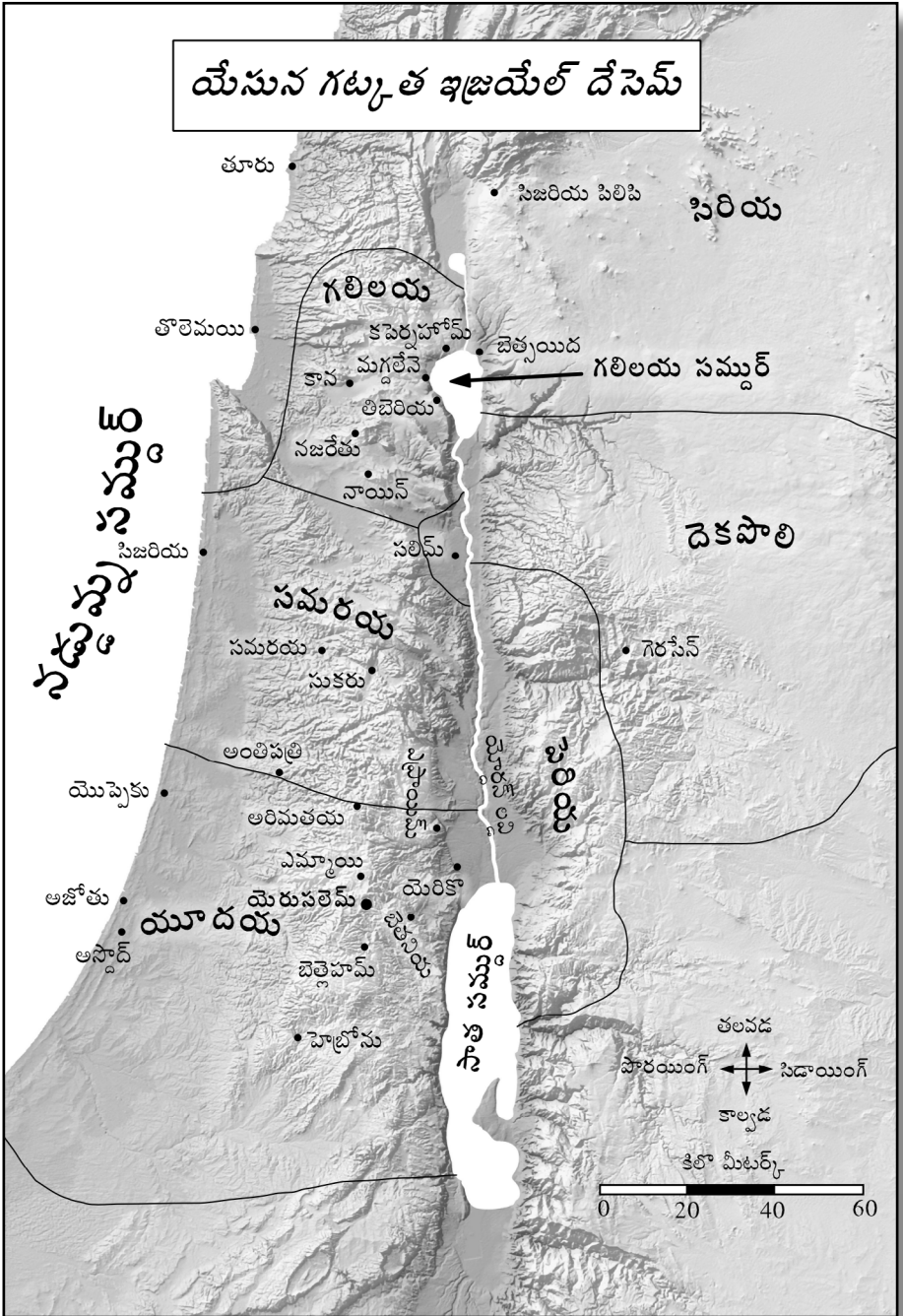
సేవ్కల్ [సేవకుడు] మాల్కన్ బూడ్ మంజి వెహు తీర్ కామ్ కియ్యన్ సేవ్కల్ ఇంతెర్.

స్పర్గ్ [స్వర్గము] బగవంతల్ మన్వల్ జాగ. నన స్పర్గ్నగ దాంతొన్. నా పారా విస్వాస్ ఇర్తర్ వూర్ గిరె దర్తురిత్ పారా పిస్వల్ మార్త పెజె నా బరొబర్ అగ వాంతెర్ ఇంజెర్ యేసు వెహుర్.

స్పర్గ్నొర్ మాయ్యల్ [మనుష్య కుమారుడు] కలి గడె మాయన్ మునెతలె బగవంతనొర్ మరి ఆందుర్. వేరె మాయ్యన రూప్పె జల్మ యేత్తొర్ యేసు ఆందుర్. యేసు తన్వ తన దుసుర్కున్ వెహ్పాకె ఇద్ పారొల్ యేత్స్పర్. (దానియేల్ 7:13-14 సూడ)

హేరొదు [హేరోదు] రాజ్ తాకుస్వల్ రాజన్ హేరొదు ఇంజెర్ కేయ్యదిర్. ఈతుర్ రాజలిర్ వెలెటిర్ మత్తెర్.

యేసున గట్కత ఇజ్రయేల్ దేసెమ్

ఉండె వెల్లె కరి కీక ఇన్నితె, ఇవ్ బూడ్డుంగ్ పుస్తక్ గిర్ వాచి కీమ్:

కలి గడె మాయ్యలే

అని రూతు, యోననంగ్
వేసుడింగ్

బగవంతర్ బొమిత తోడితె మాయ్యన పుత్ర నిద్ది కీసి,
వోసంగ్ మొసార బొంబ్బనగ జీవత హూకుర్ ఉమ్మోతార్.
తె వోర్ మాయ్యర్ జీవ వాలె ఆతార్.

స్వర్గనెకె వోయ్యలే సల

“ననయె సరిత, సతెమ్మ అని జీవత ఆందున్.
నా బీగర్ స్వర్గనగ బోరె సొంద పరార్” ఇంజెర్
యేసు వెబ్బార్.

వేవిత్త ఆత్మతంగ్ కార్వయ్యె

(అపొస్తొల్వేసంగ్ కార్వయ్యె)

పనిత్ర ఆత్మ మిట్టా నాయర్.
అస్సె మీకున్ సక్తి వాంత.

బక్తొర సక్తి

1వ అని 2వ తిమ్మొతి,
తీతం, పిలెమోన్,
హేబి అని యూకొబు

గటి దీర్బ కీసి, బగవంతన్ కరుమ్ దాకట్.
అపొస్ సొత్తెకెన్, బస్సె, పస్సె మత్తెకె అస్సె,
వోర్ బగవంతన కుర్బ అని దయ మూకున్ పుటంతంగ్.